

Jämlik, jämställd och klimatsmart stad

Vänsterpartiets budgetförslag 2020

VÄNSTERPARTIETS FÖRSLAG TILL BUDGET 2020 FÖR STOCKHOLMS STAD OCH INRIKTNING FÖR 2021-2022 SAMT ÄGARDIREKTIV 2020-2022 FÖR KONCERNEN STOCKHOLMS STADSHUS

ETT STOCKHOLM FÖR ALLA.....	1
KOMMUNFULLMÄKTIGES INRIKTNINGSMÅL OCH MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDEN.....	2
FÖRUTSÄTTNINGAR	16
DIREKTIV FÖR SAMTLIGA NÄMNDER OCH BOLAGSSTYRELSER.....	25
 NÄMNDER OCH STYRELSER UTOM ROTELINDELNING	
KOMMUNSTYRELSEN M.M.	41
REVISORSKOLLEGIET.....	52
VALNÄMNDEN.....	53
 STADSDELSNÄMNDER	
STADSDELSNÄMNDERNAS UPPGIFTER	54
FÖRSKOLEVERKSAMHET	57
BARN, KULTUR OCH FRITID	61
ÄLDREOMSORG.....	64
STÖD OCH SERVICE TILL PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	68
INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG INKLUSIVE SOCIALPSYKIATRI.....	71
STADSMILJÖVERKSAMHET	75
EKONOMISKT BISTÅND	77
ARBETSMARKNADSÅTGÄRDER.....	79
 FACKNÄMNDER	
ARBETSMARKNADSNÄMNDEN.....	81
AVFALLSNÄMNDEN.....	85
EXPLOATERINGSNÄMNDEN.....	86
FASTIGHETSNÄMNDEN	92
IDROTTSNÄMNDEN	95
KULTURNÄMNDEN: KULTURFÖRVALTNINGEN	99
KULTURNÄMNDEN: STADSARKIVET.....	102
KYRKOGRÄDSNÄMNDEN	104
MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN.....	106
SERVICENÄMNDEN	109
SOCIALNÄMNDEN.....	111
STADSBYGGNADSNÄMNDEN	117
TRAFIKNÄMNDEN.....	121
UTBILDNINGSNÄMNDEN	126
ÄLDRENÄMNDEN	132
ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN.....	136
 CENTRAL MEDELSRESERV	138
FINANSFÖRVALTNING.....	140
 BOLAG INOM STOCKHOLM STADSHUS AB	
BOLAGSKONCERNEN STOCKHOLMS STADSHUS AB	142
MODERBOLAGET STOCKHOLMS STADSHUS AB.....	142
BOSTADSBOLAGEN	146
MICASA FASTIGHETER I STOCKHOLM AB.....	154
BOSTADSFÖRMEDELINGEN I STOCKHOLM AB	156
SKOLFASTIGHETER I STOCKHOLM AB (SISAB).....	158
STOCKHOLM VATTEN OCH AVFALL AB.....	160
STOCKHOLMS HAMN AB	162
AB STOKAB.....	164

STOCKHOLMS STADS PARKERINGS AB	165
STOCKHOLMS STADSTEATER AB	166
STOCKHOLM GLOBE ARENA FASTIGHETER AB.....	167
STOCKHOLM BUSINESS REGION AB (SBR)	168
S:T ERIK FÖRSÄKRINGS AB.....	170
S:T ERIK LIVFÖRSÄKRING AB	171
S:T ERIK MARKUTVECKLING AB	172

INTRESSEBOLAG I STOCKHOLM STADSHUS AB

MÄSSFASTIGHETER I STOCKHOLM AB.....	173
STOCKHOLM EXERGI HOLDING AB.....	174

STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUND

STORSTOCKHOLMS BRANDFÖRSVAR (SSBF)	176
--	-----

STOCKHOLMS STADS KOMMUNALA STIFTELSE

SHIS BOSTÄDER – STIFTELSEN HOTELLHEM I STOCKHOLM.....	178
---	-----

TABELLER

Vänsterpartiets förslag till budget 2020 för Stockholms stad och inriktning för 2021-2022 samt ägardirektiv 2020-2022 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Ett Stockholm för alla

Stockholm ska vara en jämlik, jämställd och klimatsmart stad. En levande och trygg stad där människor med olika bakgrund möts i vardagen. Där vi tar hand om varandra och du kan leva ditt liv fullt ut fritt från diskriminering, våld och förtryck. En stad som erbjuder jämlika levnadsvillkor och livschanser oavsett om du är född längst ut på blåa linjen eller mitt på Östermalm. Hela vårt förslag till budget som du håller i din hand syftar till just detta.

Vi vill att du som är förälder ska kunna lita på att förskolepersonalen har tid och möjlighet att se alla barn, att du som är ung ska kunna hitta en bra bostad när det är dags att flytta hemifrån och att du som är äldre får äldreomsorg utifrån just dina behov. Du som arbetar i välfärden ska inte behöva oroa dig för nedskärningar, för få kollegor och orimliga effektiviseringskrav. För oss går vår gemensamma välfärd, allas rätt till en bra bostad och klimatet före skattesänkningar och företagens intresse av att göra vinst på våra skattepengar.

Vi befinner oss i ett klimatnödläge och den insikten måste genomsyra alla politiska beslut. Därför måste vi investera stort i solceller och vindkraftverk. Biltrafiken måste stå tillbaka för gång, cykel och kollektivtrafik. Konsumtionen av kött och mejeriprodukter måste minska och den biologiska mångfalden värnas även när staden växer. Bromma flygplats måste omvandlas till en ny stadsdel och stora investeringar i en mer tillgänglig kollektivtrafik måste ersätta satsningar på motorvägar och mer flyg.

Vi vet att det är möjligt att tillsammans förändra samhället i en mer jämlik riktning – vi har gjort det många gånger förr. Men det kräver en politik som prioriterar hyresrätter med överkomliga hyror framför dyra bostadsrätter och villor, som står upp för kvinnorna i välfärden och som vågar driva en offensiv klimatpolitik som bryter oljebolagens makt. En politik för alla och inte bara några få.

Vi föreslår därför att Stockholms stad under perioden 2019 – 2022 ska arbeta utifrån visionen för Ett Stockholm för alla och följande inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman
2. Ett klimatsmart Stockholm
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområden

För att nå visionen om ett Stockholm för alla ska alla stadens nämnder och bolagsstyrelser bidra till nedanstående mål. Alla stadens verksamheter ska bidra till en jämlik, jämställd och ekologiskt hållbar stad och alla verksamheter ska arbeta utifrån ett barnperspektiv.

Ett Stockholm som håller samman

Alla barn i Stockholm har goda och jämlika levnadsvillkor

Ojämligheten i barns uppväxtvillkor måste brytas och barns rättigheter ska stärkas. Alla barn ska ha tillgång till en kvalitativ pedagogisk verksamhet i såväl förskola som skola. Socialtjänsten ska ha tillräckliga resurser att stödja de barn som har behov av det. Och alla barn har rätt till en trygg bostadssituation och god hälsa oavsett bakgrund.

Beslutsfattande i staden ska utgå från ett tydligt barnperspektiv, stadens program för barns rättigheter och barnkonventionen ska vara en utgångspunkt för alla verksamheter. I detta arbete är stadens barnombudsman en viktig funktion. Staden ska verka för att minska barngrupperna, öka personaltätheten och öka inskrivningsgraden i förskolan. Alla barns behov av lek, utevistelse och lärande ska stimuleras. Staden ska satsa på utbildning av förskollärare och barnskötare för att öka kvaliteten och säkra personalförsörjningen. Arbetet med att förbättra arbetsvillkoren ska intensifieras, lönerna höjas och ledarskapet bli mer närvarande.

Alla elever ska efter grundskolan vara behöriga till gymnasiet. För att uppnå det ska staden genomföra satsningar i tidig ålder så att alla barn klarar av skolans grundläggande mål. Arbetet med de skolsociala teamen ska permanentas och utökas. Likvärdigheten i skolan ska öka och insatserna för språkutveckling samt modersmål ska förstärkas redan i förskolan. Modersmålsundervisning för de nationella minoriteterna ska utvidgas. Skolor med störst behov ska få ökade resurser. Skolor med låga kunskapsresultat ska kunna anställa de skickligaste lärarna och antalet specialpedagoger och speciallärare ska öka. Skolorna ska få stöd för att analysera vilka behov de har av resurser för att säkerställa att rätt åtgärder sätts in för att öka lärarnas möjlighet att koncentrera sig på kärnuppgiften.

Den psykiska ohälsan bland Stockholms elever ska minska och fortsatt satsning på elevhälsa ska göras. Introduktionsgrupper/förberedelseklasser ska finnas på skolor över hela staden. För att alla barn ska kunna garanteras en god skolgång behöver arbetet med resursskolor, CSI-undervisning öka. Fritidsverksamheten fyller en viktig roll för barnets bildning och utveckling. Verksamheten behöver få bättre förutsättningar för att klara sitt uppdrag, mer personal och mindre barngrupper.

Alla barn ska ha rätt till ett rikt liv med jämlik och god tillgång till lek, kultur och idrott. Barns miljöer såsom förskole- och skolgårdar ska förbättras, avgifter hållas låga och hinder för deltagande i aktiviteter tas bort. Antalet barn som föds kommer att öka de närmaste åren och staden måste därför öka investeringstakten i utbyggnad av förskolor och skolor, lekparkar, parklekar, öppna förskolor och fritidsverksamheter. Satsningarna ska utgå från ett tillgänglighets- och jämställdhetsperspektiv. Stockholm ska investera i en social infrastruktur som skapar ett samhälle för alla.

Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser och ett rättvist samhälle för alla

Social utsatthet minskar i jämlika samhällen därför är det prioriterat att staden arbetar gemensamt för att nå målet om en jämlik stad. Det förebyggande sociala arbetet ska stärkas som ett led i att skapa ett rättvist och tryggt samhälle. Stadens insatser inom socialtjänsten ska präglas av ett brukarperspektiv och utgå från en tillit till medarbetarna. Det finns inget utrymme för vinster inom socialtjänsten, alla resurser ska gå till att utveckla och stärka insatserna för de som har behov av dem.

De som behöver stöd ska mötas av tillit och få tillgång till stöd som stärker dem och som utgår från ett rättighetsperspektiv. Staden ska erbjuda kvalitativa och likvärdiga sociala insatser i hela staden och funktionsnedsatta tillförsäkras goda levnadsvillkor. Som en del i detta ska staden införa fri ledsagning, för att alla som har behov av ledsagning ska få samma rätt till frihet som alla andra. Genom att stärka de sociala insatserna bidrar staden med att skapa ett tryggare samhälle för alla.

Forskningen visar att underutnyttjandet av ekonomiskt bistånd är större än överutnyttjandet, ändå lägger staden stora resurser på att jaga så kallade fuskare. Detta trots att kontroller ingår i den ordinarie handläggningen av ekonomiskt bistånd. Av de fel som upptäcks är endast ett fåtal sådana som beror på avsiktligt fusk. Därför ska FUT-handläggningen i staden på sikt avskaffas. Handläggningen av ekonomiskt bistånd ska vara rättssäker och eventuella bidragsbrott ska utredas men att utreda brott ska göras av polismyndigheten. Kostnaderna för FUT-handläggare ska omfördelas till barn vars föräldrar är aktuella på socialtjänstens ekonomiska bistånd samt mer resurser till socialt arbete.

För att skapa än bättre förutsättningar och en större jämlikhet mellan stadsdelarna ska staden prioritera sju stadsdelar i ytterstaden. De prioriterade stadsdelarna är Spånga-Tensta, Rinkeby-Kista, Hässelby-Vällingby, Skärholmen, Farsta, Skarpnäck och Enskede-Årsta-Vantör.

Satsningar inom trygghetsarbetet ska vara långsiktiga och i första hand vara inriktade på det förebyggande arbetet. Staden ska arbeta långsiktigt tillsammans med organisationer som har speciell kompetens, så som tjej- och kvinnojourer, i arbetet mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck. Staden ska starta ett skyddat boende för kvinnor med beroende och eller de som lever nära gängkriminalitet. Socialnämnden uppdras att inrätta ett stödcentrum för personer som blivit utsatta för sexuella övergrepp där det ska erbjudas ett sammanhållet stöd och behandling. Resurser ska även finnas för uppsökande arbete och utbildningsinsatser.

Socialtjänstens barn- och ungdomsvård behöver fortsatta satsningar för att korta utredningstider och ge barn i utsatthet ett individanpassat stöd. Barn i samhällsvård behöver säkerställas god uppföljning, god skolgång och fler kompensatoriska insatser. Staden ska arbeta med tidigt stöd för familjer i behov i samverkan genom att inrätta fler familjecentraler och hembesöksprogram för nyblivna föräldrar och föräldrar i behov av stöd.

Staden behöver en förstärkt beroendevård och en långsiktig plan för att stoppa hemlösheten. Vi ska ha nollvision mot hemlöshet bland äldre med målet att inga äldre i staden ska vara hemlösa år 2025. Barn i osäkra boendeförhållanden är särskilt prioriterade inom hemlöshetsarbetet.

Staden ska sänka trösklarna för att få fast bostad, genom bland annat ett utvecklat förebyggande arbete och fler hyresrätter till överkomliga hyror. SHIS ska få utökat anslag för att täcka stadens ökade behov av genomgångsbostäder för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden.

Staden ska utveckla arbetet med tryggt mottagande inom socialpsykiatrin. Meningsfulla dagverksamheter ska erbjudas liksom en väg till arbete. Boenden enligt LSS Lagen om stöd och service till vissa funktionsnedsatta (LSS) och Socialtjänstlagen (SoL) Socialtjänstlagen ska öka i staden och ingen funktionsnedsatt ska behöva flytta från staden på grund av bostadsbrist.

Stockholm ska vara en stad som utvecklar insatser för att nyanlända ska kunna etablera sig genom stöd till bostad, utbildning och jobb. Målet är att nyetablerade får möjlighet att fullt ut delta i samhällslivet. Staden ska utveckla arbetet för ensamkommande barn. Särskilt fokus är på etableringsinsatser, insatser för ökad psykisk hälsa samt uppsökande arbete riktat mot ensamkommande barn och unga i stadens riskmiljöer. Nya vägar och samarbeten ska prövas för att kunna möta EU-medborgares och papperslösas behov av ett mer värdigt boende. Staden ska exempelvis ordna lagliga uppställningsplatser, stärka det uppsökande arbetet och arbeta strategiskt för att kunna erbjuda långsiktiga boendelösningar.

Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo i levande och trygga stadsdelar

Det råder en akut bostadsbrist i staden och det som framförallt saknas är hyresrätter – särskilt sådana med hyror som även en timvikarie, busschaufför eller ensamstående förskollärare har råd att betala. Samtidigt präglas staden av omfattande segregation mellan olika stadsdelar där människor med olika bakgrund inte möts vare sig i bostadsområdet, skolan eller på jobbet. Det är därför av yttersta vikt att bostadspolitiken både syftar till att upprätthålla en hög takt av byggandet av framförallt hyresrätter, öka andelen bostäder med överkomliga hyror och bidra till blandade upplåtelseformer i alla delar av staden.

Stockholm ska därför fortsätta hålla en hög byggtakt och bygga minst 140 000 lägenheter till år 2030 varav 40 000 till 2020 och 80 000 lägenheter fram till 2025. För att möta behoven på bostadsmarknaden ska minst 60 procent av alla markanvisade bostäder vara hyresrätter. Staden ska styra mot större lägenheter i områden med trångboddhet och särskilt verka för att stadsdelar som domineras av villor och radhus tillförs hyresrätter i syfte att bryta boendesegregation och öka underlaget för kollektivtrafik och service. Staden ska skärpa sitt arbete mot oseriösa hyresvärdar och se till att riskkapitalbolag som genomför ytliga renoveringar för att kunna höja hyrorna inte får möjlighet att expandera i vår stad. I likhet med andra städer som London, Paris, Berlin, Barcelona och Amsterdam ska Stockholm ansluta sig till det globala FN-initiativet The Shift, som ser bostaden som en mänsklig rättighet och inte en handelsvara.

De allmännyttiga bostadsbolagen är ett av stadens viktigaste verktyg för att leva upp till sitt bostadsförsörjningsansvar. Bostadsbolagen ska ges tillräckligt många markanvisningar för att kunna nå sina bostadsmål och inga bostadsfastigheter eller centrumanläggningar ska säljas. Nyproduktionstakten ska vara fortsatt hög och hyresgästerna ges avgörande inflytande över standardhöjningar i samband med upprustning.

Bolagen ska fortsätta vara drivande i den lokala samverkan med bland annat stadsdelarna, polisen och andra fastighetsägare för ökad trivsel och trygghet i staden. Arbetet med feministisk stadsplanering ska fortsätta och hyresgästerna ges ökade möjligheter att påverka sitt boende.

För att klara klimatmålen är det avgörande att hela byggsektorn ställer om. Staden ska skärpa sina miljökrav och stärka samordningen av till exempel logistik och masshantering för att minska utsläppen av växthusgaser under byggprocessen. Parkeringstalen ska sänkas ytterligare, tillgången till laddinfrastruktur öka och fler bostäder ska uppföras helt i trä. De allmännyttiga bostadsbolagen ska investera kraftigt i solenergi och vindkraft för att bli fossilfria och självförsörjande på el senast år 2030. Den biologiska mångfalden ska stärkas genom exempelvis gröna tak och odlingar för pollinerande insekter, samtidigt som staden ska planeras så att det är lätt att ta sig fram med gång-, cykel- och kollektivtrafik.

Barnen måste ges plats när staden växer. Staden måste därför i ett tidigt skede planera för möjligheter till lek, rörelse och föreningsidrott. Tillräckliga ytor för skol- och förskolegårdar ska prioriteras i stadsplaneringen och riktlinjer för lekvärdesfaktorer tas fram. Många lekplatser och parklekar i staden behöver upprustas och trafikmiljöerna kring exempelvis skolor ska bli säkrare för att fler barn ska kunna cykla eller gå från hemmet på egen hand. Fler naturreservat ska inrättas och värdefulla grönområden värnas för att säkra tillgången till grön- och rekreationsområden i alla delar av staden.

De kommande decennierna blir befolkningen allt äldre. Staden ska därför tillskapa 10 000 bostäder för äldre fram till år 2040. Seniorbostäder med överkomliga hyror och möjlighet till social samvaro är särskilt prioriterade, liksom bostäder för äldre med hemlöshetsproblematik. Samordningen kring utbyggnad av grupp- och servicebostäder ska stärkas, tydliga krav på nya bostäder ställas i samband med markanvisning och möjlighet att bygga om delar av befintliga fastigheter för att möta behovet av anpassade bostäder prövas. Samtidigt ska tillgänglighetsperspektivet genomsyra all stadsplanering – bostäder, lokaler och offentliga miljöer ska planeras så att alla kan leva ett aktivt och självständigt liv oavsett ålder och funktionsförmåga.

Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Det ska finnas plats för lek, fysisk rörelse och spontanidrott i hela staden och stadsplaneringen ska främja folkhälsan. Stadens satsningar på idrotten ska vara jämlika och jämställda, med målet att aktivera dem som idag motionerar minst. Det riktade arbetet mot ungdomar, flickor med utländsk bakgrund, personer med funktionsnedsättning, ungdomar med svag socioekonomisk bakgrund och transpersoner ska fortsätta och utvecklas. Att samarbeta med stadens idrottsföreningar är en förutsättning för att öka idrottandet. Alla föreningar som staden samarbetar med ska ha en tydlig demokratisk grundsyn och ett aktivt arbete mot diskriminering. Alla invånare ska uppmuntras till att aktivera sig i föreningslivet eftersom det ökar sammanhållningen i staden och den demokratiska utvecklingen. Staden ska arbeta innovativt med att främja folkhälsan och öka möjligheten att idrotta för alla.

Alla stockholmare ska ha tillgång till idrottsplatser, idrottsanläggningar och arenor som inbjuder till idrottsutövande för alla, oavsett kön, ålder, funktionsvariation eller sexuell läggning. En förutsättning för detta är ett stort antal kommunalt drivna idrottsanläggningar, gym och simhallar. En utbyggnad av idrottsanläggningar och en effektiv användning av dagens anläggningar är en förutsättning för att möta behoven framöver.

Vi ser behov av ett utökat regionalt samarbete och ett gemensamt idrottsfastighetsbolag för att kunna klara utbyggnaden, bland annat för specialidrotter på platser med goda kollektivtrafikförbindelser över kommungränserna. Därför vill vi avsätta 5 miljarder för idrottsinvesteringar fram till år 2025.

Stockholmarna ska kunna idrotta oavsett ekonomiska förutsättningar. Avgifter för att utöva idrott ska därför hållas låga. I syfte att öka simkunnigheten ska låga inträden till simhallar prioriteras. Det ska finnas möjlighet till olika kostnadsfria idrottsaktiviteter för barn och ungdomar, i synnerhet under loven. Staden ska utveckla hälsofrämjande insatser för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar.

Ungas organisering ska uppmuntras och fler mötesplatser ska tillskapas utifrån ungas egna önskemål, inte minst för flickor och hbtq-personer. Alla stadens idrotts- och friluftsanläggningar ska ha tillgång till flexi-omklädningsrum. Sommarkolloverksamheten ska utvecklas, så att den passar fler. Avgifterna till kollo ska inte hindra någon från att delta. Stadens parklekar, öppna förskolor och lekplatser ska upprustas och byggas ut. Parklekarna ska vara bemannade och vara öppna även på helgerna.

Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg med god kvalitet

Alla äldre har rätt till en trygg ålderdom. När antalet äldre stockholmare på sikt ökar kraftigt krävs det en långsiktig planering och samordning i staden för att möta de behov som uppstår. Stockholm ska vara en äldrevänlig stad, tillgänglig och inkluderande, en stad för alla. Ett äldreperspektiv ska finnas med i all stadsplanering och nybyggnation. Målsättningen är att äldre ska kunna leva ett självständigt liv med hög livskvalitet och god hälsa så länge som möjligt. Som stöd i det arbetet har staden inrättat en äldreombudsman som fyller en viktig funktion i det kommande arbetet. Staden ska intensifiera arbetet med att skapa en äldrevänlig stad genom att ta fram ett program för detta. Tillgänglighetskommissionen ska möjliggöra tillgänglighetsanpassningar i stadens fysiska miljö för att underlätta för äldre i staden.

All äldreomsorg ska ha hög kvalitet. Staden ska ställa höga kvalitetskrav både på särskilda boenden för äldre och på hemtjänsten. Vården och omsorgen ska vara personcentrerad och jämställd. Alla äldre ska ha rätt till daglig utevistelse, sociala aktiviteter och gemenskap. För att förbättra kvaliteten på maten ska vi även fortsättningsvis ha dietister anställda i äldreomsorgen, inte minst för att stärka matsituationen som social aktivitet och på så sätt minska ofrivillig ensamhet bland äldre. Otrygghet och oro ska motverkas och det brottsförebyggande arbetet stärkas.

Utvecklingsarbetet inom hemtjänsten fortsätter med målet att öka den äldres inflytande, förbättra samverkan runt den äldres behov samt öka handlingsfriheten för hemtjänstpersonalen att tillmötesgå den äldres dagsaktuella behov och önskemål. Specialiserade mottagningsteam i hemtjänsten ska öka tryggheten och stärka möjligheten till rehabilitering efter utskrivning från sjukhus. Satsningen på ”Tryggt mottagande i hemmet” ska fortsätta i alla stadsdelar. Även satsningar på kompetensutveckling för personalen inom psykisk ohälsa, språk, beroende och våld i nära relationer ska fortsätta. För att stärka medarbetarnas kompetens kring demenssjukdomar och ge verktyg för att arbeta personcentrerat ska utbildningsmodellen ”Stjärnmärkt” fortsätta att spridas i staden. Utbildningsmodellen består av fyra steg och vänder främst vänder sig till anställda på demensboenden, äldreboenden och hemtjänstenheter men även till biståndshandläggare och andra som möter målgruppen äldre.

Medarbetare i staden ska ha en god arbetsmiljö och ges möjlighet att utvecklas i yrket. Det ska även fortsättningsvis ställas höga krav på alla utförare av äldreomsorg. Personalkontinuitet, hög bemanning och utbildningsnivå samt goda arbetsvillkor för personalen är viktiga områden för att omsorgen ska hålla hög kvalitet. Förutsättningarna för chefer i äldreomsorgen att utöva ett närvarande ledarskap ska förbättras. För att öka yrkets attraktivitet och klara framtida rekrytering inom äldreomsorgen ska arbetstiden förkortas med början i hemtjänsten genom en gradvis sänkning av heltidsmålet. Staden ska fortsätta att förbättra arbetsvillkoren genom att säkra rätten till heltid och trygga anställningar, rimliga scheman där långa arbetspass inte förekommer och en god löneutveckling. Målet är att alla anställda ska ha grundläggande vård- och omsorgsutbildning. Som en fortsättning på arbetet med att all hemtjänstpersonal ska ha arbetskläder ska samtliga tillsvidareanställda, både hel- och deltid, inom hemtjänsten erbjudas arbetsskor.

Alla äldre har rätt till ett tryggt och anpassat boende och staden ska erbjuda olika typer av boendalternativ. Visionen om 10 000 bostäder fram till år 2040 ska säkra framtidens behov av bostäder för äldre. Samordnad information ska göra det lättare att hitta ett anpassat boende och uppmuntra äldre att tidigt planera för förändrade behov. För att underlätta äldres rätt till ett boende efter behov och förutsättningar ska fixartjänsten utvidgas för att inkludera flyttstöd som lotsar den äldre med behov av stöd vid flytt. Servicenivån i seniorboenden ska höjas genom att stadsdelsnämnderna utvecklar dess aktivitetscenter för att ge äldre ökad tillgång till social samvaro, gemenskap och aktiviteter. I de stadsdelsområden där det saknas aktivitetscenter ska andra lokaler än kommunala seniorboenden prövas. För att stärka det ensamhetsförebyggande arbetet och bryta social isolering ska staden ha god kunskap om och kontakt med de sociala mötesplatser som drivs av civilsamhället. Utemiljön vid äldres boende ska bidra till trivsel och fysisk aktivitet. Som ett led i stadens åtgärdsprogram mot hemlöshet bland äldre ska 500 seniorlägenheter fram till år 2040 öronmärkas för äldre med hemlöshetsproblematik och låga inkomster.

Ett klimatsmart Stockholm

Energianvändningen är hållbar

Vänsterpartiets politik genomsyras av insikten att vår tids största och brådskande utmaning är att ställa om till ett hållbart samhälle, och att detta kräver hela samhällets gemensamma ansträngningar. Klimatet är en global utmaning men på vartenda område där vi har möjlighet att gå före och visa vägen ska vi också göra detta. Stockholm ska vara världsledande i omställningen till ett hållbart och rättvist samhälle. Många städer runtom i världen har utlyst klimatnödläge för att visa på hur allvarlig och brådskande situationen är. Stockholms stad stöder, genom nätverket C40, en global ”green new deal”, det vill säga stora investeringar för minskade utsläpp samtidigt som fattigdom och arbetslöshet bekämpas, samt utlysningen av ett globalt klimatnödläge. Bland annat ska städerna eftersträva en halvering av utsläppen till 2030. Detta är kraftfulla ställningstaganden som måste motsvaras av handling på hemmaplan. Vi vill utlysa ett klimatnödläge för Stockholm och ta fram en åtgärdsplan som motsvarar allvaret. Vi vill införa målet om minst en halvering av utsläppen till 2030, och göra en plan för investeringar som styr mot en kraftig omställning i närtid. Klimatinvesteringarna ska uppgå till minst en miljard under mandatperioden men mer än så om det krävs för att nå målen.

Med tanke på att tiden vi har på oss att ställa om är knapp behöver vi rikta in stadens arbete och resurser på politiska beslut och investeringar som kan bidra till att minska utsläppen så mycket som möjligt.

I detta arbete behöver staden arbeta tillsammans med akademien för att utforma en så verkningsfull politik som möjligt. Vi avsätter därför 100 miljoner kronor till en fond för att stödja forsknings- och utvecklingsprojekt som främjar omställning och klimatanpassning. Medlen ska kunna sökas av akademien och stadens verksamheter för att finansiera forskningsstudier och utvecklingsprojekt. Det kan till exempel handla om att utvärdera climateffekten av olika satsningar och stödja verksamheternas arbete med att identifiera risk- och sårbarhetsfaktorer kopplade till skyfall och värmeböljor.

Särskilt samhällskritiska verksamheter som förskola, skola och äldreomsorg behöver stöd för att exempelvis se över ventilationssystem, tillgång till skugga och kompetensen hos personal för att hantera extrema värmeböljor eller se över elcentralers placering och utrymningsvägar i händelse av översvämningar och större elavbrott.

Vi föreslår också att staden tillsätter en vetenskaplig klimatpanel med ledande forskare som har i uppdrag att stödja, följa och kritiskt granska stadens arbete för att uppnå ett fossilfritt Stockholm senast år 2040 och som även skulle hantera inkomna ansökningar och bevilja medel ur fonden. Omställningen kommer att kräva en mängd stora och små förändringar. Det ska vara lätt att göra miljövänliga val i vardagen men de allra viktigaste reformerna kräver stora investeringar och inte minst politisk vilja. Vår energipolitik ska präglas av den dubbla insikten att energin måste produceras på ett hållbart vis och att vår energiförbrukning måste minska.

Staden har stora möjligheter att gå före i den utvecklingen genom att minska energiförbrukningen i såväl befintliga som nya byggnader. När vi bygger nya hus ska produktionen ske på ett hållbart vis, och vara förberedd för dagens och morgondagens hållbara energisystem. Från och med år 2030 ska våra bostadsbolag vara självförsörjande på el och mindre sårbara för elavbrott. Genom investeringar i energieffektiviseringar och förnybar energiproduktion, som exempelvis investeringar i utbyggd vindkraft, solceller på stadens fastigheter och innovativa lösningar för lagring av energi i till exempel vätgas, ska utsläpp minskas samtidigt som stadens långsiktiga kostnader sjunker. Det är hög tid att investera i den senaste klimatpositiva tekniken, som exempelvis en storskalig biokolsanläggning, en teknik som kan binda koldioxid från atmosfären. Stockholms nuvarande miljöarbete och strategin för ett Fossilbränslefritt Stockholm är ambitiösa, men måste följas av de investeringar som gör det realistiskt att nå dessa mål. Samtidigt med de stora investeringarna i energiomställning ska vi hålla uppe tempot i de mindre omställningarna.

Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Stadens transporter ska ha mindre klimatpåverkan trots att staden växer. Transporterna i staden ska vara hållbara och på sikt ske utan fossila drivmedel samtidigt som kollektivtrafiken, gång eller cykel ska vara det naturliga förstahandsvalet. Till 2030 ska vi ha en fossilfri nationell fordonsflotta och ett förbud mot nybilsförsäljning av fossilbilar till 2025. Genom successiva begränsningar av fossildriven trafik i staden tar vi de kraftfulla steg som är nödvändiga för hållbara transporter. Genom stora investeringar i kollektivtrafik och fortsatt utveckling av gågator, samlastning och infartsparkeringar som gör det lätt att lämna bilen utanför staden ställer vi om till en mer hållbar och miljövänlig stad. Stadens luft blir renare genom minskad användning av fossila bränslen och minskad biltrafik. Det bidrar också till att gatorna blir mer framkomliga för gående, cyklister och kollektivtrafik.

Stockholm har en hållbar resursanvändning

Staden växer och vi blir fler och fler invånare varje dag. Det ger oss stora möjligheter men innebär också en utmaning att växa på ett sätt som bevarar de kvaliteter som idag lockar människor till Stockholm.

Parker, sjöar och skogar ska vara tillgängliga och en naturlig del av varje Stockholmares liv. Det innebär att vi inrättar naturreservat, rustar upp parker och förstärker arbetet för ett rent vatten och en ren luft. Ett av vår tids stora hot är minskningen i biologisk mångfald, och den måste vi möta med en mångfald av insatser. Vi tillsätter en ljusdesigner som ställer om stadens ljusföroreningar till en belysning som inte hotar artmångfalden.

Staden ska stärka artmångfalden genom exempelvis strategiska planteringar, gröna tak, konstgjorda dammar och bikupor. Tillsammans med obligatorisk matavfallsinsamling, satsningar på stadsnära odling och mycket mer bygger vi en levande stad som fungerar väl tillsammans med den omgivande naturen. Vi vill skärpa stadens livsmedelsstrategi så att den senast 2030 är i överensstämmelse med vad staden förbundit sig till i nätverket C40. Måltider som serveras i kommunala verksamheter ska inriktas mot en årlig konsumtion av kött på högst 16 kg och mejeriprodukter om 90 kg. Maten ska var ekologiskt odlad, och en halvering av matsvinnet jämfört med 2015 ska uppnås. Äldre har rätt till en mat som de är vana vid och där kan kött- och mejeridelen vara högre. I andra delar av den kommunala förvaltningen ska helt växtbaserad kost däremot vara norm, exempelvis i kommunens tjänstemannaorganisation. Vi ska hålla nere förbrukningen av naturresurser och begränsa såväl som effektivt återvinna det avfall som en stad producerar. Stadens alla verksamheter ska präglas av en insikt om vikten av att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle.

Stockholm ska vara giftfritt och hälsosamt, såväl inne som ute

Ren luft och rent vatten ska vara en självklarhet i Stockholms utemiljöer, men även inomhus ska vi slippa gifter, buller och avgaser. Stadens arbete med att minska hälsorelaterade riskfaktorer och förbättra stockholmarnas inomhus- och arbetsmiljö behöver fortsätta fortlöpande. Detta gäller särskilt buller i bostäder och allmänna lokaler, dålig luftkvalitet, luktstörningar, förebyggande av fuktskador och höga radonhalter. I Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019 beskrivs visionen om ett "Giftfritt Stockholm 2030" och vilka åtgärder som ska genomföras för att nå visionen. Åtgärderna handlar om att rensa bort och undvika farliga ämnen i kemiska produkter, varor och byggmaterial som staden använder och verka för att andra aktörer ska arbeta i samma riktning. Barn ska ha rätt till en giftfri vardag i förskola och skola. Staden har ett genomgående fokus på att minska barns exponering. Staden ska därför intensifiera arbetet med att kartlägga och ta bort gifter. Arbetet med att kartlägga och åtgärda dålig inomhusluft och buller i förskola och skola ska snabbas på.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Högskolor och universitet i regionen har strategisk betydelse för Stockholms fortsatta utveckling. Staden ska driva på för att öka antalet högskoleplatser i regionen och arbeta för att stärka samverkan mellan akademi och samhälle. Viktiga samverkansfrågor är gemensamma forskningsprojekt, kompetensförsörjning samt student- och forskarbostäder. För att främja kompetensförsörjningen och stärka kopplingen mellan verksamhet, praktik, utbildning och forskning är det av stor vikt att utveckla samarbetet med universitet och högskolor som utbildar exempelvis förskollärare och socionomer och andra bristyrken i välfärden. Stockholm ska vara ett centrum för internationellt baserad verksamhet inom forskning och utveckling, vilket förutsätter offensiva satsningar på utbildning och infrastruktur.

Staden ska främja utvecklingen av kreativa näringar, miljöteknikföretag, besöksnäring och arbetsintegrerade sociala företag och utveckla arbetet med att göra Stockholm till en smart stad. I mötet mellan människa och teknik ska Stockholm vara den stad som bäst utnyttjar digitaliseringens möjligheter för att göra livet och vardagen enklare och bättre för invånare, anhöriga, företagare och besökare. Särskilt fokus läggs på att genomföra Digital Demo Stockholm där staden i samverkan med regionen, företag och akademi tar fram innovativa lösningar på reella utmaningar i stadens verksamheter.

Fler jobbar, har trygga anställningar, är småföretagare och kan enkelt utbilda sig genom livet

Alla stockholmare har rätt till ett arbete med schyssta arbetsvillkor. Arbete är grunden för människors utveckling, delaktighet och egen försörjning. En trygg anställning med goda arbetsvillkor och en fast lön ger människor frihet att forma sina egna liv. Minskade ekonomiska klyftor är en förutsättning för en jämställd och jämlik stad. Insatserna för att fler ska få ett arbete ska därför stärkas. Likaså arbetet mot diskriminering på arbetsmarknaden på grund av exempelvis kön eller etnicitet. Arbetslöshet är ett samhällsmisslyckande och ett stort slöseri med mänskliga resurser.

Stadens insatser mot ungdomsarbetslöshet ska fortsätta genom att unga ska erbjudas jobb, utbildning eller praktik inom 90 dagar. Fler lokala insatser ska etableras i områden med hög ungdomsarbetslöshet. För att fler unga ska få möjlighet till en första arbetslivserfarenhet ska feriejobben utökas från 9 000 till 10 000 jobb. Satsningen på fler Stockholmsjobb ska fortsätta vilket innebär att personer som uppbär försörjningsstöd på grund av arbetslöshet ska erbjudas anställningar inom staden i upp till ett år. Riktade insatser till grupper som står långt från arbetsmarknaden ska intensifieras och särskilda insatser ska vidtas för att nyanlända ska komma i arbete snabbt. Särskilt fokus för åtgärderna ska vara att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Insatserna för att underlätta unga ensamkommandes etablering i samhället ska stärkas genom förtydligad samordning och förstärkt studie- och yrkesvägledning.

Utbildning är den viktigaste faktorn för att kunna träda in och stanna kvar på arbetsmarknaden. Fler elever ska klara grundskolan och gymnasieskolan och fler stockholmare ska ges möjlighet att utbilda sig på högskolor och universitet. Staden ska arbeta för att få fler utbildningsplatser till Stockholmsregionen. Satsningar på vuxenutbildningen är dessutom avgörande för minskad arbetslöshet och förbättrad matchning på arbetsmarknaden samt för fortbildning av personal som saknar adekvat utbildning. Detta gäller både utbildning på grundläggande nivå och utbildning som är riktad mot bristyrken. För att öka stadens rådighet och beredskap ska andelen vuxenutbildningar som drivs i egen regi öka inom samtliga avtalsområden. Som ett led i arbetet att höja yrkesutbildningarnas status ska även yrkesstudenter på Komvux kunna söka studentbostad hos stadens bostadsbolag på samma villkor som andra studenter.

Kvaliteten i Svenska för invandrare (SFI) ska höjas och undervisningen ska vara mer flexibel med möjlighet att kombineras med annan utbildning eller arbete. Möjligheter att läsa svenska under föräldraledighet ska förbättras. Utbudet inom Komvux ska utökas och kombinationsutbildningar för personer som står långt från arbetsmarknaden prövas, med en tydlig anknytning till stadens kompetensförsörjningsbehov. Målet är att fler kortutbildade ska söka sig till och klara av en utbildning inom vuxenutbildningen. Stockholm ska vara en attraktiv stad för småföretagare. Det ska finnas goda och långsiktiga förutsättningar för tillväxt samt trygghet för enskilda företagare och deras anställda. Med stöd av staden ska den kreativitet som finns hos stockholmarna komma till uttryck inom såväl offentlig sektor som etablerade och nystartade företag.

Staden ska samverka med andra offentliga och privata aktörer för att öka företagandet i Stockholm. I bostadsbolagens arbete med de lokala centrumen ska småföretagarna få stöd i säkerhets- och trygghetsfrågor. Genom ett utvecklat partnerskap mellan arbetsmarknadens parter och en förstärkt yrkesutbildning ökar förutsättningarna att möta företagens behov i exempelvis frågor om matchning och kunskapsförsörjning.

Stockholm stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Utgångspunkten för den ekonomiska politiken är målet att skapa en jämlik och hållbar stad, såväl för nuvarande som kommande generationer. En god offentlig ekonomi är en förutsättning för att kunna stärka välfärden. Därför ska Stockholm alltid ha en ekonomi i god balans. Grundläggande mål för soliditet och investeringskostnader garanterar långsiktig hållbarhet. Stadens verksamhet ska vara kostnadseffektiv och administrativa kostnader hållas låga.

Stockholm är en stad med stort och eftersatt behov av investeringar i skol- och idrottslokaler, infrastruktur och bostäder. Kortsiktigt innebär uteblivna investeringar bättre förutsättningar att visa positiva ekonomiska resultat. Långsiktigt innebär det ökade kostnader och en sämre fungerande stad. Staden ska säkerställa att investeringar genomförs med ett livscykelperspektiv i nivå med de långsiktiga behoven i en växande stad. Den höjda nivån ska kombineras med en ökad kostnadsmedvetenhet i investeringsprojekten för att garantera en god hushållning av resurser. Investeringar ska fokusera på områden där behoven är som störst, inte minst ur ett socialt perspektiv och ett klimatperspektiv.

Offentlig upphandling är ett medel för att driva utvecklingen i socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar riktning

Alla invånare har rätt till en bra välfärd och skattemedel ska användas till den verksamhet som de är avsedda för. Välfärden är ingen marknad. Staden ska aktivt arbeta för att främja icke-vinstdrivande verksamheter. Överskott ska återinvesteras i verksamheten. Inom välfärdssektorn ska staden kräva att entreprenörer öppet redovisar verksamhetens ekonomi, för att granska att medel avsatta för välfärd används rätt.

Stadens program för upphandling och inköp har utgångspunkten att kvaliteten i verksamheterna ska stärkas och anställdas rättigheter värnas samtidigt som höga miljökrav uppfyllas. Staden ska i all upphandling ställa tydliga kvalitetskrav, exempelvis krav på bemanning och utbildningsnivå. Offentlig upphandling ska vara ett medel för att driva utvecklingen i en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar riktning. All upphandling ska genomföras med inriktningen att den internationella arbetsorganisationen ILO:s kärnkonventioner respekteras. Programmet ska utvärderas för att se om målen uppnåtts och om skärpningar behövs.

Staden ska ställa sociala krav till exempel att erbjuda jobb till långtidsarbetslösa eller utbildning och praktik till studerande. Även krav på att bereda personer med funktionsnedsättning arbete ska ställas, och förutsättningar skapas för anpassning av arbetsplatserna där så krävs. För att undvika oseriösa aktörer ska staden ställa krav på arbetsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal. Det framgångsrika arbetet med att ställa särskilda arbetsrättsliga villkor i LOV-avtalen för hemtjänst, där även tjänstepension ingår, ska intensifieras så att även krav på försäkringar kan ställas. Krav på god arbetsmiljö och goda anställningsvillkor ska vara självklart att ställas.

Arbetet med uppföljning ska utvecklas i syfte att upptäcka arbetsmarknadskriminalitet, exempelvis genom utökade stickprovskontroller i verksamheter där det finns indikationer på att svart arbetskraft förekommer. Som princip ska krav som staden ställer på egna verksamheter, exempelvis antidiskrimineringskrav samt miljö- och klimatkrav, också ställas på upphandlad verksamhet. Krav på en huvudleverantör ska också gälla för underentreprenörer.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Stockholm ska vara en jämställd stad där makt, möjligheter och resurser fördelas jämnt oavsett kön. Stadens egen verksamhet ska bidra till ökad jämställdhet. Arbetet med genusbudgetering ska fortsätta. Kvinnor i hela staden ska ha lika möjligheter att styra över sina liv och påverka i samhället. Därför ska kvinnors organisering stödjas. Målet är ett jämställt Stockholm där makt och resurser fördelas lika.

Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Staden ska vara en bra arbetsgivare som erbjuder goda arbetsvillkor. Medarbetarna ska ha stora möjligheter att vidareutvecklas i sitt yrke och mötas av ett öppet och respektfullt klimat. Delaktighet och inflytande ska stärkas. Stockholm ska ha en styrmodell som vägleds av tillit till välfärdsprofessionens kunskap och yrkesetik. Staden mår bra av medarbetare som vågar och vill bidra till utveckling av stadens verksamhet. Tystnadskulturer ska inte förekomma, och åtgärder sätts in när så behövs. Handlingsplanerna för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare respektive för barnskötare och förskollärare ska fortsätta och fördjupas. Nya personalpolitiska insatser och förmåner som är intressanta för medarbetare i olika verksamheter ska tas fram, exempelvis 80-90-100-modellen, årskort på SL genom löneavdrag, pensionsväxling och utvecklingsprogram för specialister.

Heltid och fasta anställningar ska vara norm, med fortsatt särskilt fokus på äldreomsorgen. Takten i utfasningen av allmänna visstidsanställningar (AVA) ska öka, med fokus på förskola, skola och kultur. Staden ska ta initiativ till förhandlingar om ett lokalt kollektivavtal som minskar överanvändningen av AVA. Alla som arbetar i Stockholms stad ska kunna leva på sin lön. Bra arbetsförhållanden baserat på de villkor som formuleras i kollektivavtal ska vara lika självklara i upphandlad verksamhet som i stadens egen verksamhet. Stadens personalpolicy ska vara ett konkret stöd för alla verksamheter i staden.

Jämställdhet, jämlikhet och frihet från diskriminering ska genomsyra personalpolitiken, med fokus på förebyggande arbete och ett stärkt systematiskt arbetsmiljöarbete. Arbetsmiljön ska vara fri från trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling. Det ska läggas särskilt fokus på transpersoners arbetsmiljö. Årliga lönekartläggningar ska genomföras. Osakliga löneskillnader ska inte förekomma. Lönetillägget för vissa personalgrupper i ytterstaden som infördes på Vänsterpartiets initiativ ska permanentas.

Arbete i stadens verksamheter ska kunna kombineras med föräldraskap. Det hälsofrämjande arbetet ska fortsätta med fokus på yrkesgrupper med hög sjukfrånvaro och låg faktisk pensionsålder. Arbetsrelaterad psykisk ohälsa ska särskilt uppmärksammas. Helhetslösningar utvecklas för yrkesgrupper med särskilt utsatta arbetsvillkor. Arbetstiden ska stegvis förkortas med början i hemtjänsten genom en gradvis sänkning av heltidsmålet.

Chefers förutsättningar i kvinnodominerade yrken ska förbättras genom fortsatta satsningar på ledarutbildning, ökade möjligheter till närvarande ledarskap, tillgång till administrativt stöd och ökad uppmärksamhet på chefers arbetsmiljö och arbetsbelastning. Nyckeltal för antal anställda per chef ska tas fram. Chefer ska ha god kunskap om den kompetensbaserade rekryteringsprocessen. Arbetsplatserna ska vara tillgängliga. Genom breddad rekrytering ska fler utrikesfödda få arbete som chefer och fler personer med funktionsnedsättning få arbete på alla nivåer i staden.

Staden ska ha en långsiktig planering för kompetensutveckling och kompetensförsörjning för att behålla, utveckla och rekrytera medarbetare. Nya vägar ska prövas i stadens egen kompetensförsörjning, exempelvis möjligheten till en kombination av arbete och studier, valideringsutbildning samt stärkt roll för gymnasieskolan och Komvux. Den som läser en yrkesutbildning på Komvux ska ges möjlighet att få en studentbostad hos våra kommunala bostadsbolag. Yrkesgrupper som arbetar med barn i behov av särskilt stöd liksom de som arbetar inom LSS ska erbjudas ökade kompetensutvecklingsinsatser. En handlingsplan ska göras för att succesivt införa den enhetliga yrkestitulaturen som stödassistent och stödpedagog inom LSS-verksamheten som beslutades föregående mandatperiod. Utbildningsinsatser ska erbjudas alla medarbetare så att de kan nå kompetenskraven. Kompetensutvecklingsfonden som inrättades föregående mandatperiod ska permanentas, med fokus på fortbildningsbehovet i förskola, fritidshem, socialtjänst och äldreomsorg.

Stockholm är en stad fri från diskriminering där rättigheter respekteras och stärks

Stockholm ska i den egna verksamheten säkerställa respekt för mänskliga rättigheter och ta ansvar för de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig till. Arbetet med Agenda 2030:s hållbarhetsmål ska fortsätta och de 17 målen ska inarbetas i stadens verksamheter. Staden ska kontinuerligt arbeta med att utveckla sitt arbete mot diskriminering och följa upp så att arbetsgivare i staden, i och med hbtq-certifiering, faktiskt lever upp till och ser till att de mänskliga rättigheterna efterlevs. Stadens Barns rättigheter ska vara centrala för alla politikområden och stadens barnombudsman ska kontinuerligt se över och utveckla arbetet med att tillgodose barnens rättigheter.

Staden ska informera om vilka rättigheter de som tillhör de fem nationella minoriteterna har. Bland annat ska alla som söker förskola eller skola informeras om sina utökade rättigheter till modersmålsundervisning från förskolan. Efterfrågan på förskola på samiska och meänkieli ska utredas för att se vilket behov som finns. I alla stadens offentliga lokaler där staden bedriver verksamhet ska det skyltas både på svenska och på de nationella minoritetsspråken, oavsett om staden äger lokalerna eller hyr lokaler för sin verksamhet. Staden ska även arbeta för att det skapas fler mötesplatser för hbtq-personer.

Stockholm är en stad där alla kan känna sig trygga

För att människors frihet ska realiseras – i livets alla skeenden och överallt i vår stad – måste alla människor kunna känna sig trygga. Det innebär att slippa utsättas för våld. Trygghet skapas när människor känner tillit till varandra. Stadens viktigaste trygghetsskapande arbete är därför att bygga ett samhälle som håller ihop, tillsammans med stadens invånare och verksamheter. Våra offentliga rum och stadsmiljöer ska planeras och byggas på ett sådant sätt att alla kan känna sig trygga när de rör sig i staden.

Bostadsbolagen ska intensifiera sitt trygghetsarbete i samverkan med andra fastighetsägare, stadsdelsförvaltningen, näringsidkarna, polis och civilsamhälle. Syftet ska vara att både genomföra fysiska åtgärder i centrum och bostäder för att öka den upplevda tryggheten och att stödja det förebyggande arbetet för barn och unga. I allmännyttiga centrum ska handlarna erbjudas rådgivning och tilläggstjänster för ökad säkerhet. Staden ska stärka samverkan med polisen i synnerhet när brott begås mot barn och unga och utsatta grupper.

Berörda verksamheter ska arbeta aktivt för att stoppa rekryteringen till kriminella gäng och arbeta förebyggande med att fånga upp barn och unga som befinner sig i riskzonen. Beroendevården ska stärkas och staden ska arbeta tillsammans med civilsamhället för att förebygga och stoppa våldet och öka tryggheten. Vi ska arbeta långsiktigt tillsammans med organisationer med speciell kompetens, exempelvis tjej- och kvinnojourer, hbtq-organisationer och stärka insatser mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck. Ett skyddat boende för kvinnor i närheten av gängmiljöer ska öppnas. Staden ska tydligt arbeta mot alla former av hat och hets.

Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Stockholm ska vara en tillgänglig stad för alla dess invånare. Alla, oavsett funktionsvariation, ska ha rätt till full delaktighet. I det arbetet är stadens funktionshindersombudsman en viktig instans. I syfte att intensifiera arbetet med att tillgänglighetsanpassa staden ska en tillgänglighetskommission tillsättas för att säkerställa att alla oavsett funktionsvariation ska kunna ta sig fram i staden, ta del av information från staden och i allmänhet kan ta del av de resurser som finns i staden i stort. Genom en särskild fond för tillgänglighetsanpassning ska staden effektivt undanröja hinder för tillgängligheten. Samhällsinformationen ska finnas tillgänglig för alla. Nya bostäder ska vara tillgängliga och äldre bostäder ska vid renovering rustas för ökad tillgänglighet. Det utökade tillgänglighetsarbetet är en del i att göra Stockholm till en äldrevänlig stad.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning ska hålla hög kvalitet och stora möjligheter till inflytande ska garanteras. Samhällets stöd till personer med funktionsnedsättning ska vara utformat utifrån en grund i antidiskriminering och jämlikhet, så att insatserna ska kunna leda till ökad självständighet, delaktighet, inflytande och bättre levnadsvillkor. Likvärdig utbildning är en rättighetsfråga.

Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande och kulturen är en självklar del av demokratin

Alla stockholmare ska ha tillgång till kultur och möjlighet till eget skapande oavsett var i staden de bor. Konst och kultur är en självklar del av demokratin. Den kan öka förståelsen, sammanhållningen och tilliten i samhället. Staden ska skapa förutsättningar för ett rikt kulturliv. Det lokala kulturlivet ska främjas och det ska finnas kultursekreterare i alla stadsdelar. Lokala samlingslokaler ska få stöd för sin verksamhet som möjliggör kultur- och föreningsliv. Riktade kultursatsningar ska göras för att nå grupper som idag inte tar del av stadens kulturliv. Ett levande kultur- och föreningsliv spelar en viktig roll för att skapa en gemenskap inom stadsdelarna och möjligheter till möten mellan stockholmare från olika områden. Kulturen ska ge plats för den mångfald av erfarenheter som finns i Stockholm idag.

Kulturskolan är en viktig verksamhet för barn och ungdomars möjlighet att själva skapa kultur tillsammans med professionella vuxna i lokaler anpassade för ändamålet. Antalet pedagoger inom kulturskolan ska öka och kursutbudet ska vara varierat och generöst.

För att ge alla barn och unga som vill delta i kulturskolan likvärdiga förutsättningar ska ansökningssystemet ses över med syfte att skapa ett system som är rättvist och möjliggör att underrepresenterade grupper kan delta i större utsträckning. Genom kulturskolans verksamhet El Sistema nås grupper i stadsdelar där deltagandet i ordinarie kulturskola hittills varit begränsat. För att alla barn och unga ska ha möjlighet att ta del av kulturskolans utbud är det även av stor vikt att avgifterna är låga. Det ska även finnas möjlighet till olika kostnadsfria kulturaktiviteter, i synnerhet under skolloven.

Stockholms stadsbibliotek är öppna institutioner som ska gynna demokrati och gemenskap och bidra till kunskap, forskning och läsning. Biblioteken ska även fortsättningsvis drivas i stadens regi och utvecklas i nära dialog med stockholmarna. Satsningar på att skapa nya bibliotek i ytterstaden och anställa fler bibliotekarier i hela staden är nödvändiga för att ge medarbetarna möjlighet att genomföra sitt kärnuppdrag. Utbudet av litteratur på olika språk ska spegla stadens invånare. Internationella biblioteket ska finnas i anpassade lokaler i ett kollektivtrafiknära läge för att återigen vara den viktiga nod och kunskapsresurs för staden och landet som den tidigare varit. Biblioteken ska ligga där stockholmarna finns och vara öppna när de har tid att besöka dem. Stockholm stadsbiblioteks lokaler i Asplundhuset ska renoveras för att öka kapaciteten och utveckla verksamheterna där. Stadens museer ska vara tillgängliga för alla genom att även fortsättningsvis vara avgiftsfria. Liljevalchs konsthall ska sänka sin entréavgift till 20 kronor.

Stadens fria kulturliv ska värnas. Kulturstödssystemet ska säkra den konstnärliga friheten och främja en mångfald av kulturuttryck och värna konstnärers villkor i hela staden. Det ska finnas goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet så att kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd erbjuds, samtidigt som utövarnas konstnärliga frihet garanteras.

Stockholmarna ska känna att de har möjlighet att påverka stadens utveckling och framtid. Stadsdelsnämnderna ska skapa förutsättningar för en meningsfull lokal demokrati. Stadens kontakter med invånarna ska öka och fler medborgarkontor ska öppnas runt om i staden. Stockholmarnas inflytande över sin närmiljö ska stärkas. Inom alla områden som lämpar sig för deltagandeprocesser ska medborgardialog användas och möjlighet till medborgarbudget undersökas.

Stadens styrning, ledning och uppföljning

Staden ska arbeta för en mer tillitsbaserad styrning, ledning och uppföljning för att stärka kvaliteten i mötet med invånarna och öka medarbetarnas möjligheter att använda sina professionella yrkeskunskaper och yrkesetik. Stadens inriktningsmål och mål för verksamheter ska klargöra vilka uppdrag som nämnder och styrelser får från kommunfullmäktige. Uppdragen ska motsvaras av tillräcklig medelstilldelning från kommunfullmäktige, så att inte en obalans mellan uppdrag och resurser leder till ökad arbetsbelastning och försämrad arbetsmiljö. Generella effektiviseringar ska inte förekomma i välfärden, som länge varit underfinansierad.

Kommunstyrelsen ska under året följa upp måluppfyllelsen. Hur målen ska följas upp på ett meningsfullt sätt behöver utformas och utvecklas i nära dialog med verksamheterna och med hjälp av professionens kunskap, där vi även ser behov av ett stärkt helhetsperspektiv i hela kommunkoncernen och ett stärkt medborgarperspektiv. Endast indikatorer som bedöms vara verkligt meningsfulla kvarstår, och ersätts i andra fall med mer relevanta uppföljningsmetoder. Mer uppföljning behöver riktas mot långsiktiga systemeffekter, både problemområden och goda exempel, för att undvika ensidigt fokus på ekonomi. Vem som utför utvärderingen har betydelse för hur den upplevs av anställda och invånare.

Kollegialt lärande och dialogbaserad uppföljning är metoder som ger stort utrymme för det professionella omdömet. För att uppföljningen ska vara adekvat såväl för professionen som för politiken är det viktigt att fördjupa kunskapen om skillnader mellan stadsdelar, grupper av invånare samt skillnader mellan könen. Dialogen mellan olika nivåer i staden ska hållas levande för att skapa en lärande organisation.

Förutsättningar

Samhällsekonomiska förutsättningar

Global konjunkturförsvagning

Vi ser en avmattning i den ekonomiska aktiviteten i ett globalt perspektiv. Enligt Konjunkturinstitutet kan den globala BNP-tillväxten 2020 bli den lägsta på 11 år. Handelskonflikter, osäkerhet om Brexit och politiska konflikter i olika delar av världen påverkar den globala handeln och bidrar till att dämpa svensk exportmarknad. Den ekonomiska avmattningen och penningpolitikens begränsade handlingsutrymme har lett till att exempelvis den tyska regeringen signalerat att den står beredd att sjösätta ett stort finanspolitiskt paket.

Sverige på väg mot lågkonjunktur

Konjunkturavmattningen fortsätter enligt SKL:s senaste skatteunderlagsprognos, som pekar på fortsatt inbromsning av det kommunala skatteunderlagets ökningstakt. Den fleråriga uppgången på arbetsmarknaden förbyts till en tillbakagång. SKL:s prognos är att högkonjunkturen innan årets slut övergår i en mild lågkonjunktur, vilket innebär att arbetade timmar minskar. BNP-tillväxten beräknas bli låg även nästa år. Bostadsinvesteringarna har fortsatt att falla under 2019. Inflationen väntas hamna under Riksbankens mål om 2 procent. Den ekonomiska situationen i kommunerna är mycket ansträngd samtidigt som välfärden varit underfinansierad de senaste åren.

Ojämligheten påverkar tillväxten

Stora och växande ekonomiska klyftor är ett allvarligt strukturproblem i den svenska ekonomin. Sverige har gått från att vara ett av de länder vars skattesystem omfördelar mest till att ha det minst omfördelande skattesystemet inom EU:s kärnländer. Den växande ojämlikheten beror också på kapitalinkomsternas utveckling och fördelning, där 90 procent går till den tiondel av befolkningen som har de högsta inkomsterna. En annan förklaring till den ökade ojämlikheten är inkomstutvecklingen i den nedre delen av inkomstfördelningen. Arbetsmarknaden blir också alltmer tudelad och de flesta socialförsäkringar har urholkats. Forskare som Wilkinson och Pickett har i boken Jämlighetsanden påvisat kopplingen mellan ojämlikhet och olika sociala och hälsorelaterade indikatorer. På senare tid har allt fler ekonomer även visat att ökad ojämlikhet påverkar tillväxten negativt.

Konjunkturen i Stockholm på väg ner

I Stockholm visar konjunkturen också tecken på avmattning. Lönesumman, som är en indikator på den regionala tillväxten, ligger fortfarande på en bra nivå men visar en lägre tillväxttakt det första kvartalet 2019 jämfört med motsvarande period 2018.

Handelskammarens konjunkturbarometer, som läser av framtidsstron hos företag och hushåll i Stockholms län, visar under andra kvartalet 2019 försvagning av konjunkturen jämfört med första kvartalet. Positiva signaler finns dock inom exempelvis finans och försäkring.

Sysselsättningen minskar något i Stockholm

Under 2018 utvecklades arbetsmarknaden i Stockholm bra trots en något svagare konjunktur, men under första halvåret 2019 visade sysselsättningstillväxten tecken på att avta. Antalet sysselsatta i Stockholms stad i åldern 15-74 år ökade med 1,6 procent andra kvartalet 2019, jämfört med motsvarande kvartal 2018. Det motsvarar omkring 8 600 fler personer i sysselsättning och är något svagare än andra kvartalet 2018 då sysselsättningen ökade med 1,8 procent. Sysselsättningsgraden, som mäter andelen sysselsatta i procent av befolkningen, fortsätter dock att stiga och uppgick till 75,4 procent andra kvartalet 2019, vilket är den högsta nivån under hela tidsserien.

Sysselsättningsgraden i Stockholm är betydligt högre än i övriga landet, samt högre än i Göteborg och Malmö. Enligt Arbetsförmedlingen förväntas arbetsmarknaden i Stockholm fortsätta att vara god de närmaste åren med hög efterfrågan på arbetskraft, även om arbetslösheten bedöms öka något. Bristen på arbetskraft i vissa branscher och sektorer är fortfarande ett stort hinder för jobbtillväxten i staden, såväl i offentlig sektor som i näringslivet. Andelen barn, unga och äldre i befolkningen ökar snabbt samtidigt som andelen i arbetsför ålder inte ökar i samma takt.

Budgetens finansiering

Skatteunderlagsutvecklingen

Stadens finansiering bygger främst på skatteintäkter, som i sin tur beror på stadens och rikets skatteunderlag samt på det kommunala utjämningsystemet. Den starka tillväxten i den svenska ekonomin har under de senaste åren fört med sig en stark skatteunderlagstillväxt. Från och med år 2019 beräknas skatteunderlagets ökning att dämpas och uppgå till 3,1 procent, efter flera år med ökning över 4 procent. Trenden håller i sig under 2020 och 2021. Det främsta skälet till en lägre beräknad skatteunderlagsutveckling är enligt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) att konjunkturen försvagas och BNP-tillväxten bromsat in 2019. Effekten av en försvagad arbetsmarknad bedöms 2020 motverkas av löneökningar och svagt förändrade grundavdrag, vilket gör att det kommunala skatteunderlaget håller sig på en oförändrad nivå.

De senaste skatteunderlagsprognoserna

Procentuell förändring

	2018	2019	2020	2021	2022	2018–2022
SKL okt	3,7	3,2	2,5	3,2	3,9	17,5
Reg sept	3,6	3,4	2,6	3,2	3,4	17,3
ESV sept	3,7	2,9	3,2	3,2	3,3	17,4
SKL aug	3,7	3,1	3,1	3,0	3,7	17,7

Källa: SKL

I tabellen redovisas SKL:s skatteunderlagsprognos i oktober och regeringens prognos från budgetpropositionen. Över hela perioden 2018-2022 visar prognoserna nästan exakt lika stor skatteunderlagstillväxt, men skillnaden är större när det gäller synen på utvecklingen enskilda år.

Enligt SKL:s prognos växer skatteunderlaget något långsammare 2019 och 2020 jämfört med regeringens prognos, vilket beror på att regeringen räknar med en mer uthållig högkonjunktur med fortsatt ökning av arbetade timmar under hela perioden. Det motverkas inte fullt ut av att SKL förutsäger större löneökningar än regeringen. SKL:s beräkningar för 2022 baseras på att ekonomin utvecklas i konjunkturrell balans, med större ökning av såväl antalet arbetade timmar som löner än i regeringens beräkning. Skälet till att skatteunderlaget växer mer i SKL:s prognos än i ESV:s för 2019 beror främst på att SKL räknar med större löneökningar. För 2020 visar ESV:s prognos starkare skatteunderlagstillväxt än SKL, vilket beror på att budgetpropositionens förslag om höjt grundavdrag för personer 65 år och äldre inte var känt då ESV gjorde sin prognos. Den betydligt större ökningen i SKL:s prognos för 2022 beror på att både löner, arbetade timmar och pensionsinkomster ökar mer i SKL:s beräkning.

Solidarisk finansiering och hållbar resursanvändning

Vänsterpartiet tar ansvar för staden. Vi arbetar för en jämlik och klimatsmart stad med en långsiktigt uthållig ekonomi. För oss är det självklart att staden ska göra de nödvändiga investeringarna för att möta behoven hos en växande befolkning, inte bara i bostäder med överkomliga hyror och en brådskande klimatomställning, utan också i förskolor, skolor, LSS-boenden, äldreboenden, idrotts- och kulturanläggningar samt inte minst i teknisk infrastruktur. Stockholm behöver ha ett strategiskt ägande för att skapa den jämlika stad vi vill leva och arbeta aktivt i för ett ökat demokratiskt deltagande. Staden ska också vara en mycket bra arbetsgivare.

För att klara välfärden krävs skatteintäkter som förstärker och inte som nu utarmar driftsbudgeten, vilket månatligen redovisas i kommunstyrelsens ekonomiutskott. Den allra största delen av stadens inkomster kommer från skatter som betalas av stockholmare med vanliga löner. I staden använder vi skatten för att främja jämlikhet, vilket kommer alla invånare till del, men för en grundlig förändring krävs en omfördelning på nationell nivå. Sverige hör till de få länder inom OECD (Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling) som varken har förmögenhetsskatt, arvsskatt, gåvoskatt eller fastighetsskatt kopplad till fastighetens värde. Idag betalar ofta små lokala företag mer i skatt än stora vinstrika multinationella företag. Det är orimligt. Företagsbeskattningen ska ändras och regelverket mot skatteflykt skärpas.

Välfärden behöver rustas, inte skäras ned, och vi säger därför nej till bibehållen skattesänkning i staden. Under det första året av nuvarande mandatperiod har nedskärningar i stadsdelsnämnderna och kulturnämnden blivit kanske det tydligaste resultatet av den skattesänkning som de blågröna tyvärr behåller även kommande budgetår. Ombildningspolitiken har därtill ökat otryggheten bland allmännyttans hyresgäster. För 2020 ser vi redan att konsekvenserna för barn och unga kommer att bli tuffa, och medarbetarna pressas hårdare i sin allt svårare uppgift att göra ett bra jobb i en underfinansierad välfärd.

Stadens förutsättningar påverkas i hög grad av den statliga skattepolitiken. För att kunna skapa fler jobb, höja kvaliteten i välfärden, öka investeringarna i hyresrätter med överkomliga hyror och bygga en infrastruktur som gynnar både människor och klimat krävs högre skatteintäkter framförallt på stora förmögenheter och kapitalinkomster. Med Vänsterpartiets skattepolitik kan inkomstskatten sänkas för låg- och medelinkomsttagare. För att stoppa skatteslöseriet som ger vinstsyftande bolag rätten att tjäna grova pengar på skolor och äldreboenden krävs lagstiftning som ser till att skattepengarna stannar i välfärden.

Kraftigt höjda generella statsbidrag och en ny nationell skattepolitik som inte gynnar de rikaste behöver införas, i enlighet med Vänsterpartiets budgetmotion i Riksdagen, *"En plan för jämlikhet och grön omställning."* Förslagen är bland annat att höja statsbidragen med 20 miljarder i kommunsektorn, en långsiktig utbildningsreform med 50 miljarder på tio år för att klara behovet av personalförsörjning i välfärden, ett särskilt äldreomsorgspaket med 3 miljarder, en särskild personalsatsning i förskolan med 2 miljarder per år, fortsatt satsning på avgiftsfri simundervisning för sexåringar och att införa ett stöd till sommarlovsaktiviteter för barn som lever med ekonomisk utsatthet. Hela samhället måste ställas om för att hantera klimatkrisen, och Vänsterpartiet har även en klimatpaket med konkreta satsningar i budgetmotionen.

Investeringar för en hållbar stad

Stockholm är en rik stad som uppfyller mycket höga mål för soliditeten, har högsta möjliga kreditbetyg och höga fastighetsvärden. Bolagens och nämndernas investeringsbehov är relativt stora, men helt nödvändiga då staden behöver bygga fler bostäder, skolor, idrottsanläggningar och en infrastruktur som förbättrar framkomligheten i trafiken och i staden.

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB verkar inom områden som är till stor nytta för stockholmarna. Allt ifrån bostäder, skolor och äldreboenden till frågor som rör vatten, avfall, fiber, fjärrvärme och parkering. Därutöver även bostadsförmedling, turistinformation, näringslivsutveckling och kulturutbud. Koncernen visar stabila positiva resultat och har hög efterfrågan på verksamheter och tjänster som bolagen tillhandahåller.

Staden ska utforma en investeringsstrategi som ger vägledning för investeringsprioriteringar i en växande stad och som syftar till att förverkliga ett jämlikt och hållbart samhälle. Investeringar i bostäder och infrastruktur som gång-, cykel och kollektivtrafik ska vara prioriterade liksom investeringar som syftar till att minska klimatpåverkan och investeringar i energieffektiviseringar. I samband med nya investeringar ska drifts- och underhållskonsekvenser alltid analyseras ur ett hållbarhetsperspektiv och en jämställdhetsanalys ingå i beslutsunderlaget.

Det ambitiösa bostadsmålet 140 000 nya bostäder till 2030 och bostadsåtagandet till följd av tunnelbanans utbyggnad kompletteras med ett mål om minst 60 procent hyresrätter för att möta bostadsjämligheten. Fram till år 2040 ska 10 000 bostäder för äldre byggas och nollvisionen mot hemlöshet bland äldre uppnås till år 2025. Planeringen för att tillgodose behovet av bostäder enligt SoL och LSS ska även uppnås. Därutöver ska staden främst satsa på ökade investeringar i miljö, klimatanpassning, kunskap, välfärd, idrott och kultur.

Stadens egna bolag ska i första hand stå för utbyggnaden av samhällsservice som förskolor, skolor, gruppboenden och vård- och omsorgsboenden samt park- och grönområden för att behålla stadens rådighet över driftskostnaderna i ett livscykelperspektiv. Effektiva lösningar ska alltid sökas genom tidig samverkan med berörda nämnder. Planering av idrottsanläggningar ska göras i samverkan med skolplanering och bostadsplanering. Samarbete ska även sökas med närliggande kommuner när det gäller idrottsanläggningar. Planeringen för arbetsplatser ska göra i samverkan med bostadsplaneringen, vilket är särskilt viktigt för utvecklingen av ytterstaden, framförallt i Söderort.

Samverkan med externa aktörer krävs bland annat för att klara utbyggnaden av seniorlägenheter med hyresrätt och sannolikt för att klara det eftersatta behovet av idrottsanläggningar, men kräver att samverkan syftar mot målet om en jämlik och hållbar stad.

Lösningen på det ökade behovet av investeringar är inte att stoppa stadens egna investeringar i nya bostäder och samhällsfastigheter, i högre grad förlita sig på inhyrning hos externa aktörer eller att sälja ut allmännyttiga bostäder och centrumanläggningar. Staden ska istället övergå till en hållbar fastighetsförvaltning, vilket innebär att genom fortsatt ägande behålla rådigheten över driftskostnaderna i ett livscykelperspektiv men också att genom försäljning av fastigheter som saknar strategisk betydelse minska räntekänsligheten för staden.

Investeringar för barnen, klimatet, hållbara transporter, idrotten och kulturen

Vänsterpartiet vill under mandatperioden investera följande större riktade satsningar om totalt 4 miljarder kronor för en socialt, klimatmässigt, demokratiskt och ekonomiskt hållbar stad:

- Klimat
- Gång och cykel
- Barns utemiljöer
- Tillgänglighet
- Idrottsanläggningar - idrottslyftet

Klimatmiljarden

Satsningen som är 1,5 miljarder kronor under mandatperioden, utöver alla andra satsningar som också har klimateffekter, visar på den tydliga insikten att vill vi nå de högt satta klimatmålen om ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 så kräver det stora investeringar. Därför vill vi att staden ska initiera projekt och åtgärder med hög klimatnytta och breda synergieffekter, bland annat utifrån förslagen i de rapporter som tagits fram som stöd för stadens styrdokument Miljöprogram 2016-2019, Strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 och Klimatanpassning. Investeringar ska genomföras i den omfattning och takt som krävs för att hålla god fart mot målen. De ska utnyttja möjligheter till utökad finansiering via stadens särskilda klimatinvesteringsatsning, som ska uppgå till minst en miljard kronor under mandatperioden, men mer om så krävs för att nå målen.

Gång och cykel

Detta är en satsning för att möjliggöra en stor omställning till ett annat sätt att transportera sig som är långsiktigt hållbart och som samtidigt minimerar konflikterna i gaturummet med fotgängare och andra trafikanter. Trettioåtta procent av alla resor inom staden görs till fots, vilket är en hög siffra internationellt sett. Därför behövs en riktad satsning för att förbättra, förenkla och förtydliga infrastrukturen för fotgängare med bland annat en översyn av skyltningar och målade övergångsställen. För att uppmuntra stockholmarna att cykla krävs stora investeringar i en trygg, säker och effektiv cykelinfrastruktur, tydlig separering av gaturummet inklusive tydliga övergångsställen, bra parkeringsmöjligheter för cykel, information om trafikregler, att låncykelsystemet sprids till ytterstaden, samt fler åtgärder som närmare specificeras under nämnderna i denna budget.

Barns utemiljöer

Satsningen på barns utemiljöer syftar till att investera i en kraftigt förbättrad social infrastruktur för barn och unga. Medel ska kunna användas för nybyggnadsprojekt för att möjliggöra att alla nya förskolor får tillräckligt stora förskolegårdar. Satsningen ska bland annat bidra till att möta de demografiska förändringarna, där det föds många fler barn i Stockholm än tidigare år. Såväl antalet förskolebarn som skolbarn kommer att öka och antal unga i gymnasieåldern kommer att öka kraftigt. Staden ska därför investera i en barnvänlig stad för att säkra jämlika uppväxtvillkor för alla barn och unga. Det handlar till stora delar om att rusta upp förskolegårdar och skolgårdar, skolbibliotek, parklekar, lekparkar och fritidsgårdar. Dessa investeringar behövs bland annat för att säkerställa att förskole- och skolgårdar får det utrymme de behöver och inte bidrar till extremt slitage på allmänna parker och grönområden.

Tillgänglighet

Alla stadens verksamheter ska tillsammans med tillgänglighetsstrategen och tillgänglighetskommissionen arbeta systematiskt med att den fysiska miljön och lokaler i hela staden ska vara tillgänglig för alla. Utökade tillgänglighetsinvesteringar är också en förutsättning för att skapa en äldrevänlig stad. All information som ska komma stadens invånare till del ska finnas tillgänglig så att alla kan ta till sig informationen. Målet är att detta arbete ska fortgå tills dess att staden är tillgänglig för alla, och när nya platser och lokaler byggs ska tillgängligheten säkerställas från början.

Idrottsanläggningar - idrottslyftet

För att utöka tillgängligheten till idrottsanläggningar behövs stora investeringar i nya idrottsanläggningar. Fram till 2025 ska staden säkerställa följande utbyggnad av anläggningar. Antal anges inom parentes:

- Fotbollsplaner (25)
- Sporthallar (10)
- Friidrott (1)
- Ishall (5)
- Simhall (3)

Staden ska gå ihop med grannkommuner och starta ett gemensamt idrottsfastighetsbolag för att tillsammans kunna klara utbyggnaden av idrottsanläggningar. Bland annat kan det bolaget satsa på specialidrotter på platser med goda kollektivtrafikförbindelser över kommungränser.

Övriga investeringar och avsättningar

Stadsbiblioteket

Stadsbibliotekets huvudbibliotek vid Sveavägen behöver ett nytt genomförandebeslut med sikte på verksamhetsutveckling för att kunna värna det kulturminnesskyddade arvet samtidigt som verksamheten ska klara behoven i en växande stad och svara upp mot dagens krav på tillgänglighet. För att klara detta mål behöver investeringsutgiften fram till 2025 för fastighetsnämnden.

Klimatfond

Dessutom inrättas en Klimatfond med 100 mnkr som syftar till att stödja forsknings- och utvecklingsprojekt som främjar omställning och klimatanpassning, då staden behöver arbeta tillsammans med akademien för att utforma en så verkningsfull politik som möjligt i arbetet med att minska utsläppen.

Medel ur fonden för finansiering av forskningsstudier och utvecklingsprojekt ska kunna sökas av akademien och stadens verksamheter. Projekten kan till exempel handla om att utvärdera klimateffekten av olika satsningar och investeringar i syfte att hjälpa staden att fatta politiska beslut som ger så stor effekt på klimatutsläppen som möjligt och stödja verksamheternas arbete med att identifiera risk- och sårbarhetsfaktorer kopplade till exempelvis skyfall och värmeböljor. Särskilt i samhällskritiska verksamheter som förskola, skola och äldreomsorg behövs stöd för att se över ventilationssystem, tillgång till skugga och kompetensen hos personal för att hantera extrema värmeböljor eller till exempel se över elcentralers placering och utrymningsvägar i händelse av översvämningar och större elavbrott. Dessutom inrättas en vetenskaplig klimatpanel med ledande forskare, med uppdrag att stödja, följa och kritiskt granska stadens arbete för att uppnå ett fossilfritt Stockholm senast år 2040, och som även skulle kunna hantera inkomna ansökningar och bevilja medel ur fonden

Avsättningar till kompetensutveckling, tillgänglighetsinvesteringar och sociala investeringar

Utöver kommunstyrelsen (KS) planerar vi även i bokslutet 2019 att ur eget kapital avsätta 200 mnkr för fortsatta kompetensutvecklingsinsatser och 100 mnkr för tillgänglighetsinvesteringar. Kommunfullmäktiges beslut i bokslutet för 2014 om finansiering av sociala investeringar och kompetensutveckling via eget kapital kvarstår, då beslut om disposition av eget kapital gäller tills kommunfullmäktige beslutar om något annat. I oktober 2019 återstod ca 40 mnkr av 200 mnkr före kompetensutvecklingsfond som vår föregående majoritet också inrättade.

Investeringar i bostäder

Stadens allmännyttiga bostadsbolag ska fortsätta att investera i ett högt bostadsbyggande och kontinuerligt pröva möjligheten att köpa mark och fastigheter för att bidra till fler hyresrätter i staden. Inga allmännyttiga bostäder eller centrum ska säljas. Strategiskt lämpliga objekt som fastigheter som inte längre fyller sin funktion för stadens verksamheter, utdömda äldreboenden, kontorsfastigheter etc. kan säljas efter noggrann prövning.

Staden ska fortsätta att investera i de fokusområden som översiktsplanen pekar ut i ytterstaden, för att upprätthålla ett omfattande bostadsbyggande och fortsatt bidra till en god stadsutveckling. Eftersom detta får till följd att stadens kostnader för investeringar ökar, ska beslut om sådana projekt föregås av en behovs- och lönsamhetsanalys av exploateringsnämndens projekt. Investeringar i den offentliga miljön är knutna till markvärden, vilket innebär att höga markvärden i innerstaden förstärker ojämlikheten om investeringsmedlen inte omfördelas från innerstad till ytterstad. Vi vill därför gå ifrån majoritetens princip att alla projekt ska bära sig själva till att projekt i exempelvis ytterstaden får gå med underskott då det är motiverat. Investeringsmedel ska omfördelas från lönsamma projekt i innerstaden till områden med lägre markvärden i ytterstaden. Likaså ska det vara motiverat att prioritera hyresrätter framför bostadsrätter i segregerade villaområden, även om det leder till minskad lönsamhet i projektet.

Investeringar i offentlig service

En växande befolkning innebär att staden måste göra stora investeringar för att möta behoven, inte bara i bostäder utan också i förskolor, skolor, äldreboenden, idrottsanläggningar, teknisk infrastruktur etc.

En viktig förutsättning för att genomföra investeringar med behållen finansiell styrka kommer att vara balansen mellan egen finansiering och upplåning.

Staden bör därför sträva efter att bidra med egen finansiering genom att realisera en del av de markvärden som skapas genom planläggning av tidigare oattraktiva områden. Behovet av ersättningsinvesteringar är stort i stadens byggnader och anläggningar, och målsättningen är att dessa i sin helhet ska finansieras med egna medel. Det betyder att stadens resultat behöver bidra med ett årligt överskott.

Statliga infrastrukturprojekt

För att genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm är staden medfinansär i statliga infrastrukturprojekt. Åren 2020–2024 kommer utbetalningarna till medfinansiering vara cirka 500–1200 mnkr per år.

Utbetalningarna avser i huvudsak medfinansiering av bussterminalen vid Slussen, tvärbans Kistagren och utbyggnad av tunnelbanan enligt Stockholmsöverenskommelsen. År 2021-2022 tillkommer utbetalning av förskott till tunnelbaneutbyggnaden om sammanlagt ca 1 mdkr. Förskotten återbetalas när staden uppfyllt avtalat bostadsåtagande. I juni 2017 fattade kommunfullmäktige beslut om avtal och finansieringsplan för utbyggnad av kollektivtrafik enligt Sverigeförhandlingen där Stockholms stad förbinder sig att medfinansiera tunnelbana mellan Fridhemsplan och Älvsjö, en förlängning av Roslagsbanan till City samt spårväg Syd med sammanlagt knappt 3 mdkr. Totalt har beslutade åtaganden för staden om drygt 10 mdkr skuldförts enligt ingångna avtal.

Krav på god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning

Sedan 1992 års kommunallag trädde i kraft har kommuner haft krav på sig att verksamheten ska bedrivas enligt god ekonomisk hushållning. Under år 2000 tillkom balanskravet och under 2013 infördes möjlighet att använda en resultatutjämningsreserv. Samtliga delar av regelverket ska årligen följas upp i årsredovisningens förvaltningsberättelse.

Finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning

Stockholms stad står de kommande åren inför utmaningar som ökade investeringar och kraftigt ökade behov till följd av befolkningsförändringar. God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar för att klara behovet av bland annat vård, skola och omsorg. Därför innehåller budgeten mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Staden har fastställt sex finansiella mål för 2020 som redogörs nedan.

Årets ekonomiska resultat

Årets ekonomiska resultat är det mål som tydligast sammanfattar det ekonomiska läget. Årets resultat kan mätas exklusive jämförelsestörande poster och/eller enligt det kommunala balanskravet. Målet är att stadens ekonomiska resultat enligt balanskravet för 2020 ska uppgå till 0,1 mnkr.

Stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter

Måttet visar hur stor del av löpande nettokostnader som finansieras med skatteintäkter. Om nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter överstiger 100 procent kan staden tvingas använda det egna kapitalet till den löpande driftverksamheten.

Det långsiktigt hållbara målet är att andelen av stadens löpande driftkostnader som finansieras med skatteintäkter inte ska överstiga 100 procent. På kort sikt kan finansieringen vid särskilda satsningar även ske med ändliga resurser, det vill säga stadens positiva finansnetto och utdelning från koncernen. Målet är att nettokostnaderna inte ska överstiga skatteintäkterna inklusive finansiellt resultat och utdelning.

Stadens soliditet

Soliditet definieras som det egna kapitalet i relation till tillgångarna. Om soliditeten är hög, har tillgångarna i hög grad finansierats av egna medel och graden av lånefinansiering är låg. Ett mål för soliditeten finns både för staden och för kommunkoncernen. För att få en samlad och komplett bild ska detta mål redovisas inklusive samtliga stadens pensionsåtaganden. Soliditeten ska varken för staden eller för kommunkoncernen understiga 34,0 procent på lång sikt och 30,0 procent på kort sikt. Soliditeten kan enskilda år understiga 34,0 procent. Under planeringsperioden kan soliditeten kortsiktigt komma att minska på grund av stora åtaganden för byggnation av bostäder och infrastruktur. Kommunstyrelsen får i uppdrag att 2020 tillsammans med Stockholm Stadshus AB utreda soliditetsmålen för att möjliggöra fortsatta framtida investeringar.

Samband mellan investeringar och ekonomiskt utrymme

Stadens investeringar medför årliga drift- och kapitalkostnader, som i flera fall överstiger beräknade inkomster/intäkter från investeringarna. Sådana projekt motiveras utifrån andra än ekonomiska skäl och belastar stadens löpande ekonomi. Investeringsvolymen måste anpassas efter stadens finansiella resurser, annars kommer utrymmet för befintlig verksamhet och andra nya angelägna behov att behöva begränsas. Det långsiktiga målet för staden är att kapitalkostnadernas andel av stadens nettodriftkostnader (inklusive kapitalkostnader) inte överstiger 7,0 procent.

Budgetföljsamhet

En god budgetföljsamhet är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten. Budgetföljsamheten mäts som avvikelse i procent, mellan årets prognoser och utfall, inklusive resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar.

För nämnderna görs uppföljningen totalt för driftbudgeten inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. Målet för budgetföljsamheten är att den före och efter tekniska justeringar inte får överskrida 100 procent.

Prognossäkerhet

Prognossäkerhet beskriver förmågan att bedöma avvikelser under året och att vidta åtgärder för att hålla given budget. Prognossäkerheten mäts som avvikelse mellan årets prognoser och utfall, inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. Målet är att prognossäkerheten i tertialrapport 2, jämfört med utfallet, ska vara högst +/- 1 procent.

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser

I detta avsnitt beskrivs gemensamma direktiv för alla nämnder och bolagsstyrelser. Direktiven rör prioriterade områden där det finns särskilt stort behov av utvecklade processer och samverkan mellan flera nämnder och bolagsstyrelser.

Tillitsbaserad styrning och uppföljning

Staden ska ha en tillitsbaserad ledning, styrning och uppföljning. Stockholms stads budget följer stadens integrerade ledningssystem (ILS) som har beslutats inom stadens program för kvalitetsutveckling och som gäller för hela kommunkoncernen. Verksamheterna ska arbeta systematiskt med verksamhets- och kvalitetsutveckling utifrån kunskapsbaserade arbetssätt och metoder. Utgångspunkten är att kunskap samlas in och följs upp systematiskt, såväl professionell kunskap som kunskap från brukare och invånare samt kunskap från forskning, bland annat från *Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm*. I utvecklingsarbetet ingår även att intern och extern samverkan ska öka där medarbetarnas delaktighet är avgörande för att nå en långsiktigt hållbar verksamhet. Det handlar bland annat om nya tekniska lösningar, bättre styr- och arbetsformer, systematiska jämförelser, kollegialt lärande och dialogbaserad uppföljning. Därutöver behöver fler innovativa miljöer utvecklas, i synnerhet inom välfärdsområdet, där medarbetare ges incitament och verktyg att omsätta goda idéer i konkreta verksamhetsförbättringar som kommer stockholmarna till del och även förbättrar arbetsmiljön. Ett viktigt sätt att få in ny kunskap och nya idéer i stadens verksamheter är att delta i projekt med andra parter.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- ha en god budgetföljsamhet fungerande ekonomistyrning och god ekonomisk hushållning
- ha en god prognossäkerhet genom att bedöma avvikelser under året och vidta åtgärder för att hålla given budget
- arbeta för ökat handlingsutrymme för medarbetare och chefer enligt stadens program för kvalitetsutveckling och stadens personalpolicy
- utveckla innovationsförmåga och arbeta systematiskt med att sprida och ta till sig goda exempel på effektiva arbetssätt
utveckla arbetet med synpunkter och klagomål med fokus på förbättrad återkoppling till invånarna, till exempel Tyck till-appen
- integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla led av beslutsfattande, planering och utförande av verksamheten. För att visa hur kommunkoncernens fördelning av resurser och utformning av verksamheter kommer stockholmarna till del, ska nämnder och bolagsstyrelser redovisa individbaserad statistik uppdelad efter kön. Statistiken ska, där eventuella skillnader synliggörs, analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv samt leda till att nödvändiga åtgärder vidtas
- säkerställa att alla som kommer i kontakt med någon av stadens verksamheter, förvaltningar eller bolag, bemöts med likvärdighet och respekt
- kommunstyrelsen ska tillsammans med Stockholm Stadshus AB utreda soliditetsmålen för att möjliggöra fortsatta framtida investeringar
- kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden och Stadshus AB se över stadens projektfinansieringsmodell så att staden kan styra över intäktskraven från enskilda projekt till hela intäktssidan i syfte att offentliga investeringar och satsningar inte ska vara avhängigt markvärden.

Samverkan för en trygg och säker stad

Alla stadens nämnder och bolag ska tillsammans arbeta för att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad. Trygghetsarbetet är en prioriterad uppgift och ska bedrivas genom förebyggande systematiskt säkerhetsarbete, socialt arbete, riktade insatser och

trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska ha en god beredskap att trygga alla som befinner sig i Stockholm vid oförutsedda händelser.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- utifrån Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholms rekommendationer arbeta förebyggande med att stärka civilsamhället och det lokala föreningslivet i långsiktigt trygghetsskapande arbete
- genomföra det socialt förebyggande arbetet i enlighet med Trygghetspaketet som omfattar totalt 54,3 mnkr i utökade resurser till fältassistenter, socialarbetare, öppna förskolan, ökat öppethållande i parklekar och fritidsgårdar samt satsning på socialpedagoger i grundskolan. Tyngdpunkten för satsningen ligger på de sju prioriterade stadsdelsnämnderna
- berörda nämnder och bolag ska stärka samverkan med polisen som en del i det trygghetsskapande arbetet
- upprätthålla god beredskap för att hantera oförutsedda händelser inom respektive ansvarsområde vilket bland annat innebär att berörda funktioner utbildas och övas kontinuerligt samt att upprätta planer för ledning och kommunikation
- öka verksamhetens robusthet genom åtgärder som baseras på årliga risk- och sårbarhetsanalyser
- under ledning av kommunstyrelsen utveckla samverkan för att effektivt nyttja stadens resurser och sprida kunskap som bidrar till det operativa trygghetsarbetet
- utifrån lägesbilder genomföra brottspreventiva och trygghetsskapande investeringar i den fysiska miljön inom det egna ansvarsområdet. Insatser i ytterstaden ska särskilt beaktas med utgångspunkt i det lokala utvecklingsarbetet, samverkansöverenskommelser med polisen samt Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholms rekommendationer
- vidareutveckla samverkansformer med polis, det lokala näringslivet, civilsamhället och andra relevanta externa aktörer i trygghets- och säkerhetsarbetet
- utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism utifrån kunskap och forskning inom området. Insatser mot våldsbejakande extremism ska utgå från lokala lägesbilder och handlingsplaner
- utveckla kommunikationen om det trygghetsskapande arbete som bedrivs och genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte går till aktörer som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män, uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism. Bidrag ska följas upp noggrant och utvärderas av den bidragsgivande nämnden. I samband med beslut om bidrag ska en plan för uppföljning tydliggöras.
- berörda nämnder och bolagsstyrelser ska samverka i arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Bland annat utveckla metoder för att nå berörd målgrupp samt höja kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck inom stadens verksamheter.

Samverkan för bostadsförsörjning

En hög takt i bostadsbyggande är en av kommunkoncernens mest prioriterade uppgifter. Alla nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till att skapa goda förutsättningar för att klara stadens höga målsättningar utifrån sina uppdrag och stadens riktlinjer för bostadsförsörjning. Kommunstyrelsen har ett utökat ansvar för ledning och samordning av stadens bostadsbyggande. Målet är att 140 000 bostäder byggs mellan 2010 och 2030

varav 40 000 bostäder mellan åren 2014 och 2020 och 80 000 bostäder mellan åren 2014 och 2025.

Under förra mandatperioden höjdes takten i byggandet av hyresrätter och till följd av att ombildningar av bostadsrätter stoppades ökade även antalet hyresrätter i staden för första gången på väldigt längre. Bristen på hyresrätter är dock fortfarande mycket stor, särskilt på sådana med hyror som även en timvikarie, busschaufför eller ensamstående förskolelärare har råd att betala. Staden ska därför planera för att bygga minst 60 procent hyresrätter och aktivt pröva nya sätt att pressa produktionskostnader och hyror i nyproduktionen. Inga ombildningar eller utförsäljningar av allmännyttiga bostadsfastigheter ska förekomma. Nämnder och bolag ska även styra mot större lägenhetsstorlekar i stadsdelar med hög andel trångbodda barnfamiljer och aktivt underlätta för äldre att flytta till en mer anpassad bostad. Visionen om 10 000 bostäder fram till år 2040 ska säkra framtidens behov av bostäder för äldre. För att öka de äldres och funktionsnedsattas tillgång till det ordinära bostadsbeståndet behöver staden ha en samsyn med fokus på tillgänglighet och bostadsanpassning. Möjligheten att anlägga hiss genom på- och tillbyggnad i låghus för att öka tillgängligheten i bostadsbeståndet ska prövas.

Stadsplaneringen ska styra mot en socialt och ekologiskt hållbar stad med trygga offentliga miljöer där en blandning av upplåtelseformer, boendetyper och bostadsstorlekar liksom samhällsservice, grön- och rekreationsytor samt arbetsplatser finns i alla delar av staden. Stadens nämnder och bolag ska särskilt verka för att områden som domineras av villor och radhus tillförs hyresrätter och flerfamiljshus i syfte att bryta boendesegregation och öka underlaget för kollektivtrafik och service. Markanvisning ska i huvudsak ske utifrån områdesplanering där detaljplaner utvidgas i syfte att åstadkomma ett helhetsperspektiv och säkerställa grundläggande funktioner och kvaliteter i stadsutvecklingen genom att tillämpa socialt värdeskapande analys i alla projekt.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa effektiva processer för en generellt hög takt i bostadsbyggandet och tillkommande samhällsservice
- starta och vidareutveckla större stadsutvecklingsprojekt för att säkerställa ett långsiktigt, stabilt och högt årligt tillskott av bostäder
- särskilt prioritera hyresrätter med överkomliga hyror, student- samt seniorbostäder liksom bostäder för grupper som staden har ett särskilt ansvar för
- arbeta för att de allmännyttiga bostadsbolagen ska ta ett stort ansvar för byggandet och fram till år 2030 hålla en nybyggnationstakt på 3 000 hyresrätter per år, vilket förutsätter att bostadsbolagen får tillräckligt med markanvisningar
- arbeta för låga bygg- och boendekostnader och säkerställa genomförande av Stockholmshusen
- fortsätta arbetet med att tillföra flerbostadshus i villaområden med målsättningen att bryta boendesegregationen, utveckla stadsmiljön och förstärka områdena med kollektivtrafik och service
- fortsätta att stärka den långsiktiga planeringen till år 2040 av både boståndsbedömda boenden och nyproduktion av seniorboenden samt hyreslägenheter anpassade för äldre i ordinarie flerfamiljshus, för att möta behoven av bostäder för äldre, i såväl offentlig som privat regi
- öka transparensen i markanvisningsprocessen för nybyggnation av vård- och omsorgsboende och säkerställa att stadens krav motsvarar behoven genom

tydliga kriterier med jämförelseförfarande för nybyggnation samt att berörda facknämnder deltar i bedömningen av markanvisningsansökningarna

- delta i arbetet med att ta fram en strategi för ökad tillgänglighet i bostadsbeståndet, ta fram en enhetlig definition av en tillgänglig bostad och utreda möjligheten att komplettera befintlig låghusbebyggelse med hiss genom till- eller påbyggnader i allmännyttans bestånd
- intensifiera arbetet för att få fram fler bostäder för grupper som staden har ett särskilt bostadsförsörjningsansvar för. Fler genomgångsbostäder för prioriterade grupper ska tillskapas av Stiftelsen Hotellhem i Stockholm (SHIS)
- SHIS, bostadsbolagen, socialnämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska ta fram en plan för hur SHIS ökade behov av genomgångsbostäder kan säkerställas
- förbättra förutsättningarna för personer med osäkra boendeförhållanden att hitta en varaktig bostadslösning
- som ett led i stadens åtgärdsprogram mot hemlöshet bland äldre, med en nollvision år 2025, ska 500 seniorlägenheter fram till år 2040 öronmärkas för äldre med hemlöshetsproblematik och låga inkomster, varav 100 lägenheter ska inflyttningsklara före år 2025. Bostäderna ska tillhandahållas av Micasa och Svenska Bostäder. Därutöver ska Micasa hyra ut 25 seniorlägenheter per år till äldre hemlösa med förstärkt boendestöd, i samarbete med SHIS
- i bostadsexploateringsprojekt ska utgångspunkten vara att minst 10 procent av lägenheterna ska vara avsatta för särskilt boende enligt SoL och LSS, med prioriterad inriktning på boenden inom verksamheter för personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri

Samverkan för en hållbar stadsutveckling

Staden ska planeras ur ett helhetsperspektiv och hållbarhetsaspekter ska genomsyra all planering med fokus på att skapa en socialt, ekologiskt, ekonomiskt och demokratiskt hållbar stad. Stadens markpolitik är ett viktigt verktyg i arbetet med att utveckla staden, utjämna klyftor och förbättra livsvillkoren för de som bor här nu och i framtiden. Staden ska långsiktigt växa med bibehållen finansiell styrka, trots att ny- och reinvesteringsbehovet ökar samtidigt som högt uppställda hållbarhetsmål ska nås. Översiktsplanens strategi om fokusområden och strategiska samband är centralt för att uppnå målen om en socialt sammanhållen stad. Detta ställer krav på förmågan att prioritera mellan investeringarna.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- arbeta i enlighet med stadens investeringsstrategi och fastighets- och lokalpolicy så att innehavet av fastigheter och lokaler utvecklas på ett sätt som bidrar till att planerade investeringar kan genomföras med bibehållen finansiell styrka och med låg finansiell risk samtidigt som stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler utvecklas
- säkerställa styrgrupper för större stadsövergripande projekt med uppgiften att prioritera och leda utifrån ett stadsövergripande perspektiv
- stärka samverkan med externa aktörer och privata fastighetsägare i syfte att säkerställa kommunkoncernens långsiktiga finansiella förmåga att utveckla staden samtidigt som stadens övergripande hållbarhetsmål nås, inte minst inom området samhällsfastigheter
- skapa attraktiva och trygga livsmiljöer genom aktiv fastighetsförvaltning i såväl nyproduktion som reinvestering. Allmännyttiga bostäder och centrum är undantagna och ska inte säljas
- verka för att fler långsiktiga och ansvarstagande fastighetsägare integrerar den modell som utarbetats för socialt värdeskapande i stadsutvecklingsprocesser.

Metoder för markanvisningar och planprocess ska väljas för att bidra till social hållbarhet

- exploateringsnämnden ska initiera ett arbete för ett samlat grepp om Tensta Centrum inklusive frågan om nytt förvaltningshus för stadsdelsförvaltningen, i samverkan med Svenska Bostäder AB, andra fastighetsägare och boende i området, exploateringsnämnden, SISAB, Micasa Fastigheter AB och stadsdelsnämnden
- säkerställa samhällsservice och integrera behovet av förskolor, skolor, omsorgsbostäder, bostäder för äldre, idrottsplatser, bostäder för sociala ändamål och för funktionshinderomsorgen i ett tidigt skede i planeringen. Ändamålsenliga lokaliseringar ska erhållas till rimliga kostnader för mottagande nämnd, som också ska lämna tydliga beställningar
- arbeta i enlighet med gemensam planeringsinriktning för utbyggnaden av skolor som utarbetats inom ramen för SAMS (samordnad skolplanering i Stockholm), i syfte att säkerställa en framsynt och ekonomiskt hållbar SAMS samarbetet ska utökas för att även inkludera utbyggnad av förskolor
- utbyggnad av skollokaler, såväl inom grundskola som inom gymnasiet
- tillvarata den arbetsplatspotential som finns i Stockholms södra delar och stadens fokusområden genom en stadsövergripande styrning och uppföljning av större projekt i enlighet med stadens översiktsplan och investeringsstrategi
- stärka samordning av logistik, teknisk infrastruktur och masshantering i stadsutvecklings- och infrastrukturprojekt och ställa miljökrav ur ett livscykelperspektiv, under exploateringsnämndens ledning, mellan berörda nämnder och bolagsstyrelser i syfte att uppnå en klimatneutral bygg- och anläggningssektor till år 2040
- stärka samverkan och helhetssyn kring stadens parker och naturområden inom stadens olika processer för planering, utveckling och förvaltning genom strategisk samordning som leds av trafiknämnden
- skärpa stadens arbete mot oseriösa fastighetsägare och oetiska affärsmetoder, se över nuvarande möjligheter och vid behov verka för skärpt lagstiftning samt ta fram en policy med etiska riktlinjer som ska gälla alla nämnder och styrelser vid uthyrning, försäljning, markanvisning, bygglov, detaljplaneändring och liknande tillståndsgivning
- fortsätta att arbeta med medborgardialoger och medborgarbudget
- den fysiska utformningen av förskolor och skolor är viktigt för att möjliggöra en god verksamhet. Vid ny- och ombyggnation ska därför verksamheternas behov och önskningar vara vägledande snarare än ekonomiska förutsättningar. Vid ny- och ombyggnation av förskolor och skolor ska personalen i verksamheten involveras i arbetet för placering, utformning och alla aspekter som påverkar deras verksamhet
- berörda nämnder och bolag ska vid ny- och ombyggnation av lokaler för stadens verksamhet säkerställa att arkitektur, invändigt och utvändigt samt utformning av eventuella utemiljöer, starker och lyfter verksamheterna. Lokaler och utemiljöers utformning och funktion är viktiga för möjligheten att bedriva bra verksamhet och dessa behöver vara anpassade efter den specifika verksamheten som ska bedrivas
- SISAB ska tillsammans med stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och fastighetsnämnden skyndsamt ta fram riktlinjer för lekvrdesfaktor för förskolegårdar. Utgångspunkten ska vara att säkra tillräckligt stora ytor för den pedagogiska verksamheten utomhus. Riktlinjerna ska fastslå huvudregel för förskolegårdar på 30 kvm per barn och för skolegårdar 20 kvm per barn. Vid avvikelser ska kompletterande investeringar göras i närliggande natur eller parker, exempelvis toaletter, dricksvattenfontäner och vind/solskydd, samt ökade resurser för drift

- stoppa all nyetablering av externa köpcentrum och annan externhandel och driva på för att utveckla sådana verksamheter till områden med mer blandad bebyggelse. Staden ska äga och förvalta lokaler och centrum i ytterstaden
- för att styra över en så stor del som möjligt av biltrafiken till kollektivtrafiken ska staden utreda var det behöver anläggas nya infartsparkeringar
- ta fram riktlinjer för analys av tillgänglighet i stadsplaneringen
- ta fram en tillgänglighetscertifiering med tillhörande märkning av certifierade lokaler
- integrera tillgänglighetsperspektivet i verksamheten samt strategiskt arbeta för att den fysiska miljön och stadens lokaler ska vara tillgängliga för alla
- säkerställa att all stadens information är tillgänglig på flera olika sätt så att alla kan ta del av den
- berörda nämnder och bolag ska samverka för att ta fram strategier för att säkerställa att alla områden har tillräckliga idrottsytor, både vad gäller större anläggningar ytor för spontanidrott
- idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna ska föreslå vilka av de mindre fotbollsplanerna som skulle vara lämpliga att upprusta i syfte att förbättra möjligheterna att använda planerna för såväl spontan- som föreningsidrott.

Klimat- och miljöarbete

Klimat- och miljöarbetet är grundläggande för en hållbar stadsutveckling i enlighet med stadens miljöprogram 2016-2019 och *Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040*. I klimatstrategin identifieras utmaningar och genomförandansvar fördelas för att nå målen på kort och lång sikt. Staden behöver möta utmaningarna i samarbete med andra aktörer, framförallt på regional nivå. Den särskilda satsningen på klimatinvesteringar ska påskynda kommunkoncernens insatser för klimatanpassning och minskad klimatpåverkan. Fokus är på åtgärder och insatser som styr mot energieffektivisering, solenergi och vindkraft, hållbara transporter samt klimatanpassningsåtgärder.

Med utlysandet av ett klimatnödläge för Stockholm kommer en åtgärdsplan. Arbetet är knutet till en vetenskaplig klimatpanel av ledande forskare som har i uppdrag att stödja, följa och kritiskt granska stadens arbete för att uppnå ett fossilfritt Stockholm senast år 2040. Samtidigt inrättar vi en klimatfond för att stödja forsknings- och utvecklingsprojekt som främjar omställning och klimatanpassning. Projekt som beviljas medel ur fonden kan till exempel syfta till att utvärdera klimateffekten av olika satsningar och investeringar och därmed underlätta för staden att fatta politiska beslut som ger så stor effekt på klimatutsläppen som möjligt och stödja stadens verksamheter i att identifiera risk- och sårbarhetsfaktorer kopplade till exempelvis skyfall och värmeböljor.

Konsumtionen av kött och mejeriprodukter måste minska drastiskt om vi ska klara klimatmålen. Därför vill vi öka andelen vegetarisk kost och minska matsvinnet i stadens verksamheter – men också införa en växtbaserad norm i stadens förvaltningar och bolag. Det innebär att alla livsmedel som köps in till tjänstemannaorganisationen ska vara fria från animaliska produkter.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- arbeta för en fossilbränslefri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi i egen och upphandlad verksamhet
- genomföra energieffektiviserande åtgärder och satsningar på solenergi, vindkraft och innovativa lösningar för lagring av energi i till exempel vätgas kontinuerligt i befintliga byggnader

- samverka med stadens klimatpanel och ta tillvara på omställnings- och anpassningsåtgärder som genereras ur forsknings- och utvecklingsprojekt finansierade av klimatfonden
- säkerställa att målen hållbart resande och miljöeffektiva transporter med minskad biltrafik genomsyrar all stadsutveckling i Stockholms stad, egna och upphandlade transporter samt taxor och avgifter
- främja cykling genom att tillsammans med trafiknämnden utforma kriterier för cykelvänliga arbetsplatser, söka partners bland alla arbetsgivare i staden med fler än 10 anställda, särskilt uppmuntra kommunala arbetsplatser att ansluta sig och årligen utse stadens bästa cykelarbetsplats
- tillämpa policyn för intern klimatkompensation för tjänsteresor som tas fram av kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden
- initiera projekt och åtgärder med hög klimatnytta och breda synergieffekter, bland annat utifrån förslagen i de rapporter som tagits fram som stöd för stadens styrdokument Miljöprogram 2016-2019, Strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 och Klimatanpassning.
- säkerställa att investeringar sker i den omfattning och takt som krävs för att hålla god fart mot målen med stöd av stadens särskilda klimatinvesteringsatsning som ska uppgå till minst en miljard under mandatperioden samt externa medel såsom Klimatklivet
- utifrån stadens skyfallsmodell prioritera och åtgärda översvämningsrelaterade risker i befintlig och planerad bebyggelse för att reducera stadens sårbarhet
- identifiera andra klimatrelaterade risker såsom värmeböljor och höjda havsvattennivåer och stärka stadens möjlighet att hantera dessa
- integrera dagvattenfrågor och miljökvalitetsnormer i stadsutvecklingsprocesser
- intensifiera insatserna att nå kommunfullmäktiges mål för insamling av matavfall
- minska kommunkoncernens klimatpåverkan genom ökad andel ekologiska och klimatsmarta livsmedel i verksamheterna, minskat matsvinn, ökad insamling av matavfall och växtbaserad norm i stadens förvaltningar och bolag
- minska mängden avfall som uppkommer i verksamheterna. Där det är möjligt ska avfallet återanvändas, materialåtervinnas eller energiåtervinnas.
- insamling av matavfall ska bli obligatorisk i takt med att kapaciteten för sortering och återanvändning byggs ut
- bistå Stockholms Stadshus AB i arbetet med att utveckla Stockholms fjärrvärme med utgångspunkt att de fossila bränslena i kraftvärmeverket i Värtan ska fasas ut senast år 2022, samt att all oljeanvändning för uppvärmningssyfte fasas ut 2025
- successiva krav på fossilfria fordon i upphandlingar, med sikte på en fossilfri fordonsflotta 2030, samt att leveranser samordnas och planeras för högsta möjliga energieffektivitet
- ta fram en plan för hur det ekologiska sambandet mellan Årstaskogen och Nackareservatet kan stärkas och utökas för att säkerställa hur Årstaskogens biologiska mångfald kan bevaras och utvecklas
- inrätta naturreservat i Hagsätraskogen och i Kyrkhamn. Påbörja planeringen av en ekodukt mellan Älvsjöskogen och Hagsätraskogen
- utreda reservatsbildning i Fagersjöskogen och utvidgning av naturreservatet i Årstaskogen till att omfatta hela skogen. I arbetet ska beaktas att bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras
- arbeta enligt inriktningen att nya äldreboenden, förskolor, skolor och liknande byggnader ska vara anpassade för att klara ett mer föränderligt klimat så att temperaturen inomhus blir behaglig oavsett väder

- arbeta enligt inriktningen att gårdar och växtlighet vid både nybyggnation, investeringar och reinvesteringar ska bidra till stadens klimatanpassning.

Samverkan för mottagande av nyanlända

Det sammantagna integrationsarbetet och mottagandet i staden ska skapa goda förutsättningar för nyanlända att snabbt etablera sig i samhällslivet, på bostads- och arbetsmarknaden. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta mot samma mål och i god samverkan, med både interna och externa aktörer. I arbetet är det angeläget att stärka nyanlända kvinnors möjligheter till etablering. En viktig grund för arbetet utgör *Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholms rapporter*.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa en ändamålsenlig organisation och arbetssätt för nyanländas kommunmottagning och etablering
- vidareutveckla de kommunala etableringsinsatserna med syfte att förbättra arbetssätt och erbjuda ett socialt stöd till nyanlända under etableringstiden
- förstärka samverkan med andra myndigheter samt med föreningar och näringsliv
- genom tät och kontinuerlig intern samverkan hitta platser för och möjliggöra lämpliga akuta boendelösningar för mottagandet av nyanlända
- verka för att nyanlända ges förutsättningar att snabbt etablera sig i Stockholm genom studier och arbete.

Samverkan för arbetsmarknad och näringsliv

Stadens arbetsmarknadsinsatser ges till personer som har ekonomiskt bistånd och samordnas av Jobbtorg Stockholm. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till kommunfullmäktiges mål på arbetsmarknadsområdet med fokus på prioriterade målgrupper.

Samverkan inom kommunkoncernen, med högskolor och universitet samt med näringsliv och andra privata aktörer ska stärkas. En styrgrupp för näringslivsfrågor leder kommunkoncernens strategiska arbete.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- ta fram en strategi för att klara kompetensförsörjningen inom välfärdssektorn
- vidareutveckla möjligheterna till introduktions-, praktik- och lärlingsverksamhet
- bidra till ett ökat antal Stockholmsjobb och öka antalet jobb med finansiering genom extratjänster
- ta fram arbetsplatser för Stockholmsjobb där anställningarna ska vara möjliga att kombinera med utbildning, vilket är särskilt prioriterat för unga som saknar gymnasiekompetens
- verka för fler inriktningar inom vård- och omsorgscollege respektive yrkeshögskolan för att tillgodose medarbetares behov att nå kompetenskraven i sina yrken, till exempel enhetlig yrkestitulering som stödassistent och stödpedagog inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- utveckla nya vägar för att klara kompetensförsörjningen av barnskötare, förskollärare och fritidspedagoger, med fokus på kombination av arbete och studier
- öka samarbetet med näringslivet och andra externa aktörer under samordning av arbetsmarknadsnämnden för att skapa fler möjligheter till praktik eller anställning

- fortsätta satsningen på feriejobb i samverkan med arbetsmarknadsnämnden för att främja goda och jämlika uppväxtvillkor med särskild uppmärksamhet mot socioekonomiska förhållanden i stadsdelsnämndsområdena
- samverka för att säkerställa ökat företagande, fler arbetsplatser och goda förutsättningar för näringslivet i Stockholm
- säkerställa att näringslivet ges goda förutsättningar i stadsutveckling och att näringslivets behov tas med i tidigt skede i planeringsprocessen
- i stora stadsutvecklingsprojekt ska näringslivsperspektivet stärkas och specifika mål fastställas. I stadsdelsnämnderna ska kommunikation och tydliga kontaktvägar utvecklas, bland annat med utgångspunkt från lokala näringslivsråd
- inom sina ansvarsområden främja nyföretagande och start up-verksamhet med prioritet på ytterstaden.

Samverkan i arbetet med mänskliga rättigheter

Stadens arbete för att stärka de mänskliga rättigheterna, barnrätt och jämställdhet ska fortsatt prioriteras och genomsyra stadens verksamheter. Arbetet är en central del i genomförandet av visionen om ett Stockholm för alla. Hbtq-diplomering har tagits fram för stadens verksamheter och under året ska stadens program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck tillämpas. Arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalyser ska fortsätta och programmet för ett jämställt Stockholm ska tillämpas. Arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor fortsätter och stadens verksamheter ska förbereda sig för att barnkonventionen kan komma att bli svensk lag. Nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa programmet om barnets rättigheter och inflytande.

Ett liv fritt från våld är en grundläggande mänsklig rättighet. Programmet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska tillämpas och staden ska stärka insatserna mot våld i nära relationer. Stadens arbete mot rasism med utgångspunkt i ECCAR:s (europeiska koalitionen av städer mot rasism) tiopunktsprogram ska fortsätta under året och utvecklas inom alla nämnder och bolagsstyrelser. En viktig del av att vara en stad som lever upp till mänskliga rättigheter är att synliggöra och motverka diskriminering. Arbetet mot diskriminering ska vara systematiskt och arbetet med aktiva åtgärder ska säkerställas på samtliga diskrimineringsgrunder. Även det reviderade programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättning, riktlinjer för nationella minoriteter och strategi för romsk inkludering ska tillämpas.

Nämnder och bolagsstyrelser ska:

- fortsätta att använda metoder för att synliggöra och systematiskt följa upp eventuell diskriminering inom stadens verksamheter
- säkerställa att alla som kommer i kontakt med staden ska behandlas och bemötas likvärdigt och respektfullt oavsett könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning
- integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla led av beslutsfattande, planering och utförande av verksamheten, inklusive tjänstutlåtande där det är relevant. För att visa hur stadens fördelning av resurser och utformning av verksamheter kom-mer stockholmarna till del, ska nämnder och bolagsstyrelser redovisa individ-baserad statistik uppdelad efter kön. Statistiken ska, där eventuella skillnader synliggörs, analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv samt leda till att nödvändiga åtgärder vidtas
- använda barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i arbetet för barns rättigheter

- säkerställa att medarbetare i stadens verksamheter arbetar våldsförebyggande utifrån ett normkritiskt förhållningssätt
- fortsätta arbetet mot rasism i enlighet med ECCAR:s tiopunktsprogram mot rasism och fortsatt kompetenshöjning bland stadens chefer och medarbetare.
- berörda nämnder ska i samarbete med civilsamhället arbeta för att ordna säkra och legala uppställningsplatser för EU-medborgare där personer kan få bo med tillgång till latrin, sophämtning, vatten och el. Platsen ska besökas av stadens EU-team för uppsökande arbete, länkning och särskilda insatser riktade till kvinnor ska göras. Samtidigt ska de härbärgen som drivs som IOP avvecklas stegvis
- skriva om de IOP-avtal som idag finns med civilsamhället till att rikta dessa mot dagverksamheter med sysselsättning och stöd att komma ur fattigdom.
- stärk samverkan mellan förskola och socialtjänsten för att tidigt kunna upptäcka familjer i behov av stöd.

Staden som arbetsgivare

För att staden ska kunna erbjuda alla stockholmare bra service behöver kommunkoncernen behålla och attrahera medarbetare och chefer med de kunskaper och erfarenheter som verksamheten kräver och i enlighet med stadens personalpolicy. Nya personalpolitiska insatser och förmåner som är intressanta för medarbetarna ska tas fram. Tillgång till arbetskläder och arbetsskor ska utökas i verksamheter som har det behovet. Andelen utrikesfödda chefer i staden ska öka på alla nivåer. Kompetensförsörjningen ska säkerställa att kommunkoncernen har medarbetare med rätt kompetens och som vill bidra till att verksamheten utvecklas och når stadens mål. En sammanhållen lönebildning är central för att undvika löneglidning, uppnå tydlighet och stabilitet och stärka förmågan att behålla, attrahera, rekrytera och utveckla önskvärd kompetens. En permanentad kompetensutvecklingssatsning med fokus på välfärdsyrken ska bidra till att adekvat kompetens alltid finns i staden. En god och hälsosam arbetsmiljö ska vara fri från diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier. Staden ska särskilt arbeta för att förbättra transpersoners arbetsmiljö. I en väl fungerande arbetsmiljö är personalförhållanden och sjukfrånvaro på en sund nivå. Orsaker till hög personalförhållanden eller hög sjukfrånvaro ska vara kända och hanteras kortsiktigt och långsiktigt.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- erbjuda grundförutsättningar som goda arbetsvillkor med rätt till heltid och trygga anställningar, återkommande kompetensutveckling och en god och hälsosam arbetsmiljö, där långa arbetspass inte ska förekomma
- säkerställa att rutiner för anmälan och utredning av diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier är väl kända av medarbetare och chefer
- arbeta med kompetensbaserad rekrytering och säkerställa att kommunkoncernens chefer har god kunskap om rekryteringsprocessen
- prioritera långsiktig kompetensförsörjning för yrkesgrupperna inom äldreomsorgen där alltmer omfattande omvårdnadsbehov och digitaliseringen ställer nya krav på kompetens
- delta i det långsiktiga arbetet med validering och utbildning för att medarbetare ska uppfylla kompetenskraven för den enhetliga yrkestitulaturen stödassistent och stödpedagog inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning, bland genom utbildningsinsatser inom ramen för en permanentad kompetensutvecklingssatsning
- säkerställa rimliga förutsättningar för chefer att utöva ett närvarande ledarskap med fokus på kvinnodominerade yrken

- säkerställa en tydlig lönepolitik som stödjer förmågan att behålla, attrahera, rekrytera och utveckla önskvärd kompetens och är ett verktyg att nå önskvärda lönestrukturer där osakliga löneskillnader inte ska förekomma.
- prioritera stöd till chefer i det systematiska arbetsmiljöarbetet liksom kompetensutveckling för både medarbetare och chefer för att öka kunskapen om organisatorisk och social arbetsmiljö
- prioritera stöd till verksamheter med hög sjukfrånvaro och/eller hög personalrörlighet samt ledarskapets betydelse även när ohälsan inte är arbetsrelaterad
- arbeta i enlighet med handlingsplaner för att öka takten i att göra heltid till norm vid nyanställning och erbjuda ofrivilligt deltidsarbetande heltid
- ta initiativ till förhandlingar om ett lokalt kollektivavtal som minskar överanvändningen allmän visstidsanställning (AVA), med prioritet av förskola och skola, samt minimera andra former av otrygga anställningar och säkra att dessa endast används på saklig grund
- arbeta enligt handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare samt revidera handlingsplanen i enlighet med beslut i socialnämnden och äldre- och våldsnämnden 2018, med sikte på implementering senast år 2021
- arbeta enligt handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare.

Lokalförsörjning

Stadens samlade fastighetsinnehav är omfattande, och berörda nämnders investeringsplaner innehåller flera större fastighetsutvecklingsprojekt. En stadsövergripande fastighets- och lokalpolicy tydliggör målbilder, spelregler och ansvarsområden, som en förutsättning för en effektiv lokalhantering. Utgångspunkten är att stadens verksamheter ska bedrivas i ändamålsenliga, moderna och yt- och energieffektiva lokaler med hög grad av flexibilitet. Lokaler ska utformas utifrån verksamheternas behov och professionens bedömningar och lokalernas utformning ska främja en god arbetsmiljö.

Investeringsstakten för ett växande Stockholm innebär stora utmaningar, såväl resursmässigt som organisatoriskt, för att klara behovet av nybyggnad och reinvesteringar inom bland annat samhällsfastigheter, som lokaler för skola och omsorg. Tillgången på mark är begränsad vilket ger att utbyggnad av viss samhällsservice redan idag delvis behöver ske på privat mark. Detta innebär att staden i ökad utsträckning kan behöva samverka med fler externa aktörer.

Precisering av nämnders och bolagsstyrelserns ansvar framgår av kommunkoncernens fastighets- och lokalpolicy.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler som är underhållna och ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov och behovet av en god arbetsmiljö
- bidra till en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning inom stadens fastighetsbolag och fastighetsförvaltande nämnder för att skapa utrymme för investeringar varvid inriktningen i stadens fastighets- och lokalpolicy ska beaktas. Allmännyttiga bostäder och centrum är undantagna och ska inte säljas
- i planering och byggande säkerställa behovet av erforderliga verksamhetslokaler, till exempel förskolor och särskilda boenden, till rimliga villkor genom förbehåll i markanvisnings- och exploateringsavtal. I samband med detaljplanearbete ska alternativa ändamål begränsas

- i stadsbyggnadsprojekt ha som utgångspunkt ett riktvärde om minst 25 förskoleplatser respektive minst 50 grundskoleplatser per 100 nya lägenheter, då annan planeringsgrund saknas
- i stadsbyggnadsprojekt säkerställa tillgången till lokaler för föreningsliv och kulturliv i alla områden
- öka samplanering vid utbyggnaden av skolor och nya idrottshallar. Aktuella skolor måste i förekommande fall säkras tillgång till sådana idrottshallar under skoltid genom ett separat hyresavtal mellan utbildningsnämnden och idrottsnämnden. Avsteg kan därmed ske från den närhetsprincip som annars gäller vid upplåtelse av idrottshallar under skoltid
- verka för att inom ramen för SAMS ska i ökad omfattning planerad ny kapacitet vid befintliga skolor genomarbetas i syfte att bättre säkerställa genomförbarheten. Samplanering ska ske med idrotts- och förskolelokaler där det finns vinster i ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid
- justera samverkansavtalet mellan Micasa fastigheter i Stockholm AB och staden med syfte att bland annat öka stadens rådighet genom att minska möjligheten för tredjepartsinhyrningar
- årligen ta fram ett gemensamt förslag till äldreboendeplan för att klara behovet av vård- och omsorgsboende och seniorbostäder. Arbetet samordnas av äldrenämnden som bearbetar förslagen och föreslår beslut om åtgärder utifrån en långsiktig bedömning för staden som helhet
- årligen ta fram en plan för att klara behovet av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Arbetet samordnas av socialnämnden som bearbetar förslagen utifrån ett stadsövergripande perspektiv. En samlad plan ska därefter godkännas av kommunstyrelsen som är vägledande för nämnderna
- idrottsnämnden ska samarbeta med fastighetsnämnden och bostadsbolagen för att hitta fler lokaler för exempelvis dans-, kampsport och andra idrotter som inte kräver stora anläggningar.

Upphandling och inköp

Kommunkoncernen gör årligen stora inköp av varor och tjänster om som offentlig aktör är det därför viktigt att använda offentlig upphandling och inköp som medel för att driva samhällsutvecklingen i hållbar riktning i enlighet med *Stockholms stads program för upphandling och inköp*. För att stoppa skatteslöseriet som ger vinstsyftande bolag rätten att tjäna grova pengar på skolor och äldreboenden krävs en ny lagstiftning som ser till att skattepengarna stannar i välfärden. Stadens egna LSS-verksamheter ska inte upphandlas, utan fortsätta att drivas i kommunal regi. Förväntade vinster av en upphandling ska alltid ställas i relation till minskad rådighet för staden och sämre insyn för allmänheten till följd av skillnader i lagstiftning. Brukarorganisationer och fackliga organisationer ska ges tillfälle att bidra med kunskap och synpunkter i det arbete som föregår beslut om upphandling. Arbetet förutsätter en hög grad av samverkan och kommunstyrelsen har en samordnande och stödjande roll. Servicenämnden har ett övergripande ansvar för att tillhandahålla konsultativt stöd vid användning av arbetsrättsliga villkor i upphandlingar. Vidare har arbetsmarknadsnämnden ett särskilt ansvar att erbjuda stöd vid användning av sysselsättningsfrämjande krav i upphandlingar, exempelvis om krav på arbete för långtidsarbetslösa eller för personer med funktionsnedsättningar.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa att upphandling och inköp används för att driva utvecklingen i en ekologiskt, socialt, demokratiskt och ekonomisk hållbar riktning

- säkerställa att upphandling och inköp genomförs med inriktningen att den internationella arbetsorganisationen ILO:s kärnkonventioner respekteras
- säkerställa dialoger med brukarorganisationer och fackliga organisationer inför ställningstagande till upphandling av välfärdsverksamheter
- säkerställa att inga LOU-upphandlingar genomförs av LSS-verksamheter
- utvärdera den bristande kontinuiteten som LOU-upphandlingar inom välfärden innebär
- intensifiera arbetet med att ställa särskilda arbetsrättsliga villkor så att såväl krav på tjänstepension som krav på försäkringar kan ställas.
- skärpa uppföljningen för att upptäcka arbetsmarknadskriminalitet, exempelvis genom ökade stickprovskontroller i verksamheter med indikationer på att svart arbetskraft förekommer
- säkerställa att direktupphandling genomförs i enlighet med LOU och stadens riktlinjer
- utveckla mått och mätmetoder för att bidra till minskad klimatpåverkan vid inköp och upphandling
- säkerställa tillräcklig kompetens för att kravställa, genomföra och följa upp upphandlingar
- förbättra metoder för uppföljning och utvärdering av hur digitaliseringsprojekt kan leda till effektivisering och ökad kvalitet.

Strategiska digitaliseringsfrågor

Digitalisering innebär nya användarvänliga arbetssätt och förändrade beteenden genom digital teknik. Digitala arbetssätt ska vara ett sätt att öka effektiviteten inom kommunkoncernen och på det sättet bidra till att klara kompetensförsörjningen och välfärdens kvalitet. Samtidigt ställer den digitala arbetsmiljön nya krav, och därför behöver arbetsmiljöarbetet också utvecklas. Alla verksamheter som använder digital teknik bör därför införa digitala skyddsronder. Digitalisering är ett hjälpmedel att lösa konkreta utmaningar, både för invånaren och inom verksamheterna. Det gäller att identifiera de faktiska problemen och att analysera inom vilka områden digitala lösningar och arbetssätt gör störst nytta. Med hjälp av digitalisering nås högre kvalitet i form av större självständighet och livskvalitet för våra invånare samtidigt som det leder till effektivare verksamhet. Stadens nämnder och bolagsstyrelser äger ansvaret för digitalisering inom respektive ansvarsområde för att bidra till en effektivare verksamhet och en enklare vardag för stockholmarna. I arbetet behöver inte de digitala lösningarna vara huvuddelen av förändringen, utan tekniken snarare vara möjliggörare för att kunna utveckla processer, organisation och arbetssätt. Om nämnder och bolagsstyrelser tar fram modeller och gemensamma system ska det göras i samråd med kommunstyrelsen. Då digitala arbetssätt ska vara ett sätt att öka effektiviteten och kvaliteten inom staden ska driftkostnadskonsekvenser tydliggöras vid beslut. Kommunstyrelsen har samordnande ansvar för att stödja verksamheterna i digitaliseringsarbetet.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- förbättra metoder för uppföljning och utvärdering av hur digitaliseringsprojekt kan leda till effektivisering och ökad kvalitet
- säkerställa att det finns ett effektivt och ändamålsenligt informationssäkerhetsarbete
- delta i ”Digital Demo Stockholm” och övriga relevanta samarbetsarenor där nya digitala tjänster testas och utvecklas
- dela all data som utifrån sin informationsklassning kan delas, i staden eller som öppna data externt. Data delas via öppna dataportalen
- samverka med andra nämnder och bolagsstyrelser inom innovation och digital transformation i syfte att öka takten inom digital utveckling

- säkerställa införandet av den nya leveransen av stadens gemensamma IT-service
- delta i och bidra till nationella och regionala samverkansinitiativ och myndighetssamarbeten i digitaliseringsfrågor.

Internationalisering och internationellt arbete

Stockholm har under de senaste decennierna utvecklats till en internationell storstad. Kommunkoncernens möjlighet till verksamhetsutveckling förbättras av en internationell utblick där vi lär av de bästa exemplen runt om i världen. Internationellt samarbete och utbyte med andra städer skapar bättre möjligheter för att använda resurserna så effektivt och öka graden av extern finansiering. Stockholms stad har de senaste åren intensifierat sin internationella verksamhet inom strategiskt viktiga områden, bland annat genom en ny internationell strategi och i en ny EU-policy.

Utöver att stärka kommunkoncernens internationella samarbeten och relationer är ett viktigt steg i internationaliseringsarbetet att relevant information om stadens verksamhet finns tillgänglig på engelska eller andra relevanta språk. Det gäller även information i det offentliga rummet, så som skyltar och övrig information. Detta görs i syfte att underlätta för icke-svensktalande boende och besökare i staden, samt till möjligheten för personer utifrån att ta del av relevant information om stadens verksamhet.

Stockholm ska vara en stad som står upp för demokrati, yttrandefrihet och mänskliga rättigheter. Våra internationella samarbetspartners ska därför väljas med stor omsorg och försiktighet. Staden ska även utreda möjligheten att starta ett fristadsprogram för förföljda författare, journalister och konstutövare och söka medlemskap i det internationella fristadsnätverket International Cities of Refuge Network (ICORN).

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- ta initiativ till att tillsammans med andra städer driva stadens perspektiv i relevanta internationella processer och sammanhang
- bevaka och tillvarata de möjligheter som erbjuds att delta i samverkansprojekt som finansieras av EU:s fonder och program
- utveckla det internationella perspektivet i sin kommunikation för att kunna kommunicera med fler än bara svensktalande invånare.

Skattesats

För år 2020 föreslås att en kommunal inkomstskatt utdebiteras med 18:04 kronor per skattekrone.

För år 2020 föreslås en utdebitering av begravningsavgiften med 7,5 öre per skattekrone.

Stockholm den 23 oktober 2019

Clara Lindblom

Resultatbudget

Mnkr	Förslag till budget 2020 KS	Förslag till budget 2020 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	8 488,5	8 488,5	0,0
Verksamhetens kostnader (-)	-52 010,8	-53 004,3	-993,5
Avskrivningar (-)	-1 556,4	-1 556,4	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-631,1	-493,2	137,9
Prestationsreserv	-777,5	-781,7	-4,2
Pensionsavgifter (-)	-1 646,0	-1 646,0	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-48 133,3	-48 993,1	-859,8
Skatter	50 844,9	51 704,7	859,8
Begravningsavgift	186,0	214,7	28,7
Inkomstutjämning	-4 489,3	-4 489,3	0,0
Kostnadsutjämning	-597,0	-597,0	0,0
Regleringspost	1 007,4	1 007,4	0,0
Generellt statsbidrag	156,1	156,1	
Införandebidrag	0,0	0,0	0,0
Fastighetsavgift	1 242,2	1 242,2	0,0
LSS-utjämning	-1 557,3	-1 557,3	0,0
Verksamhetens resultat	-1 340,3	-1 311,6	28,7
Finansiellt resultat (inkl. avgifter bank)	26,7	26,7	0,0
Utdelning Stockholm Stadshus AB	1 325,0	1 325,0	0,0
Utdelning AB Fortum Värme Holding	0,0	0,0	0,0
Disposition/avsättning begravningsfon	-11,3	-40,0	-28,7
Resultat efter finansiella poster	0,1	0,1	0,0
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	0,0

Mnkr	Förslag till 0	Förslag till 0	Avvikelse mellan
	KS	(V)	förslagen
Utgifter (-)	-7 260,2	-7 260,2	0,0
Inkomster	920,0	920,0	0,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 500,0	- 500,0	0,0
	-6 840,2		0,0
Nettoinvesteringar (-)		-6 840,2	
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital		26,7	
	26,7		0,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0
			0,0
	200,0 6		
Försäljningsinkomster	613,5	200,0	0,0
upplåningsbehov		6 613,5	0,0
Summa finansiering investeringsplan	6 840,2	6 840,2	0,0
Netto	0,0	0,0	0,0

Kommunstyrelsen m.m.

Staden har högt ställda mål att bli en jämlik, jämställd och klimatsmart stad. För att nå dit behöver staden kompetenta och engagerade medarbetare, ändamålsenliga och välskötta verksamheter samt en långsiktigt hållbar ekonomi. Kommunstyrelsen har ett särskilt viktigt ansvar för att tillsammans med Stockholms Stadshus AB leda och samordna stadens angelägenheter och ge nämnder och bolagsstyrelser goda förutsättningar att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Nämndens uppgifter

Kommunstyrelsen m.m. har ett strategiskt ansvar att, tillsammans med koncernledningen för Stockholms Stadshus AB, leda och samordna stadens angelägenheter och ge nämnder och bolagsstyrelser goda förutsättningar att fullgöra kommunfullmäktiges mål. Utvecklingen av verksamheten utgår från invånarnas behov. Kommunstyrelsen m.m. omfattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadsledningskontoret samt ersättningar till utomstående organisationer och föreningar.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för uppföljning av kommunfullmäktiges budget i sin helhet och arbetar med samtliga av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsåret. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolagsstyrelser. Under kommunstyrelsen finns borgarrådsberedning, ekonomiutskott, personal- och jämställdhetsutskott, trygghetsutskott, integrationsutskott råd för Agenda 2030, råd för funktionshinderfrågor, pensionärsråd, funktionshinderombudsman, barnombudsman och äldreombudsman. En vetenskaplig klimatpanel inrättas för att stödja, följa och kritiskt granska stadens arbete för att uppnå ett fossilfritt Stockholm senast år 2040.

Stadsledningskontoret är kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förvaltning. Kontoret har en central, strategisk och stödjande roll och bistår med väl underbyggda och allsidigt belysta beslutsunderlag. Uppdrag och ansvarsområden framgår av kommunallagen, reglemente för kommunstyrelsen, stadsledningskontorets instruktion samt denna budget.

Stadsledningskontoret har främst ett övergripande ansvar för styrning, utveckling och uppföljning av:

- ekonomistyrning och finansstrategi
- utveckling av tillitsbaserad styrning och uppföljning
- övergripande och strategiska personal-, och arbetsgivarfrågor
- strategiska välfärdsfrågor samt kvalitetsutveckling
- strategiska stadsutvecklingsfrågor och näringslivsfrågor
- bostadsbyggande och strategisk infrastrukturplanering
- stadens miljö- och klimatarbete samt klimatbudgetering
- stadens arbete med FN:s Agenda 2030 och dess globala mål för hållbar utveckling
- stadens trygghets- och säkerhetsarbete, däribland arbetet mot våldsbejakande extremism samt totalförsvarsfrågor
- strategisk fastighets- och markutveckling samt hyres- och lokalfrågor inklusive strategisk lokalförsörjning och processer för en övergripande lokalresursplanering med kontroll och styrning av fastighetshanteringen och lokalutnyttjandet
- upphandlings- och inköpsverksamheten i kommunkoncernen
- stadsövergripande kommunikation och information gentemot stadens invånare, medarbetare, företagare och besökare

- stadsövergripande internationella relationer och besök
- digital utveckling, IT-strategier och IT-säkerhet.

Arvoden för förtroendevalda

Arvodena för borgarråd sänks till en enhetlig nivå på 65 tkr per månad oavsett funktion eller antal år som borgarråd. Arvodena för övriga arvoderade sänks i motsvarande grad. Effektiviseringsvinsten används för att förstärka välfärdsverksamheten i staden.

Bidrag till information och utbildning av nämndemän

Nämndemannaföreningar som organiserar nämndemän utsedda av Stockholms stad kan få bidrag för nödvändig utbildning av nämndemän. Bidraget beräknas på antalet nämndemän inom föreningen som utsetts av Stockholms stad och per mandatperiod. Det ska vara samma nivå för alla nämndemannaföreningar. Bidraget är maximalt 1 000 kronor per nämndeman och mandatperiod

Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till utomstående organisationer och föreningar. Ersättningen till Handelshögskolan 2 mnkr per år avvecklas jämfört med finansborgarrådets förslag till budget.

Stockholm Business Region AB finansieras via ersättning från stadens budget och utgår med 89 mnkr för 2020, 10 mnkr mindre jämfört med finansborgarrådets förslag. Visit Stockholm AB handlägger ärenden om marknadsföringsstöd inom ramen för stadens evenemangsstrategi (utl. 2012:92). Bolaget handlägger även entreprenörstöd. Medlen är avsatta under kommunstyrelsen m.m. och utbetalas efter styrelsebeslut i Stockholm Business Region AB. Bolaget beslutar om marknadsföring av evenemang och hanterar utbetalningar för detta.

Kommunförsäkring

Stadens nämnder får genom S:t Erik Försäkrings AB en kommunförsäkring som omfattar försäkringsskydd för lös egendom, utställningar, entreprenad, terrorism, ansvar, tjänsteresor, VD- och styrelseansvar, förmögenhetsbrott samt olycksfall för volontärer. Premien för år 2020 är 18,5 mnkr för stadens nämnder och finansieras av medel under kommunstyrelsen m.m.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- driva arbetet med att stärka närsamhällets betydelse i socioekonomiskt svaga områden i syfte att generera bättre studieresultat
- stödja berörda nämnder och bolagsstyrelserns arbete med nyanlända för att skapa förutsättningar för ett bra mottagande och för väl fungerande etablering i arbetsliv, bostadsmarknad och i samhället
- tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Business Region AB intensifiera det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i stadens södra delar och stadens fokusområden
- koordinera och samordna det trygghetsskapande arbetet genom trygghetsutskottet samt stärka den lokala samverkan mellan stadens nämnder och bolag, fastighetsägare, polis, andra externa aktörer och civilsamhället för

att tillvarata kunskaper, resurser och insatsmöjligheter för högsta möjliga utväxling i trygghets- och säkerhetsarbetet

- fortsätta samarbetet med berörda nämnder och styrelser för att öka koncernperspektivet och ta tillvara synergieffekter när det gäller att skapa reguljära utbildningsvägar främst inom välfärdsyrkena
- styra och samordna bostadsbyggandet samt ansvara för att stadsplaneringen skapar långsiktigt hållbara stadsmiljöer som tar hänsyn till viktiga grönområden och som bidrar till jämlika förutsättningar för stockholmarna
- ansvara för att staden ansluter till det globala FN-initiativet The Shift som syftar till att se bostäder som en mänsklig rättighet och inte som en handelsvara samt i samverkan med berörda nämnder och styrelser ta fram en handlingsplan för hur The Shift ska genomföras i Stockholm
- fortsätta utveckla arbetet i de fokusområden som pekas ut i översiktsplanen utifrån erfarenheterna från Fokus Skärholmen
- leda det fortsatta arbetet tillsammans med bostadsförmedlingen, de kommunala bostadsbolagen, stadsbyggnadsnämnden och äldre- och funktionsnäringsnämnden med att ta fram en strategi för ökad tillgänglighet i bostadsbeståndet och inledningsvis ta fram en enhetlig definition av vad som ska betecknas som en tillgänglig bostad
- ansvara för övergripande strategiska trafikinfrastrukturfrågor och för att leda och samordna förhandlingar och avtal för trafikinfrastrukturprojekt med externa parter
- ansvara för att hålla ihop stadens genomförande av projekt inom Sverigeförhandlingen - Storstad Stockholm, och 2013 års Stockholmsöverenskommelse
- ansvara för SAMS, samordnad skolplanering i Stockholm, som ska säkerställa en framsynt och ekonomiskt hållbar utbyggnad av skollokaler och i ökad omfattning genomföra planerad ny kapacitet vid befintliga skolor verka för att den regionala samverkansmodellen för gymnasieskolan utvecklas för att säkerställa skollokalskapaciteten
- beakta hållbarhetskommisionens analyser och inriktningen till färdplan i styrningen och uppföljningen av stadens nämnder och bolagsstyrelser
- kommunstyrelsen och ansvariga nämnder och bolag ska intensifiera arbetet med att ta fram aktiviteter för alla nämnder och bolag för att uppnå målen i delaktighetsprogrammet
- intensifiera arbetet med att tillgänglighetsanpassningar i stadsmiljön och i alla stadens lokaler eller lokaler där staden bedriver verksamheter. Kommunstyrelsen ska som en del i detta arbete tillsätta en tillgänglighetskommission och en tillgänglighetstrateg för att förstärka samordningen av konkreta insatser för att säkerställa en att stadsmiljön och lokaler är tillgängliga för alla och att tillgänglighetsperspektivet finns med i all ny- och ombyggnation
- kommunstyrelsen ska stödja nämnderna i ansökan om särskilda medel ur bland annat tillgänglighetsfonden för att göra investeringar som bidrar till ökad tillgänglighet
- gentemot staten driva frågan om en ny lag om kommuners förköpsrätt för markförsäljning och tomträttsöverlåtelser inom kommunen
- utreda förutsättningar och genomföra en digital lösning i syfte att följa medborgarförslags gång genom stadens förvaltningar
- ta fram och genomföra programmet för en äldrevänlig stad i samarbete med berörda nämnder och bolag
- säkerställa att äldre- och funktionsnäringsperspektivet beaktas i stadens verksamheter. Kommunstyrelsens pensionärsråd bistår i arbetet
- samordna stadens arbete med utbyggnaden av bostäder enligt SoL och LSS

- tillsammans med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnderna arbeta för att anställa serviceassistenter på förskolor och fritidshem.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- utlysa ett klimatnödläge för Stockholms stad som varar tills världens nationer säkerställt att 1,5-gradersmålet uppnås, ta fram en handlingsplan som svarar mot nödläget och utlysa en årsdag då staden summerar och kommunicerar klimatarbetet under året
- utveckla kommunkoncernens organisation och strategiska planering och uppföljning för en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning och bistå stadsbyggnadsnämnden i planeringsarbetet i enlighet med lagen om kommunal energiplanering
- samordna stadens särskilda satsning på klimatinvesteringar och rikta insatser mot projekt som ger största möjliga klimatnytta med fokus på åtgärder som styr mot energieffektiviseringar, solenergi, vindkraft, hållbara transporter samt klimatanpassning. Därutöver bistå i allmännyttans arbete för en fossilbränslefri organisation.
- samordna stadens externa samverkan på klimatområdet med fokus på regionalt och internationellt arbete
- ansvara för att implementera och kommunicera stadens principer för skyfallshantering för att kunna identifiera och åtgärda sårbarheter på kort och längre sikt
- se över behovet av översvämningsskydd och beredskapsåtgärder för extrema väderhändelser tillsammans med Storstockholms Brandförsvarsförbund.
- gentemot staten driva på för att hela trängselskatten ska gå till kollektivtrafiken, att elbilar ska undantas trängselskatt och ge kommuner möjlighet att differentiera parkeringsavgifter för att främja fossilfria bilar och bilpooler
- gentemot staten driva på för att trängselavgifterna ska höjas, differentieras och utvidgas till norra och södra länken och andra strategiska trafikleder, för att minska trängseln och ge incitament till hållbara transporter
- verka för en fossilfri nationell fordonsflotta till 2030 och ett förbud mot nybilsförsäljning av fossilbilar till 2025
- utveckla laddning för elbilar i gatumiljö på ett sätt som svarar mot behoven och driver på för omställning
- komma med en förnyad viljeyttring om att Swedavia ska överge Bromma flygplats i förtid och ge plats åt en ny stadsdel, detta utan krav på utbyggnad på Arlanda
- fortsätta driva på för att få till stånd byggandet av höghastighetståg och fortsätta driva på för att infrastruktur satsningar ska läggas på kollektivtrafik och att Östlig förbindelse och Tvärförbindelse Södertörn inte ska byggas
- förse Strategin för god, hälsosam och klimatsmart mat med tydliga målsättningar avseende den klimatpåverkan som orsakas av maten som serveras i stadens verksamheter
- halvera stadens klimatpåverkan genom att servera mindre livsmedel med stor klimatpåverkan, minska matsvinnet, samla in allt matavfall för återvinning samt införa en växtbaserad norm i stadens förvaltningar och bolag
- inrätta en vetenskaplig klimatpanel vars uppgift är att ge forskningsbaserade råd i frågor om stadens utveckling med hänsyn till både klimatpåverkan och klimatanpassning

- skapa en klimatfond som kan ge medel till akademi och förvaltningar i syfte att stärka forskning och utveckling inom omställning och klimatanpassning
- tillsammans med Stockholms Stadshus AB utreda förutsättningarna att investera i vindkraftverk
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, ta fram en modell för intern klimatkompensation för tjänsteresor, där utsläppen som orsakas av arbetsresor med flyg och fossildriven bil debiteras med relevant summa och används till att subventionera tågresor eller andra utsläppsreducerande aktiviteter. Policyn ska införas på samtliga av stadens förvaltningar och bolag
- tillsammans med Stockholms Hamn samt miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda havsnivåhöjningarnas långsiktiga effekter för staden, hur vi bäst skyddar oss och implikationer för stadsutveckling idag. Utredningen ska även se över möjlig samfinansiering med närliggande kommuner och staten för att möjliggöra de investeringar som kan komma att behövas.
- tillsätta en ljusdesigner och utarbeta en ljusstrategi som tar hänsyn till stadsbelysningens effekter på biologisk mångfald
- aktivt arbeta och delta i samarbeten för att utöka kapaciteten i elnätet
- stärka artmångfalden genom exempelvis strategiska planteringar, gröna tak, konstgjorda dammar och bikupor
- utökad effektstyrning i stadens verksamheter för att möta energitoppar
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utreda möjligheten att bedriva parkskötsel och snöröjning i parkmark i egen regi.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- styra och följa upp stadens verksamheter för att säkra en långsiktig balans i ekonomin
- kontinuerligt utveckla stadens investeringsstrategi, genom att bland annat omfördela investeringsmedel från lönsamma projekt i innerstaden till områden med lägre markvärden i ytterstaden, samt strategiskt planera lokalresurserna i syfte att hålla nere stadens samlade investeringsnivå och långsiktiga driftskostnader för att säkerställa att kommunfullmäktiges mål nås samtidigt som staden ges förutsättningar att växa långsiktigt ekonomiskt hållbart
- arbeta aktivt med uppföljningen av upphandlad verksamhet, för att säkerställa att arbetet utförs i linje med fastställda krav, med tydliga krav på återbetalning vid kontraktsbrott
- återföra ansvaret för centrala upphandlingar enligt lagen om offentligupphandling för vård- och omsorgsboenden från kommunstyrelsen till äldrenämnden
- vidareutveckla styrning och uppföljning av större projekt som involverar flera nämnder och bolagsstyrelser
- utveckla prognosarbetet i samarbete med stadens nämnder, för att öka möjligheten att vidta åtgärder i tid
- utveckla arbetet med näringslivsfrågor i stadens stadsutvecklingsprocesser, och särskilt beakta behoven för småföretag, kooperativ och kulturutövare
- samordna stadens näringslivsarbete genom styrgruppen för näringslivsfrågor bestående av representanter från relevanta förvaltningar och bolag
- i samarbete med servicenämnden bidra till ökad e-handel med stadens leverantörer
- leda och samordna stadens arbete med digitalisering för att öka effektiviteten och på det sättet bidra till att klara kompetensförsörjningen och välfärdens

kvalitet, och i det arbetet särskilt beakta behovet av användarvänlighet och kompetensutveckling för medarbetarna

- samarbeta med relevanta högskolor och universitet om forskning, utbildning, stadens behov av kompetensförsörjning, utveckling och innovation
  - stödja nämnder och bolagsstyrelser att ta ett större ägandeskap om digital utveckling genom forum, samverkan och stöd i metoder för digital utveckling och styrning samt genom att effektivitetsvinster även kommer verksamheten till del
  - se över stadens engagemang och ersättningar till utomstående organisationer och föreningar
  - leda arbetet för att installera solceller i överensstämmelse med strategin för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040. Om det visar sig ekonomiskt fördelaktigt sker utbyggnaden genom ett nytt kommunalt sol- och vindkraftsbolag i samarbete med Stadshus AB
  - i samarbete med Stadshus AB leda och samordna arbetet med kraftfulla investeringar i vindkraft
  - fortsätta leda arbetet med klimatinvesteringar i den storleksordning som krävs för att följa strategin för ett fossilbränslefritt Stockholm, minst en miljard under mandatperioden
- utreda hur delar av sophämtningen kan återtas i kommunal regi tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en gemensam statistik för tillsynsärenden av fastigheter för att möjliggöra bättre underlag för stadens fastighetsförsörjning
- i samarbete med berörda nämnder ta fram förslag om ett stadsövergripande register för alla tillsynsärenden av fastigheter
  - skärpa stadens arbete mot oseriösa fastighetsägare och oetiska affärsmetoder, se över nuvarande möjligheter och vid behov verka för skärpt lagstiftning samt ta fram en policy med etiska riktlinjer som ska gälla alla nämnder och styrelser vid uthyrning, försäljning, markanvisning, bygglov, detaljplaneändring etc.
  - uppvakta regeringen med krav på skärpt lagstiftning som ger större möjligheter att ingripa mot oseriös fastighetsförvaltning, såsom exempelvis den tidigare förvärvslagen.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- leda stadens arbete med framtagande av nya personalpolitiska insatser och förmåner för att främja kompetensförsörjningen, exempelvis 80-90-100-modellen, årskort på SL genom löneavdrag, pensionsväxling och utvecklingsprogram för specialister.
- i dialog med de fackliga organisationerna föreslå hur stadens fortsatta behov av långsiktiga kompetensutvecklingsmedel kan tillgodoses genom en permanent kompetensutvecklingsfond
- vara beredande och beslutande organ i det fortsatta arbetet med kompetensutvecklingssatsningen med prioritet av förskola, fritidshem, socialtjänst och äldreomsorg samt att verka för effektiva system för registrering av utbildning för barnskötare och undersköterskor i stadens verksamheter
- stödja arbetet med det systematiska arbetsmiljöarbetet och förebyggande av arbetsrelaterad psykisk ohälsa samt kommunicera riktlinjer mot kränkande särbehandling, trakasserier, repressalier eller diskriminering
- leda och samordna stadens arbete med den digitala arbetsmiljön och införandet av digitala skyddsronder samt i det interna samarbetet säkerställa att ny digital teknik blir användarvänlig

- fortsätta att utveckla övergripande utvecklingsinsatser för chefer och medarbetare, bland annat utreda förutsättningar för ett nyckeltal om rekommenderat maximalt antal anställda per chef
- stödja och följa upp arbetet med tryggare anställningar med fokus heltid som norm inom äldreomsorg
- ta initiativ till förhandlingar om tecknandet av ett kollektivavtal för att minska att överanvändningen av allmän visstidsanställning (AVA) med prioritet att fasa ut AVA inom förskola och skola samt tydligt minska AVA i alla verksamheter där anställningsformen förekommer, exempelvis inom kulturen
- leda arbetet enligt handlingsplanen förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare samt revidera handlingsplanen i enlighet med beslut i dåvarande socialnämnden och äldre- och äldreomsorgsnämnden 2018
- delta i arbetet med genomförandet av handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare
- bistå berörda nämnder med nya vägar för att klara kompetensförsörjningen av barnskötare, förskollärare och fritidspedagoger, exempelvis genom en kombination av arbete och studier med inspiration av den så kallade Dalamodellen
- leda stadens arbete med införandet av den enhetliga yrkestitulaturen stödassistent respektive stödpedagog inom LSS-verksamheterna i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna
- säkerställa att funktionshinderperspektivet beaktas i stadens verksamheter Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor bistår i arbetet
- stödja stadsdelsnämnderna och ansvariga facknämnder i det lokala arbetet att utveckla kunskap och arbetssätt för att möta problem och utmaningar som skapas av våldsbejakande extremism
- stödja stadsdelsnämnderna och ansvariga facknämnder i det fortsatta arbetet att utveckla former för medborgardialoger och medborgarbudget
- med hjälp av diskrimineringslagstiftningen se över hur stadens verksamheter kan få fler anställda med funktionsnedsättning inom ordinarie verksamhet.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Obligatorisk nämndindikator			
Kostnader för konsulter	Tas fram av nämnden	Tas fram av nämnden	Tas fram av nämnden
Andel nämnder som har en plan för systematisk uppföljning av antal konsulter och konsultkostnaderna	100%	100%	100%

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska revidera handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare i enlighet med beslut i socialnämnden och äldreutskottet 2018 med bibehållande av tillägg om jämställdhet och hot och våld som beslutats 2019	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samverkan med äldreutskottet och socialnämnden utreda möjligheterna att öka likställigheten mellan biståndshandläggare, inom äldreomsorg, socialpsykiatri och stöd och service för personer med funktionsnedsättning, och socialsekreterare ifråga om bland annat titulatur, lön och förutsättningar att ägna sig åt socialt arbete	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda nämnder fram en handlingsplan för att implementera enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheten	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska uppdatera yrkestitulaturen utifrån fastställda kompetenskrav för befattningar inom äldreomsorgen	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska arbeta vidare med en modell för stöd till medarbetare som vill bli chefer i förskola och äldreomsorg	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ta initiativ till förhandlingar om ett lokalt kollektivavtal för att minimera allmän visstidsanställning (AVA), med prioritet av barnskötare och elevassistenter i förskola och skola	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen får i uppdrag att därutöver vidta lämpliga åtgärder för att tydligt minska AVA i alla verksamheter där anställningsformen förekommer, exempelvis i kultursektorn.	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillse att nödvändiga kompetensutvecklingsinsatser för såväl chefer som barnskötare och elevassistenter som arbetar med barn i behov av särskilt stöd finns tillgängliga	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska följa upp hur medarbetare har upplevt arbetsmiljön efter övergång till aktivitetsbaserade arbetsplatser i förvaltningar som övergått till sådana lösningar	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda förutsättningarna för att ge alla anställda i äldreomsorgen, förskolan och LSS-verksamheter skobidrag och betalda arbetskläder (där det inte redan förekommer), med start av skobidrag i kommunal äldreomsorg	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska med hjälp av diskrimineringslagstiftningen se över hur stadens verksamheter kan få fler anställda med funktionsnedsättning i ordinarie verksamhet.	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda ekonomiska och organisatoriska förutsättningar för att ta över all lokalvård i egen regi, utifrån syftet att öka kvaliteten och förbättra arbetsvillkoren	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda vilken nämnd som bör ansvara för grundutbildning för medarbetare inom äldreomsorg	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ett nyckeltal för rekommenderat maximalt antal medarbetare per chef i olika verksamheter	2020-01-01	202-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldreutskottet se över nämndens organisation med målsättning att skapa utförarverksamhet inom vård- och omsorgsboende för dövblinda, profilhemtjänst och trygghetslarm samt överföra verksamheten vid Gamlebo från socialnämnden till äldreutskottet	2020-01-01	2020-12-31
Äldreutskottet ska i samarbete med kommunstyrelsen utvärdera effekterna av skapandet av seniorboende med aktivitetscenter	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden utreda vilken klimatpåverkan hemtjänstens transporter innebär	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen implementera åtgärdsförslagen från kartläggningen av chefers förutsättningar i äldreomsorgen, inledningsvis genom att i pilotform pröva organisationsöversyn via Chefoskopet, mentorprogram och kompetensutveckling i ekonomi och bemanning	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska se över ersättningssystemet för hemtjänsten för att öka incitamenten till förebyggande arbete och tydligare fokus på individens behov och vilja samt resultatuppföljning och anpassning till ramtid enligt stadsledningskontorets förslag i budgetunderlaget för 2019	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda möjligheterna till kulturverksamhet i tullhuset på Blasieholmen	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna se över stadens motionsspår i syfte att öka likställigheten och utöka trygghetsarbete	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska ta fram en ljusstrategi samt tillskapa och tillsätta en ljusdesigner för att implementera strategin	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska bilda en klimatpanel sammansatt av forskare med rådgivande funktion för att bidra med expertkunskap om vilken klimatpåverkan stadens beslut har	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med Stockholm vatten och avlopp utreda havsnivåhöjningarnas långsiktiga effekter för staden, hur vi bäst skyddar oss och implikationer för stadsutveckling idag. Utredningen ska även se över möjliga samfinansieringslösningar men närliggande kommuner och staten för att möjliggöra investeringar som kan komma att behövas.	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska minska skolmatens klimatpåverkan genom minskat svinn, avfallsinsamling och minskad användning av kött- och mejerivaror.	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med Stockholm Stadshus AB utreda soliditetsmålen för att möjliggöra fortsatta framtida investeringar	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden och Stadshus AB utreda stadens projektfinansieringsmodell för att se över hur staden kan styra intäktskraven från enskilda projekt till hela intäktssidan i syfte att möjliggöra lägre kostnader för bostadsprojekt i ytterstaden	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram gemensam statistik för tillsynsändamål av fastigheter för att möjliggöra bättre underlag för stadens fastighetsförsörjning	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska återinföra Entréstockholm, för att ge en överblick över tillgängligheten i stadens lokaler	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda möjlighet att öppna ett kallbadhus i staden samt en ny sim- och multihall i Skarpnäck	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska gentemot staten driva frågan om en ny lag om kommuners förköpsrätt för markförsäljning och tomträttsöverlåtelse inom kommunen.	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med alla nämnder se över nuvarande nämndorganisation med mål att skapa en större likvärdighet i staden, upprätthålla kvaliteten i verksamheterna och de demokratiska aspekterna för invånarna. Översyn ska syfta till en hållbar organisation över mandatperioderna	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsätta en tillgänglighetskommission och en tillgänglighetstrateg för att förstärka samordningen av konkreta insatser för att säkerställa att stadsmiljön och lokaler är tillgängliga för alla och att tillgänglighetsperspektivet finns med i all ny- och ombyggnation	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska upphandla insiktsutbildningar gällande funktionsnedsättning som alla bolag och nämnder kan använda sig av	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stadshus AB utreda om SISAB ska ta över innehav av förskolelokaler även i bottenvåningar som för närvarande ägs och förvaltas av fastighetsnämnden och köps som en del i en bostadsrättsförening	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska säkerställa att personer som deltagit i daglig verksamhet inom LSS, alternativt sysselsättning enligt SoL i 25 år eller 30 år också ska tilldelas hedersbelöning med tillhörande firande och middag i Stadshuset.	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska ansvara för att staden ansluter till det globala FN-initiativet The Shift som syftar till att se bostäder som en mänsklig rättighet och inte som en handelsvara samt i samverkan med berörda nämnder och styrelser ta fram en handlingsplan för hur The Shift ska genomföras i Stockholm	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda förutsättningar att sammanföra stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden till en samhällsbyggnadsnämnd	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda förutsättningarna att föra över ansvaret för idrottsfastigheter från fastighetsnämnden till idrottsnämnden	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stadshus AB ta fram en policy med etiska riktlinjer som ska gälla alla nämnder och styrelser vid uthyrning, försäljning, markanvisning, bygglov, detaljplaneändring etc.	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholm Stadshus AB se över ekonomiska styrdokument för att säkra att staden har externa relationer endast med parter som respekterar internationella konventioner och mänskliga rättigheter.	2020-01-01	2020-06-30
Kommunstyrelsen ska utreda förutsättningarna att tillsammans med polisen och kriminalvården arbeta med metoden grupp våldsintervention mot kriminella gäng	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska tillse att skyltning görs på både svenska och de fem nationella minoritetsspråken, i alla stadens offentliga lokaler, både de som staden själv äger och de där staden bedriver verksamhet	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Kommunstyrelsen** godkänns.

Revisorskollegiet

Stadsrevisionens uppgifter

Stadsrevisionen ska granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden inklusive bolag och stiftelser med mera i den omfattning som följer av god kommunal revisionssed. Stadsrevisionens ansvar följer av kommunallagen, lagen om kommunal redovisning, aktiebolagslagen samt revisionsreglementet för stadsrevisionen i Stockholms stad och andra av kommunfullmäktige utfärdade föreskrifter såsom denna budgets mål och indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

2. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Revisorskollegiet** godkänns.

Valnämnden

Nämndens uppgifter

Valnämnden ansvarar för organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden ansvarar också för val till Europaparlamentet. Nämnden ska dessutom genomföra eventuella extraval och folkomröstningar.

Omfattningen av nämndens uppgifter är reglerad i lag, både ansvarsområdet som sådant och i viss utsträckning den organisation som ska användas för att lösa uppgifterna.

Utgångspunkten för nämndens arbete ska vara att alla röstberättigade ges goda chanser att använda sig av sin demokratiska rättighet att rösta. Nämnden ska därför planera för att valen kan organiseras och genomföras på ett sådant sätt att alla röstberättigade ges goda förutsättningar att rösta. I detta avseende ska nämnden särskilt beakta förutsättningarna att rösta i områden med historiskt lågt valdeltagande samt behovet av tillgängliga vallokaler. Nämnden ska prioritera åtgärder för att värna valhemligheten och motverka alla former av diskriminering eller otillbörligt verkande vid röstning.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

3. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Valnämnden** godkänns.

Stadsdelsnämnder

Stadsdelsnämnderna har ansvar för en stor del av stadens välfärdsverksamheter och fyller en viktig funktion för den lokala demokratin. Utifrån en lokal förankring och bred kompetens ska stadsdelsnämnderna verka nära invånarna och erbjuda en samhällsservice av hög kvalitet. Stockholmarnas delaktighet och inflytande ska värnas och tas tillvara lokalt. Stadsdelsnämndernas professioner inom välfärden ska stärkas genom att förenkla och underlätta byråkratiska beslutsprocesser samt att mer generella resurser tillförs nämnderna. Stadsdelsnämndernas organisation ska bevaras i dess nuvarande form, samarbete och gemensamma verksamheter ska utredas om det finns behov och samordningsvinster. För att säkerställa god drift och skötsel av stadsmiljön ska stadsdelsnämnderna tillsammans med kommunstyrelsen utreda vilken driftsform som ger högst kvalitet. Förebyggande insatser till barn och unga ska prioriteras.

Stadsdelsnämndernas uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- kommunal förskoleverksamhet
- äldreomsorg
- stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- individ- och familjeomsorg
- socialpsykiatri
- barn, kultur och fritid
- ekonomiskt bistånd
- arbetsmarknadsåtgärder och samverkan med jobbtorg
- mottagande och integration av nyanlända
- stadsmiljöarbete
- lokalt näringslivsarbete
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete
- tillsyn av försäljning av alkohol och tobak samt e-cigarettor
- medborgarkontor
- konsumentvägledning
- bostadsanpassning för bostäder enligt SoL och LSS.

Ett antal stadsdelsnämnder tillhandahåller kommunövergripande verksamheter som återfinns inom verksamhetsområdena förskola, barn, kultur och fritid, stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt äldreomsorg. Syftet är bland annat att kunna erbjuda verksamheter till personer med särskilda behov, vilket gör att flera av verksamheterna är av unik karaktär. Karakteristiskt för stadens kommunövergripande verksamheter är att de är tillgängliga för invånarna i stadens samtliga stadsdelsnämnder. Kommunövergripande verksamheter återfinns inom stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Bromma, Kungsholmen, Norrmalm, Södermalm och Enskede-Årsta-Vantör.

Kommunfullmäktiges inriktning för stadsdelsnämnderna

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utveckla samverkan med berörda nämnder samt relevanta externa aktörer exempelvis inom ramen för lokala brottsförebyggande råd (BRÅ) för att stärka det brottsförebyggande arbetet

- fortsätta att utveckla, vidta och följa upp insatser för att minska antalet brott och öka tryggheten för boende, besökare och företagare
- utveckla det socialt förebyggande arbetet för att öka trivselen, tryggheten och gemenskapen och fortsätta att utveckla medborgarkontoren med generösa öppettider och relevant verksamhet
- på medborgarkontoren ska det finnas samhällsvägledning samt arbete med uppsökande verksamhet mot nyanlända i stadsdelsområdet för att bistå i integrationsprocessen
- i samarbete med SHIS bostäder och socialnämnden för att erbjuda kvalitativ samhällsvägledning och stöd i integrationsprocessen rörande nyanlända med särskilt fokus på kvotflyktingar och nyanlända barn/kvinnor
- prioritera samarbete med lokalpolisen samt utveckling och uppföljning av samverkansöverenskommelser
- samverka med stadens bostadsbolag för att bland annat höja kunskapen kring oriktiga hyresförhållanden på bostadshyresmarknaden och på vilket sätt sådan kan undvikas
- samverka med stadens bostadsbolag med anledning av nya lagen om andrahandsuthyrning så att socialtjänsten får kännedom om andrahandshyresgäster som ska avhysas i synnerhet om barn berörs
- arbeta med lokalt demokrati- och utvecklingsarbete med utgångspunkt i lokala lägesbilder
- säkerställ att personalen i förskolan har tillräckligt med planerings- och reflektionstid och tid för efterarbete
- stadsdelsnämnderna ska som en del i trygghetsarbetet säkerställa att alla stadsdelar har en trygghetskoordinerande funktion som leder och samordnar arbetet.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- bidra till att uppfylla stadens mål om ett klimatsmart Stockholm och beakta de styrdokument som syftar till att uppnå detta mål
- i samarbete med trafikenämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- föra lokala näringslivsdialoger i sina respektive stadsdelar och förbättra företagets möjlighet till insyn och kontakter med facknämnder och kommunala bolag
- samverka med Stockholm Business Region AB för att förbättra det lokala näringslivets förutsättningar
- öka tillgängligheten till och kvaliteten i samhällsvägledning till nyanlända i ett tidigt skede i etableringsprocessen
- samverka både inom staden och externt med näringsliv, civilsamhälle och föreningsliv för att nyanlända ska etableras snabbt på arbetsmarknaden samt säkerställa att nyanlända barn och unga har tillgång till meningsfulla fritidsaktiviteter

- prioritera kvinnors etablering på arbetsmarknaden.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utifrån befintlig kunskap, lokala lägesbilder och aktiviteter i handlingsplanerna utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism i samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare, socialnämnden, idrottsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden, kulturnämnden och polis
- stärka medarbetarnas inflytande och delaktighet på arbetsplatsen för att skapa en god arbetsmiljö i linje med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggares arbetssituation
- trygga en god kompetensförsörjning inom socialtjänsten och erbjuda nya medarbetare en gedigen introduktion samt stöd till medarbetare med kort erfarenhet i form av handledning och mentorskap
- stödja tillåtande, tillgängligt och öppet ledarskap på alla nivåer inom stadsdelsnämndernas verksamhetsområden
- vidareutveckla mottagandet av och arbetssätten kring kvotflyktingar i samarbete med socialnämnden
- uppmärksamma nyanlända flickors och kvinnors erfarenheter och särskilda utsatthet.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	50 %	50 %	50 %

Förskoleverksamhet

Alla barn har rätt till en trygg och lugn förskolemiljö där de kan utvecklas efter sina förutsättningar. Barngruppernas storlek behöver minska och det behövs fler utbildade pedagoger och god personalkontinuitet i förskolan. Därför behövs mer ekonomiska resurser och bättre arbetsmiljö för personalen.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- att driva och utveckla kommunala förskolor, pedagogisk omsorg, flerfamiljs-system och allmän förskola
- att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till kommunal förskoleverksamhet i närområdet
- att stadens platsgaranti uppfylls och att ramöppettiderna hålls
- tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn i förskoleåldern från ett till fem års ålder till familjer med ett sådant omsorgsbehov
- driva integrationsförskolor och utveckla arbetet med verksamheten

Utbildningsnämnden ansvarar att samordna barnomsorg på obekvämt arbetstid samt för att samordna stadens förskoleverksamhet i egen regi. Principen om lika villkor ska råda mellan kommunal och fristående förskola.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- minska barngruppernas storlek i förskolan med målsättningen att nå riktmärke om max 12 barn i grupper 1-3 år och max 16 barn i grupper 4-5 år samt höja personaltätheten i förskolan för att garantera verksamhetskvaliteten
- säkerställa en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller hög kvalitet
- säkerställa förskollärralledd undervisning
- främja det pedagogiska ledarskapet
- tillvarata barns nyfikenhet och prioritera utvecklingen av barns sociala samspel
- säkerställa att digitaliseringens möjligheter tillgängliggörs för alla barn
- säkerställa att barn med särskilda behov ska få det stöd de behöver
- samverka med föräldrar, utbildningsnämnden, socialtjänst, psykiatri och andra aktörer för att tidigt identifiera och ge barn i behov av stöd rätt insatser
- i samarbete med utbildningsnämnden ansvara för att samordna barnens övergång mellan förskolans och skolans verksamheter
- säkerställa att placerade barn och barn som bor i skyddat boende erbjuds undervisning i förskoleklass eller annan pedagogisk verksamhet
- i samarbete med utbildningsnämnden verka för att öka andelen inskrivna barn i förskolor där inskrivningsgraden är låg, med fokus på områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma
- öka antalet kommunala förskolor
- fortsätta samarbetet med fristående aktörer i syfte att skapa en likvärdig förskola
- personalen i förskolan ska ges bra förutsättningar att koncentrera sig på kärnuppgifter, exempelvis genom att säkerställa att personalen inom förskolan får planeringstid, reflektionstid och tid för efterarbete i den utsträckning som verksamheten kräver
- utveckla arbetssätt för att säkerställa kontinuitet av vikarier inom förskolan. Med målet att flertalet vikarier ska vara tillsvidareanställda

- arbeta uppsökande för att få fler att utbilda sig till barnskötare och förskollärare i synnerhet bland utbildade vikarier inom verksamheten
- inom sitt verksamhetsområde utöka andel personal med specialkompetens om barn med särskilda behov.
- samverka med SISAB och fastighetsnämnden vid ny- och ombyggnation av förskolor.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- fortsätta arbetet med att sortera ut matavfall
- fortsätta arbetet med kemikaliesmarta förskolor
- verka för en giftfri miljö i såväl förskolan som dess närområde och ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse
- öka andelen ekologisk och vegetabilisk mat i stadens förskolor
- verka för att fler förskolor ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse ”Skola för hållbar utveckling” och att goda exempel på hur förskolor kan arbeta med hållbar utveckling sprids inom staden
- i samverkan med utbildningsnämnden utbilda och sprida information om hur värmeböljor och andra extremväder ska hanteras i verksamheten. Arbeta proaktivt för att utveckla förskolorslokaler och förskolegårdar för att bättre klara av extremväder.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- i samverkan med utbildningsnämnden föra dialog kring resultatutvecklingen i förskolans kvalitetsredovisningar, i syfte att säkerställa och utveckla stadens systematiska kvalitetsarbete
- fortsätta digitaliseringsarbetet för att ge effektiviseringsvinster och främja en lärande organisation
- delta och samplanera förskolelokaler inom ramen för SAMS-arbetet där det finns vinster i ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid
- utifrån behovet av förskoleplatser alltid samplanera sina behov då nybyggnadsområde förläggs mellan, eller i nära anslutning, till flera nämnder.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- aktivt medverka i handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare
- verka för en god tillgång till utbildade barnskötare samt legitimerade förskollärare i stadens förskolor
- aktivt arbeta för att minska allmän visstidsanställning för barnskötare genom att fler får tillsvidareanställningar
- förmedla och förankra grundläggande demokratiska värderingar i stadens förskolor
- förmedla och förankra respekt för mänskliga rättigheter, specifikt barns rättigheter, i stadens förskolor

- fortsätta det systematiska arbetet med en jämställd förskola i syfte att flickor och pojkar ska ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar av stereotypa könsroller
- utveckla arbetet med modersmålsstöd i allmänhet och för de nationella minoritetsspråken, modersmålsundervisning i förskolan
- säkerställa att alla som ansöker om förskola får information att om de tillhör någon av de nationella minoriteterna har barnen rätt till modersmålsundervisning från förskolan.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2021
Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda	32 %	33 %	33 %
Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	90 %	90 %	90 %
Antal förskolebarn per anställd	4,9	4,9	4,9
Antal barn per grupp			
- 1-3 år	12	12	12
- 4-5 år	16	16	16
Antal barn per förskollärare	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd
Genomsnittlig storlek på barngrupperna	14	14	14
Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,8	3,8	3,8
Andel utbildade barnskötare av totalt antal anställda	Fastställs efter klar registrering i Koll	Höjd andel	Höjd andel
Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	60 %	70 %	80 %

Obligatorisk nämndindikator

Antal AVA-anställda barnskötare	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd
---------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska erbjuda möjligheter till arbete exempelvis som serviceassistent/förskoleassistent i förskolan parallellt med studier till barnskötare inom ramen för Stockholmsjobben	2020-01-01	2020-12-31
Alla stadsdelsnämnder ska ha en handlingsplan för att minska barngrupperna och öka antalet pedagoger per barngrupp	2020-01-01	2020-12-31
Utveckla och tillhandahåll kompetensutveckling om NPF-diagnoser för personal inom förskolan.	2020-01-01	2020-12-31
Utveckla och tillhandahåll kompetensutveckling för resurspersonal i förskolan.	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

4. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **förskoleverksamhet** godkänns.

Barn, kultur och fritid

Fritidsverksamheter, fältassistenter och parklekar är viktiga kompensatoriska verksamheter som erbjuder alla barn och unga en meningsfull fritid och stärker viktiga skyddsfaktorer. De ska ha generösa öppettider och förutsättningar till ett gott samarbeten med närliggande verksamheter i staden så som förskolor, skolor, socialtjänsten, ideella verksamheter och kulturinstitutioner. Stadens kultursekreterare är en viktig del i det förebyggande arbetet. Verksamheter som parklekar och fritidsgårdar skapar möjligheter till trygga möten mellan människor som annars inte skulle mötas men det arbetet kan utvecklas ytterligare med rätt resurser. Särskilt prioriterade grupper i det uppsökande arbetet på fritidsgårdar och parklekar är därför flickor, nyanlända, hbtq-personer och personer med normbrytande funktionalitet eller funktionsnedsättning. Delaktighet och brukarperspektiv ska genomsyra verksamheterna.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- tillhandahålla fritidsverksamhet för barn och ungdomar
- upplåtelse av allmänna samlingslokaler
- lokal kulturverksamhet
- bidragsgivning till föreningar
- sommarkoloniverksamhet
- konsumentrådgivning
- medborgarkontor
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete
- öppen förskola.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- utveckla samverkan mellan verksamhetsområdet och socialtjänsten med fokus på det förebyggande arbetet
- genom fältassistenter arbeta lokalt med preventiv och uppsökande verksamhet för stadens unga
- utveckla den uppsökande verksamheten med fältförlagt socialt arbete med fokus på de utemiljöer och de tidpunkter då ungdomar vistas där
- arbeta med lokalt demokrati- och utvecklingsarbete med utgångspunkt i de framtagna lägesbeskrivningarna
- anpassa stadens öppna mötesplatser och fritidsverksamheter till dagens ungas behov och levnadsmönster, med särskilt fokus på unga tjejer
- genom fritidsverksamheterna erbjuda avgiftsfria lovaktiviteter i nära samarbete mellan utbildningsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna samt stadens fria kulturaktörer
- utveckla och anpassa arbetet inom ramen för Kulan och annan kulturverksamhet i förskola och skola efter barnens och elevernas behov av att få ta del av kultur och eget skapande
- utöka utbudet av fritids- och kulturaktiviteter för äldre och personer med funktionsnedsättning
- ge stöd till generationsöverskridande fritids- och kulturverksamheter

- upprusta och bygga ut stadens parklekar, öppna förskolor och lekplatser, samt arbeta för att återta parklekar till i egenregi
- utöka bemanningen och öppettiderna i parklekarna med målsättningen att samtliga parklekar ska vara öppna även på helgerna
- arbeta för att inkludera nyanlända barn och unga i stadens fritidsverksamhet och andra verksamheter tillsammans med civilsamhället
- arbeta uppsökande med information och erbjudande om sommarkollo. Särskilt utsatta familjer ska prioriteras
- utveckla stadens sommarkolloverksamhet så att en större andel barn från ytterstaden och områden som idag är underrepresenterade deltar. Södermalms stadsdelsnämnd har ett särskilt ansvar som samordnande nämnd för sommarkollo
- vidareutveckla konsumentvägledning för ökad tillgänglighet och angelägenhet för fler med särskilt fokus på grupper som är underrepresenterade och i behov av verksamheten.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- verka för minskad energianvändning i all fritids- och kulturverksamhet
- förebygga att avfall uppstår i all fritids- och kulturverksamhet och verka för att en större andel produkter och material återanvänds
- sortera ut mer material och avfall för återvinning i all fritids- och kulturverksamhet.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- genom bra uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag, tillgång till lokaler eller föreningsbidrag inte går till någon aktör som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utveckla och utöka former för demokratiskt deltagande exempelvis genom medborgarförslag och medborgardialoger
- stärka det civila samhället genom att stödja och tillhandahålla resurser för organisering och påverkansarbete, exempelvis genom demokratisamordnare och mötesplatser
- undersöka och testa möjligheten att erbjuda återbrukstjänster gällande exempelvis leksaker och sportutrustning för barn i anslutning till nämndens verksamheter
- konkretisera arbetet med att nå de invånare vars röster idag inte hörs
- i samverkan med kommunstyrelsen stärka kvinnors organisering
- arbeta särskilt för att fler flickor ska delta i fritidsgårdsverksamheterna
- samarbeta med biblioteken för att erbjuda relevant fritidsverksamhet till barn och unga
- erbjuda fler barn och unga med funktionsnedsättning möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet

- i samarbete med föreningsliv och andra stadsdelsnämnder skapa och anpassa aktiviteter och platser för specifika målgrupper så som unga med funktionsnedsättning, äldre, nyanlända och hbtq-personer
- i nära samverkan med kulturnämnden utveckla och samordna det lokala kulturutbudet genom stadsdelsnämndernas kultursekreterare.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	-	65 %	-

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska utreda möjligheterna att öppna nya parklekar under mandatperioden	2020-01-01	2020-12-31
Stadsdelsnämnderna ska se över möjligheterna att återta de parklekar som drivs av utomstående aktörer till egen regi	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

5. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **barn, kultur och fritid** godkänns.

Äldreomsorg

Stockholm ska vara en äldrevänlig stad där satsningar inom äldreomsorgen syftar till att stärka den äldres position i samhället. Äldreomsorgen ska arbeta aktivt för att förebygga ofrivillig ensamhet och bryta social isolering bland äldre då det idag är en stor orsak till ohälsa. Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra för äldre att ha en vardag med hög livskvalitet genom att exempelvis erbjuda utevistelse, sociala aktiviteter, mötesplatser och kulturupplevelser samt fortsätta att utveckla aktivitetscentrum och etablera nya i de stadsdelar som idag saknar verksamhet. Ramtid i hemtjänsten och Tryggt mottagande ska fortsätta att utvecklas i samverkan med äldrenämnden. Centralt för en välfungerande äldreomsorg är bra arbetsvillkor för personalen där ramtid, reflektionstid och förkortad arbetstid är några viktiga redskap.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- ledning av äldreomsorgen och den kommunala hälso- och sjukvården för personer över 65 år
- anhörigstöd
- biståndsbedömning
- särskilt boende för äldre samt hemtjänst och dagverksamhet
- öppna mötesplatser och aktivitetscenter vid seniorboenden.

Äldrenämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande äldreomsorg.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- varje år ta fram ett gemensamt förslag till boendeplan för varje region i syfte att klara vård- och omsorgsbehovet. Planen ska sedan utgöra underlag till äldrenämndens stadsövergripande boendeplanering
- bidra till utvecklingen av såväl biståndsbedömda som icke biståndsbedömda boendeformer för äldre
- värna om kvarboendepincipen genom att de äldre som vill bo kvar hemma ska få adekvat stöd
- i samarbete med äldrenämnden införa förstärkt rådgivning och stöd i syfte att underlätta och stötta äldre som vill byta bostad
- säkerställa att verksamheten i vård- och omsorgsboendena baseras på äldres behov och har en kvalitativt hög inne- och utomhusmiljö som ger möjlighet till parboende och besökare att övernatta
- fortsätta att utveckla aktivitetscenter vid seniorboenden med särskilt fokus på att bryta ofrivillig ensamhet och social isolering. De stadsdelar som inte ännu har aktivitetscenter ska tillsammans med äldrenämnden undersöka möjligheten att etablera verksamhet på andra platser än Micacas seniorboenden. Vid nyproduktion av seniorbostäder ska aktivitetscenter skapas
- arbeta aktivt för att minska den ofrivilliga ensamheten bland äldre genom att ha god kunskap om och kontakt med de mötesplatser och verksamheter som kan bidra till social gemenskap som drivs av ideell sektor
- säkerställa en rättssäker, likställig och jämställd biståndsbedömning inom äldreomsorgen. Biståndsbedömningen ska ha ett folkhälsoperspektiv och hög ålder, ensamhet och isolering ska särskilt beaktas
- all äldreomsorg ska ha ett rehabiliterande förhållningssätt

- i samarbete med äldrenämnden fortsätta att arbeta och utveckla ramtid inom hemtjänsten
- för att öka yrkets attraktivitet och klara framtida rekrytering inom äldreomsorgen ska arbetstiden förkortas med början i hemtjänsten genom en gradvis sänkning av heltidsmålet till 35 timmar
- utbilda personalen inom äldreomsorgen i att upptäcka och hjälpa personer som blir utsatta för våld i nära relationer
- i samarbete med äldrenämnden införa ”Tryggt mottagande i hemmet” i hela staden
- i samråd med äldrenämnden fortsätta arbetat med schemalagd reflektionstid i hemtjänsten
- i samarbete med äldrenämnden stärka arbetet med de förebyggande och rehabiliterande insatserna genom att i ökad utsträckning samverka med arbetsterapeuter, fysioterapeuter och dietister samt anhörigkonsulenter och heminstruktörer för syn- och hörselskadade, framförallt inom hemtjänsten och den uppsökande verksamheten
- tillhandahålla arbetsskor till hel- och deltidsanställd personal inom kommunens äldreomsorg genom medel reserverade i CM 2
- möjliggöra för äldre att ha en vardag med hög livskvalitet genom att exempelvis erbjuda utevistelse, sociala aktiviteter, mötesplatser och kulturupplevelser
- i samarbete med äldrenämnden utforma en äldreomsorg som präglas av ett mångfaldsperspektiv med individen i fokus. Kunskaper kring hur man når och bemöter personer som inte pratar svenska behöver öka, liksom kompetens kring posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) som kan drabba äldre på grund av trauman tidigare i livet
- fördjupa kunskapen kring äldre hbtq-personers livsvillkor
- fortsätta jämställdhetsarbetet inom äldreomsorgen genom bland annat könsuppdelad statistik och analyser av behov, efterfrågan och biståndsbeslut utifrån kön
- tillmötesgå behov hos äldre personer som lever med kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning
- i syfte att motverka att den individuella behovsbedömningen påverkas av att individen fyller 65 år se till att samverkan och samhandläggningen ökar kring äldre med komplexa behov
- fortsätta och utveckla samverkan med Stockholms regionen och Storsthlm i syfte att tillhandahålla en individcentrerad och sammanhållen vård och omsorg av god kvalitet
- fortsätta samverka med äldrenämnden och socialnämnden för att nå och utveckla insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper, exempelvis äldre personer som lever i hemlöshet, lider av psykisk ohälsa, har en beroendeproblematik eller är socioekonomiskt svaga. Även det vräkningsförebyggande arbetet ska utvecklas
- i samarbete med äldrenämnden, lokala brottsförebyggande råd och polismyndighet arbeta för att stoppa våld och andra brott som drabbar äldre personer
- i samarbete med äldrenämnden fortsätta det påbörjade kvalitetsutvecklingsarbetet inom särskilt boende för äldre
- i samråd med äldrenämnden säkerställa en tillförlitlig informationsöverlämning sker inom hemtjänsten och särskilda boenden.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- fortsätta arbetet med att sortera ut matavfall
- i samarbete med äldregruppen fortsätta utvecklingsarbetet med schemaläggning inom hemtjänsten i syfte att öka personalkontinuiteten, främja cykelandvändningen samt minska klimatpåverkan genom minskade biltransporter
- i samråd med äldregruppen och genom sina dietister arbeta för att förbättra måltidsupplevelsen inom äldreomsorgen samt bidra till att maten har ett bra näringsinnehåll och är ekologisk
- vid beställning av ny- eller ombyggnation av vård- och omsorgsboenden väga in behovet av tillagningskök i stadsdelen, utöver de våningskök som ska finnas i varje vård- och omsorgsboende. Syftet är att minska transporterna och öka kvaliteten i matlagningen
- i samråd med äldregruppen höja kunskapen om hur värmeböljor ska hanteras i verksamheten.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- arbeta för att äldreomsorgens verksamhet ska bli mer innovativ och utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik
- genom kontroll och ett utvecklat kvalitetsarbete bevaka och främja kvalitet och jämlik tillgång till god äldreomsorg
- genom stadens kvalitetsobservatörer få stöd gällande metodutveckling
- utveckla samarbetet med icke vinstdrivande verksamheter och initiera IOP (idéburet offentligt partnerskap) samarbeten inom äldreomsorgen
- arbeta för att deltagandet i stadens kvalitetsutmärkelse ska öka.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- genom sina biståndshandläggare arbeta proaktivt och bedriva en uppsökande verksamhet för att ge äldre information om vilket stöd som finns att få vid behov av äldreomsorg
- i samarbete med servicenämnden och äldregruppen kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt för att förbättra information och kontaktvägar inom staden samt för stockholmare och brukare i äldrefrågor
- öka antalet samt utveckla befintliga sociala mötesplatser och träffpunkter för äldre i syfte att motverka ensamhet och isolering
- i samarbete med äldregruppen vidareutveckla arbetet med anhörigstöd till närstående i syfte att stödja och vägleda i kontakten med kommunen, regionen eller andra myndigheter
- i samarbete med äldregruppen arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen
- i samarbete med äldregruppen arbeta för att förbättra arbetsmiljön inom hemtjänsten
- i samarbete med äldregruppen stödja chefers förutsättningar till ett närvarande ledarskap
- stötta kommunstyrelsens i arbetet med att ta fram ett program för en äldreanpassad stad.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen	86 %	87 %	88 %
Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	Max 9 personer	Max 9 personer	Max 8 personer

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska utreda behovet av anpassade tjänstecykclar för stadsdelsnämndens hemtjänstpersonal	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **äldreomsorg** godkänns.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Stockholm ska vara en jämlik stad där alla oavsett funktionsvariation kan delta i samhället på sina villkor. Som ett led i detta ska staden införa fri ledsagning för personer med synnedsättning. Brukarperspektivet ska genomsyra verksamheten. Personer med funktionsnedsättning ska garanteras det stödet de har rätt till och stödet ska vara likvärdigt över staden.

Uppgifter

Inom verksamhetsområdet ansvarar stadsdelsnämnderna för att tillhandahålla individuellt behovsprövade stödinsatser till personer med funktionsnedsättning. Insatser som beslutas enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är:

- personlig assistans
- ledsagarservice
- kontaktperson
- avlösarservice
- korttidsvistelse utanför det egna hemmet
- korttidstillsyn för skolungdom över 12 år
- boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar
- bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
- daglig verksamhet.

Insatser som beslutas med stöd av socialtjänstlagen (SoL) är bland annat:

- hemtjänst
- bostad med särskild service
- boendestöd
- kontaktperson
- avlösning
- ledsagning.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- årligen per region ta fram ett gemensamt förslag till boendeplan för att klara vård- och omsorgsbehovet och planen ska utgöra underlag till socialnämndens stadsövergripande boendeplanering för LSS-bostäder
- uppmärksamma barns situation inom verksamhetsområdet, både för barn med funktionsnedsättning och för barn till vuxna som ansöker om stöd och service för funktionsnedsättning
- fortsätta att utveckla och implementera rutiner för att säkerställa barnperspektivet samt barns delaktighet i handläggningen
- i bostadsexploateringsprojekt ska utgångspunkten vara att minst 10 procent av lägenheterna ska vara avsatta för särskilt boende enligt SoL och LSS, med prioriterad inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri. Stadsdelsnämnderna har ett särskilt ansvar att i tidigt skede och i tillräcklig omfattning säkerställa beställningar av dessa boenden

- tillsammans med civilsamhället utveckla hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättningar i samarbete med idrott- och socialnämnden
- stärka arbetet med samordnad individuell plan (SIP) och utveckla hållbara strukturer för samverkan
- boendestöd ska vara flexibelt utifrån brukarens behov och stadsdelsnämnden ska sträva efter att kunna erbjuda insatsen i egen regi
- stadsdelsnämnderna ska begära registerkontroll vid anställning inom LSS i stadens egna verksamheter samt ställa det som krav vid upphandling av verksamheter inom LSS
- genomför uppsökande arbete inom LSS-verksamheter för att informera om våld och vart man kan vända sig för att få stöd
- personal inom LSS erbjuds vidareutbildning årligen på temat våld för att kunna upptäcka och stödja personer som utsätts
- stadsdelsnämnderna ska arbeta för att bygga upp en ledsagning och avlösarservice i egen regi, personalen inom verksamheten ska erbjudas fasta anställningar.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- i samråd med socialnämnden höja kunskapen om hur värmeböljor och annat extremväder ska hanteras.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- ständigt förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning genom ett systematiskt och målinriktat arbete tillsammans med stadens tillgänglighetsstrateg
- stärka arbetet med att avskaffa kvarstående enkelt avhjälpta hinder och öka tillgängligheten och delaktigheten i samhället
- säkerställa likställigheten i behovsbedömningar inom LSS över alla stadsdelar med utgångspunkt i stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck motverka att det förekommer våld inom de verksamheter som riktar sig till målgruppen. Detta ska göras genom kunskapshöjande insatser riktade mot både personal och personer med funktionsnedsättning
- insatserna ska utformas med respekt för den enskildes önskemål
- säkerställa tillgången till heminstruktörer för synskadade och hörselskadade i alla stadsdelsnämnder
- samarbeta med organisationer och föreningar som arbetar med funktionsnedsättnings- och tillgänglighetsfrågor då de har viktiga kunskaper inom området
- anpassa socialtjänstens handläggning, insatser och skyddsåtgärder så att alla, oavsett funktionsvariation, kan tillgodogöra sig biståndet
- brukarperspektivet ska genomsyra alla insatser och att den enskildes inflytande ska öka
- tillse att rekryteringen av uppdragstagare sker utifrån individens behov och den enskilde ska ges möjlighet till att tidigt kunna påverka vem som blir utsedd som exempelvis ledsagare, avlösare och kontaktperson eller kontaktfamilj.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	Öka	Öka	Öka
Andel nöjda brukare - Funktionsnedsättning	kompletteras	kompletteras	kompletteras
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsernas utformning (stöd och service för personer med funktionsnedsättning)	80%	80%	80%
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	90 %	90 %
Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	92 %	92 %

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
I samarbete med socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden göra en flerårig plan för hur samtliga medarbetare ges möjlighet till kompletterande utbildning för att uppnå kompetenskraven för de nya befattningarna stödassistent och stödpedagog	2020-01-01	2020-12-31
Införa fri ledsagning på prov, även kallat ”Laholmsmodellen”, för att sedan utvärdera försöket och dra lärdomar inför ett införande permanent i staden senast 2022	2020-01-01	2020-12-31
Utvidga arbetsinriktad dagligverksamhet i egen regi	2020-01-01	2020-12-31
Personaltätheten ska ses över på stadens gruppboendestäder för att säkerställa att det finns tillräcklig personal för att bedriva den verksamhet som eftersträvas.	2020-01-01	2020-12-31
Utred förekomsten av brukare inom LSS upplevelser av våld och föreslå åtgärder för att förhindra det	2020-01-01	2020-12-31
Se över behovet av boende för demenssjuka personer under 65 år och föreslå åtgärder vid behov	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

7. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **stöd och service till personer med funktionsnedsättning** godkänns.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Stockholm ska vara en stad där rätten till bistånd värnas och där socialtjänsten kan erbjuda insatser av hög kvalité som är likvärdig över hela staden. Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare för socialsekreterare och biståndshandläggare och brukarperspektivet ska genomsyra verksamheten. Staden ska utveckla och stärka stödet till barn och unga utifrån deras behov.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- Insatser för vuxna med beroendesproblematik
- Insatser för barn och unga
- Insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- Insatser för personer i hemlöshet
- Insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- Insatser för personer som är på väg att radikaliseras till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism
- Insatser för anhöriga.
-

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- säkerställa att hänsyn tas till barnperspektivet i ärenden där en förälder eller vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten och att insatser mellan vuxen- och barnhandläggning ska vara samordnade. Barnen ska synliggöras och erbjudas eget stöd som anhöriga
- fokusera på det förebyggande arbetet, tidiga och kunskapsbaserade insatser i samverkan med övriga aktörer
- stärka arbetet med samordnad individuell plan (SIP) och utveckla hållbara strukturer för samverkan både inom barnavården och för vuxna
- säkra stadens tillgång till jour- och familjehem samt utveckla uppföljningen av vården i egen regi
- utveckla samverkan med civilsamhället, näringslivet och arbetsgivare för att bidra till etablering i samhället och på arbetsmarknaden för gruppen ensamkommande barn och unga
- fortsätta utveckla stadens familjehemsvård och säkerställa att alla barn ges tillgång till stödgrupper, t.ex. *Stella – det tredelade föräldraskapet* och *Mina båda världar*
- utveckla stödet till placerade barn och deras föräldrar och arbetet med eftervård i öppna former i samarbete med socialnämnden
- stärka samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst, fritidsverksamheter och det förebyggande och uppsökande sociala arbetet för barn i riskzon, bl.a. genom att permanenta och utöka Skolsociala team
- Alla familjehemsplacerade barn ska ingå i socialförvaltningens Skolfam
- erbjuda olika former av föräldrastödsprogram och familjebehandling
- säkerställa tillgången till adekvata behandlingsmodeller för barn, ungdomar och familjer

- tillhandahålla rådgivning vid ungdomsmottagningar och genomföra socialt förebyggande insatser bland ungdomar
- ungdomsmottagningarna ska stärkas och mer insatser erbjudas med anledning av unga tjejers psykiska ohälsa. Ingen privatisering av ungdomsmottagningarna ska ske
- prioritera åtgärder för att upptäcka och motverka psykisk ohälsa bland barn och unga, särskilt unga tjejer, unga hbtq-personer och ensamkommande barn och unga, samverkan med barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och regionen övriga delar är central
- säkerställa samverkan mellan socialtjänsten, förskola, skola och elevhälsa för alla nyanlända barn, både ensamkommande och barn som bor med sin egen familj
- stärka det sociala uppsökande arbetet för att nå ungdomar som brukar och eller säljer narkotika
- utveckla samverkan mellan skola och elevhälsa, fritidsverksamhet, föreningsliv och socialtjänst i det förebyggande arbetet för att minska narkotikaanvändning
- socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna ska koordinera och samordna sitt arbete med sociala insatsgrupper för målgruppen 15-29 år och särskilt utveckla förutsättningarna att nå den yngre målgruppen 15-19 år
- erbjuda kvalitativ och erfarenhetsmässigt god öppenvård som utgår från varje individs behov i syfte att personen ska kunna bo hemma i egna stadigvarande boenden utan att riskera vräkning
- arbeta förebyggande mot spelberoende och utveckla insatserna för målgruppen utifrån ett kunskapsbaserat arbetssätt
- utveckla budget- och skuldrådgivning med fokus på ökad tillgänglighet
- vid oundvikliga uppbrott från förskola och skola erbjuda kompensatoriska åtgärder för att motverka de problem som uppbrottet kan medföra
- stärka arbetet med så korta placeringar som möjligt på akutboenden, sänka trösklarna för att få en fast bostad samt följa upp att en likställighet råder i staden. Inga barnfamiljer ska placeras på kortvariga boenden så som vandrarhem
- fortsätta utveckla arbetet med personer som är 65 år eller äldre, med eller utan beroende, som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa
- i samarbete med socialnämnden planera för utbyggnad av boenden för personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Planering och genomförande ska utgå från uppdrag psykisk hälsa
- fortsätta utveckla samarbetet med brukar- och intresseorganisationer, exempelvis genom att inrätta lokala brukarråd i stadsdelarna
- erbjuda intensiva insatser i form av vård och stöd och funktionshöjande insatser vid utskrivning från heldygnsvård för personer med psykiska funktionsnedsättningar och pröva modellen med tryggt mottagande likt äldreomsorgen
- fortsätta att förbättra möjligheterna till arbetslivsinriktade insatser och sysselsättning för personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning samt tillgodose behoven av träfflokaler i stadsdelsområdet där brukaren bor
- i samarbete med idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och civilsamhällets aktörer utveckla hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättningar samt för socialpsykiatriens målgrupp
- fortsätta och utveckla samverkan med Stockholms läns region och Storsthlm i syfte att tillhandahålla en individcentrerad och sammanhållen vård och omsorg av god kvalitet

- arbeta förebyggande gentemot individer som kan vara i riskzon att radikaliseras till våldsbejakande extremism samt annan brottslighet
- genomföra ett pilotprojekt med tryggt mottagande inom socialpsykiatri i tre utvalda stadsdelar
- Arbeta vidare med peer supporters inom socialpsykiatri och eftersträva att de på sikt ska kunna anställas direkt av stadsdelsnämnderna
- Stadsdelsnämnderna ska kunna erbjuda boendestöd i egen regi i stadsdelen. Ersättningsystemet ska omformas så restid ej ingår i brukarens timmar. Likställigheten mellan stadsdelar ska öka gällande antalet timmar den enskilde i genomsnitt får
- utöka arbetet med sociala insatsgrupper (SIG) och säkerställ att ingen ska arbeta ensam inom det arbetet
- stärka arbetet med särskilt kvalificerad kontaktpersoner
- stadsdelsnämndernas arbete med tidigt socialt stöd ska permanentas
- stadsdelsnämndernas anhörigstöd ska utvecklas och stöd till barn som anhöriga erbjudas samt anhöriga till kriminella
- stärka den socialtjänst mot barn och unga, utredningar i tid, insatser efter behov och uppsökande verksamheter. Barn och ungdomsvården får tillräcklig budget för att täcka upp underskottet efter borgarnas budget för 2019.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- arbeta förebyggande inom socialtjänsten, skolan och förskolan, för socialtjänstens del också uppsökande och att ge stöd och skydd till brottsoffer när våldet har skett
- utveckla det våldspreventiva arbetet och arbetet med våldsutövare med särskilt fokus på unga förövare
- säkerställa kompetens kring särskilt sårbara grupper, exempelvis personer med funktionsnedsättningar, äldre, hbtq-personer, personer med beroendeproblematik, personer med utländsk bakgrund och personer som lever i en hederskontext
- särskilt stärka kompetensen kring och utveckla insatser riktade mot barn som lever i våldsbejakande extremistiska miljöer
- fortsätta utveckla stödinsatser vid placering av förälder med medföljande barn på skyddade boenden, liksom stödet till barn, unga och föräldrar efter avslutad placering
- stadsdelsnämnderna ska sträva efter att våldsutsatta inte ska flytta till vandrarhem efter boende på skyddat boende utan stadigvarande lösning
- samarbeta med SHIS gällande boende för våldsutsatta
- säkerställa skolgången för medföljande barn som är placerade och erbjuda förskola eller pedagogisk verksamhet för barn i förskoleålder.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella två månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	84 %	84 %	84 %
Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna beroende	42 %	42 %	42 %
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld	Fastställs 2020	Fastställs 2020	Fastställs 2020
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	62%	-	64%
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	92%	-	93%
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	92%	-	92%
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte mår psykiskt dåligt			
Andel personer inom socialpsykiatri som är nöjda med sin insats	80%	80%	80%
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsernas utformning (stöd och service för personer med funktionsnedsättning)	80%	80%	80%

Obligatorisk nämndindikator

Antal vräkningar som berör barn	0	0	0
---------------------------------	---	---	---

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnden ska införa en pilot i några av stadens stadsdelar för tryggt mottagande vid utskrivning från slutenvården, likt äldrenämndens arbete med tryggt mottagande	2020-01-01	2020-12-31
Nämnden ska utreda tillgången på öppna träfflokaler för att tillgodose att det finns träfflokaler i stadens alla stadsdelar för personer med psykiska funktionsnedsättningar	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

8. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri** godkänns.

Stadsmiljöverksamhet

Stadsmiljön är alla Stockholmares gemensamma rum och används av oss alla. Tillgänglighetsarbetet ska utvecklas och stärkas för att både befintliga och nya miljöer ska vara tillgängliga för alla oavsett funktionsvariation. För att säkerställa en god drift och skötsel av stadsmiljön ska stadsdelsnämnderna tillsammans med kommunstyrelsen utreda vilken driftsform som ger högst kvalitet.

Uppgifter

Stadsdelsnämnderna hanterar investeringar samt drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, i den mån det inte avser investeringar som utgör en del av en exploatering.

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, inklusive barmarksrenhållning och vinterväghållning
- naturområden
- naturreservat
- strandbad.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utveckla stadens parker med nya metoder för planering av grönområden och anlägga parker som en naturlig del av stadsutvecklingsområden
- fortsätta att utveckla en trygg närmiljö i nära samverkan med trafiknämnden och andra berörda aktörer utifrån dialog med invånarna och en lokal analys. I dialogarbetet är det centralt att särskilt rikta sig till tjejer och kvinnor, samt att i arbetet utgå från en jämställdhetsanalys.
- ta hänsyn till förskolebarns och skolelevers behov av att vistas i parker och grönområden i arbetet med att planera och utveckla stadsmiljön
- upprätthålla och tydliggöra information om stadens städgaranti, vilket innebär att städning och tömning av offentliga papperskorgar ska ske inom 24 timmar efter anmälan
- upprätthålla skadedjursbekämpning i samarbete med trafiknämnden för att minska nedskräpning från fåglar och skadedjur i stadens parker och vid badplatser
- utveckla och stärka arbetet med att tillgängliggöra stadens naturreservat samt arbeta med rekreativa värden, i samarbete idrottsnämnden, utbildningsnämnden och exploateringsnämnden
- återta ansvaret för barmarksrenhållning och snöröjning på lokalgator och på sikt återta verksamheten i kommunal regi.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utveckla och stärka ekologiska värden i stadens parker
- bidra till goda möjligheter till stadsodling, i exempelvis parker, på kvartersgårdar, tak, kolonilotter och gånggator i samverkan med trafiknämnden

- utveckla arbetet med att tillvarata grönytors möjligheter att motverka och mildra effekterna av extrema klimatrelaterade händelser, som intensiva värmeböljor och skyfall.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- beakta vikten av reinvesteringar för att förlänga livslängden på befintliga parker
- utveckla samverkan med det lokala näringslivet i frågor som rör den yttre miljön.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utveckla medborgardialogen med utgångspunkt från lokala parkplaner
- planera den yttre miljön utifrån ett jämställdhetsperspektiv och med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar
- fortsätta arbetet med att eliminera hinder för tillgängligheten inom respektive ansvarsområde
- undanröja fysiska hinder i inne- och utemiljöer, då den fysiska tillgängligheten är avgörande för delaktighet för många stockholmare med funktionsnedsättning
- utforma lekparken så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem och vid renovering ta hänsyn till tillgänglighetsskapande åtgärder
- tillgänglighetsanpassa parkvägar och parkbänkar
- rusta upp och tillgänglighetsanpassa stadens badplatser.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	76 %	76 %	76 %
Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	70%	70%	70%
Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	70%	70%	70%
Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	85	86	87
Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförbara system	100 %	100 %	100 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

9. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **stadsmiljöverksamhet** godkänns.

Ekonomiskt bistånd

Stockholm ska vara en stad där rätten till bistånd värnas och fokus ska ligga på att utveckla och stärka det sociala förändringsarbetet. Alla barn i staden har rätt till goda uppväxtvillkor och därför ska det kompensatoriska arbetet för barn vars föräldrar är aktuella för försörjningsstöd utvecklas.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- myndighetsutövning gentemot enskilda som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen
- insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- ge biståndstagare stöd och individuellt utformade insatser för att nå självförsörjande
- samverka inom stadsdelsnämnden samt med arbetsmarknadsnämnden för att förbättra möjligheterna för personer utanför arbetsmarknaden att nå egen försörjning
- särskilt prioritera utvecklingen av arbetssätt för sjukskrivna och personer med sociala/medicinska skäl
- stärka intern och extern samverkan för att förbättra förutsättningarna för personer med osäkra boendeförhållanden att hitta en varaktig bostad
- skyndsamt arbeta för att digitalisera behandlingen av ekonomiskt bistånd för att personalresurserna i större utsträckning ska läggas på socialt förändringsarbete
- utvidga det kompensatoriska arbetet för barn till föräldrar som är aktuella för socialtjänstens ekonomiska bistånd
- säkerställa att utbetalningar av ekonomiskt bistånd sker rättssäkert
- säkerställa att bidragsbrott anmäls till polis för vidare utredning.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- särskilt beakta barns behov när vuxna söker ekonomiskt bistånd och utgå från ett tydligt barnperspektiv
- utveckla samverkansformerna inom socialtjänsten i syfte att säkerställa att barnperspektivet tillvaratas framförallt i ärenden som rör barn i familjer med osäkra boendeförhållanden
- säkerställa att informationsmaterial och ansökningsblanketter är utformade så att det är lätt att förstå villkoren och lämna korrekta uppgifter, samt erbjuda stöd för att lämna rätt information
- hålla en hög tillgänglighet och ge ett gott och respektfullt bemötande anpassat till individens förutsättningar i kontakten med den enskilde
- vid behov anpassa bemötandet med hänsyn till den enskildes förutsättningar, exempelvis utifrån funktionsnedsättning eller behov av språk-/teckentolk

- socialsekreterare inom verksamheten ska få vidareutbildning i våld i nära relation. Målet att alla ska genomgå utbildning på stadsdelarna
- stadsdelsnämnderna ska arbeta aktivt med och utöka de kompensatoriska insatserna för barn vars föräldrar är aktuella på försörjningsstöd. Barnkonsekvensanalyser ska göras regelmässigt och barnsamtal hållas vid behov
- ett led i det kompensatoriska arbetet är att alla barn, vars vårdnadshavare är aktuella på ekonomiskt bistånd, årligen beviljas 1000 kronor för valfritt ändamål
- stadsdelsnämnderna ska arbeta för ökad tillgänglighet för de sökande med öppna mottagningar, drop-in och eftersträva en hög servicenivå.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s 2020 årsmål	KF:s 2021 årsmål	KF:s 2022 årsmål
Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,7 %	2,7 %
Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5 %	1,5 %	1,5 %
Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0 %	1,0 %	1,0 %

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna införa gratis bokpaket för barn vars vårdnadshavare är aktuella på ekonomiskt bistånd	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

10. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **ekonomiskt bistånd** godkänns.

Arbetsmarknadsåtgärder

Alla Stockholmare i arbetsför ålder som idag hindras från att komma in på arbetsmarknaden ska få goda möjligheter att hitta en väg in till meningsfull sysselsättning och egen försörjning. Feriejobben är en viktig förutsättning för många unga att få sina första arbetslivserfarenheter och ska därför öka. Uppsökande arbete och tillgänglighet ska känneteckna stadens arbetsmarknadsåtgärder. Särskilt prioriterade grupper är sysslösa ungdomar, personer med funktionsnedsättning och nyanlända, då vi vet att de är grupper som har det svårast att komma in på arbetsmarknaden. Insatserna ska vara individuellt anpassade.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- arbetsförberedande insatser för arbetslösa som inte omfattas av arbetsmarknadsnämndens verksamhet inom Jobbtorg
- stödinsatser i form av lönebidrags- och offentligt skyddat arbete (OSA-anställningar)
- rekrytering och anställning av feriearbetande ungdomar samt Stockholmsjobb
- Community center i de stadsdelar där det finns.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- erbjuda ungdomar feriejobb under sommar-, höst- och vinterlov
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden arbeta för att ungdomar ges möjlighet att feriearbeta i ett annat stadsdelsområde än där de bor
- särskilt beakta behovet av feriejobb för unga med funktionsnedsättning och unga utrikesfödda
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden vidareutveckla arbetet med Stockholmsjobb
- tillvarata kunskaper och metoder från påbörjat arbete med insatser för personer långt ifrån arbetsmarknaden, och vidareutveckla och sprida effektiva insatser och arbetssätt.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- fortsätta utvecklingen av insatser för kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden, särskilt utrikes födda kvinnor, genom exempelvis uppsökande arbete
- erbjuda personer med social problematik, fysisk och/eller psykisk ohälsa individuellt utformat stöd för att närma sig arbetsmarknaden
- öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att komma i arbete
- fortsätta utvecklingen av insatser för unga vuxna som står långt från arbetsmarknaden, med fokus på uppsökande arbete
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden fortsätta utveckla samarbetet med det lokala närings- och föreningslivet för att skapa förutsättningar för jobb, integration och social hållbarhet med särskild inriktning mot unga.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

11. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **arbetsmarknadsåtgärder** godkänns.

Arbetsmarknadsnämnden

Minskade ekonomiska klyftor är en förutsättning för en jämlik, jämställd och klimatsmart stad. Insatserna för att fler ska få ett arbete ska därför stärkas. En trygg anställning med goda arbetsvillkor ger människor frihet att forma sina egna liv och ett arbete är avgörande för den enskildes möjligheter i livet och etablering i samhället. Det råder kompetensbrist inom många sektorer och insatserna ska genomsyras av ett kompetensförsörjningsperspektiv. Staden ska arbeta aktivt för att nå de som står särskilt långt från arbetsmarknaden genom att utveckla Stockholmsjobben och erbjuda insatser som kombinerar arbete med språkundervisning. För att ingen ung ska behöva starta sitt vuxenliv i arbetslöshet och utanförskap ska både förebyggande och uppsökande insatser för unga som varken arbetar eller studerar prioriteras högt, precis som insatser som underlättar unga ensamkommandes etablering i samhället. Antalet feriejobb staden erbjuder ska ökas.

Nämndens uppgifter

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för kommunövergripande arbetsmarknadsfrågor och för stadens samlade arbetsmarknadsinsatser. Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- verksamheten vid stadens jobbtorg
- vuxenutbildning inklusive svenska för invandrare (sfi)
- lagstadgad samhällsorientering för nyanlända
- samordning av stadens arbete med mottagande och etablering av nyanlända
- samordning och utveckling av stadens arbete med feriejobb för ungdomar samt ungdomsbesök i äldreomsorgen
- det kommunala aktivitetsansvaret för 16-19-åringar
- samordningsansvar för stadens samverkan med Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadsnämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen med särskilt fokus på personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- stärka det livslånga lärandet och på sikt skapa möjlighet för fler att studera på komvux
- samordna stadens mottagande av nyanlända och vara pådrivande i arbetet för att förbättra nyanländas etablering och inkludering i samhället
- utveckla stadens flyktingmottagande genom omvärldsbevakning, kunskapsspridning samt utveckling och uppföljning av statistik
- samordna stadens arbete med att erbjuda samhällsvägledning till nyanlända
- i samverkan med stadsdelsnämnderna vidareutveckla arbetet med samhällsvägledning för nyanlända, med särskilt fokus på bostadssituationen och möjligheterna att hitta bostad
- vidareutveckla samverkan med aktörer i privat och ideell sektor i syfte att främja integration, utvecklade sociala nätverk, fler vägar till jobb och social innovation
- tillsammans med Arbetsförmedlingen medverka i upprättandet av den nyanländes handlingsplan och vid behov bidra med sociala insatser
- utveckla och förbättra innehållet i samhällsorienteringen samt arbeta för att fler nyanlända ska delta

- i samarbete med Stockholm Business Region fortsätta dialogen med näringslivet för att utveckla företagens möjligheter att bidra till social hållbar utveckling och integration
- samverka med näringslivet genom Advisory Board för att öka unga ensamkommande möjligheter till etableringen på arbetsmarknaden
- ta fram en strategi för och samordna ett sammanhållet stöd för unga ensamkommandes etablering i samhället tillsammans med berörda nämnder med fokus på att ge god studie- och yrkesvägledning
- fortsätta att utveckla jobbtorgen i egen regi och öka samverkan med stadsdelsnämndernas sociala insatsgrupper (SIG)
- utveckla arbetet med att etablera kontakt med elever i riskzonen under sista året i grundskolan eller på gymnasiet för att erbjuda stöd för att fullfölja utbildningen eller i övergången från skola till arbetsliv
- säkerställa en kvalificerad studie- och yrkesvägledning inom sfi, jobbtorgens verksamheter och vuxenutbildningen.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- erbjuda arbetsmarknadsinsatser till personer med ekonomiskt bistånd, med särskild prioritering av kortutbildade (personer utan gymnasieutbildning), personer med svag ställning på arbetsmarknaden, personer med funktionsnedsättning och nyanlända
- i samverkan med stadsdelsnämnderna erbjuda arbetsmarknadsinsatser för att personer med social problematik, fysisk och/eller psykisk ohälsa ska kunna närma sig arbetsmarknaden
- fortsätta och utveckla samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och regionen genom Samordningsförbundet Stockholms stad (Finsam) i syfte att skapa bättre förutsättningar för rehabilitering och inträde på arbetsmarknaden för personer som står långt från arbetsmarknaden på grund av ohälsa
- samverka med Arbetsförmedlingen och stadens nämnder i det uppsökande arbetet för att nå och erbjuda insatser till unga med komplex problematik som varken arbetar eller studerar
- särskilt prioritera att erbjuda anställningar och praktikplatser för unga. Insatserna ska kunna erbjudas alla unga upp till 29 år
- samarbeta med stadsdelsnämnderna i det lokala utvecklingsarbetet, särskilt de sju prioriterade stadsdelsområdena
- samordna stadsdelsnämndernas arbetsmarknadsinsatser och erbjuda stöd till kompetens- och verksamhetsutveckling, samt utveckling av möjligheterna för stadsdelsnämnderna att utbyta platser med varandra
- utöka, samordna och leda arbetet med stadens feriejobb för unga samt ungdomsbesök i äldreomsorgen
- i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla möjligheterna för ungdomar att feriearbeta i andra stadsdelsområden än där de bor
- fortsätta att utveckla handledarstödet till de arbetsplatser som tar emot feriearbetande ungdomar
- fortsätta utvecklingen av anpassade insatser för språkstöd i samband med feriejobb för nyanlända ungdomar
- vidareutveckla och utöka arbetet med att samordna och erbjuda Stockholmsjobb, gärna i kombination med utbildning, till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden

- tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB säkerställa att samtliga nämnder och bolagsstyrelser bidrar i arbetet med att tillhandahålla arbetsplatser i enlighet med stadens mål
- samordna stadens återsökning av statsbidrag för flyktingmottagande
- erbjuda sfi-undervisning med hög kvalitet och tydlig koppling till arbetsmarknaden, med yrkesinriktningar med hänsyn till stadens framtida rekryteringsbehov
- stärka och utveckla stadens egen sfi-undervisning
- utveckla arbetssätt för att öka kontinuiteten inom sfi-undervisningen
- fortsätta att utveckla studie- och yrkesvägledningen inom sfi
- arbeta för att fler föräldralediga ska läsa sfi
- utveckla vuxenutbildningen i egen regi samt Åsö vuxengymnasium som stadens kompetensförsörjningscentrum
- fortsätta utvecklingen av vuxenutbildningen för att möta behoven hos målgrupper med kort utbildningsbakgrund, bristande svenskkunskaper, sammansatt problematik eller som på annat sätt behöver extra stöd, med särskilt fokus på nyanländas och kortutbildades etablering på arbetsmarknaden
- utveckla och erbjuda stödinsatser för nyanlända studerande som studerar inom vuxenutbildningen enligt utbildningsplikten
- utveckla och stärk vuxenutbildningen som strategisk aktör inom stadens egen kompetensförsörjning, till exempel genom att rekrytera, matcha och utbilda personer till yrken där staden bedöms ha stora rekryteringsbehov
- genom vuxenutbildningen erbjuda möjligheter för fler av stadens medarbetare att bli behöriga inom sina yrken med prioritet av förskola, skola, fritidshem, äldreomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- arbeta uppsökande med studie- och yrkesvägledning för att aktivt nå personer som har rätt att läsa inom vuxenutbildningens rättighetsbaserade utbildningar.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fortsätta utvecklingen av insatser för kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden, särskilt utrikes födda kvinnor
- samverka med företag och andra organisationer för att skapa fler praktikplatser, feriearbeten och möjlighet till arbete för personer med funktionsnedsättning
- vara pådrivande i arbetet för att öka antalet anställningar av personer med funktionsnedsättning i stadens verksamheter
- i samråd med den romska minoriteten arbeta för romers etablering på arbetsmarknaden, i linje med regeringens uppdrag att som utvecklingskommun arbeta för att stärka romers mänskliga rättigheter
- stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser vid användning av sysselsättningsfrämjande krav i upphandling av byggentreprenader och tjänster
- följa upp, analysera och sammanställa hur nämnders och bolagsstyrelser upphandlingar bidrar till ökad sysselsättning för personer som står utanför arbetsmarknaden.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Andelen ungdomar som erbjuds jobb, utbildning, praktik eller förberedande insatser inom 90 dagar	100 %	100 %	100 %
Antal tillhandahållna platser för feriejobb	10 000 st	10 000 st	10 000 st
Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	10 000 st	10 000 st	10 000 st
Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	1 050 st	1 100 st	1 100 st
Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	1 050 st	1 100 st	1 100 st
Obligatorisk nämndindikator			
Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden ska utveckla möjligheten att kombinera Stockholmsjobb som till exempel serviceassistent i förskolan och på fritidshem med halvtidsstudier till barnskötare	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska skapa reguljära utbildningsvägar samt valideringsutbildningar inom vuxenutbildningen för befattning stödassistent inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska skapa utökade reguljära utbildningsvägar inom yrkeshögskolan för befattning som stödpedagog inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med Stockholm Stadshus AB för att öka antalet Stockholmsjobb inom bolagens verksamheter, med särskilt fokus på kvinnor som står långt från arbetsmarknaden	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska utreda möjligheten att utöka andelen vuxenutbildning i egen regi i syfte att öka kvaliteten och skapa långsiktighet och stabilitet	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda hur staden kan bli en bättre arbetsgivare för personer med funktionsnedsättning	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

12. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Arbetsmarknadsnämnden** godkännes.

Avfallsnämnden

I Stockholm hanteras avfall på ett ekonomiskt, effektivt och långsiktigt hållbart sätt. Vi såväl begränsar som effektivt återvinner det avfall som en stad producerar. Stadens alla verksamheter ska präglas av en insikt om vikten av att skapa en klimatsmartstad och ett långsiktigt hållbart samhälle.

Nämndens uppgifter

Avfallsnämnden har verksamhetsansvaret för de uppgifter som enligt miljöbalken eller andra författningar vilar på staden i fråga om avfallshantering. Nämnden ansvarar för

- upprättande av förslag till renhållningsordning
- upprättande av förslag till avfallsplan
- upprättande av förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall.

Omfattningen av nämndens uppgifter är därmed reglerad i lag och författning. Utförandet av den faktiska avfallsverksamheten åligger Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten och Avfall AB. Verksamheten bedrivs inom dess dotterbolag Stockholm Avfall AB.

Nämndens ledamöter utgör genom personunion även styrelse för Stockholm Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet upprättas därför inom Stockholm Avfall AB.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stadens nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Avfallsnämndens verksamhetsplanering upprättas genom nämnda personunion av styrelsen för Stockholm Avfall AB. Styrning av verksamheten sker därmed genom ägardirektiv till bolaget inom Stockholms Stadshus AB.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

13. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Avfallsnämnden** godkänns.

Exploateringsnämnden

Stadens mark är en strategisk resurs som ska användas för att bryta boendesegregationen och bidra till en socialt, ekologiskt, ekonomiskt och demokratiskt hållbar stad. Låg- och medelinkomsttagare ska kunna bo i alla delar av staden. Hyresrätter med överkomliga hyror ska prioriteras före bostadsrätter och allmännyttan ska få tillräckligt med mark för att nå sina bostadsmål. Behovet av förskolor, skolor, äldreboenden, gruppboenden och idrottsplatser ska tillgodoses. Aktörer som bygger för stadens behov och lämnar lägenheter till bostadsförmedlingen prioriteras vid markanvisningar. Aktörer som inte sköter sin förvaltning eller tillämpar oetiska affärsmetoder ska däremot inte tillåtas bygga nya bostäder på stadens mark.

Nämndens uppgifter

Exploateringsnämnden ansvarar för:

- markförvaltning och markexploatering inom stadens gräns
- mark som staden äger utanför stadens gräns som ska exploateras eller avyttras
- frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter
- genomförande av detaljplaner för gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser på stadens mark och på annan mark som nämnden förvaltar
- myndighetsutövning i hamnfrågor

Markförvaltningen genererar betydelsefulla intäkter för staden varav huvuddelen utgörs av tomträttsintäkter.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- aktivt verka för att staden lever upp till sitt bostadsförsörjningsansvar genom att säkerställa ett högt bostadsbyggande genom konjunkturcykler
- styra stadsutvecklingen mot en socialt hållbar stad med trygga offentliga miljöer där en blandning av upplåtelseformer, boendetyper och bostadsstorlekar liksom samhällsservice, grön- och rekreationsytor samt arbetsplatser finns i alla delar av staden
- i huvudsak markanvisa utifrån områdesplanering där detaljplaner utvidgas i syfte att åstadkomma ett helhetsperspektiv och säkerställa grundläggande funktioner och kvaliteter i stadsutvecklingen genom att tillämpa socialt värdeskapande analys i alla projekt
- säkerställa effektiv stadsutveckling genom en samlad produktionsplanering tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser
- öka allmännyttans inflytande i arbetet med en socialt sammanhållen stad utifrån erfarenheter från Fokus Skärholmen, genom forum för gemensamt lärande och spridning av goda exempel
- särskilt verka för att områden som domineras av villor och radhus tillförs hyresrätter och flerfamiljshus i syfte att bryta boendesegregation och öka underlaget för kollektivtrafik och service

- särskilt prioritera hyresrätter med överkomliga hyror, student- samt seniorbostäder liksom bostäder för grupper som staden har ett särskilt ansvar för
- säkerställa att de allmännyttiga bostadsbolagen får tillräckligt många markanvisningar för att nå bostadsmålen i ägardirektiven
- aktivt delta i utvecklingen av koncepten Stockholmshus och Snabba hus
- pröva innovativa sätt att genom till exempel markanvisningstävlingar och villkorade markanvisningar pressa produktionskostnader och hyror i nyproduktion
- erbjuda en variation i byggrätternas storlek för att möta förmågan hos olika typer av byggaktörer
- ansvara för att en särskild samordnare finns med ansvar för genomförandefrågor avseende bygglogistik, infrastystem och infrastruktur
- styra mot större lägenhetsstorlekar i stadsdelar med hög andel trångbodda barnfamiljer
- prioritera aktörer som bygger sociala bostäder för stadens behov och lämnar samtliga lägenheter till bostadsförmedlingen
- skärpa rutinerna för kontroll av byggaktörer för att säkerställa att fastighetsägare som inte sköter sin förvaltning eller tillämpar oetiska affärsmodeller inte ges markanvisningar eller möjligheter att förvärva fastigheter
- vara en aktiv part i stadens samverkan för att möjliggöra boendelösningar i mottagandet av nyanlända samt öka ambitionen och skapa fler genomgångsbostäder för prioriterade grupper i bostadsbolagens nyproduktion
- tillgodose behovet av såväl icke biståndsbedömda seniorbostäder som biståndsbedömda vård- och omsorgsboenden genom markanvisningar i enlighet med äldreboendeplanen.
- sänka avgälden för seniorbostäder upplåtna med hyresrätt i syfte stimulera nyproduktion och samtidigt ställa krav på presumering av hyran och att en andel av bostäderna öronmärks för individer över 85 år som är folkbokförda i staden
- öka transparensen i markanvisningsprocessen för nybyggnation av vård- och omsorgsboende och säkerställa att stadens krav motsvarar behoven genom tydliga kriterier med jämförelseförfarande för nybyggnation samt att berörda facknämnder deltar i bedömningen av markanvisningsansökningarna
- säkerställa den planeringsinriktning som läggs fast i SAMS genom att vid markanvisning av större områden alltid samråda med berörd stadsdelsnämnd och utbildningsnämnden, samt reservera mark för skolbyggnation
- inkludera utemiljön i förskola och skola i byggprocessens tidiga skeden enligt riktlinjer för lekvärdesfaktor för förskole- och skolgårdar som ska tas fram enligt *direktiv för samtliga nämnder och styrelser*
- tillsammans med idrotts- och fastighetsnämnden fram nyckeltal för tillskapande av idrottsanläggningar samt ytor för lek och rörelse i samband med stadsutvecklingsprojekt
- pröva innovativa sätt att skapa utrymme för föreningsidrott, lek och rörelse genom exempelvis markanvisningstävlingar och villkorade markanvisningar
- initiera ett arbete för ett samlat grepp om Tensta Centrum inklusive frågan om nytt förvaltningshus för stadsdelsförvaltningen, i samverkan med Svenska Bostäder AB, andra fastighetsägare och boende i området, exploateringsnämnden, SISAB, Micasa Fastigheter AB och stadsdelsnämnden.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt, minska transporter, och bidra till målet om en fossilbränslefri stad senast år 2040
- ansvara för arbetet med att utveckla stadens miljöprofilsområden och kontinuerligt implementera lärdomar i övriga stadsutvecklingsprojekt
- leda arbetet med att stärka samordningen av logistik, teknisk infrastruktur och masshantering i stadsutvecklings- och infrastrukturprojekt och ställa miljökrav ur ett livscykelperspektiv i syfte att uppnå en klimatneutral bygg- och anläggningssektor till år 2040
- aktivt följa allmännyttans arbete med att ta fram en branschstandard för beräkning av klimatpåverkan från byggandet och en standard för livscykelbaserade klimatkrav som inkluderar såväl energiåtgången i färdig byggnad och klimateffekter från byggprocessen
- samverka med trafiknämnden i ett tidigt skede av exploateringsprojekt för att säkerställa god framkomlighet och att nya stadsutvecklingsområden är försörjda med kollektivtrafik redan vid inflyttning
- skapa goda förutsättningar för bilpooler, främja mobilitetstjänster och kravställa att en hög andel av parkeringsplatserna i nyproduktion på stadens mark förses med laddinfrastruktur
- revidera riktlinjerna för flexibla och projektspecifika parkeringstal för att ytterligare sänka parkeringstalen vid nybyggnation och styra bort den kostnaden från bostadsbyggandet samt minska biltrafiken i staden
- beakta effekter av ett förändrat klimat såsom skyfall, havsnivåhöjningar och värmeböljor i planeringen och bistå kommunstyrelsens arbete med klimatanpassning
- stärka kompetensen inom dagvatten och skyfallshantering i stadsutvecklingen
- vid planering av bebyggelse beakta den skyfallsmodell som Stockholm Vatten och Avfall AB tagit fram och utgå från riktlinjerna och åtgärds måttet vid planering och projektering av dagvattenhantering vid nybyggnad och större ombyggnationer
- ha ett stadsövergripande perspektiv vid investeringar i park- och naturmark, samordna med övriga gröna investeringar, och tydligt redovisa detta i beslutsunderlag och uppföljning
- säkerställa att medel för grönkompensation i större utsträckning inriktas på ekologiska åtgärder som förstärker biologisk mångfald, ekosystemtjänster och klimatanpassning
- arbeta med digitaliseringens möjligheter i stadsutvecklingsprojekt för att skapa en smart stad som gör livet enklare och mer klimatsmart samtidigt som sårbarhetsaspekter beaktas
- i planeringen säkerställa ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor och eleffekt
- huvuddelen av alla nybyggen ska ha tak som är gröna och bidrar med fördröjning av dagvatten och/eller ha solceller
- markanvisa 1000 bostäder årligen i byggnader som huvudsakligen uppförs i trä
- tillsammans med SBR och den privata handeln söka möjliggöra en centralt belägen showroom för försäljning av volymvaror
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inrätta naturreservat i Hagsätraskogen och i Kyrkhamn

- påbörja planeringen av en ekodukt mellan Älvsjöskogen och Hagsåtraskogen för att stärka det viktiga ekologiska sambandet däremellan,
- utreda reservatsbildning i Fagersjöskogen, och utvidgning av naturreservatet i Årstaskogen till att omfatta hela skogen.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- säkerställa tillskapande av hyresrätter och tillräckligt med investeringsutrymme till angelägen utveckling i hela staden genom att aktivt omfördela medel från mer lönsamma projekt i innerstaden till ytterstaden samt projekt som syftar till att tillskapa hyresrätter i stadsdelar som domineras av radhus och villor
- öka öppenheten vid markanvisningar så att nämnden och allmänheten får större inblick i vilka ansökningar som har gjorts för marken och orsakerna till kontorets val av byggaktör och projekt
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser säkerställa att staden i ett tidigt stadium planerar och driftoptimerar för offentlig service, gruppboenden, socialpsykiatri och äldreomsorg samt förskolor, skolor, parklekar, idrottsanläggningar, omsorg, kultur, föreningsliv, näringsliv och rekreation i hela staden
- tillämpa driftsnyckeltal i planeringsprocessen som medger långsiktigt hållbara driftsekonomiska prioriteringar och ökad förutsägbarhet i driftskostnader för nya områden
- vid ianspråktagande av idrottsmark eller idrottsanläggning för exploatering samverka med idrottsnämnden för att identifiera behov av kompenserande åtgärder. Den del av kostnaderna som avser ersättning av befintlig funktion ska som regel kunna täckas av exploateringsprojektet
- i de beslut som fattas om stadsutveckling särskilt analysera och redovisa planerade arbetsplatser i förhållande till bedömd arbetsplatspotential samt i större stadsutvecklingsprojekt analysera näringslivets möjligheter i samverkan med kommunstyrelsen, Stockholm Business Region AB och berörd stadsdelsnämnd. Särskilt fokus på småföretagares och kulturutövares möjligheter
- intensifiera det strategiska arbetet tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Business Region AB, för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i översiktsplanens fokusområden i Stockholms södra delar
- redovisa hur nämnden, i arbetet med översiktsplanens fokusområden, främjar det lokala näringslivet i stadsutvecklingsprocesser
- i prioriteringen av investeringsprojekt beakta de åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm
- utveckla processer i syfte att öka tillgodoseendet av stadens behov av samhällsservice med hjälp av seriösa privata aktörer på såväl kommunal som privat mark
- följa försök i andra kommuner med digitala verktyg och bättre projektplanering för att minska byggkostnaderna
- delta i arbetet med Digital Demo inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- i planeringen främja jämställdhet och säkerställa barn- och äldreperspektiv, bland annat genom att tillämpa Socialt värdeskapande analys (SVA) i alla projekt.
- stärka stockholmarnas inflytande över sin närmiljö genom en utökad dialog på lokal nivå och utvecklade former för dialog med grupper som är underrepresenterade i stadsutvecklingsprocesser. Dialogerna ska ha ett tydligt syfte och alltid återkopplas till deltagarna.
- noga uppmärksamma brister i arbetsmiljöarbetet och vidta rättsliga åtgärder om bristerna inte åtgärdas
- säkerställa tillgången till lokaler för föreningsliv och kulturliv i alla områden i samband med i större markanvisningar och stadsutvecklingsprojekt.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Antal markanvisade bostäder	15 000	15 000	15 000
Antal markanvisade bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader	50	500	550
Antal markanvisade hyresrätter	9000	9000	9 000
Antal påbörjade bostäder	11 000	11 000	11 000
Antal påbörjade hyresrätter	6 000	6 000	6 000
Antal markanvisade seniorbostäder upplåtna med hyresrätt	300	300	300
Antal markanvisade bostäder till stadens bostadsbolag	4000	4000	4000
Antal markanvisade bostäder i trähus	1000	1000	1000
Antal markanvisade genomgångsbostäder för prioriterade grupper	300	300	300
Antal stadsdelar med mer än 60 % bostadsrätter och ägt boende	69	68	67
Obligatorisk nämndindikator			
Antal påbörjade studentbostäder	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
Antal markanvisade arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd enligt gällande boendeplan	Tas fram av nämnd enligt gällande boendeplan	Tas fram av nämnd enligt gällande boendeplan

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen revidera markanvisningspolicyn för att tydligare styra mot prioritering av hyresrätter, kompletterande lägenhetsstorlekar, markanvisning i huvudsak efter påbörjad detaljplanering, bidrag med lägenheter för sociala behov även från privata byggaktörer. Revideringen syftar till en tydlig prioriteringsordning, ökad transparens för hur mark anvisas, inkl. vård- och omsorgsboende, samt att endast seriösa hyresvärdar ska få markanvisning. De som inte sköter sin förvaltning eller tillämpar oetiska affärsmodeller ska inte få markanvisningar eller möjlighet att förvärva fastigheter	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska öka antalet markanvisningar till allmännyttan så att målet om 3 000 bostäder för påbörjade lägenheter/år kan upprätthållas.	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska utreda förutsättningarna att indexera tomträttsavgälden för större förutsägbarhet och långsiktiga spelregler för byggaktörer, samtidigt som staden bör kunna ta del av ökade markvärden.	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska initiera en markanvisningstävling för hållbara toalettlösningar i flerbostadshus	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska ta fram en strategi för skyddsvärd natur	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska utreda förutsättningarna att införa en kvalitets- och kvantitetsstandard för offentliga rum i hela staden, med uppföljning på områdesnivå respektive stadsövergripande nivå, som ska tas i beaktande i alla markanvisningar och investeringsbudgetar	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

14. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Exploateringsnämnden** godkänns.

Fastighetsnämnden

Stockholms stads fastighetsbestånd rymmer ett stort utbud av verksamheter och fyller en viktig funktion för stadens invånare. Stadens fastigheter vara tillgängliga och tillgodose stockholmarnas behov idag och i framtiden. Genom ett ansvarsfullt förvaltande av fastigheter och strategiska energieffektiviseringar bidrar stadens fastighetsförvaltning till en jämlik, jämställd och klimatsmart stad som leder till en långsiktig hållbar utveckling för människor, miljö och stadens ekonomi.

Nämndens uppgifter

Fastighetsnämnden ansvarar som stadens fastighetsförvaltande resurs för lokaler som inte naturligt passar in i stadens fastighetsförvaltande bolag samt naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns. Uppdraget omfattar förvaltningsbyggnader, kulturfastigheter, idrottsanläggningar, vissa kommersiella fastigheter, vissa naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns samt inhyrningar och bostadsrätter. Nämndens ansvar omfattar:

- tillhandahålla och förvalta egna och inhyrda lokaler primärt för stadens egna verksamheter men i vissa fall även med externa hyresgäster
- planering för en effektiv användning av stadens lokaler med utgångspunkt från invånarnas intressen och behov utifrån ett långsiktigt perspektiv
- hållbar fastighetsförvaltning och kontinuerlig översyn av lokalbeståndet i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy
- upplåtelse av torgplatser och tillsyn av torghandeln vid salutorgen
- hantering av ärenden om tvångsförvaltning, samordnas av AB Svenska Bostäder
- svara för stadens hyresförhandlingar för andrahandsuthyrning av bostäder där det idag saknas förhandlingsordning
- samordna hyresbildningen för de bostadslägenheter som hyrs ut i andra hand där bakomliggande hyresförhandlingsordning saknas
- samverka med stadsdelsnämnderna vid ny- och ombyggnation av förskolor verksamheternas behov och önskingar vara vägledande snarare än ekonomiska förutsättningar. Vid nybyggnation av förskolor och skolor ska pedagoger involveras i arbetet för placering, utformning och alla aspekter som påverkar deras verksamhet.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- ha en proaktiv planering, tillsammans med idrottsnämnden, för tillkommande idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som ett tidsmässigt perspektiv
- vidareutveckla den, tillsammans med idrottsnämnden, påbörjade processkartläggningen avseende beställning, planering och genomförande av idrottsinvesteringar
- verka för att miljön i och omkring alla nämndens fastigheter ska vara trygg och genomföra trygghetsskapande åtgärder där så behövs
- färdigställa ateljélokalerna i Telestaden i Farsta
- utveckla torghandelsverksamheten så att torgen upplevs som trivsamma och trygga vistelsemiljöer.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- genomföra energieffektiviserande åtgärder och satsningar på solenergi kontinuerligt i befintliga byggnader
- leverera en sund inomhusmiljö som är fri från miljö- och hälsostörande ämnen
- öka energiproduktionen baserad på solenergi
- identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sitt bestånd och ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder
- verka för att alla avtal som nytecknas eller omförhandlas sker enligt mallen för gröna hyresavtal
- arbeta med ekosystemtjänster där så är möjligt
- förvalta naturreservaten utanför stadens gräns med ambitionen att öka tillgängligheten samt förstärka och utveckla de gröna värdena.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- bedriva en aktiv och långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning, bland annat genom att utreda möjligheterna till avyttring av fastigheter som genererar underskott och fastigheter som inte används för den egna verksamheten eller långsiktigt behövs för det kommunala uppdraget
- medverka aktivt i stadens lokalresursplanering och forum för samverkan och samplanering
- samla in och bearbeta stadens lokalförsörjningsplaner gällande administrativa lokaler
- förbättra beståndets driftnetto genom att omförhandla externa hyror, utveckla användningen av nyckeltalsanalyser och ta fram en modell för kategoristyrning och intäktsprognoser som möjliggör uppföljning per fastighetskategori
- i samarbete med kommunstyrelsen se över hyresmodellerna
- planera underhållsåtgärder långsiktigt för att undvika kapitalförstöring
- utveckla processerna för investeringsbeslut och förbättra styrningen av större investeringsprojekt genom att säkerställa tillräckliga resurser och kompetens för att på så sätt uppnå bättre projektekonomi, riskhantering och prognossäkerhet
- stärka organisationen kring evakueringsfrågor
- tillsammans med idrottsnämnden utreda alternativa strategier såsom renovering, nyproduktion, sammanslagning eller omlokalisering i syfte att garantera en långsiktigt hållbar strategi för upprustning av idrottsanläggningarna
- tillsammans med exploateringsnämnden pröva vilka simhallsrenoveringar som kan finansieras genom att fastigheterna samtidigt utvecklas med exempelvis bostäder
- på uppdrag av stadsdelsnämnderna köpa bostadsrätter för nämndernas behov av lokaler för LSS-boende och för pedagogiska ändamål. Vid köp av bostadsrätter för pedagogiska ändamål är inriktningen att detta ska ske utifrån en i förväg bestämd kostnadsberäkningsmodell
- årligen begära hyresjustering av sådana bostadslägenheter som andra nämnder hyr ut i andra hand och för vilka det saknas förhandlingsordning. Fastighetsnämnden fakturerar berörda nämnder sina kostnader för arbetet

- inom beslutad budget, i enlighet med beslut avseende överfört ansvar för lokaler för förskolor och fritidshem som enskilda anordnare hyr i andra hand av staden, rymma samtliga kostnader för sådana hyresförhållanden.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- arbeta med att tillgängliggöra publika lokaler för personer med funktionsnedsättning

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

15. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Fastighetsnämnden** godkänns.

Idrottsnämnden

Stockholm ska vara en stad där alla har möjlighet att leva ett aktivt och hälsosamt liv. Möjligheten att idrotta och motionera är av stor vikt för folkhälsan och alla ska kunna motionera på sina villkor. Vi ska höja takten i utbyggnaden av idrottsanläggningar så att alla barn och unga ska kunna delta i idrottsaktiviteter. Det ska vara lätt att hitta en gratis träningsanläggning utomhus i hela staden där alla känner sig trygga och välkomna.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- främja stockholmarnas folkhälsa genom att erbjuda möjligheter till idrott och friluftsliv
- ansvara för bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar och andra sammanslutningar
- vara stadens kontaktyta gentemot friluftslivet, båtklubbar och fritidsfiske
- vara den primära samtalspartnern med alla idrottsföreningar och regionala idrottsförbund, i såväl bredd- som elitidrottsfrågor
- ansvara för ärenden som rör taxor och subventioner för upplåtelser av anläggningar för idrottsverksamhet
- anordna fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning
- ansvara för fiskevård inom stadens vatten samt för båtplatser och friluftsverksamhet
- ansvara för att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar
- genom bokningssystemet ansvara för uthyrning av skolidrottshallar och skollokaler.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- arbeta för att nå de prioriterade grupperna genom att skapa förutsättningar för idrottsrörelsen och genom att samverka med andra aktörer
- fortsätta öka möjligheterna till ett rörligt friluftsliv samt tillgodose och tillgängliggöra idrotts-, fritids- och friluftsverksamhet i syfte att få fler stockholmare fysiskt aktiva
- driva samverkan mellan stadens nämnder, bolagsstyrelser och föreningslivet så att ytor för spontanidrott, så som motionsspår och utomhusgym, tillgodoses
- anlägga utegym och andra ytor för spontanidrott i hela staden
- anlägga utegym som är anpassade för olika grupper exempelvis äldre och personer med funktionsnedsättning
- möjliggör för föräldrar att träna med barn exempelvis genom att införa platser för lek och träning för barn vid utegym eller anlägga utegym vid lekplatser
- anlägga fler motionsspår liknande det i Sättra som finns inom bebyggt område för att locka fler att motionera utomhus
- se över hur motionsspår i skogsområden kan göras användarvänliga för äldre, barn och personer med funktionsnedsättning exempelvis genom att placera ut bänkar för pauser och liknande

- utveckla samverkan med idrottsföreningar och ha stor lyhördhet inför föreningarnas behov och önskemål så att föreningarna får goda förutsättningar att bedriva och utveckla sin verksamhet
- genom idrottsbonusen och idrottskoordinatorer stödja föreningar och det lokala föreningslivet som arbetar långsiktig med att nå personer som tillhör de prioriterade grupperna
- arbeta för att alla barn kan idrotta med glädje och tidiga elitsatsningar ska motverkas
- stödja satsningar för att få fler unga att vilja engagera sig ideellt, inte minst som ledare
- arbeta med att få fler nyanlända att vara aktiva i föreningslivet och bli ledare i föreningar samt stödja föreningar som bedriver verksamhet för att integrera nyanlända
- fortsätta genomföra särskilda satsningar för ökad simkunnighet med fokus på ytterstaden
- verka för att kostnaderna för att utöva idrott i Stockholm hålls så låga som möjligt
- stödja barn och ungdomar i socioekonomiskt svaga områden genom bland annat så kallade sportotek, öppna idrottshallar under lov, spontanidrott och drop-in-fotboll. Insatserna ska planeras i samverkan med föreningslivet
- bidra till genomförandet av lokalt utvecklingsarbete i de sju prioriterade stadsdelsnämnderna i ytterstaden
- fortsätta erbjuda simskola till rabatterat pris i ytterstaden
- arbeta med en trygghetsskapande miljö utifrån ett preventivt perspektiv och initiera trygghetsfrämjande åtgärder som exempelvis skyltning, bättre utomhusbelysning och röjning av träd och buskage
- säkerställa att staden får ut de mervärden som staden önskar i projektet ”Hand the ball” som genomförs inför och i samband med handbolls-EM för herrar år 2020
- ha en proaktiv planering för tillkommande idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som ett tidsmässigt perspektiv. Idrottsnämndens samverkan genom bland annat SAMS (samordnad skolplanering i Stockholm) med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden och SISAB är därför prioriterat. Avsteg från närhetsprincipen kan göras på projektnivå genom att idrottsnämnden initierar ett sådant beslut hos kommunstyrelsen, oavsett fastighetsägare
- fortsätta arbetet med ”program supporter” för att nå unga och bidra till ett positivt och långsiktigt förändringsarbete av supporterkultur i staden
- i samverkan med kulturnämnden, utbildningsnämnden och SISAB tillgängliggöra skolidrottshallar och skollokaler för föreningslivet i idrottsnämndens bokningssystem, med det långsiktiga målet att så många hallar som möjligt tillgängliggörs utifrån ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid
- i samverkan med bostadsbolagen fortsätta inventera lokaler i allmännyttan för att finna lokaler lämpliga för mindre utrymmeskrävande idrotter
- utöka öppethållande av idrottshallar helger och lov
- det ny startade kommungemensamma idrottsfastighetsbolaget ska påbörja slutföra projektet med en Rollederbyhall på Hagsätra IP, påbörja planeringen för en multisportarena i Spångadalen, fler idrottsanläggningar i Akalla och Kista, Vårberg och Älvsjö, alla platser med goda kollektivtrafikförbindelser med grannkommuner.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- tillsammans med fastighetsnämnden fortsatt satsa på att energieffektiviserande åtgärder och satsningar på solenergi i stadens idrottsanläggningar genomförs kontinuerligt
- verka för att användning av skadliga kemikalier minskar
- i syfte att minska miljögifterna i stadens vatten fortsätta arbetet med att skapa lämpliga platser för tvättning av båtar och båtborstar.
- säkerställa att konstgräsplaner har så liten miljöpåverkan som möjligt.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- prioritera anläggningar utifrån den långsiktiga investeringsplanen och ett driftskostnadsperspektiv i syfte att säkra en långsiktigt hållbar driftkostnad
- särskilt styra resurser till områden där den fysiska aktiviteten är låg vad gäller prioritering av nya anläggningar och övrig planering
- fördela resurser – investeringsmedel såväl som driftmedel så att förutsättningarna för att utöva idrott är jämlika oavsett kön, ålder eller bakgrund
- tillämpa driftkostnadsperspektiv vid beställningar av fastighetsnämnden, SISAB eller externa parter för tillkommande idrottsytor
- utreda alternativa strategier vid upprustning av idrottsanläggningar och simhallar, i syfte att säkra en långsiktigt hållbar driftkostnad
- tillsammans med fastighetsnämnden planera underhåll för att upprätthålla tillgängligheten till anläggningarna
- i samråd med fastighetsnämnden bistå exploateringsnämnden med underlag för framtagande av kalkyl och behovsanalys vid exploatering av befintlig idrottsmark i de fall idrottsmarken ska ersättas
- vidareutveckla den, tillsammans med fastighetsnämnden, påbörjade processkartläggningen avseende beställning, planering och genomförande av idrottsinvesteringar samt involvera SISAB i det fortsatta arbetet
- delta i stadens arbete med att få en bredd av både ekonomiskt- och ekologiskt hållbara evenemang till Stockholm där evenemang som särskilt inspirerar till ökad idrott och fysisk aktivitet för alla oavsett kön, ålder eller bakgrund.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- delta aktivt i att utveckla fritidsverksamheten i enlighet med åtgärdsförslag från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm
- kommunicera och anpassa utbudet av idrotts- och fritidsaktiviteter till barn och ungdomar med funktionsnedsättning
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och civilsamhällets aktörer utveckla hälsofrämjandeinsatser för personer med funktionsnedsättningar samt för socialpsykiatrins målgrupp
- motverka alla typer av diskriminering, trakasserier samt kränkande behandling inom stadens idrottsverksamheter

- säkerställa att lokaler, omklädningsrum och anläggningar i stort är funktionella för alla och möjliggör användande även för personer med funktionsnedsättning och för transpersoner. Det ska finnas tillgång till flexomklädningsrum på alla anläggningar
- implementera *Idrottspolitiskt program för Stockholms stad 2018-2022* och *Stockholms stads strategi för det rörliga friluftslivet 2018-2022*
- Anlägga fler motionsspår liknande det i Sättra som finns inom bebyggt område för att locka fler att motionera utomhus
- med syfte att få fler att använda motionsspår och utegym bemanna anläggningarna vissa tider.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Nyttjandegrad idrottshallar	88%	88%	88%
Andel medarbetare som gått utbildning kring att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, konsekvenser av det och hur man kan prata om detta	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna se över stadens motionsspår i syfte att öka likställigheten och utöka trygghetsarbete.	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska starta upp projekt med bemannade motionsspår och utegym. Där det vissa tider ska finnas bemanning kvällstid vid motionsspår och utegym som är belägna i skogsområden, med syfte att få fler att vilja använda dessa även kvällstid.	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med utbildningsnämnden utreda möjligheten för staden att tillsammans med föreningslivet införa "prova på dagar" under skolloven där barn och unga gratis får prova olika idrotter.	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska arbeta för att starta ett kommungemensamt idrottsfastighetsbolag i samarbete med angränsande kommuner/Järfälla, Sundbyberg, Huddinge och Botkyrka kommuner.	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska ta fram en plan för att säkerställa att alla större grusplaner ska vara omgjorda till konstgräsplaner till 2022 samt att minst en plan som omvandlas från grus till konstgräs ska ha isidrottsanläggning under för att kunna använd till isidrotter	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden utreda var det skulle kunna anläggas kallbadhus för att möjliggöra bad på fler platser i staden	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

16. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Idrottsnämnden** godkänns.

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Stockholm stad ska värna det fria ordet, demokrati och alla människors lika värde. I ett samhälle där dessa grundläggande principer hotas måste mångfaldsperspektivet i kulturen försvaras. Kultur ger plats för människor att mötas, uppleva och själva gestalta sina liv. Det är viktigt att kulturlivet ges plats i den växande staden och att stockholmarnas tillgång till kultur och möjligheten för eget skapande ska vara god i så väl ytterstad som innerstad. Särskilt viktigt är det att nå ut till de grupper som idag inte tar del av stadens kulturliv. Biblioteken är centrala mötesplatser i Stockholm och deras demokratiska uppdrag ska värnas och utvecklas. Samarbete mellan biblioteket och stadsdelarnas öppna mötesplatser och medborgarkontor ökar tillgänglighet och service för invånare. Kulturskolan ska ge fler barn och unga möjligheten att utöva kultur tillsammans med professionella pedagoger. Det fria kulturlivet ska ges goda och långsiktiga förutsättningar att verka i staden och erbjuda stockholmarna kulturupplevelser av många olika slag med hög kvalitet.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- ansvar för huvuddelen av stadens kulturverksamhet, vilket inbegriper Stadsmuseet med Medeltidsmuseum samt Stockholmsforskningen, Stockholms stadsbibliotek, Liljevalchs konsthall/Stockholm konst, Kulturskolan Stockholm samt evenemang
- skapa goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet så att kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd erbjuds och den konstnärliga friheten värnas
- följa och främja utvecklingen av kulturlivet i staden och inom sitt verksamhetsområde sköta stadens bidragsgivning till kulturell verksamhet samt stödet till de allmänna samlingslokalerna och hemgårdarna
- bevara, levandegöra och pedagogiskt förmedla stadens kulturhistoriska värden till dagens och framtidens stockholmare och besökare
- utgöra stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- säkerställa att kulturskolan kan växa genom att öka antalet pedagoger och teaterassistenter samt säkerställa att lokalbeståndet överensstämmer med behovet
- stärka kulturskolans arbete med att bredda utbudet för att nå de målgrupper som idag är underrepresenterade
- se över ansökningssystemet till kulturskolan och genomföra nödvändiga förändringar i syfte förbättra tillgängligheten, att nå fler barn och unga och bidra till likställighet i staden
- arbeta inom ramen för Kulan och annan kulturverksamhet i förskola och skola i nära samarbete med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna samt stadens fria kulturaktörer
- stärka bibliotekens roll genom att ha bemannade bibliotek med generösa öppettider i hela stadens

- värna bibliotekens huvuduppdrag genom att utveckla samarbetet med kulturnämndens och stadsdelsnämndernas övriga verksamheter inklusive medborgarkontoren i syfte att öka såväl service som öppna mötesplatser för stadens invånare
- fortsätta utveckla det digitala biblioteket så att det bidrar till att böcker och läsande blir tillgängligt för fler
- utreda ny möjlig lokalisering i kollektivtrafikhöga läge för Internationella biblioteket i syfte att skapa en central nod för verksamheten med en samlad kompetens och resurser
- fortsätta öka tillgängligheten i museernas såväl fysiska som digitala miljöer
- utveckla stadens stöd till samlingslokaler och ateljéstöd
- verka för att stadens evenemang, så som We Are Sthlm och Kulturfestivalen, är trygga och fortsätter vara en angelägenhet för fler genom att exempelvis förlägga programpunkter i ytterstaden
- i samarbete med andra nämnder och civilsamhället utveckla arbetet med aktiviteter för stadens nyanlända
- i samverkan med stadsbyggnadsnämnden verka för att kulturperspektivet är en integrerad del i stadens utveckling genom att använda kulturytefaktor i stadsplaneringen
- i samverkan med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna öka och förenkla närvaron av kultur och offentlig konst i det offentliga rummet, med fokus på ytterstaden
- fortsätta samarbetet med idrottsnämnden och utbildningsnämnden för att tillgängliggöra skollokaler för föreningsliv via idrottsnämndens bokningssystem
- stödja utvecklingen av film och tv-produktioner genom stadens medlemskap i Film Capital Stockholm
- i samverkan med Kungsholmens stadsdelsnämnd verka för att arrangemanget Mosquito kan genomföras i Rålambshovsparken i samband med nationaldagsfirandet.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fortsätta arbetet med energibesparingar inom framförallt transporter, lokaler och elkonsumention
- förebygga att avfall uppstår och verka för att en större andel produkter och material återanvänds
- verka för att stadens evenemang är hållbara.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- etablera samarbetsformer med övriga lokalförvaltande nämnder och bolagsstyrelser för att öka samutnyttjandet av befintliga lokaler i syfte att sänka nämndens lokalkostnader
- genomföra noggranna driftkostnadsanalyser utifrån nämndens samlade lokalbehov inför beställning av tillkommande lokalytor och upprustning av befintliga
- stärka förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar i samarbete med Stockholm Business Region AB.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- skapa goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet så att kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd erbjuds
- stötta och samordna stadsdelsnämndernas kultursekreterare
- säkra den konstnärliga friheten och främja en mångfald av kulturuttryck
- verka för att tillgången till konst, kultur och eget skapande inte ska vara beroende av kön, ålder eller ekonomiska förutsättningar
- verka för låga hyror för lokaler där det utövas kultur
- fortsätta arbetet med att synliggöra de nationella minoriteterna och främja de nationella minoritetsspråken samt de stora invandrarspråken i stadens bibliotek
- säkerställa att stadens föreningsbidrag och kulturstöd går till föreningar och grupper som har en icke-diskriminerande och demokratisk grundsyn
- sänka entréavgiften till Liljevalchs konsthall samt på specialutställningar och andra evenemang vid stadens museer
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta skyltprogrammet som synliggör stadens mångfald och platser där viktiga personer för Stockholm har verkat.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s 2020 årsmål	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Antal lån totalt i kommunala bibliotek	4,8	4,8	4,8

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska utreda möjligheten att införa kostnadsfri uthyrning av instrument inom kulturskolans verksamhet	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden revidera genomförandebeslutet för upprustningen av stadsbiblioteket, Spelblomskan 16	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska utreda möjligheten att etablera en cirkus- och dansscen i Järvaområdet i syfte att komplettera stadens kulturscener och stärka möjligheten att utveckla kulturskolans dans- och cirkusverksamhet	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda möjligheterna till kulturverksamhet i tullhuset på Blasieholmen	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

17. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Kulturnämnden: kulturförvaltningen** godkänns.

Kulturnämnden: stadsarkivet

Stockholms historia är en del av stockholmarnas gemensamma identitet. Förankring i historien bidrar till stadens sammanhållning. En enkel och jämlik tillgång till information stärker stockholmarnas möjligheter att agera, påverka och vara delaktiga i stadens utveckling. Genom lokalerna i Liljeholmen får stadsbyggnadshistorien en mer framträdande plats.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- arkivmyndighet och ansvarar för Stockholms stadsarkiv
- systemägarskap för stadens gemensamma e-arkiv samt ärendehanteringssystemen eDok och Diabas.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- centralt ansvara för stadens arkivfunktioner och bidra till andra nämnders verksamhet genom tillsyn, expertkunskap och rådgivning
- utveckla stadens informationshantering i nära samarbete med stadens övriga nämnder
- utveckla nämndens publika verksamhet i nära samarbete med Stadsmuseet och stadens bibliotek
- fortsätta att förstärka stadsarkivets karaktär av öppen publik institution med särskilt fokus på att nå nya grupper som idag sällan använder arkivets resurser
- fortsätta breddinförandet av ärendehanteringssystemet eDok över hela staden samt avveckla systemet Diabas.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fortsätta arbetet med att effektivisera energiförbrukningen inom framförallt transporter och elkonsumtion
- fortsätta nyttja tekniska resurser för att hitta klimatsmarta lösningar.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- genomföra noggranna driftkostnadsanalyser utifrån nämndens samlade lokalbehov inför beställning av tillkommande lokalytor och upprustning av befintliga
- verka för att fler verksamheter levererar sina arkiv, både på papper och digitalt till e-arkivet
- arbeta för att förvaltningsorganisationen för eDok är kostnadseffektiv i syfte att minimera driftkostnadskonsekvenser för användarna i staden.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- publicera allt sitt upphovsrättsskyddade material, som staden själv är legal upphovsman till, under en licens som tillåter vidareanvändning
- stödja stadens verksamheter i att hantera sin information på sätt som underlättar tillgången och gör att offentlighetsprincipen upprätthålls
- Fortsätta arbetet med att synliggöra kvinnor och andra underrepresenterade grupper genom historien
- Utveckla metoder för ökad användbarhet och digitalisering.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

18. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Kulturnämnden: stadsarkivet** godkänns.

Kyrkogårdsnämnden

I Stockholm är begravningsplatserna välskötta och rofyllda miljöer, med plats för eftertanke. De ska ge utrymme för alla oavsett begravningstradition och livsåskådning. Såväl begravningsplatser som kulturhistoriskt värdefulla byggnader för begravningsändamål är väl underhållna.

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltning av begravningsplatser. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften. Nämndens ansvar omfattar:

- stadens egna begravningsplatser
- åt staden upplåtna begravningsplatser
- frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen.

Begravningsverksamheten ska i sin helhet finansieras av begravningsavgiften, som fastställs av kommunfullmäktige. Över- och underskott ska i sin helhet balanseras till nästkommande budgetår i en begravningsfond. Begravningsavgiften år 2020 7,5 öre.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- erbjuda rofyllda och vackra begravningsplatser
- ge möjlighet och utrymme för olika begravningstraditioner på stadens begravningsplatser och vid nämndens ceremonilokaler
- verka för att den konfessionslösa inriktningen ska upprätthållas så att alla oavsett livsåskådning kan få den begravningsceremoni som önskas
- förvalta kulturarvet vid stadens begravningsplatser
- verka för att stadens begravningsplatser ska upplevas som trygga och säkra.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- utveckla och förvalta park- och naturmiljövärden vid stadens begravningsplatser
- i större utsträckning köpa in närodlade perenner som är särskilt attraktiva för pollinerare
- energieffektivisera byggnader och belysning på begravningsplatserna för att minska energiförbrukning, samtidigt som de stämningsfullt ljussatta inom- och utomhusmiljöerna behålls
- vara ledande i utvecklingsarbetet för miljöhänsyn vid drift av krematorier
- ha en säker kemikaliehantering som bidrar till en minskad påverkan på miljö och hälsa.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- i sin underhållsplan specificera de åtgärder som behöver utföras på kort och lång sikt, samt redogöra för hur prioritering och optimering sker på kort sikt
- långsiktigt hålla en god nivå på underhållet vid stadens begravningsplatser
- stärka underhållsåtgärder där det tidigare varit eftersatt
- fortsätta arbetet med att tillhandahålla platser för feriearbetare
- öka besöksnäringen och tillhandahålla fler guidningar på världsarvet skogskyrkogården.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- utreda nya gravtyper och vid behov införa dessa på fler av stadens begravningsplatser
- utreda möjligheterna för ekologiska begravingar som efterfrågas allt mer
- bygga en ny ceremonilokal vid Strandkyrkogården för att möjliggöra att fler stockholmare väljer att begravas på platsen
- tillgänglighetsanpassa stadens begravningsplatser.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

19. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Kyrkogårdsnämnden** godkänns.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

I Stockholm ska ren luft och rent vatten vara en självklarhet i hela staden. Stockholm har höga ambitioner för att skapa en miljö- och klimatsmart stad. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig del i Stockholms omställning till en fossilfri, giftfri och långsiktigt hållbar stad. Stockholmarnas hälsa ska gynnas genom ett långsiktigt arbete med att säkerställa en ren stadsmiljö och en sund inomhusmiljö. Det ska vara lätt för stockholmarna att leva hållbart och invånarnas ekologiska fotavtryck ska minska. Såväl inomhus som utomhus ska vi slippa gifter, buller och avgaser.

Nämndens uppgifter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för det övergripande miljö- och hälsoskyddet i staden. Nämnden ansvarar för

- tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, foder-, strålskydds-, smittskydds- och tobakslagstiftningen samt lagen om sprängämnesprekursorer
- prövning av tillstånd för vissa av de verksamheter som omfattas av nämnda lagstiftningar
- miljö- och luftövervakning samt bullerbekämpning
- planering och samordning av stadens åtgärder inom miljöskydds- och naturvårdsområdet
- stöd till stadens bolagsstyrelser och nämnder i deras miljöarbete
- information om miljö- och hälsofrågor till stadens invånare och företag.

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- prioritera och utveckla myndighetsutövning och tillsynsarbete i syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för företag inom Stockholms stad
- delta i stadens samlade arbete med att uppnå målen för bostadsförsörjningen, där en hög genomförandetakt är särskilt prioriterat.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- tillsammans med kommunstyrelsen inrätta en vetenskaplig klimatpanel vars uppgift är att ge forskningsbaserade råd i frågor om stadens utveckling med hänsyn till både klimatpåverkan och klimatanpassning. Klimatpanelen ska ha god insyn i stadens beslutsprocesser och tillgång till utredningsresurser från Miljöförvaltningens plan- och miljöavdelning
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser följa och analysera utvecklingen av fossilbränsleanvändningen i Stockholm och därmed stötta arbetet med att på ett effektivt sätt nå målet om fossilbränslefritt Stockholm 2040
- genom Energicentrum utarbeta arbetssätt för en mer uppsökande och stödjande funktion för att ytterligare intensifiera arbetet med energieffektiviseringar och en fossilbränslefri organisation 2030 i stadens nämnder och bolag samt en utfasning av alla resterande oljepannor i hela staden till år 2025
- vid behov stödja övriga nämnder och bolagsstyrelser i samband med upprättande, utvärdering samt uppföljning av miljökrav vid upphandling
- i samarbete med servicenämnden arbeta för att minska inköpen av plastprodukter och plastförpackningar i stadens verksamheter

- ansvara för kommunkoncernens gemensamma fordonshantering och för inköpskategorin fordon
- ta fram arbetssätt för att följa, prioritera och minska kemikaliebelastningen på framför allt barn och ungdomar samt fortsätta arbetet med en kemikaliesmart förskola och skola
- i förebyggande tillsyn och som samtalspartner med näringslivet öka både stadens och privata aktörers arbete för minskad kemikaliepåverkan och bistå berörda nämnder med underlag om biologisk mångfald och ekosystemstjänster i stadsbyggnadsprocessen
- fortsätta arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för Stockholms vattenförekomster i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB
- delta i regionala vattensamarbeten och samverka med olika forskningsinstitut som ett led i intensifiering av vattenarbetet
- fortsätta arbetet med tillsyn av båtklubbarna med inriktning på minskad användning av skadliga båtbottnfärger och vara pådrivande i arbetet med att fasa ut skadliga båtbottnfärger som framförallt måste ske på nationell nivå och i samverkan med branschen
- säkerställa en förbättrad avfallssortering och ökad insamling av matavfall hos restauranger, butiker och storhushåll för att uppnå stadens mål om matavfallinsamling
- fortsätta att tillgängliggöra miljödata för invånarna
- inrikta informationsprojektet Klimatsmarta stockholmare mot att öka kunskapen om invånarnas egen klimatpåverkan och ge verktyg till att reducera den
- öka energi- och klimatrådgivningens utåtriktade arbete gentemot till exempel fastighetsägare, bostadsrättsföreningar och företag
- skapa fler kommunala naturreservat i skyddsvärda miljöer. Det nyinrättade naturreservatet Årstaskogen-Årsta holmar ska utvidgas till att omfatta hela Årstaskogen. Planeringen för naturreservat i Kyrkhamn och Hagsåtraskogen ska fortsätta, samt inledas för Fagersjöskogen
- planlägga en ekodukt som ger både en ekologisk och social koppling över stambanan mellan naturreservaten i Älvsjöskogen och Hagsåtraskogen
- kartlägga och eventuellt föreslå inrättande av så kallade biotopskyddsområden utöver de områden som idag skyddas som naturreservat
- tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholms Hamn AB utreda havsnivåhöjningarnas långsiktiga effekter för staden, hur vi bäst skyddar oss och implikationer för stadsutveckling idag
- ta fram en modell för intern klimatkompensation för tjänsteresor, där utsläppen som orsakas av arbetsresor med flyg och fossildriven bil debiteras med relevant summa och används till att subventionera tågresor eller andra utsläppsreducerande aktiviteter.

Ett ekonomiskt hållbar Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- säkerställa resurseffektiv verksamhet för att kunna bistå nämnder och bolag med expertkunskaper och samtidigt kunna genomföra den egna kärnverksamheten
- bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad
- delta i arbetet med Digital Demo inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- fortsätta arbetet med att förenkla för stadens invånare att ta del av information och beslut om stadens miljö- och hälsoarbete.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Andelbadplatser med bra badvattenkvalitet	91%	92%	93%
<ul style="list-style-type: none"> • Växthusgasutsläpp per invånare (ton CO₂e per invånare) 	2,1 CO ₂ e/inv	2,0 CO ₂ e/inv	1,8 CO ₂ e/inv
<ul style="list-style-type: none"> • Antal dygn över normvärdet för PM₁₀ i luft 	35 dygn	35 dygn	35 dygn
<ul style="list-style-type: none"> • Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft 	7 dygn	7 dygn	7 dygn
<ul style="list-style-type: none"> • Sålda fossila drivmedel 	7,6 TWH	7,2 TWH	6,8 TWH
<ul style="list-style-type: none"> • Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogas-fordon 	85%	85%	85%

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

20. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Miljö- och hälsoskyddsnämnden** godkänns.

Serviceenämnden

Stockholm ska vara en jämlik, jämställd och klimatsmart stad som tillhandahåller god service till invånarna, med ett långsiktigt ansvarstagande för gemensamma resurser. Stadens inköps- och upphandlingsverksamhet ska användas som ett medel för att driva utvecklingen i socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar riktning. Serviceenämnden ska värna och säkerställa att stadens avtal innebär goda arbetsvillkor och ställer höga etiska krav på alla avtalsparter.

Nämndens uppgifter

Serviceenämndens kärnverksamhet är administrativa tjänster. På uppdrag av kommunstyrelsen och andra nämnder eller bolag ska serviceenämnden svara för genomförandet av gemensamma administrativa processer. Nämndens ansvar omfattar:

- ekonomiadministration
- löneadministration
- upphandlingsstöd, samt genomförande av centralupphandlingar
- stöd för användning av arbetsrättsliga villkor vid upphandling
- e-handelsstöd
- stöd i att lägga egen-regi anbud
- rekryteringsstöd
- kontaktcenter Stockholm
- gemensam växel
- lokalplanering
- hyresförhandlingsfunktion
- beställningscentral persontransporter
- hantera kommunkoncernens handel av el i enlighet med elhandelspolicyn inklusive kommunkoncernens gemensamma inköpskategori för elkraft.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- i samarbete med äldre- och stadsdelsnämnderna kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt för att förbättra information och kontaktvägar inom staden samt för stockholmare och brukare i äldrefrågor.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fasa ut fossila bränslen i upphandlingar med särskilt fokus på transporter, entreprenader och arbetsmaskiner
- fortsätta arbetet med att hitta lösningar för att skapa möjlighet för Stockholms stads verksamheter att lätt kunna återanvända möbler och inventarier genom projekt Stocket
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta för att minska inköpen av plastprodukter och plastförpackningar i stadens verksamheter.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- tillhandahålla utbildning, support och stöd inom upphandling och inköp
- fortsätta arbetet med att utreda digitaliseringens effekter på uppdrag och personal genom att arbeta långsiktigt med strategi och planering för framtida digitaliseringsarbete inom de verksamhetsområden där det bedöms lämpligt.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- tillhandahålla konsultativt stöd kring tillämpningen och uppföljningen av arbetsrättsliga villkor och etiska krav i upphandlingar och avtal
- i samarbete med kommunstyrelsen införa kategoribaserad inköpsstyrning, gemensamma processer samt systemstöd för upphandling, avtalshantering och inköpsanalys (VINST-projektet)
- ansvara för kommunkoncernens inköpskategori el
- i samarbete med kommunstyrelsen bidra till ökad e-handel med stadens leverantörer.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2021
Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	50 %	50 %	50 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

21. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2021 för **Servicenämnden** godkänns.

Socialnämnden

Stockholm ska vara en stad där rätten till bistånd värnas och socialtjänsten ska erbjuda insatser av hög kvalitet som är likvärdig över hela staden. Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare för socialsekreterare och biståndshandläggare och brukarperspektivet ska genomsyra verksamheten. I Stockholm ska alla barn, unga, personer med funktionsnedsättning eller vuxna med beroendeproblematik och/eller psykisk ohälsa garanteras det stöd de har rätt till.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- kommunövergripande frågor rörande
  - stöd och service till personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar
  - socialtjänstens barn- och ungdomsfrågor
  - insatser för barn och unga i öppenvård
  - beroendeproblematik
  - ekonomiskt bistånd inklusive samordning av stadens arbete med felaktiga utbetalningar och bidragsbrott
  - hemlöshet
  - samarbete med frivilligorganisationer inom det sociala området
  - drog- och brottsförebyggande arbete
  - tillståndsgivning vid utskänkning av alkohol
  - dödsbouppteckningar
  - forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänstens område
  - tillsyn av tobaksförsäljning på försäljningsställen som har serveringstillstånd
  - samordning av stadsdelsnämndernas tillsyn av folköls- och tobaksförsäljning
- familjerådgivning
- jourverksamhet
- skyddade boenden
- uppsökande verksamhet
- insatser för nyanlända, mottagande, bosättning och initial samhällsvägledning av personer som anvisas enligt bosättningslagen
- boende och insatser för ensamkommande barn
- boende för vuxna (hemlösa och personer med beroendeproblematik)
- tak över huvudet-garanti
- ansvarar för hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå inom LSS-insatserna daglig verksamhet och bostad med särskild service
- samordning av planering av bostäder inom stadsdelsnämndernas samverkansområden
- stadsövergripande avhoppverksamhet
- insatser till personer med spelberoende
- råd- och stödverksamhet och till utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare
- förvaltning av stadens avtal med SHIS
- strategiskt ansvar för att omvärldsbevaka och leda implementeringen av välfärdsteknik och digitaliseringsarbetet inom individ- och familjeomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning
- bidrag till ideella föreningar som bedriver verksamheter inom socialtjänstens område

- Socialnämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen inom området.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fortsätta utveckla och stärka barnperspektivet genom samverkan mellan socialtjänsten, förskola och skola och stötta stadsdelsnämnderna i att samordna insatser mellan vuxen- och barnhandläggning
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla anhörighetsstödet för barn till föräldrar med psykisk ohälsa och/eller beroendeproblem samt anhöriga till gängkriminella
- fortsätta att utveckla föräldrastödsprogram i förebyggande syfte och anpassa föräldrautbildningen efter olika gruppers förutsättningar och behov. Bland annat för föräldrar med barn med funktionsnedsättning samt utveckla föräldrastödsprogram med fokus på barns utsatthet på nätet
- öka antalet kommunala familjehem/jourhem samt se över behovet av att utveckla förstärkt familjehemsvård med anställda behandlingsfamiljer för att det ska finnas lösningar för alla barn och unga utifrån deras behov
- fortsätta utveckla stadens familjehemsvård genom utbildning, kvalitetsuppföljning och information till inspektörer och socialsekreterare. Antalet placerade barn ska minska per familjehem för att trygga närheten till vuxna
- fortsätta stärka arbetet med SkolFam och stärka samarbetet med utbildningsnämnden
- utveckla stödet till placerade barn och deras föräldrar samt fortsätta utveckla arbetet med eftervård i öppna former i samarbete med stadsdelsnämnderna
- ha en samordnade och stöttande roll i stadsdelsnämndernas arbete med sociala insatsgrupper (SIG) och Skolsociala team med ett särskilt fokus på ytterstaden
- samla och sprida kunskaper om effektiva metoder bland annat för att nå ungdomar som brukar och/eller säljer narkotika
- stärka samverkan mellan verksamheterna inom Framtid Stockholm med stadsdelsnämndernas socialt uppsökande och förebyggande arbete samt polisen
- erbjuda stöd och skydd genom den stadsövergripande avhopparverksamheten i samverkan med polisen
- fortsätta stärka ungdomsjourens uppsökande arbete mot unga som utsätts för människohandel och prostitution, omfattar även arbete mot prostitution på nätet
- i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta vidareutveckla stadens mottagande av och stödet till nyanlända kvotflyktingar
- samordna arbetet med boendeplanen och bearbeta stadsdelsnämndernas/regionernas förslag samt föreslå beslut om åtgärder utifrån en sammanvägd övergripande bedömning av behov och framtida trender med mera
- fortsätta den nära samverkan med övriga nämnder och bolag i staden för att möjliggöra lämpliga boendelösningar för nyanlända
- stödja stadsdelsnämnderna med att utveckla den interna samverkan samt utveckla fler insatser, både icke biståndsbedömda och biståndsbedömda
- tillsammans med SHIS möta socialnämndens och stadsdelsnämndernas behov av genomgångsbostäder för personer som är i behov av en tillfällig bostad eller mer varaktigt boende med visst boendestöd

- fortsätta att utveckla och följa upp SHIS boskola för nyanlända så att etablering på bostadsmarknaden underlättas och hyreskontrakt omsätts
- tillgodose tillgången till försöks- och träningslägenheter samt Bostad Först
- verka för att SHIS i samarbete med Intro Stockholm bistår de personer som kommer till Stockholm efter anvisning från Migrationsverket med en bostad
- verka för att SHIS Bostäder utvecklar arbetet med att kunna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta samt barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden. SHIS bostäder ska tillskjutas de medel som krävs för att kunna tillgodose behovet av tillfälliga bostäder. Socialnämnden ska tillsammans med SHIS utreda frågan om förlängd boendetid som är bättre anpassad till ordinarie bostadsmarknad och öka antalet platser i mellanboende för våldsutsatta
- ansvara för att samordna de årliga behovsbedömningar som SHIS och stadsdelsnämnderna gör av lägenheter utifrån behov samt vidareförmedla dem till exploateringskontoret
- utveckla samverkansformer inom socialtjänsten i syfte att säkerställa att barnperspektivet tillvaratas framförallt i ärenden som rör barn i familjer med osäkra boendeförhållanden. Tillsammans med SHIS bostäder arbeta för att ett förstärkt barnperspektiv ska genomsyra SHIS verksamheter
- SHIS ska få utökat anslag för att tillgodose stadens växande behov av genomgångsbostäder för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden
- i samarbete med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen fortsätta att arbeta vräkningsförebyggande. Budget- och skuldrådgivning ska utvecklas med fokus på likställighet och ökad tillgänglighet. Socialnämnden ska se över vilka nya rutiner/arbetssätt som kan behövas inom socialtjänsten med anledning av den nya lagen om olaglig andrahandsuthyrning så att vräkningar av barn kan undvikas
- fortsätta arbetet enligt stadens åtgärdsprogram för att motverka hemlöshet bland äldre och stärka det uppsökande och vräkningsförebyggande arbetet
- i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla det boendestöd som tillhandahålls personer som beviljas försöks- och träningslägenheter
- stödja stadsdelsnämnderna att stärka arbetet med så korta placeringar som möjligt på akutboenden för att på sikt fasa ut den boendeformen inom staden
- fortsätta utveckla arbetet med personer som är 65 år eller äldre, med eller utan beroende, som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa
- utveckla stödet till utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare, där kvinnor i målgruppen särskilt ska prioriteras
- i samarbete med stadsdelsnämnderna planera för utbyggnad av boenden för personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning
- fortsätta utveckla samarbetet med brukar- och intresseorganisationer samt de lokala brukarråden
- anpassa och introducera metoden kollegial observation inom socialpsykiatri och omsorgen om personer med funktionsnedsättning
- fortsätta implementera insatsen IPS i sysselsättningsverksamheter som arbetar arbetslivsinriktat. Särskilt prioritera utvecklingen av arbetssätt för sjukskrivna och personer med sociala/medicinska skäl
- fortsatt ansvara för förstärkningsteamet samt att erbjuda introduktionsutbildningar för nyanställda socialsekreterare inom alla verksamhetsområden
- samarbeta med stadsdelsnämnderna i det lokala utvecklingsarbetet, särskilt de sju prioriterade stadsdelsområdena
- kvinnojourer ska inte upphandlas utan staden ska ha IOP-avtal med jourerna för långsiktig finansiering och samverkan.
-

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- verka för en minskad energianvändning
- förebygga att avfall uppstår och verka för att en större andel produkter och material återanvändas samt sorteras till återvinning
- minska transporter och resor med bil
- verka för att ekologiska livsmedel och ekologiska varor köps i så stor utsträckning som möjligt.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- arbeta för att socialtjänstens verksamhet ska bli mer innovativ genom att exempelvis utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik för att minska administrationen och ge mer tid för klientarbete
- samordna de akademiska noderna för att dessa, i samverkan med universitet och högskolorna, ska främja utvecklingen av forskning i socialt arbete
- fortsätta stärka uppföljningen av verksamheterna som tillhandahåller insatser enligt SoL samt LSS inom verksamhetsområdet för att säkerställa kvaliteten på insatserna.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fortsatt stödja berörda nämnder så att arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck blir samordnat, evidensbaserat och av hög kvalitet. Ett särskilt fokus ska ligga på våldspreventiva insatser och arbetet med våldsutövare
- ansvara för att samordna innehållet i stadens relationsvåldscentrum, avseende målgrupp och insatser i samråd med stadsdelsnämnderna
- stödja stadsdelsnämnderna i arbetet med att utveckla metoder för att hitta våldsutsatta samt höja kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck inom stadens verksamheter
- fortsätta utveckla stödinsatser vid placering av förälder med medföljande barn på skyddade boenden, liksom stödet till barn, unga och föräldrar efter avslutad placering
- säkerställa skolgången för medföljande barn som bor på skyddat boende, akut- eller utredningsboende och erbjuda förskola eller pedagogisk verksamhet för barn i förskoleålder i samverkan med Utbildningsnämnden
- stödja stadsdelsnämnderna att vid oundvikliga uppbrott från förskola och skola erbjuda kompensatoriska åtgärder för att motverka problem som uppbrottet kan medföra
- erbjuda stöd och vägledning till ungdomar samt konsultativa samtal och utbildningar till olika yrkesgrupper och frivilliga aktörer genom *Origo - länsgemensamt resurscentrum för hedersrelaterat våld och förtryck*
- stödja stadsdelsnämndernas insatser i arbetet mot våldsbejakande extremism samt samla och sprida kunskaper om effektiva och evidensbaserade metoder inom socialtjänstens område

- i samarbete med idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och civilsamhällets aktörer utveckla hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättningar samt för socialpsykiatrins målgrupp
- stödja stadsdelsnämnderna i arbetet med att utveckla metoder för att arbeta med våldsutövare, särskilt fokus ska ligga på våld i unga relationer där arbetssätt behöver tas fram och rutiner för arbete med dessa ska finnas
- fortsatt ansvara för projektet ”Stödinsatser till personer yngre än 65 år med demenssjukdom, deras anhöriga och barn”.

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska fortsätta samordna boenden för ensamkommande barn och unga	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska inrätta ett stödcentrum för personer som utsatts för sexuella övergrepp. Förslaget innebär att den som blivit utsatt för ett sexuellt övergrepp kan få stöd och hjälp med bland annat anmälan, rådgivning och stödsamtal på ett och samma ställe genom ett samarbete mellan kommun, region och polis	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden utreda möjligheten att införa skolsociala team så de finns i alla stadsdelar	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en långsiktig plan för hur samtliga medarbetare inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning ges möjlighet till kompletterande utbildning för att uppnå kompetenskraven för de nya befattningarna stödassistent och stödpedagog	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samverkan med kommunstyrelsen och äldre- och våldsnämnden utreda möjligheterna att öka likställigheten mellan biståndshandläggare, inom äldreomsorg, socialpsykiatri och stöd och service för personer med funktionsnedsättning, och socialsekreterare ifråga om bland annat titulatur, lön och förutsättningar att ägna sig åt socialt arbete	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska göra en översyn av avgifterna för boenden för att främja stadigvarande boendialternativ	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna öppna fler mötesplatser för hbtq-ungdomar och deras anhöriga	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med äldre- och våldsnämnden utvärdera arbetet med äldre i hemlöshet	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska utveckla dagverksamheterna för utsatta EU-medborgare för att främja sysselsättning och drägliga boendevillkor	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm verka för att fler familjecentraler kan öppnas för att stärka det tidigt förebyggande arbetet med barn, unga och deras familjer	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska utreda möjligheterna att starta en kommunal FOU-enhet som har i uppdrag att samarbeta med berörda högskolor, ha ett övergripande ansvar för metodutveckling samt skapa förutsättningar för erfarna socialarbetare att kombinera sitt arbete med forskning	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna göra en pilot med tryggt mottagande i hemmet för socialpsykiatrins målgrupp	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämndens EU-team ska informera och bedriva ett fördjupat uppsökande arbete	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska utveckla hemlöshetsarbetet, fasa ut aktuboenden till förmån för långsiktiga boendialternativ, se över TÖG systemet. Och en ny hemlöshetsplan ska tas fram	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska utreda hur stödet till unga personer utsatta för våld kan stärkas och arbetet med förövare utvecklas	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska starta ett skyddat boende för kvinnor med beroende och som lever nära gängkriminalitet	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

22. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Socialnämnden** godkänns.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggandet har en central roll för att möta behoven hos en växande befolkning på ett hållbart sätt och nå visionen om ett Stockholm för alla. Stadsbyggnadsnämnden ska tillgodose bostadsförsörjningen i en växande stad på ett sätt som värnar alla de kvaliteter som Stockholm kan erbjuda vad gäller såväl natur- som kulturvärden. Planeringen för nya bostäder och tillhörande utbyggnad av samhällsservice är särskilt prioriterad och arbetet ska präglas av effektivitet, helhetsperspektiv, hög kvalitet och dialog. En tydlig koppling mellan översiktlig planering, områdesanalyser och detaljplaner är nödvändig för att staden ska kunna möta dagens och morgondagens stockholmares behov. Stadsplaneringens möjligheter att främja social hållbarhet och en klimatsmart stad med ett hållbart resande ska särskilt tillvaratas.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- övergripande fysisk planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö, infrastruktur och skola
- myndighetsansvar för planprocess, bygglov, bygganmälan och namngivning
- stadens fristående mättnings- och kartläggningsverksamhet
- inrättande och upphävande av naturreservat, kulturresevat och djur- och växtskyddsområden enligt miljöbalken
- beslut om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag
- handläggning av ärenden om anmälan från allmänheten om otillgänglig miljö, så kallat enkelt avhjälpna hinder.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- säkerställa bostadsförsörjningen genom ett tillräckligt högt bostadsbyggande samt genom att planera bostäder för de grupper som kommunen har ett särskilt ansvar för
- tillsammans med exploateringsnämnden verka för att en hög bostadsbyggnadstakt ska kunna bibehållas genom konjunkturcykler, bland annat genom ett ökat tillskott av hyresrätter och genom att planera för större stadsutvecklingsprojekt
- planera för att bygga minst 60 procent hyresrätter med överkomliga hyror, för att ta sitt ansvar för en växande befolkning och minska bostads ojämlikheten
- säkerställa effektiv stadsutveckling genom en samlad produktionsplanering tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser
- med hjälp av särskild satsning på planerare säkerställa och ytterligare förstärka en hög byggtakt
- i huvudsak bedriva stadsplanering genom områdesplanering, då staden planerar för helhetsområden, utreder förutsättningarna för området och först efter tidig dialog med invånarna anvisar mark.
Genom detta framgångsrika arbetssätt i Skärholmen, Rågsved och Hagsätra har staden fått igång planering av bostäder i områden där det tidigare inte byggts eller planerats nybyggnation i någon större utsträckning
- integrera kulturspektivet i stadens utveckling och planering genom att använda kulturytefaktor i stadsplaneringen

- beakta målen för allmännyttans nyproduktion, bland annat avseende Stockholmshus
- tillsammans med exploateringsnämnden pröva och utvärdera nya metoder för effektiva processer
- tillsammans med exploateringsnämnden utreda möjligheten att styra lägenhetsstorlekar i planprocessen och markanvisningar i syfte att fler större bostäder ska tillskapas
- vara en aktiv part i stadens samverkan kring att hitta platser för och möjliggöra lämpliga akuta boendelösningar i mottagandet av nyanlända samt öka ambitionen och tillskapa fler genomgångsbostäder för prioriterade grupper
- delta i stadens arbete med att säkerställa behovet av bostäder för äldre med rimliga boendekostnader
- tillsammans med exploateringsnämnden fortsätta det aktiva samarbetet med äldrenämnden för att säkerställa planeringen av vård- och omsorgsboenden och seniorbostäder enligt den stadsövergripande boendepånen
- utveckla rutiner och arbetssätt i syfte att säkerställa utbyggnad av offentlig service och erforderliga och kostnadseffektiva verksamhetslokaler
- utveckla arbetsformer, rutiner och instrument för områdesplaneringen i syfte att öka insynen och stärka samverkan med ansvariga nämnder och bolagsstyrelser samt säkerställa en hållbar utbyggnad av staden
- utgå från SAMS planeringsinriktning och i start-PM som rör bostadsbyggande redovisa planering och byggande för förskolor och skolor och särskilt följa upp detta
- se utemiljön i såväl skola som förskola som en del av det pedagogiska rummet, och ta med utemiljön i byggprocessens tidiga skeden, för att uppnå höga lekvärden. Förskolegårdar ska i huvudsak ha en friyta på 30 kvm per barn samt minst 3 000 kvm, och skolgårdar en friyta på 20 kvm per barn. Detta gäller planeringen av både kommunala och fristående verksamheter. Om dessa krav inte kan uppfyllas behöver kompletterande investeringar göras i närliggande naturområde eller parker för att förskolor och skolor ska kunna vistas där dagligen, exempelvis behövs toaletter, dricksvattenfontäner och vind/solskydd
- säkerställa att planeringen tar hänsyn till behov av ytor för teknisk infrastruktur och stärka samordningen med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser avseende logistik, infrastystem och infrastruktur i alla skeden av planering och genomförande
- i de beslut som fattas om stadsutveckling särskilt analysera och redovisa planerade arbetsplatser i förhållande till bedömd arbetsplatspotential samt i större stadsutvecklingsprojekt analysera näringslivets möjligheter i samverkan med kommunstyrelsen, Stockholm Business Region och berörd stadsdelsnämnd
- intensifiera det strategiska arbetet tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och Stockholm Business Region AB för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i översiktsplanens fokusområden i Stockholms södra delar
- säkerställa genomförandet av översiktsplanen och kontinuerligt följa upp dess mål och strategier
- implementera socialt värdeskapande i översiktsplanens fokusområden och strategiska samband liksom i övriga delar av staden
- fortsätta utveckla metoder för socialt hållbar stadsutveckling inom ramen för Fokus Skärholmen och applicera erfarenheterna i översiktsplanens övriga fokusområden och strategiska samband
- i analys av lokala behov utgå från stadsdelsnämndernas lokala utvecklingsarbete
- i stadsplaneringen arbeta för offentlig miljöer som är trygga och säkra

- skydda blå- och grönklassade byggnader och miljöer så att de inte förvanskas. Rivningar ska endast godkännas i undantagsfall och nämnden ska utreda hur antalet rivningar kan minskas.

En klimatsmart stad

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt, minska transporter, och bidra till målet om fossilbränslefrihet till år 2040. I detta ska nämnden främja mobilitetstjänster och stimulera miljövänligt byggande, lösningar för förnyelsebar energi samt ekosystemtjänster
- verka för att möjliggöra utvecklingen av laddinfrastruktur som kräver utrymmesplanering och bygglov
- beakta effekter av ett förändrat klimat såsom skyfall, havsnivåhöjningar och värmeböljor i planeringen och bistå kommunstyrelsens arbete med klimatanpassning
- stärka kompetensen kring dagvatten och skyfallshantering i stadsutvecklingen
- säkerställa att åtgärder för att hantera översvämningsrisker vidtas i planprocessen, att stadens skyfallsmodell beaktas i stadsplaneringen och utgå från riktlinjerna och åtgärds måttet vid planering och projektering av dagvattenhantering vid nybyggnad och större ombyggnationer
- i utvecklingen beakta stadens mål för solceller, genom att underlätta bygglovshantering
- säkerställa att huvuddelen av alla nybyggen ska ha gröna tak som bidrar med fördröjning av dagvatten och/eller har solceller
- i samarbete med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inrätta naturreservat i Hagsätraskogen och i Kyrkhamn, påbörja planeringen av en ekodukt mellan Älvsjöskogen och Hagsätraskogen för att stärka det viktiga ekologiska sambandet däremellan samt utreda reservatsbildning i Fagersjöskogen, och utvidgning av naturreservatet i Årstaskogen till att omfatta hela skogen. I arbetet beaktas bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur
- i samarbete med Stockholms Hamn anlägga flexibla kajer som kan användas för person- och godstransporter.

En ekonomiskt hållbar stad

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- i mycket tidiga skeden som till exempel i områdesplaneringen utgå från ett hållbart investerings- och driftkostnadsperspektiv
- stärka förmågan att göra tidiga ekonomiska bedömningar, samt att tydliggöra arbetssätt och samarbete med framför allt exploateringsnämnden, trafikenämnden, fastighetsnämnden och SISAB, med syfte att staden ska utvecklas på ett ekonomiskt hållbart sätt
- säkra utrymmet för de investeringar som krävs för infrastruktur och samhällsservice samt att möjliggöra en mer jämlik fördelning av investeringar över staden, genom att genomföra prioriteringar i enlighet med investeringsstrategin
- i planeringen säkerställa att lösningar väljs ur ett driftekonomiskt perspektiv tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser

- i samarbete med exploateringsnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser, säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar och driftoptimerar för offentlig service, boenden inom funktionshinderomsorg, äldreomsorg och socialpsykiatri, förskolor, skolor, idrottsanläggningar, omsorg, kultur, föreningsliv, näringsliv och rekreation i hela staden
- i ett tidigt skede av planeringen behandla byggnation av exempelvis skolor och idrottsplatser så att ändamålsenliga lokaliseringar kan erhållas till rimliga kostnader för mottagande nämnd
- så långt det är möjligt uppnå full kostnadstäckning för nedlagt arbete i stora infrastrukturprojekt
- i planeringen beakta de åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm
- tillvarata privata aktörers kunskaper och engagemang för att säkerställa genomförbarhet i planeringen
- säkerställa förmågan att planera stora och komplexa stadsutvecklingsprojekt.

En demokratiskt hållbar stad

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- tillvarata invånarnas lokalkunskap, åsikter och idéer så att stadens fysiska miljö utvecklas med bästa resultat
- stärka stockholmarnas inflytande över sin närmiljö genom en utökad dialog på lokal nivå och utvecklade former för dialog med barn och unga, flickor och kvinnor liksom andra grupper som är underrepresenterade i stadsutvecklingsprocesser
- följa upp och utvärdera dialogerna med särskilt fokus på vilka grupper som deltar samt vilka effekter delaktigheten har. Återkoppling till deltagarna är en viktig del av arbetet
- i planeringen främja jämställdhet och säkerställa barn- och äldreperspektiv bland annat genom att tillämpa SVA-analys.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

23. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Stadsbyggnadsnämnden** godkänns.

Trafiknämnden

Stockholm ska ha ett välfungerande transportsystem med minimal klimatpåverkan. Stockholm ska vara en stad där det är lätt att promenera eller ta sig fram med cykel året om. I Stockholm prioriteras utbyggd kollektivtrafik snarare än dyra motorvägsbyggen. Framtidens transporter kommer att vara kollektiva, fossilfria och planeras kring allas möjlighet att röra sig i staden. Den gemensamma stadsmiljön ska vara attraktiv, välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm och ge alla stockholmare möjligheter till möten, vistelse och rekreation.

Nämndens uppgifter

Nämnden är huvudman för allmänna platser och väghållare enligt väglagen. Nämndens ansvar omfattar:

- skötsel av stads- och gatumiljön samt vissa parker (Kungsträdgården, Berzelii park, Norra Bantorget, Strömparterren, Årstafältet och Järva friområde)
- investeringar i gator och vägar samt ovan nämnda parker
- samordning och utveckling av stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet
- skötseln av stadens samtliga träd på gatumark
- markupplåtelser
- utveckling av stadens torg, med undantag för saluhallstorg, vilka ligger inom fastighetsnämndens ansvarsområde
- strategisk trafikplanering i staden
- utveckling av trafiksäkerheten
- trafik- och parkeringsövervakning.

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- genomföra åtgärder på gator, platser och torg som leder till ökad trygghet och allmän säkerhet
- i samarbete med stadsdelsnämnderna verka för en tryggare och säkrare utemiljö, genom exempelvis förbättrad belysning, parkmöbler och växtbeskränningar, med fokus på de mest otrygga platserna
- arbeta för ökad säkerhet för oskyddade trafikanter, i synnerhet vid skolor, förskolor, olycksdrabbade gång- och cykelstråk och vid gatuarbeten
- bidra till genomförandet av det lokala utvecklingsarbetet i de sju prioriterade stadsdelsnämnderna i ytterstaden
- arbeta för att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner samt prioritera fokusområdena och de strategiska sambanden som pekas ut i översiktsplanen
- delta i arbetet med att utveckla en samlad produktionsplanering med utgångspunkt från kommunfullmäktiges mål för bostadsbyggandet, översiktsplanen samt utbyggnaden av kollektivtrafik
- delta från ett tidigt skede i samtliga stora exploateringsprojekt och i mindre exploateringsprojekt som berör platser med större flöden av gång-, cykel-, kollektiv- eller biltrafik för att säkerställa god framkomlighet
- bistå exploateringsnämnden i samordningen avseende logistik och teknisk infrastruktur i alla skeden av planering och genomförande av stadsutvecklingsprojekt
- delta i cityförnyelsen och i det arbetet beakta de framtagna principerna för samfinansiering med fastighetsägare som tagits fram gemensamt mellan exploateringsnämnden och trafiknämnden

- vara en aktiv part i stadens samverkan kring att hitta platser för och möjliggöra uppförande av modulhus initialt avsedda som bostäder till nyanlända samt öka ambitionen och tillskapa fler genomgångsbostäder för prioriterade grupper
- utveckla samordningen och samarbetet med ledningsdragande bolag i staden och andra aktörer för att utveckla verksamheten med inriktning mot en effektivare hantering av tillstånd och minskade störningar i näten
- inom ramen för Fokus Skärholmen och i dialog med invånare och föreningar i stadsdelen utveckla Vårbergstoppen till en modern stadspark
- genomföra gång- och cykelinvesteringar på snabba och säkra cykelvägar med utrymme för omkörning såväl som säkra och framkomliga gångbanor samt en tydlig separation dem emellan. Övergångsställen över cykelvägar behöver vara tydligt skyltade och markerade
- anlägga fler cykelställ och cykelparkeringar i stadsmiljö, för att underlätta för cyklister och öka framkomligheten för fotgängare
- kartlägga och vid behov åtgärda övergångsställen för att minska riskerna för skador och konflikter mellan fotgängare och övrig trafik
- åtgärda tre särskilt viktiga trafikknutpunkter. Vid Liljeholmen bör cykelvägen få ett körfält av Södertäljevägen för att undvika konflikt med gående mellan Liljeholmen och Mariehäll. Längs Gamla stans västra sida bör den nuvarande cykelvägen göras enkelriktad och en norrgående cykelbana anläggas längs Munkbroleden-Myntgatan-Riddarhusgränd. Götgatan mellan Hornsgatan och Medborgarplatsen avlastas om en cykelväg kan dras genom Söderledstunneln, men det finns ändå skäl att markera en särskild cykelväg över puckeln
- anlägga cykelparkering under tak vid alla viktiga kollektivtrafikknutpunkter, som exempelvis T-centralen, Odenplan, Fridhemsplan, Liljeholmen, Gullmarsplan, Tekniska högskolan och Årstaberg
- genomföra en informationskampanj riktad till stadens fotgängare, cyklister och motorfordonsförare som syftar till att öka kunskapen om och efterlevnaden av viktiga trafikregler, som att fordon eller gående inte får uppehålla sig på cykelbanor och att cyklister har väjningsplikt för fotgängare vid övergångsställen
- utreda möjligheterna att endast tillåta eldrivna mopeder klass II på cykelvägar i innerstan
- säkerställa att minst 2000 nya lånecyklar tillhandahålls i ytterstaden och att det finns lånestationer vid alla kollektivtrafikknutpunkter
- eftersträva allgrönt för gående och cyklister vid passager över breda vägar
- förbättra vinterväghållningen genom bland annat utöka antalet sopsaltade trottoarer och gångbanor i enlighet med jämställd snöröjning
- inleda dialog för samarbete med region Stockholm kring lånecyklar
- tillämpa medborgarbudget i minst ett projekt i varje stadsdel
- kontoret ska delta aktivt i lokal samverkan och verka för ett mer områdesbaserat arbete
- i samarbete med lokala aktörer ta fram en plan för Hästa gårds framtida utveckling och förvaltning för att säkerställa att gården drivs långsiktigt och att det finns stort utrymme för deltagande för lokalbefolkningen, föreningslivet samt skola och barn- och ungdomsverksamhet. Inriktningen bör vara att gården bedrivs som en hub för urban omställning till ett mer hållbart samhälle exempelvis genom lokal stadsnära livsmedelsproduktion
- utforma kriterier i tre nivåer för cykelvänliga arbetsplatser, söka partners bland alla arbetsgivare i staden med fler än 10 anställda, särskilt uppmuntra kommunala arbetsplatser att ansluta sig, och årligen utse stadens bästa cykelarbetsplats

- utreda och föreslå en tillståndsmodell för friflytande mobilitetslösningar såsom elsparkcyklar, som vid behov innehåller specifika kravställningar, avgiftsbeläggning och begränsning av antalet fordon så att de inte utgör hinder i, eller inkräktar på det offentliga rummet.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- utreda hur staden fram till 2030 kan minska biltrafikarbetet med 30 procent från 2017 års nivå samt minska utsläppen från transportsektorn med 80 procent jämfört med 2010, samt vidta de åtgärder som krävs för att nå målen
- samverka med andra berörda aktörer för att koordinera trafikstörande bygg- och infrastrukturprojekt så att störningarna minimeras
- i samverkan med godstransportbranschen och andra aktörer genomföra åtgärder som bidrar till att skapa ett effektivare, säkrare och mer miljöanpassat transportsystem, till exempel off-peak-leveranser och samlastningsprojekt
- arbeta vidare utifrån den genomförda förstudien av samlastning med att stegvis gå mot mer samlastning, med det långsiktiga målet att alla stadens leveranser ska ske via samlastning för att både minska trafikmängden och utsläpp från transporter. Om kommunalt ägda samlastningscentraler bedöms påskynda utvecklingen ska sådana inrättas
- utreda förutsättningarna för en snabb elektrifiering av den tunga vägtrafiken i Stockholm, med målet att alla godstransporter och all busstrafik i innerstaden ska vara elektrifierade senast 2030
- erbjuda off peak-leveranser för eldrivna lastfordon i hela kommunen
- införa möjligheten att låta eldrivna lastfordon utnyttja busskörfält på infartsleder i kommunen
- utreda riktlinjer i syfte att öka andelen elbilar i bilpooler som utnyttjar av kommunen godkända särskilda p-platser
- fortsätta arbetet med framkomlighetspaket för sex busslinjer med egna busskörfiler som prioriterad åtgärd
- utreda hur fler gator kan göras till permanenta gångfartsgator i innerstan och runt stadsdelscentra i ytterstaden för att minska biltrafiken och göra staden mer levande och vänlig. En lämplig stadsdel att börja med är Södermalm, där ”storkvarter” skulle kunna skapas genom att ungefär varannan gata i både nord-sydlig och öst-västlig riktning stängs av för biltrafik med samma regelverk som gäller i Gamla Stan
- utreda införandet av bilfria zoner
- verka för en fossilbränslefri organisation 2030 och fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner
- utveckla laddning i gatumiljö i såväl innerstaden som ytterstaden tillsammans med näringslivet och Stockholm Parkering så att staden kan tillhandahålla laddmöjligheter som svarar mot de ökande behoven och driver på för omställning
- genomföra en översyn av stadens cykelplan för att öka ambitionen och anpassa planen till förändringar av lagstiftningen kring cykling, stadsutveckling och innovationer på området
- stärka sambandet och återkopplingen mellan enskilda cykelsatsningar och stadens cykelplan
- fortsätta arbetet med Grönare Stockholm utveckla återrapporeringen av det arbete som bedrivs av samordningsgruppen för Grönare Stockholm
- väga in klimat- och miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv i bedömningen vid val av material i samband med beslut om investeringar och reinvesteringar

- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden aktivt följa och utvärdera teknikutvecklingen avseende åtgärder för att minska partikelemissionerna vid sidan av minskad dubbdäcksanvändning
- bedriva påverkansarbete mot Trafikverket för att förbättra luftkvaliteten längs de statliga vägarna och bidra till genomförandet av åtgärderna som anges i det av Länsstyrelsen framtagna åtgärdsprogrammet för att klara miljökvalitetsnormerna
- etablera en strategisk funktion för skyfallshantering i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- utveckla arbetet med att tillvarata grönytors möjligheter att motverka och mildra effekterna av extrema klimatrelaterade händelser, som intensiva värmeböljor och skyfall
- tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB utgå från riktlinjerna och åtgärds måttet vid planering och projektering av dagvattenhantering vid nybyggnad och större ombyggnationer
- i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och stadsdelsnämnderna klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar
- utöka dubbdäcksförbudet till fler gator och på sikt införa detta i hela innerstaden och i andra områden med förhöjda partikelhalter
- utveckla konceptet i stan utan min bil som nu sker en gång per år till att inträffa ett flertal gånger per år i större delen av innerstaden. Undantag från den bilfria dagen ska ges åt buss, taxi, färdtjänst, utryckningsfordon samt yrkestrafik
- utred förutsättningarna att bekämpa råttor i innerstaden med hjälp av hundar
- verka för en fossilfri fordonsflotta 2030
- införa en miljözonsdefinition som förbjuder framförande av fossilbilar tillverkade efter ett visst datum med bred tillämpning och därigenom en starkt styrande funktion på nybilsinköp, som förbättrar luftkvaliteten och samtidigt minskar klimatutsläppen. De nya miljözonerna har tyvärr inte utformats på ett sätt som hjälper klimatomställningen av transportsektorn.
- verka för att staten inrättar möjligheter att införa miljözoner enligt ovanstående och, om så sker, bör hela innerstaden omfattas från 2022 och hela kommunen från 2025. Därefter får alltså inga nya bensin- eller dieslbilar framföras inom zonerna.
- inom några år efter ovanstående införa förbud för framförande av alla fossilbilar, förslagsvis från 2030 i innerstaden och 2035 i kommunen.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- förbättra samordningen med exploateringsnämnden för att öka nämndens möjligheter att planera och påverka de investeringar, som är en konsekvens av exploateringsverksamheten
- tillsammans med exploateringsnämnden tillämpa och utveckla driftsnyckeltal i planeringsprocessen för att möjliggöra långsiktigt hållbara driftsekonomiska prioriteringar samt öka förutsägbarheten i kostnaderna för framtida drift av nya områden
- följa parkeringsintäkternas utveckling i syfte att förbättra de långsiktiga intäktsprognoserna

- budgetera vinterväghållning utifrån kunskapen från tidigare års vintrar och planera för en viss flexibilitet inom sitt ansvarsområde så att omställningar kan göras för exempelvis utökat barmarksunderhåll under snöfattiga vintrar
- utveckla upphandlingsverksamheten genom att arbeta i samverkansformer, utveckla upphandlingsmodellerna, inrätta dynamiska inköpssystem och börja med kategoristyrning
- i samband med beslut om investering och reinvesteringar lägga ökat fokus på att analysera drift- och underhållskonsekvenserna samt upprätta och följa noggranna drift- och underhållsplaner för anläggningarna för att säkerställa en optimal förväntad livslängd
- i samband med löpande underhåll genomföra kostnadseffektiva åtgärder för förbättrad framkomlighet för cykel vid trafikljus, exempelvis att alla trafiksignaler förses med överanmälan från biltrafik, detektering samt tryckknappslåda som enkelt går att nå från cykelbanan
- delta i arbetet med Digital Demo inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför
- digitalt tillgängliggöra relevanta mätdata från stadens mätstationer, som antalet passerande fordon, cyklar eller gående
- fortsätta satsningen med Stockholmsvärdarna, som samtidigt skapar fler vägar till arbete och håller staden ren
- utvidga boendeparkering till fler zoner och höjda parkeringsavgifter för att minska bilåkandet i stadensamt ta bort avgiften för handikappatillstånd.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- arbeta för förbättrad tillgänglighet i stadsmiljön för alla, oavsett funktionsförmåga.
- arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv och särskilt beakta behov hos barn och äldre.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Köpt energi (GWh)	1690 GWh	1640 GWh	1585 GWh
Passager över innerstadssnitt, tunga lastbilar	18 100	18 100	18 100
Gångflöde på ett urval av gator	Ska öka med 1 % sammanvägt för de gator som mäts	Ska öka med 1 % sammanvägt för de gator som mäts	Ska öka med 1 % sammanvägt för de gator som mäts
Cykelantal	87 000 st	87 500 st	88 000 st
Andel lediga avgiftsbelagda parkeringsplatser i innerstaden, dagtid	15%	16%	17%
Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogas fordon	85%	85%	85%

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

24. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Trafiknämnden** godkänns.

Utbildningsnämnden

Alla i staden ska uppleva sin skolgång som lärorik och trygg och ska gå ut skolan med godkända betyg. Lärarna ska ges förutsättningar fokusera på undervisning. Antal fritidspedagoger och socialpedagoger ska öka för att skapa en trygg skola där alla barn och elever får bli sedda och ha en trygg vuxen i närheten att vända sig till. Skolan ska präglas av tillit till professionens kunskaper. Staden ska särskilt arbeta för att stärka skolor i området med låga socioekonomiska förutsättningar.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunens uppgifter som huvudman inom skolväsendet enligt skollagen eller annan författning för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, fritidshem och fritidsklubb
- att styra och stödja Stockholms stads skolors arbete mot de nationella målen samt Stockholms stads mål om kunskaps- och resultatutveckling
- elevhälsans förebyggande, medicinska respektive behandlande insatser i stadens kommunala skolor
- skolslussen, det vill säga stöd och vägledning vid skolval
- aktivitetsansvaret enligt skollagen, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, för ungdomar som inte fullföljt gymnasiet
- verksamhetsförlagd utbildning i skola och förskola
- att utöva insyn i fristående skolor i enlighet med skollagen samt att hålla sig informerad om hur den fristående verksamheten utvecklas
- att i nära samverkan med stadsdelsnämnderna samordna frågor som är gemensamma för stadens förskolor
- att i dialog med stadsdelsnämnderna och fristående aktörer samordna gemensamma frågor för förskoleverksamheten i staden, bland annat att vara systemförvaltare för kösystemet
- att godkänna och utöva tillsyn av fristående förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg enligt skollagen, vilket bland annat inbegriper att följa upp och säkerställa att fristående förskolor följer ramöppettiderna och har tillgång till gårdar som motsvarar Boverkets allmänna råd om friyta
- tillståndsprövning för och insyn i fristående verksamhetsutövare av barnomsorg på obekväm arbetstid
- att godkänna och administrera ansökningar om barnomsorg på obekväm arbetstid från vårdnadshavare
- att tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn från sex år och fram till vårterminen då de fyller tretton år
- administration av bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område
- att i samråd med kommunstyrelsen söka statsbidrag som gäller de pedagogiska verksamheterna, exempelvis grundskola och förskola
- bedriva och utveckla introduktionsförskolor
- arbeta med och utveckla skolsociala team
- skolpengens andel av schablonen ska även fortsättningsvis vara 73%

Utbildningsnämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet förskola inklusive en analys av utvecklingen inom området.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- i samarbete med stadsdelsnämnderna minska barngruppernas storlek i förskolan med målsättningen att nå riktmärke om max 12 barn i grupper 1-3 år och max 16 barn i grupper 4-5 år samt höja personaltätheten i förskolan för att garantera verksamhetskvaliteten
- säkerställa att arbetet med att personal får utbilda sig till förskollärare och barnskötare på arbetstid fortsätter, samt att ny personal får en bra introduktion
- öka antalet kommunala förskolor och skolor
- öka likvärdigheten mellan stadens skolor och arbeta för att skolor med lägre resultat förbättras samt att skolor med goda resultat fortsätter sitt framgångsrika arbete
- främja alla barns och elevers utveckling och lärande och se till att alla barn och elever får lämpligt stöd för att nå sin fulla potential
- utveckla stadens skolgårdar så att de inbjuder till lek och lärande
- säkerställa att alla stadens skolor har en väl fungerande elevhälsa och elevhälsoteam med tillgängliga skolkuratorer, skolpsykologer, skolsköterskor och specialpedagoger/-lärare
- säkerställa att skolans elevhälsoteam och andra kompetenser samverkar i det förebyggande arbetet för att snabbt identifiera elevers behov av stöd och genomföra de insatser som behövs
- utveckla arbetet med elevhälsoteamen i syfte att stödja skolor i det sociala arbetet
- samverka med föräldrar, socialtjänst, psykiatri och andra aktörer för att tidigt identifiera och ge barn och elever i behov av stöd rätt insatser
- säkerställa att alla stadens skolor har väl fungerande rutiner för orosanmälan till socialtjänsten
- säkerställa att nämnden har väl fungerande arbetssätt och rutiner för att utreda, åtgärda och följa upp elevers frånvaro, oavsett huvudman, i syfte att öka närvaron och minska antalet elever med upprepade och längre frånvaro
- säkerställa att nämnden har väl fungerande arbetssätt och rutiner för skolpliktsbevakning oavsett huvudman
- verka för att den psykiska hälsan bland stadens elever förbättras generellt och arbeta särskilt för att minska skillnader mellan flickor och pojkar
- öka tryggheten i alla stadens skolor generellt och arbeta särskilt för att minska skillnader mellan flickor och pojkar
- säkerställa att alla stadens skolor har tillgång till professionell studie- och yrkesvägledning
- säkerställa att elever i årskurs 4-9 som riskerar att inte nå kunskapsmålen erbjuds sommarskola
- säkerställa att elever som inte nått målen i grundskolans simundervisning erbjuds simskola under sommarlovet verka för förbättrade betygsresultat i årskurs nio generellt och arbeta särskilt för att minska skillnader mellan flickor och pojkar
- simundervisning är en viktig del av idrott och hälsa. Alla elever ska få simundervisning från och med första klass och genom hela sin skolgång
- verka för att öka andelen elever som i årskurs nio får behörighet till gymnasiet
- verka för att alla stadens grundskolor tar emot nyanlända elever

- verka för att alla stadens grundskolor har en blandad elevsammansättning med avseende på klass, kön, bakgrund med mera
- verka för att fler elever går klart gymnasiet och öka andelen elever som tar ett gymnasiebevis inom tre år efter avslutade studier
- underlätta för elever på yrkesprogram att tillägna sig högskolebehörighet
- verka för att öka andelen elever som söker och bereds plats på en gymnasieskola i kommunal regi
- verka för att fördela introduktionsprogrammen jämnt i stadens gymnasieskolor i kommunal regi
- säkerställa att elever i grundsärskolan ges möjlighet, när det är lämpligt för eleven, att delta i undervisning tillsammans med grundskolans elever
- säkerställa en kontinuerlig uppföljning av undervisning och elevernas kunskapsutveckling i grundsärskolan
- samordna och skapa förutsättningar för god pedagogisk kontinuitet vid övergång från en skolform till en annan i stadens förskolor och skolor
- säkerställa och följa upp att barn som bor i skyddat-, akut- eller utredningsboende har en väl fungerande skolgång och att de vid behov får rätt stöd för att uppnå målen
- verka för att skolmåltiden i alla stadens skolor är likvärdig samt att maten är näringsrik och håller en hög kvalitet
- säkerställa att barn och elever får stöd i att använda IT som en resurs i lärandet och vara drivande i digitaliseringsarbetet inom förskolan och i grundskolan
- verka för en mer likvärdig fritidsverksamhet
- i samarbete med stadsdelsnämnderna verka för att öka andelen inskrivna barn i förskolor där inskrivningsgraden är låg med fokus på områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma
- tillgängliggöra skolidrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid och öppna upp andra skollokaler för föreningsliv och civilsamhälle vid sidan av undervisningstid
- delta i samordnad skolplanering i Stockholm (SAMS) för både grund- och gymnasieskolan, gymnasieplaneringen ingår framöver i ordinarie SAMS-arbete och utgår från kommunstyrelsens planeringsinriktning
- kartlägga regionala noder och knutpunkter i kollektivtrafiknära lägen utifrån den regionala samverkansmodellen för gymnasieskolan vid planering av utbyggnad
- samarbeta med stadsdelsnämnderna i det lokala utvecklingsarbetet, särskilt i de sju prioriterade stadsdelsområdena
- i samarbete med SISAB och kommunstyrelsen se över möjligheten att öka riktvärdet för vad en förskoleplats får kosta för att främja förskolelokaler som såväl tillgodoser barnens behov som medarbetarnas arbetsmiljö
- ge fritidshemmen goda möjligheter att samverka med lärarna i ett ömsesidigt och jämbördigt samarbete samt säkerställa att de får tid att planera och följa upp arbetet
- arbeta för att det ska finnas minst en legitimerad fritidspedagog på varje fritidshem och fritidsklubb
- säkerställ att personalen inom skolan och fritidshem får planeringstid, reflektionstid och tid för efterarbete i den utsträckning som verksamheten kräver
- förbättra ljudmiljön i skolans lokaler för både elever och personal
- säkerställa att alla elever garanteras en god tillgång till rena och välskötta toaletter och duschar, så att alla skolbarn ska använda dessa istället för att vänta tills de kommer hem

- strategiskt arbete med kompetensutveckling för personal med specialkompetens
- fortsätta och utveckla och permanenta arbetet inom projektet Mobila lärarteam. Utöka arbetet till fler verksamheter och på sikt alla kommunala skolor
- utveckla arbetet med skolsociala team
- arbeta med skolorna för att få ner sjuknärvaro, alla ska känna att de inte behöver gå till jobbet sjuka. Alla ska känna att verksamheten fortgår även om de behöver sjukskriva sig.
- utöka andel personal med specialkompetens om barn med särskilda behov
- fortsatt samarbete med utbildning i samarbete med högskolor som exempelvis kurs i normer och strukturer kring bland annat genus, sexualitet, rasism och funktionalitet
- utveckla arbetssätt som finns för skolan att tillsammans med lärosäten i regionen ta fram kurser för att öka kompetensen inom särskilt prioriterade områden. För skolan finns kurs om normer och strukturer kring bland annat genus, sexualitet, rasism och funktionalitet. Utveckla arbetet för att främja forskning inom förskolområdet. Som en del i att synliggöra förskolan och höja förskolans status
- bistå skolorna i arbetet med att genomföra en analys av sin organisation för att kunna avgöra vilken organisatorisk förändring och i förekommande fall kompletterande kompetens som behövs för att säkerställa vilka åtgärder som behövs för att lärarna ska få koncentrera sig på kärnuppdraget. De skolor som i sin analys av organisationen kommer fram till att det elevsociala behövs förstärkas ska anställa socialpedagoger för att det ska finnas personal på skolan som har specialkunskaper i det elevsociala arbetet.
- möjlighet för fritidspersonal till verksamhetsförlagd utbildning till fritidspedagog
- fortsätta projektet med lönetillägg för skolor med högt socioekonomiskt index för att möjliggöra rekrytering av legitimerade lärare.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- verka för minskad energianvändning i all verksamhet
- förebygga att avfall och matsvinn uppstår i all verksamhet och verka för att en större andel produkter och material återanvänds
- sortera ut mer material och avfall för återvinning i all verksamhet
- verka för att skolmåltiden ger minskad påverkan på klimat och miljö
- öka andelen ekologiska livsmedel och vegetabilier i skolmåltiden
- förmedla och förankra strategier för energihushållning, kosthållning och hållbar utveckling i elevernas lärande
- utbilda och sprida information om hur värmeböljor och annat extremväder ska hanteras i stadens förskolor, skolor och fritids
- verka för att förskolegårdar i huvudsak ska ha en friyta på minst 30 kvm per barn samt minst 3 000 kvm, och skolgårdar en friyta på minst 20 kvm per barn.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- säkerställa principen om lika villkor
- fördela ekonomiska resurser till skolor i kommunal och fristående regi med hänsyn till socioekonomiska förutsättningar

- stärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer i verksamheten, både i stadens skolor och i central förvaltning, för en ändamålsenlig och effektiv styrning och resursanvändning
- i samverkan med stadsdelsnämnderna föra dialog kring resultatutvecklingen i förskolans kvalitetsredovisningar i syfte att säkerställa och utveckla stadens systematiska kvalitetsarbete
- samordna spridning av goda exempel på verksamhetsutveckling mellan stadens skolor
- stärka samverkan med näringsliv, universitet och högskolor i syfte att stärka sambandet mellan praktik och forskning samt för utveckling av verksamheten
- verka för att den regionala samverkansmodellen för gymnasiet uppnår bättre kostnadstäckning vid lokalinvesteringar och inhyrningar.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- verka för en god tillgång till utbildade barnskötare, legitimerade förskollärare, fritidspedagoger och legitimerade lärare i stadens förskolor och skolor
- ta fram en handlingsplan för att fasa ut allmän visstidsanställning för barnskötare och elevassistenter genom att fler får tillsvidareanställningar
- säkerställa att nyutexaminerade lärare får introduktion med mentorsstöd i enlighet med skollagen
- fortsätta satsningen på riktiga vägar till karriärutveckling för lärare och rektorer som är likvärdig över hela staden
- säkerställa att den centrala styrningen och stödet bidrar till att ge lärare goda förutsättningar att i första hand förbereda och genomföra undervisning och till att ge rektorer goda förutsättningar att bedriva ett pedagogiskt ledarskap
- verka för att elever har goda möjligheter att organisera sig och har förutsättningar att vara delaktiga i skolans utveckling och lärande miljö
- förmedla och förankra grundläggande demokratiska värderingar i skolan
- förmedla och förankra respekt för mänskliga rättigheter generellt och barns rättigheter specifikt i skolan
- motverka rasism i skolan och då utgå från stadens arbete med ECCARs tiopunktsprogram
- motverka diskriminering och mobbning och säkerställa att alla skolor har väl fungerande rutiner mot kränkande behandling
- säkerställa att alla som söker skola får information om att de har rätt till modersmålsundervisning om barnen pratar ett eller flera andra språk än svenska. Samt att de som tillhör en eller flera av de nationella minoriteterna har stärkt rätt till modersmålsundervisning
- stärka elevernas möjligheter att ta del av modersmålsundervisning och säkerställa att de som tillhör nationella minoriteter får modersmålsundervisning
- främja estetiska uttryck och rörelse i skolan som del av fler ämnen och under hela skoldagen
- fortsätta det framgångsrika arbetet med Mentorerna i våldsprevention (MVP)
- stärka det våldsförebyggande arbetet i stadens skolor generellt och sprida kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck
- arbeta särskilt mot våldsbejakande extremism och radikaliserings i stadens skolor i nära samverkan med stadsdelsnämnder och kommunstyrelsens centrala samordnare mot våldsbejakande extremism
- fortsätta det systematiska arbetet för en jämställd skola
- kontinuerligt arbete med att förbättra flickors skolmiljö

- säkerställa att alla elever har tillgång till fräscha toaletter och att det finns skräpkorgar och handfat på varje toalett för att underlätta för de som har mens samt tillgång till mensskydd för de som behöver
- stärka tillsynen av fristående förskolor med fokus på skollagens skrivningar om demokrati och jämställdhet, Boverkets allmänna råd om friyta samt läroplanens skrivningar om icke-konfessionell undervisning.

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska permanenta och utveckla arbetet utvärdera arbetet med de skolsociala teamen	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden införa skolsociala team i alla stadsdelar	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska möjliggöra för fler barnskötare inom fritidsverksamheten att utbilda sig till fritidspedagog och utbildade att läsa till barnskötare	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda möjligheterna för att lärare ska kunna vidareutbilda sig till speciallärare på delvis betald arbetstid	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska ta fram tydliga och generella arbetsbeskrivningar för elevassistenter	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska utveckla kompetensutveckling för personal i förskola, skola och fritids med fokus på NPF-diagnoser	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska ta fram kompetensutvecklingspaket för elevassistenter.	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska genomföra en kartläggning av modersmåslärares arbetsmiljö och kom med förslag på förbättrande åtgärder.	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska genomföra en kartläggning av elevassistenters arbetsmiljö och kom med förslag på förbättrande åtgärder	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda efterfrågan av förskoleverksamhet på meän kieli och samiska i samråd med berörda nationella minoriteter	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda vilka skolor som skulle behöva förstärka kompetensen med ytterligare speciallärare	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda möjligheten att utveckla stödet till barn i behov av särskilt stöd med digitala verktyg, samt utvärdera de insatser som görs idag för att dra lärdom av erfarenheter	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda hur ljudmiljön i stadens skolor kan förbättras	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda hur studievägledare skulle kunna stötta de elever som omfattas av den nya gymnasielagen, såväl inom grundskola och gymnasium samt att ytterligare platser behöver beredas	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda på vilket sätt stadens skolor och fritidshem kan stärkas i sitt arbete med sex- och samlevnadsundervisningen med avstamp i den nya samtyckeslagen	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda arbetssituationen för kuratorerna och skapa ett riktvärde för ett eventuellt maxtak för elever per kurator och termin.	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda hur övergången mellan förskolan och förskoleklass samt fritidshem kan förbättras.	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska genomföra fördjupade utredning vid tillsyn av de privata förskolorna för att se över hur utemiljön i verksamheterna uppfyller de allmänna råden om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska revidera riktlinjer för fristående förskolor i Stockholms stad för att ta fram riktlinjer för förskolgårdars utformning i linje med stadens arbete med lekvärdesfaktor	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

25. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Utbildningsnämnden** godkänns.

Äldrenämnden

Alla stockholmare ska känna trygghet inför ålderdomen. Äldreomsorgen ska vara jämställd, tillgänglig och likvärdig. Alla äldre har rätt till ett tryggt boende efter sitt behov och en vardag med hög livskvalitet. Ofrivillig ensamhet är ett stort hälsoproblem i vårt samhälle. Stadens verksamheter för äldre ska arbeta aktivt för att bryta social isolering och skapa sammanhang för social samvaro för fler genom stadsdelsnämndernas aktivitetscentrum och god samverkan med civilsamhället. Trygga villkor för den personal som möter äldre är en förutsättning för en verksamhet med hög kvalitet.

Nämndens uppgifter

Äldrenämndens ansvar omfattar bland annat:

- uppföljning, utvärdering och utveckling av äldreomsorgen
- utveckling och samordning av planeringen av vård- och omsorgsboenden inom stadsdelsnämndernas samverkansområden
- uppföljning av myndighetsutövningen inom äldreomsorgen i syfte att säkerställa likställigheten i hela staden
- inspektion av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- kvalitetsobservation av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- bidragsgivning till ideella organisationer inom äldreomsorgen
- samarbete med Stockholms region i gemensamma frågor samt inom Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum
- övergripande utbildning, fortbildning och kompetensutveckling för medarbetarna inom äldreomsorgen
- stadens jourverksamhet inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning
- hantering av ansökningar om trygghetslarm samt installation och larmmottagning
- köhanteringssystemet för vård- och omsorgsboenden samt servicehus
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) och lagen om valfrihetssystem (LOV)
- förvaltning av stadsövergripande avtal avseende vård- och omsorgsboende, hemtjänst och dagverksamhet inom äldreomsorgen.

Äldrenämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen. Ansvaret för genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling för vård- och omsorgsboenden ska återföras till äldrenämnden från kommunstyrelsen. Ansvaret för ungdomsbesök i äldreomsorgen ska föras över till arbetsmarknadsnämnden.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- samordna och utveckla arbetet med boendepplanen och bearbeta stadsdelsnämndernas/regionernas förslag samt föreslå beslut om åtgärder utifrån en sammanvägd övergripande bedömning av behov och framtida trender med mera
- bidra till utvecklingen av såväl biståndsbedömda som icke biståndsbedömda boendeformer för äldre

- i samarbete med exploateringsnämnden inarbeta strategier samt behovs- och efterfrågebedömningar för icke biståndsbedömda äldreboendestäder, seniorboendestäder, i den årliga hanteringen av den stadsövergripande boendepåänen. Boendepåänen ska ligga till grund för efterföljande års markanvisningar för seniorboendestäder
- delta i bedömningen av markanvisningsansökningar för vård- och omsorgsboenden
- fortsätta stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete att utveckla aktivitetscenter och andra sociala mötesplatser som syftar till att bryta social isolering och ofrivillig ensamhet bland äldre
- i samverkan med de stadsdelsnämnder som saknar aktivitetscenter se över möjligheten att etablera aktivitetscenter på andra platser än Micasas seniorboenden
- utveckla stadens äldreomsorg genom utredningar, uppföljningar, omvärldsbevakning och kunskapsspridning
- i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta att arbeta och utveckla ramtid inom hemtjänsten
- i samarbete med stadsdelsnämnderna införa ”Tryggt mottagande i hemmet” i hela staden
- i samråd med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med schemalagd reflektionstid i hemtjänsten
- i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra riktade utbildningar för att stärka medarbetarna inom äldreomsorgen i sin yrkesroll
- säkerställa att ickevalsalternativet inom hemtjänsten ska utgöras av hemtjänst i egen regi
- i samarbete med stadsdelsnämnderna stärka arbetet med de förebyggande och rehabiliterande insatserna genom att i ökad utsträckning samverka med arbetsterapeuter, fysioterapeuter och dietister samt anhörigkonsulenter och heminstruktörer för syn- och hörselskadade. Framförallt inom hemtjänsten och den uppsökande verksamheten
- i samverkan med stadsdelsnämnderna bidra till en äldreomsorg som präglas av ett mångfaldsperspektiv med individen i fokus. Kunskaper kring hur man når och bemöter personer som inte pratar svenska behöver öka. Likaså kompetens kring posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) som drabbar äldre på grund av trauman tidigare i livet
- fördjupa kunskapen kring äldre hbtq-personers livsvillkor
- fortsätta jämställdhetsarbetet inom äldreomsorgen genom bland annat könsuppdelad statistik och analyser av behov, efterfrågan och biståndsbeslut utifrån kön
- tillmötesgå behov hos äldre personer som lever med kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning
- säkerställa att de avtal som sluts håller en hög kvalitet och att de ger möjlighet till att sägas upp i de fall som kvalitetskraven inte uppfylls
- i syfte att fortsätta att utveckla ett multiprofessionellt arbetssätt inom stadens specialiserade hemtjänstgrupper med inriktning mot personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt ska stadens arbete inom området utvärderas
- fortsätta främja arbetet med att stärka demenskompetensen och utöka kvalitetsmärkningen Stjärnmärkt demens i stadens verksamheter
- i samarbete med stadsdelsnämnderna, lokala brottsförebyggande råd och polismyndighet arbeta för att stoppa våld och andra brott som drabbar äldre personer
- fortsätta att samarbeta med stadens kvinnojourer i syfte att utbilda personal inom äldreomsorgen i att upptäcka och hjälpa personer som utsätts för våld i nära relationer

- i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta kvalitetsutvecklingsarbetet inom särskilt boende för äldre
- i samråd med stadsdelsnämnderna säkerställa en tillförlitlig informationsöverlämning sker inom hemtjänsten och särskilda boenden
- i samarbete med stadsdelsnämnderna införa förstärkt rådgivning och stöd i syfte att underlätta och stötta äldre som vill byta bostad.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta utvecklingsarbetet med schemaläggning inom hemtjänsten i syfte att öka personalkontinuiteten, främja cykelandvändningen samt minska klimatpåverkan genom minskade biltransporter
- genom sitt uppdrag kring nutrition öka samordningen och stödet till stadsdelsnämndernas dietister i syfte att förbättra måltidsupplevelsen inom äldreomsorgen samt bidra till att maten är god och har ett bra näringsinnehåll samt är ekologisk
- utbilda och sprida information om hur värmeböljor ska hanteras i verksamheten
- verka för att tillagningskök för äldreomsorgens behov finns i olika delar av staden för att minska transporter och öka kvaliteten i mathållningen.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- arbeta för att äldreomsorgens verksamhet ska bli mer innovativ och utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik
- samordna de akademiska noderna för att dessa, i samverkan med universitet och högskolorna, ska främja utvecklingen av äldreomsorgen
- utveckla samarbetet med icke vinstdrivande verksamheter och initiera IOP-samarbeten inom äldreomsorgen
- genom sina inspektörer och kvalitetsobservatörer följa upp stadens äldreomsorg oavsett utförare
- fortsätta utveckla Hitta och jämför service och göra det möjligt att söka efter icke vinstdrivande verksamhet
- utreda ersättningssystemet i hemtjänsten i syfte att utforma och införa ett mer användarvänligt system som bygger på tillit.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- i samarbete med servicenämnden och stadsdelsnämnderna kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt för att förbättra information och kontaktvägar inom staden samt för stockholmare och brukare i äldrefrågor
- i samverkan med stadsdelsnämnderna vidareutveckla arbetet med anhörigstöd till närstående i syfte att stödja och vägleda i kontakten med kommunen, regionen eller andra myndigheter
- fortsätta och utveckla samverkan med Stockholms regionen och Storsthlm i syfte att säkerställa en individcentrerad och sammanhållen vård och omsorg av god kvalitet

- fortsätta samverka med socialnämnden och stadsdelsnämnderna för att nå ut till och utveckla insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper, exempelvis äldre personer som lever i hemlöshet, lider av psykisk ohälsa, har en beroendeproblematik, har en funktionsnedsättning eller är socioekonomiskt svaga
- i samarbete med kommunstyrelsen, Tillgänglighetskommissionen och andra berörda nämnder och aktörer fortsätta arbetet för att Stockholm ska bli en äldrevänlig stad
- i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen
- samordna tillhandahållandet av arbetsskor till hel- och deltidsanställd personal inom kommunens äldreomsorg genom medel reserverade i CM 2
- samarbeta med stadsdelsnämnderna i arbetet med att stödja chefers förutsättningar för ett närvarande ledarskap
- stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att förbättra arbetsmiljön inom hemtjänsten
- vidareutveckla samarbetet med föreningslivet
- arbeta för att stadsdelsnämndernas deltagande i stadens kvalitetsutmärkelse ska öka.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Andelen medarbete som genomgått utbildning om våld i nära relationer	Tas fram av nämnden	Tas fram av nämnden	Tas fram av nämnden

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utvärdera effekterna av skapandet av seniorboende med aktivitetscenter.	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska revidera stadens värdegrund för äldreomsorgen.	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med äldrenämnden genomföra en utvärdering av arbetet med äldre personer som lever i hemlöshet.	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska genomföra en utvärdering av stadens specialiserade hemtjänstgrupper med inriktning mot personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt.	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden se över nämndens organisation med målsättning att skapa utförarverksamhet inom vård- och omsorgsboende för dövblinda, profilhemtjänst och trygghetslarm samt överföra verksamheten vid Gamlebo från socialnämnden till äldrenämnden.	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden utreda vilken klimatpåverkan hemtjänstens transporter innebär.	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen implementera åtgärdsförslagen från kartläggningen av chefers förutsättningar i äldreomsorgen, inledningsvis genom att i pilotform pröva organisationsöversyn via Chefoskopet, mentorprogram och kompetensutveckling i ekonomi och bemanning.	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samverkan med äldrenämnden och socialnämnden utreda möjligheterna att öka likställigheten mellan socialsekreterare och biståndshandläggare inom äldreomsorg, socialpsykiatri och stöd och service för personer med funktionsnedsättning ifråga om bland annat titulatur, lön och förutsättningar att ägna sig åt socialt arbete.	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

26. Vänsterpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Äldrenämnden** godkänns.

Överförmyndarnämnden

Nämnden ska bedriva en rättssäker myndighetsutövning. God service och ett brukarperspektiv ska genomsyra verksamheten.

Nämnden uppgifter

Överförmyndarnämndens uppdrag är reglerat i föräldrabalken. Överförmyndarnämndens ansvar omfattar bland annat:

- rekrytering och byte av gode män och förvaltare
- tillsyn och arvodering av gode män och förvaltare
- information och utbildning av gode män och förvaltare
- särskilt stöd för rekrytering och arvodering av särskilt förordnade vårdnadshavare till ensamkommande flyktingbarn.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- utveckla en väl fungerande ärendehantering och genom förbättrad kommunikation öka tillgängligheten
- fortsätta prioritera arbetet med att korta handläggningstider
- i samarbete med socialnämnden fortsätta att genomföra specialutbildningar som riktar sig till gode män och förvaltare som vill och anses lämpade att ta sig an särskilt komplicerade och krävande uppdrag
- utreda möjligheten att införa anpassade arvodeskostnader för gode män och förvaltare som tar sig an särskilt komplicerade och krävande uppdrag, där det inte varit möjligt att rekrytera gode män och förvaltare till en normal arvodesnivå
- fortsätta arbetet med att utveckla nischade rekryteringsinsatser mot grupper där det finns personer som har särskilda kunskaper, erfarenheter eller kompetenser som möjliggör att ta sig an mer komplicerande uppdrag
- samverka med civilsamhället i arbetet med rekrytering av gode män och förvaltare
- fortsätta med en långsiktig plan för rekrytering och kontroll av gode män, förvaltare och särskilda vårdnadshavare, samt se över hur rekrytering och kontroll kan utvecklas
- fortsätta arbetet med att se över hur utbildningen av gode män kan förbättras med fokus på effektiva utbildningsinsatser
- fortsätta sin kunskapssatsning till medarbetare och chefer, såväl vuxen- som barnhandläggare samt implementera verktyg och metoder som kan användas i arbetet med att systematiskt pröva barnets bästa
- arbeta med uppföljning och utvärdering ur ett barnrättsperspektiv. Stadens strategi för barnets rättigheter och inflytande är vägledande i detta arbete
- nämnden ska bedriva sitt arbete med ett tydligt funktionshinderperspektiv och ge utrymme för att även huvudmännen kommer till tals i utformningen av nya metoder och arbetssätt.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- verka för minskad energianvändning

- förebygga att avfall uppstår och verka för att en större andel produkter och material återanvänds
- verka för ökad digitalisering av nämndens arbete.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- ska under året fortsatt driva ett långsiktigt och hållbart förändringsarbete mot en effektivare och mer ändamålsenlig organisation
- fortsätta den påbörjade digitaliseringsprocessen
- fortsätta arbetet med att ta fram metoder och nyckeltal för att mäta kvalitet, tillgänglighet, rättssäkerhet, effektivitet och brukarnas uppfattning om insatserna
- fortsätta utveckla prognossäkerhet
- fortsätta att utveckla samverkan med övriga aktörer, exempelvis Migrationsverket, SKL, Storsthlm, Länsstyrelsen, domstolar samt övriga överförmyndarnämnder för att säkerställa informationsöverföring, en likformig bedömning vid arvodering och ärendehandläggning samt stöd vid budget- och prognosarbete
- fortsätta utveckla den interna kontrollen i enlighet med gällande lagstiftning och kommunstyrelsens anvisningar
- säkerställa att den interna kontrollen är aktiv och integrerat i organisationen.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- prioritera fortsatt arbete med att systematiskt förbättra arbetsmiljön
- möjliggöra att nischade utbildningar för gode män erbjuds, till exempel om demens samt psykiska sjukdomar
- se över möjligheterna att i samverkan med Stockholms läns god man och förvaltare starta ett mentorsskapsprogram för gode män och förvaltare
- samarbeta med relevanta aktörer så att även ideella krafter tas tillvara samt fortsätta den dialog som inletts med funktionshinderrådet
- i den mån det är möjligt fortsätta det påbörjade arbetet med att fortbilda stadens biståndshandläggare och socialsekreterare om uppdraget som god man och förvaltare.

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Överförmyndarnämnden ska utreda möjligheten att ta fram ett riktvärde/maxtak för hur många uppdrag gode män och dylikt ska ansvara för	2020-01-01	2020-12-31
Överförmyndarnämnden ska inrätta en förvaltarenhet	2020-01-01	2020-01-01

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

27. Västerpartiets förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Överförmyndarnämnden** godkänns.

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: 1. *Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov* reserveras 5,0 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 488,2 mnkr främst för följande ändamål.

- Ökad trygghet – 20 mnkr ordningsvakter kvarstående från 2018
- Lokal samverkan
- Giftfri förskola
- Vattenförbättrande åtgärder
- Miljö- och klimatsamordnare
- Medel för lönetillägg i de sju prioriterade stadsdelsnämnderna
- Sparade medel av kommunfullmäktiges partier
- Sommarkoloniverksamhet inkl. LSS-kollo
- Skötsel av naturreservat
- Förskola – bidrag för hög hyra
- Särskilda boenden för äldre
- Särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning
- Säkra uppställningsplatser för utsatta EU-medborgare
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov

Vidare reserveras 781,7 mnkr i Central medelsreserv: 3. *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, komvux, grund- och gymnasiesärskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta, arbetsmarknadsnämnden samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden.

I Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* har utgifter om 500,0 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende investeringar för exempelvis följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Klimatinvesteringar
- Giftfri förskola
- Investeringar i trygghetsskapande åtgärder
- Vattenförbättrande åtgärder
- Investeringar i ny innovativ teknik

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

28. Till Central medelsreserv reserveras följande belopp för år 2020 med fördelning enligt budgetförslaget i denna titel.
29. Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5,0 mnkr
30. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 488,2 mnkr

31. Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, komvux, grund- och gymnasiesärskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta, arbetsmarknadsnämnden samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden reserveras 781,7 mnkr
32. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter reserveras 500,0 mnkr.

Finansförvaltning

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2020, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2018, är uppräknad med en bedömning av utvecklingen under inkomståren 2019 och 2020. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Landstings bedömning den 22 augusti 2019. Skatteunderlaget beräknas öka med 3,1 procent per år för åren 2019 och 2020. Stadens skatteinkomster är beräknade på en skattesats om 18:04 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodogörs staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften återgår till 2018 års nivå 7,5 öre av skatteunderlaget och beräknas uppgå till 214,7 mnkr.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Ägarens krav på utdelning tas huvudsakligen ut i form av obeskattade koncernbidrag. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag.

Budgeterad utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 1,325 mdkr. Utdelningen kan justeras genom beslut senast i tertialrapport 2 och får inte överstiga 1,325 mdkr.

Arbetsgivaravgifter

Stadens nämnder betalar lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkring och pensioner genom ett personalförsäkringspålägg som läggs på lönesumman. För arbetstagare födda 1955 och senare har detta beräknats till 41,5 procent för 2020, det vill säga en höjning med en procent sedan 2019. Pålägget består av följande poster: Lagstadgade arbetsgivaravgifter om 31,42 procent, avtalsförsäkringar om 0,03 procent och kalkylerade kostnader för avtalspension om 10,00 procent. Pålägget för personer födda 1954 och tidigare uppgår till 16,0 procent.

Kriterier för ansvarsfulla investeringar

Stadsledningskontoret ansvarar för upplåning och placeringar. Stockholms stad ska sträva efter att vara en ansvarsfull placerare, såväl för den egna verksamheten som för stadens samförvaltande donationsstiftelser. Placeringar ska endast göras i företag som följer internationella konventioner om mänskliga rättigheter, miljö/klimat, arbetsvillkor och affärsetik. Stockholms stad ska inte göra placeringar i företag där en väsentlig del av omsättningen kommer från tobak eller tobaksprodukter, alkoholvaror, pornografi, kommersiell spelverksamhet, vapen eller fossila bränslen. Placeringspolicyn ska därför skärpas enligt ovan.

Begravningsfond

Begravningsverksamheten finansieras genom en begravningsavgift. Överskott/underskott inom verksamheten avsätts centralt för balansering av resultat, som återförs till avgiftskollektivet.

Internränta

Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta i samband med budget. Staden eftersträvar en långsiktigt stabil internränta som reflekterar kommunkoncernens genomsnittliga finansieringskostnad kommande år. Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta för 2020 till 0,5 procent, (1 procent 2019).

Räntan för markinnehav motsvarar avgäldsrentan för tomträtter, som uppgår till 3,00 procent (3,00 procent 2019). Räntan för bostadsrättsinnehav motsvarar internräntan från och med 2019.

Förslag till budget och ägardirektiv 2019 och inriktning 2020-2021 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB

Stadens bolag är en strategisk resurs för att nå målen om en jämlik, jämställd och klimatsmart stad. Takten i bostadsbyggandet ska vara hög med en majoritet av hyresrätter till överkomliga hyror. Allmännyttiga bostäder och centrum ska inte säljas. Bolagen ska förvaltas och utvecklas utan vinstintresse och styrelserna ha samma krav på demokratiskt inflytande och offentlighet som nämnder. Investeringar som är nödvändiga för en växande stad samt minskad klimatpåverkan och klimatanpassning prioriteras. Bostads- och fastighetsbolagen ska underlätta bostads-, äldreboende- och skolförsörjningen samt bidra till att möta bostadsbehovet för grupper som staden har särskilt ansvar för. Staden ska behålla kostnadskontrollen och rådigheten samt sänka hyreskostnaderna för nämnderna i ett långsiktigt perspektiv genom att låta de egna bolagen bygga mycket.

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus ABs uppgifter

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar merparten av Stockholms stads aktiebolag. Stockholms Stadshus AB är moderbolaget i koncernen som består av 16 aktiva dotterbolag eller underkoncerner, samt två intressebolag.

Styrelsen för Stockholms Stadshus AB, koncernstyrelsen, ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB ska kontinuerligt följa större investeringsprojekt med fokus på långsiktigt positiva effekter för stadens medborgare, utveckling och ekonomi. Möjligheterna att tillsammans med fastighetsbolagen överföra fastigheter mellan bolag som bör utvecklas för exempelvis bostäder ska prövas kontinuerligt. Bolagen ska vara öppna för köp av projekt och fastigheter för att öka antalet hyresrätter och säkra skolförsörjningen.

Stockholms Stadshus AB ska kontinuerligt följa större investeringsprojekt med särskilt fokus på projekt med långsiktiga effekter för stadens utveckling och ekonomi, däribland utvecklingen av Stockholms Framtida Avloppsrening (SFA), Slussen, större hamninvesteringar som Norvik och stadsutvecklingsprojekt som Söderstaden och Norra Djurgårdsstaden.

Stockholms Stadshus AB ska bidra till en översyn av stadens fastighetsbestånd. Möjligheterna att tillsammans med fastighetsbolagen överföra fastigheter mellan bolag som ur ett användarperspektiv bör utvecklas för exempelvis bostäder prövas kontinuerligt.

Stockholms Stadshus AB ska särskilt verka för att förestående demografiska förändringar med en ökad andel barn och äldre i befolkningen kan mötas med bibehållen kvalitet och tillgänglighet i välfärden för stadens innevånare.

Moderbolagets uppgifter

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för merparten av Stockholms stads aktiebolag. I kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, samt att utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag. Moderbolaget följer upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer och av kommunfullmäktige gemensamma direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, i samverkan med stadsledningskontoret.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolagen*

Ett Stockholm som håller samman

- bidra till att utveckla hela staden samt bryta segregationen och ojämlikheten i boendet
- avsätta utvecklingspengar från koncernen för att ge centrum i ytterstaden möjlighet att utvecklas
- aktivt delta i arbete med att nå målet om 40 000 nya bostäder till 2020
- främja att bostadsbolagen tillsammans ska påbörja 3 000 bostäder per år under mandatperioden
- leda dotterbolagens arbete med bostadsförsörjning för prioriterade grupper
- följa dotterbolagens arbete med trygghetsskapande insatser
- säkerställa och stödja effektiva processer för en hög takt i bostadsbyggandet samt att samhällsservice planeras i tidiga skeden.

Ett klimatsmart Stockholm

- svara för koncernens övergripande arbete med att skapa ett fossilbränslefritt Stockholm 2040
- arbeta för att koncernen inklusive bostadsbolagen ska vara fossilbränslefria 2030.
- utveckla kommunkoncernens organisation och strategiska planering och uppföljning för en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning
- leda och följa upp arbetet med ökad energieffektivisering, återvinning inom koncernens fastighetsbolag samt ökad effektstyrning för att möta energitoppar och sänka värmen i garage och trapphus
- följa upp arbetet med dotterbolagens avfallshantering,
- tillhandahålla möjlighet till matavfallsinsamling i alla fastigheter senast 2021
- aktivt främja bolagens investeringar i solceller och utreda möjligheten att investera i vindkraft och innovativa lösningar för lagring av energi
- tillsammans med kommunstyrelsen utreda tillskapandet av ett särskilt bolag inom koncernen för produktion och handel med sol- och vindkraft
- införa en växtbaserad norm i förvaltningarna vilket innebär att alla livsmedel som köps in till tjänstemannaorganisationen ska vara fria från animaliska produkter.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- förvalta och utveckla stockholmarnas gemensamma egendomar i syfte att utan vinstsyfte tillhandahålla allmännyttiga anläggningar och tjänster
- leda koncernen, utveckla ägarstyrningen i dotterbolagen genom förstärkt uppföljningsfunktion samt ansvara för bevakning och samordning av ägarintresset i de bolag där staden är delägare
- följa dotterbolagens arbete med att minska kostnaderna för användning av konsulter

- aktivt verka för en hållbar fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden för att långsiktigt nå en bra struktur för standard, geografiskt läge och åldersfördelning
- aktualisera försäljningar av fastigheter av fastigheter som saknar strategiskt värde för staden. Allmännyttiga bostäder och centrum är undantagna och ska inte säljas
- delta i samordningen i tidiga skeden med berörda nämnder så att strategiska stadsutvecklingsprojekt genomförs på ett effektivt sätt
- i samråd med arbetsmarknadsnämnden fortsätta arbetet med att ta fram modeller och goda exempel för bolagens arbetsmarknadsinsatser.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- utveckla demokratin och öka insynen i moderbolaget och dotterbolagen
- följa dotterbolagens arbete med jämställdhet
- samordna koncernens csr-arbete
- ta fram etiska riktlinjer för hela koncernen som ska vara styrande för dotterbolagens externa samarbeten, uthyrningar och försäljningar
- säkerställa att Kulturhuset Stadsteatern har en fortsatt hållbar finansiering genom koncernbidrag och går in som hyresgäst i Kulturskolans nya scen i Husby
- pröva möjligheten att tillämpa sysselsättningsfrämjande krav i upphandlingar i enlighet med Stockholms stads program för upphandling och inköp.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Årlig energiproduktion baserad på solenergi (MWh)	7 000 MWh	10 000 MWh	13 000 MWh
Obligatorisk bolagsindikator			
Kostnader för konsulter	Tas fram av styrelsen	Tas fram av styrelsen	Tas fram av styrelsen
Andel bolag som har en plan för systematisk uppföljning av antal konsulter och konsultkostnaderna	100%	100%	100%

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholms Stadshus AB ska tillsammans med kommunstyrelsen utreda bildandet ett särskilt bolag inom koncernen för produktion och handel med sol och vindkraft	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stadshus AB utreda om SISAB ska ta över innehav av förskolelokaler även i bottenvåningar som för närvarande ägs och förvaltas av fastighetsnämnden och köps som en del i en bostadsrättsförening.	2020-01-01	2020-12-31
Stockholms Stadshus AB ska ta fram etiska riktlinjer för hela koncernen som ska vara styrande för dotterbolagens externa samarbeten, uthyrningar och försäljningar	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

33. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB** godkänns.

Bostadsbolagen

Stadens bolag är en strategisk resurs för att nå målen om ett jämlik, jämställd och klimatsmart stad. Bostadsbolagen är stadens viktigaste verktyg för att säkra bostadsförsörjningen och ska användas strategiskt för att bidra till en jämlik och hållbar stad. Allmännyttan ska ges tillräckligt med markanvisningar för att nå nyproduktionsmålen. Bolagen ska bygga välplanerade och klimatanpassade hyresrätter med god standard, stora lägenheter i områden med trångboddhet och lägenheter med överkomliga hyror i segregerade villaområden. Bolagen ska ha hållbarhetsfokus på underhåll och upprustning och öka hyresgästernas inflytande. Bolagen ska genom investeringar i bland annat solenergi och vindkraftverk bli fossilfria och självförsörjande på el senast 2030. Bostadsbolagen ska vara drivande i det lokala utvecklings- och trygghetsarbetet i stadsdelar där de har större bestånd.

Gemensamt för de tre bolagen

Bolagen är en stor del av stadens och stockholmarnas samlade förmögenhet och ska därför skötas på ett ansvarsfullt sätt och komma alla stockholmare till del. Eventuella vinster ska återinvesteras i bolagen. Bolagen ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster, ha bra service och öka hyresgästinflytandet, så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet anpassas efter behov i livets olika faser. Bolaget ska arbeta med kontinuerligt underhåll och hållbar upprustning av fastigheterna, för att förebygga totalupprustningar som oftare leder till högre hyreshöjningar än vid så kallade komponentsrenoveringar och för att minska klimatpåverkan.

Bolagen har en strategisk roll i det lokala utvecklings- och trygghetsarbetet, framförallt i stadsdelar med större bestånd, för att bidra till levande, välskötta och trygga centrum. Trygghetsarbetet ska intensifieras i samverkan med andra fastighetsägare, stadsdelsförvaltningen, näringsidkarna, polis och civilsamhälle. Samverkan ska syfta såväl till att genomföra fysiska åtgärder för att öka den upplevda tryggheten och till att stödja det lokala förebyggande arbetet för barn och unga. I allmännyttiga centrum ska handlarna erbjudas rådgivning och tilläggstjänster för ökad säkerhet och i hela beståndet ska bolagen genomföra fysiska åtgärder för stärkt trygghet. Målet är en bra blandning av butiker, caféer, matställen, mötesplatser, kultur och offentlig service i varje centrum. Lokaler i beståndet ska tillhandahållas för exempelvis småföretagare, hantverkare, kulturutövare och idrottsföreningar. Varje förortscentrum oavsett fastighetsägare ska ha en utvecklingsplan.

Miljö-, tillgänglighets-, barn-, äldre- och jämställdhetsperspektiv ska tillämpas i nyproduktion, vid upprustning av befintligt bestånd och i löpande förvaltning. Feministisk stadsplanering ska genomsyra både nybyggnation och renoveringar. Bolagen ska aktivt arbeta med social hållbarhet i syfte att minska segregation och ojämlikhet i boendet. Sociala villkor i upphandling och egen regi ska användas strategiskt för att höja kvaliteten i förvaltningen och minska långtidsarbetslösheten i staden. Bostadsbolagen har också en viktig roll i att skapa förutsättningar för att minska hemlösheten i staden och bistå i åtagandet om temporära boenden för nyanlända.

Bostadsbolagen ska leva upp till åtagandena i Allmännyttans klimatinitiativ och vara helt fossilfria senast år 2030. Genom investeringar i solenergi, vindkraft och innovativa lösningar för lagring av energi i till exempel vätgas ska bolagen bli självförsörjande på el och därmed mindre sårbara för elavbrott. Fastigheter som innehåller samhällskritisk verksamhet ska särskilt prioriteras i detta arbete och bolagens arbete för att identifiera risker och sårbarhetsfaktorer i beståndet till följd av klimatförändringar ska intensifieras.

Bolagen ska fortsätta arbetet med att möta energitoppar och energieffektivisera sina fastigheter, samt halvera sina utsläpp i samband med nyproduktion fram till 2025. Det ska finnas god tillgång till cykelfrämjande åtgärder och laddstolpar i hela beståndet. Den biologiska mångfalden ska främjas genom bland annat gröna tak, bikupor, anläggning av konstgjorda dammar och odlingar som anpassats till pollinerande insekter samt utökade möjligheter till stadsodling för hyresgästerna. Bolagen ska även främja delningsekonomiska lösningar, sopsortering och matavfallsinsamling hos sina hyresgäster.

För att nå kommunfullmäktiges mål med nyproduktion om 12 000 bostäder under mandatperioden krävs att bostadsbolagen får tillräckligt stora projektportföljer. Inga allmännyttiga bostäder eller centrumanläggningar ska avyttras och bolagen ska fortsätta att prioritera nyproduktion och äga bostäder som kan efterfrågas av alla stockholmare. För att uppnå nyproduktionsmålet ska bostadsbolagen fortsätta bygga Stockholmshus som uppfyller stadens högt ställda krav på energianvändning och tillgänglighet. Konceptet ska även utvecklas till boenden inriktade på barnfamiljer, med välplanerade lägenheter och barnvänliga miljöer. I detta arbete ska bolagen särskilt prioritera områden med en hög grad av trångboddhet bland barnfamiljer. Samtliga bolag ska även inventera sitt bestånd i syfte att identifiera låghus som genom på- eller tillbyggnad kan tillföras hiss och därmed även bli tillgängliga för till exempel äldre stockholmare.

Bolagens uppgift

De kommunala bostadsbolagens huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra aktivt till stadens bostadsförsörjning. Bolagen ska arbeta för att minska kostnaderna för nyproduktion av bostäder samt hålla nere hyreskostnaderna.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolagen

Ett Stockholm som håller samman

- inte avyttra sitt bostads- eller centrumbestånd genom ombildning eller extern försäljning
- nå en nybyggnationstakt på 3 000 bostäder per år, det vill säga 12 000 för hela mandatperioden
- aktivt verka för fler hyresbostäder som kan efterfrågas av alla delar av befolkningen, samt ta ett särskilt ansvar för bostäder riktade till grupper med en svag ställning på bostadsmarknaden
- leda och utveckla arbetet med Stockholmshuset samt aktivt pröva och främja innovativa lösningar i syfte att pressa produktionskostnader och hyror i nyproduktion
- stärka sin ställning i stadsdelar där andelen allmännyttiga bostäder är låg, med fokus på områden som domineras av radhus och villor.
- bygga lägenheter med en varierad fördelning av lägenhetsstorlekar och särskilt prioritera större lägenheter anpassade för barnfamiljer i stadsdelar med trångboddhet
- bidra till stadens vision om att bygga 10 000 bostäder anpassade för äldre fram till år 2040, varav hälften hyresbostäder anpassade för äldre i vanliga flerfamiljshus
- utreda möjligheten att tillföra hiss i det befintliga beståndet genom på- eller tillbyggnad i syfte att öka antalet tillgängliga lägenheter
- inventera möjligheten att tillföra grupp- och servicebostäder i befintliga fastigheter samt underlätta byggandet av bostäder för personer med funktionsnedsättning

- kontinuerligt rondera sitt bestånd för att främja trivsel, trygghet och upprätthålla en hög nivå på den löpande förvaltningen
- vara en aktiv part i trygghetsarbetet och den lokala samverkan i stadsdelar där bolagen har ett bestånd. Särskilt prioriterat är utvecklings- och trygghetsarbetet där bolagen även äger hela eller delar av centrum
- stärka sitt samarbete med polis, skola och stadsdelsnämndernas socialt förebyggande verksamheter
- bidra till stadens mål att förmedla försöks- och träningslägenheter samt till stadens arbete med förturslägenheter, lägenheter inom Bostad först och genomgångsbostäder. Lägenheterna ska ha överkomliga hyror och vara fördelade över hela beståndet
- i samarbete med Bostadsförmedlingen, stadsdelsnämnderna och socialnämnden utveckla arbetet mot oriktiga hyresförhållanden och överhyror vid andrahandsuthyrning
- stärka sitt vräkningsförebyggande arbete och aktivt verka för att minimera antalet vräkningar
- erbjuda möjlighet till kompiskontrakt för både äldre och ungdomar utan tidsbegränsning
- aktivt underlätta för hyresgäster med nedsatt funktionsförmåga att flytta till en mer tillgänglig och anpassad bostad
- ändra bolagens förmedlingsregler i syfte att möjliggöra för studerande på yrkesinriktad vuxenutbildning att få en studentbostad
- göra socioekonomiska konsekvensanalyser vid större upprustningsinvesteringar.

Ett klimatsmart Stockholm

- aktivt delta i Allmännyttans klimatinitiativ som syftar till att allmännyttan ska vara fossilfri senast år 2030 och att energianvändningen ska minska med 30 procent
- genom investeringar i solceller, vindkraftsverk och innovativa lösningar för lagring av vind- och solenergi verka för att bolagen blir självförsörjande på el senast 2030. Särskilt prioriterade är fastigheter med samhällskritisk service.
- intensifiera bolagens arbete med energieffektivisering, utökad effektstyrning och utvecklande av strategier för att hantera energitoppar
- intensifiera arbetet med att identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sitt bestånd, såsom effekter av skyfall och värmeböljor och ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder.
- aktivt delta i arbetet med att minska utsläpp och energiåtgång under uppförande av nya bostäder genom utökad samverkan med stadens förvaltningar och andra aktörer om exempelvis logistiklösningar, transporter och masshantering
- välja resurseffektiva byggmaterial, arbeta för att minska bygg- och rivningsavfallet samt för återbruk av byggnadsmaterial
- öka antalet nyproducerade bostäder som byggs huvudsakligen i trä
- stärka hållbarhetsperspektivet vid upprustningar genom att utveckla arbetsprocesser för att bevara och återanvända material samt inventera befintliga värden i fastigheter och lägenheter i syfte att inte ersätta komponenter och inventarier i onödan
- visa särskild varsamhet vid upprustningar i fastigheter där kök och andra inventarier har tidstypisk och kulturhistoriskt skyddsvärd utformning
- uppmuntra och arbeta för att möta boendes önskan om nära stadsodling
- anlägga gröna tak, konstgjorda dammar, bikupor och odlingar som anpassats till pollinerande insekter i syfte att främja biologisk mångfald

- planera för säkra cykelparkeringar i befintliga och nya fastigheter, med prioritet i ytterstaden
- planera för laddplatser till elbilar och elcyklar vid parkeringar i fastigheterna
- erbjuda alla hyresgäster möjlighet till fastighetsnära matavfallsinsamling senast år 2021
- öka intresset för källsortering genom miljövårdar som dagligen ronader miljöstugorna
- vidareutveckla delningsekonomiska möjligheter såsom pryl-, lådcykel- och bilpooler.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- uppnå en direkt- och totalavkastning som är jämförbar med liknande långsiktiga bostadsförvaltande aktörer
- återinvestera resultat och realisationsvinster i bolagen
- samordna förvaltnings- och utvecklingsinsatser av teknisk infrastruktur för fiberinstallationer
- delta i det långsiktiga arbetet med företagsetableringar och nyföretagande, med fokus på småföretagens och ytterstadens behov
- ha en aktiv upphandlingspolicy där huvudmannen för en entreprenad ansvarar för hela kedjan av underentreprenörer och ser till att kollektivavtal skrivs in i samtliga avtal. Noggrant följa upp hur kraven på följsamhet till Arbetsmiljölagen upprätthålls i vid byggnationer
- prioritera nyproduktion av bostäder som kan byggas med statligt investeringsstöd.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- ge hyresgästerna starkt inflytande vid renovering och avgörande inflytande när det gäller grad av standardhöjning utöver lägsta godtagbara standard för att säkerställa att alla hyresgäster har råd att bo kvar efter upprustning
- erbjuda möjligheter till hyresgästbudgetering, självförvaltning och utvecklade boinflytandeavtal med Hyresgästföreningen
- utöka informationsinsatserna och arbetet mot överhyror vid andrahandsuthyrning
- stärka lokal närvaro och delta i lokala utvecklingsprogram tillsammans med andra kommunala aktörer i områden där bolagen har bestånd
- öka antalet ungdomar får feriejobb genom bolaget
- öka tillgången till samlingslokaler för föreningslivet i bolagens bestånd
- ökade möjligheterna för idrottsföreningar, exempelvis för kampsport, att hyra källarvåningar
- verka för en feministisk stadsplanering i områden där bolagen har en stark närvaro
- använda sysselsättningsfrämjande krav som verktyg för att skapa arbetstillfällen för arbetslösa och hyresgäster i bolagets områden, med prioritering av unga och långtidsarbetslösa kvinnor
- aktivt bidra till att möta bostadsbehovet hos personer som utsätts för våld i nära relationer
- inleda samarbete med kvinnojourerna samt utbilda bovärdar och övriga medarbetare i bolaget om våld i nära relationer
- inventera tillgängligheten i bostadsbeståndet utifrån den enhetliga definition som tas fram av kommunstyrelsen och klassificera lägenheterna så att tillgängligheten tydliggörs för de bostadssökande.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 202
Antal påbörjade bostäder	11 000	11 000	11 000
Antal påbörjade hyresrätter	6 000	6 000	6 000
Antal bostäder till Bostad Först, försöks/träningslägenheter samt genomgångsbostäder med överkomliga hyror i det befintliga beståndet, med en fördelning över hela staden	500	500	500
Obligatorisk bolagsindikator			
Antal påbörjade hyresrätter av stadens bostadsbolag	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
Bostadsbolagens hyresgästers nöjdhet med bostad, allmänna utrymmen, utemiljö	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
Ökning av antal arbetsplatser i staden	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bolagen ska utöka målgruppen för studentbostäder med studerande på yrkesinriktade Komvuxprogram och annan jämförbar yrkesutbildning	2020-01-01	2020-12-31

AB Svenska Bostäder**Bolagets uppgift**

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning. AB Svenska Bostäder har ett särskilt ansvar för att produktionen av studentbostäder i staden kommer till stånd och ska tillsammans med Micasa fastigheter AB bidra till nyproduktionen av seniorbostäder och bostäder för äldre med hemlöshetsproblematik.

AB Svenska Bostäder som ankarbyggherre ska tillsammans med systerbolaget AB Stockholmshem och berörda nämnder aktivt bidra till att utveckla Fokus Skärholmen till profilprojekt för socialt hållbar stadsutveckling.

Dotterbolaget AB Stadsholmen äger och förvaltar fastigheter av stort kulturhistoriskt värde. Bolaget ska förena kulturarvet med ett socialt ansvarstagande och med en långsiktig affärsmässighet beräknad på företagsnivå. Avkastnings- och resultatkrav får inte gå utöver bolagets uppdrag att förvalta och bevara särskilt skyddsvärda kulturfastigheter.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman

- utveckla arbetet med Snabba hus och inom ramen för projektet pröva möjligheten att använda permanenta bygglov
- arbeta för att bygga fler studentbostäder med rimlig hyra
- tillsammans med Micasa fastigheter AB arbeta för att bygga fler seniorbostäder samt tillskapa bostäder för äldre med hemlöshetsproblematik
- delta aktivt i arbetet med Fokus Skärholmen
- initiera ett samarbete med övriga fastighetsägare i syfte att åstadkomma med fysisk upprustning och utvecklingen av Tensta Centrum
- upprätthålla boendekvaliteten och de kulturhistoriska värdena i AB Stadsholmens bestånd.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- utreda möjligheten att förvärva centrumanläggningar i ytterstadsstadsdelar där bolaget har ett stort bostadsbestånd
- Ägardirektiv för kommunfullmäktiges inriktningsmål *Ett klimatsmart Stockholm* respektive *Ett demokratiskt hållbart Stockholm* finns under de gemensamma ägardirektiven för de tre bostadsbolagen.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Antal tillkomna nyproducerade seniorbostäder med överkomliga hyror	Tas fram av styrelsen	Tas fram av styrelsen	Tas fram av styrelsen

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bolaget ska starta en pilot för socialt och ekologiskt hållbar upprustning, där även erfarenheter från andra kommuner tas till vara, exempelvis Botkyrka	2020-01-01	2020-12-31

AB Familjebostäder

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning. AB Familjebostäder har ett särskilt ansvar för att aktivt bidra till utvecklingen av Fokus Hagsätra-Rågsved samt för det fortsatta demokratiarbetet i Fagersjö.

Bolaget ska tillsammans med AB Stockholms hem bistå SHIS Bostäder i dess verksamhet och i byggandet av bostäder för stockholmare som av olika skäl inte kan få en bostad på ordinarie bostadsmarknad.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar
- skapa permanenta genomgångsbostäder med överkomliga hyror över hela staden i SHIS regi för prioriterade grupper
- öka takten i byggandet av fler kollektivhus och andra alternativa boendeformer, till exempel kollektivhus
- aktivt delta i arbete med Fokus Hagsätra-Rågsved
- ta ansvar för stadsutvecklingen av Fagersjö och involvera de boende i en fördjupad demokratisk process tillsammans med stadsdelsnämnden
- sträva efter lokalisering av offentlig service till Rinkebystråket i syfte att stärka bärkraftigheten i affärsgatan.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- utreda möjligheten att förvärva centrumanläggningar i ytterstadsstadsdelar där bolaget har ett stort bostadsbestånd
- Ägardirektiv för kommunfullmäktiges inriktningsmål *Ett klimatsmart Stockholm* respektive *Ett demokratiskt hållbart Stockholm* finns under de gemensamma ägardirektiven för de tre bostadsbolagen.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Antal tillkomna permanenta genomgångsbostäder i nyproduktion med överkomliga hyror i SHIS regi, med en fördelning över hela staden	175	175	175

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bolaget ska starta en pilot för socialt och ekologiskt hållbar upprustning, där även erfarenheter från andra kommuner tas till vara, exempelvis Botkyrka	2020-01-01	2020-12-31

AB Stockholmshem

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning. AB Stockholmshem ska tillsammans med systerbolaget AB Svenska Bostäder, som är ankarbyggherre, samt berörda nämnder aktivt bidra till att utveckla Fokus Skärholmen till profilprojekt för socialt hållbar stadsutveckling.

Inom ramen för sitt allmännyttiga uppdrag har AB Stockholmshem ett särskilt ansvar för att bistå SHIS Bostäder i dess verksamhet och i byggandet av bostäder för stockholmare som av olika skäl inte kan få en bostad på ordinarie bostadsmarknad.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar, vilket bland annat innebär byggande av modulbostäder
- skapa permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi för prioriterade grupper
- i samarbete med Kulturhuset Stadsteatern utveckla kulturhusverksamheten i Skärholmen
- delta aktivt i arbetet med Fokus Skärholmen.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- utreda möjligheten att köpa mindre förortscentrum där bolaget har bostäder

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- initiera ett pilotprojekt med hyresgästbudgetering i lämplig/a fastighet/er inom befintligt bestånd
- Gemensamma ägardirektiv för kommunfullmäktiges inriktningsmål *Ett klimatsmart Stockholm* respektive *Ett demokratiskt hållbart Stockholm* finns under de gemensamma ägardirektiven för de tre bostadsbolagen.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Antal tillkomna permanenta genomgångsbostäder i nyproduktion med pressade hyror i SHIS regi, med en fördelning över hela staden	175	175	175

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bolaget ska implementera en pilotmodell för livscykelanalys vid nyproduktion.	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

34. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **AB Svenska Bostäder**, **AB Familjebostäder** och **AB Stockholmshem** godkänns.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa fastigheter i Stockholm Ab ska erbjuda bostäder av hög kvalitet till de målgrupper som behöver särskilt boende. Bostäderna ska vara utformade utefter målgruppens behov och förvaltas väl på både lång och kort sikt.

Bolagets uppgift

Micasa Fastigheter i Stockholm AB äger och förvaltar servicehus, vård- och omsorgsboenden, seniorbostäder, LSS-boenden samt temporära studentbostäder och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden. Bolaget ska skötas på ett allmännyttigt och affärsmässigt sätt som kommer Stockholmsborna till del.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman

- tillhandahålla välskötta, trygga och tillgängliga bostäder med rimliga hyror och goda utemiljöer till stadens äldre och personer med funktionsnedsättning, samt till av staden prioriterade grupper
- ha en ledande roll i arbetet med den årliga boendeplaneringen med utblick mot 2040 som anger inriktning för att staden ska klara behov och önskemål om olika boendeformer för äldre
- skapa fler bostäder med fokus på trygghet och tillgänglighet för äldre, som målgruppen har råd att efterfråga, genom nyproduktion eller i bolagets befintliga fastigheter. Plan för utbyggnaden av seniorboenden anger inriktningen för det fortsatta arbetet med boendeformen. Ett antal nya seniorlägenheter öronmärks för äldre med hemlöshetsproblematik och låga inkomster enligt stadens åtgärdsplan
- samarbeta med Stiftelsen Hotellhem i Stockholm SHIS om uthyrning av upp till 25 seniorlägenheter per år, med förstärkt boendestöd, för äldre hemlösa
- aktivt bidra till att uppfylla stadens bostadsmål för personer över 85 år
- bidra och samverka i stadens arbete med att skapa fler boenden för prioriterade grupper, såsom nyanlända
- arbeta för en hög kvalitet i löpande drift och underhåll liksom i felanmälan och övrig service gentemot hyresgästerna, med fokus på städning, trygghet och trivsel
- införa bo-/seniorvårdar i varje bostadsfastighet, och särskilt fokusera på att öka servicen för hyresgäster i seniorboenden som saknar lokalmässiga möjligheter för att skapa aktivitetscenter
- införa miljövärdar i syfte till att öka trivseln för de boende och öka kvaliteten av skötseln av bostadsfastigheternas miljöstationer
- delta i stadens arbete med att ytterligare stärka och snabba på utbyggnaden av särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning
- samverka med berörda nämnder för att på kort och lång sikt säkerställa behovet av äldreboendeplatser inom staden
- tillgodose behovet av profilboende för äldre med beroendeproblematik eller med psykisk funktionsnedsättning samt för äldre hemlösa
- hyra ut lokaler och bostäder som temporärt är tomställda och som kan iordningställas med kort varsel
- verka för ökad tillgång till möteslokaler med rimliga avgifter för stadens pensionärs- och anhörigorganisationer

- delta i den regionala och den samlade planeringen för olika boenden inom bolagets målgrupp
- prioritera brandpreventivt arbete
- tillgodose behovet av korttidsboende och intressentboende med olika typer av språklig och/eller kulturell inriktning samt behovet av hbtq-boende.

Ett klimatsmart Stockholm

- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- arbeta för att nå stadens mål om matavfallsinsamling
- främja källsortering i bolagets fastigheter
- identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sitt bestånd, såsom effekter av skyfall och värmeböljor, och ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- medverka till att sänka stadens totala kostnader för lokaler och finna kostnadseffektiva lokallösningar
- verka för bibehållna hyreskostnader genom återhållsamhet med standardhöjningar vid upprustning för att tillhandahålla bostäder som målgruppen har råd att efterfråga
- arbeta för ökad extern medverkan i utbyggnaden av bolagets lokalbestånd
- genomföra försäljningar som stärker bolagets soliditet och skapar utrymme för investeringar
- ha en aktiv upphandlingspolicy där huvudmannen för en entreprenad ansvarar för hela kedjan av underentreprenörer och ser till att kollektivavtal skrivs in i samtliga avtal.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- ge hyresgästerna möjlighet till ett aktivt inflytande över det egna boendet
- jämställdhetsintegrera bolagets verksamhet för att synliggöra effekter av beslut och resursfördelning beroende på kön.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Antal förmedlade seniorlägenheter till äldre med hemlöshetsproblematik	25	25	25

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

35. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Micasa Fastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bostadsförmedlingen är till för alla stockholmare. En rättvis förmedling av hyresrätter i ett öppet system och med en transparent kö bidrar till en stad för alla, både hög- och låginkomsttagare, Kötiden kortas genom ökat byggande av hyresrätter, stoppa ombildningar och få in fler lägenheter från privata hyresvärdar. Aktörer som lämnar lägenheter till förmedlingen, och exempelvis upplåter tränings- och försökslägenheter, premieras vid markanvisningar. Förmedlingsavgiften hålls så låg som möjligt och tas bort på sikt.

Bolagets uppgift

Bostadsförmedlingens främsta uppgift är att rättvist förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid. Utöver detta ska bolaget förmedla evakueringsbostäder, förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedla kategoribostäder som student- och seniorboenden.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman

- i första hand förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid
- bidra i arbetet med att underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden exempelvis genom att utöka antalet korttidskontrakt, vilka möjliggör för yngre personer att samla kötid för att få ett tillsvidarekontrakt
- marknadsföra möjligheten att lämna in studentlägenheter samt behovet av försöks- och träningslägenheter för privata fastighetsägare/förvaltare
- bidra till stadens mål om att förmedla försöks- och träningslägenheter, samt till stadens arbete med förturslägenheter
- föra dialog med de privata fastighetsägarna för att öka antalet försöks- och träningslägenheter och lägenheter till Bostad Först
- fortsätta att tillgodose möjligheterna för våldsutsatta kvinnor att få en förturslägenhet
- förmedla lägenheter från fastighetsägare i kringliggande kommuner, om det önskas, för att bostadssökande även ska kunna få bostad utanför stadens gränser
- medverka i stadens arbete med att ta fram en strategi för ökad tillgänglighet i bostadsbeståndet
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens bostadsbolag utveckla samverkan kring oriktiga hyresförhållanden
- fortsätta arbetet med att samordna och utveckla branschsamarbetet Stockholm Bygger och Stockholmsrummet i Kulturhuset.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- använda eventuellt ekonomiskt överskott från bolaget till att sänka, och på sikt helt ta bort, förmedlingsavgiften.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- bidra till nollvisionen för hemlöshet inom fem år
- fortsätta samarbetet med socialnämnden i syfte att möta det bostadsbehov som uppkommer för personer som utsätts för våld i nära relationer
- utreda möjligheten att skapa ett system av utbyteslägenheter med andra kommuner i länet för kvinnor som på grund av hot inte kan bo kvar i sin hemkommun

- utveckla webben och förmedlingstjänsten för att tydliggöra informationen om tillgänglighet i lägenheter och närmiljö för de bostadssökande
- utforma hela förmedlingsprocessen, från annonsering till kontraktsskrivning, på ett sådant sätt att personer med icke flexibla arbetstider inom exempelvis LO-yrken inte missgynnas.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Antal förmedlade försöks- och träningslägenheter via Bostadsförmedlingen (IoF)	500	500	500

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bolaget ska se över förmedlingsprocessen och utreda möjligheten till längre framförhållning, så att även de som inte har flexibel arbetstid kan anmäla sig till och delta i lägenhetsvisningar där så krävs.	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

36. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Bostadsförmedlingen i Stockholm AB** godkänns.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Alla förskolor och skolor ska vara välskötta och välutformade för verksamheterna. Personal och barn från verksamheterna ska vara delaktiga i utformning av lokaler och utemiljöer vid ny- och ombyggnation. För att säkerställa att förskole- och skolgårdar är tillräckligt stora och funktionella för ändamålet ska riktlinjer för lekvärdesfaktor tas fram.

Bolagets uppgift

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet.

Ägardirektiv för 2019-2021

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman

- söka efter fastigheter eller lokaler som kan omvandlas till förskole- och skollokaler, i egen regi eller i samverkan med externa intressenter
- utveckla och upprusta stadens skolgårdar och utemiljöer där det bedöms nödvändigt utifrån utbildningsnämndens och stadsdelsnämndernas prioriteringar och beställningar
- i samarbete med idrottsnämnden och utbildningsnämnden verka för att idrottshallar i största möjliga mån ska planeras vid skolor
- fortsätta att delta i utbildningsnämndens arbete för att Stockholms skolgårdar bättre kan rustas för att främja idrott och rörelseinriktad lek i syfte att tillvarata lektytor på skolgårdar på bästa sätt
- fortsätta samarbeta med utbildningsnämnden och idrottsnämnden för att tillgängliggöra skollokaler för föreningsliv och civilsamhälle i idrottsnämndens eller annat gemensamt bokningssystem
- tillgängliggöra samtliga nybyggda fullstora skolidrottshallar för idrottslivet via idrottsnämndens bokningssystem
- delta i SAMS-arbetet, både för grundskola- och gymnasieskola
- i samarbete med utbildningsnämnden och kommunstyrelsen se över möjligheten att öka riktvärdet för vad en förskoleplats får kosta för att främja förskolelokaler som såväl tillgodoser barnens behov som medarbetarnas arbetsmiljö
- ansvara för paviljongetableringar för att säkra behovet av elevplatser
- utreda möjligheterna att tillföra tillagningskök i samband med renoveringar och att nya förskole- och skollokaler byggs
- samverka med stadsdelsnämnderna vid ny- och ombyggnation av förskolor verksamheternas behov och önskningar vara vägledande snarare än ekonomiska förutsättningar. Vid nybyggnation av förskolor och skolor ska pedagoger involveras i arbetet för placering, utformning och alla aspekter som påverkar deras verksamhet.

Ett klimatsmart Stockholm

- arbeta med energieffektivisering och förnybar energi i befintligt bestånd och vid nyproduktion
- identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sitt bestånd, såsom effekter av skyfall och värmeböljor, och ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder
- verka för en giftfri skolmiljö i samarbete med Kemikaliecentrum

- arbeta för att tillgodose en god inomhus- och utomhusmiljö avseende ljud, ljus och luftkvalitet
- arbeta för att nå stadens mål för hantering av matavfall
- se över möjligheterna att installera solenergi eller plantera grönska på skolbyggnaders tak och fasader
- vid nybyggnation projektera utifrån krav på att certifiera förskolor med motsvarande Miljöbyggnad, lägst med nivå silver.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- arbeta för ökad extern medverkan i skol- och förskoleutbyggnad
- ansvara för inhyrningar gentemot externa aktörer av pedagogiska lokaler och i förekommande fall tillkommande idrottsfunktion
- bidra till en hållbar fastighetsförvaltning för att skapa utrymme för investeringar, varvid stadens fastighets- och lokalpolicy ska beaktas
- genomföra försäljningar som stärker bolagets soliditet
- arbeta för att sänka hyrorna och på sikt införa ett nytt hyressättningssystem.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

37. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Skolfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Stockholm Vatten och Avfall AB

I Stockholm hanteras avfall på ett ekonomiskt, effektivt och långsiktigt hållbart sätt. Vi såväl begränsar som effektivt återvinner det avfall som en stad producerar. Stadens alla verksamheter ska präglas av en insikt om vikten av att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle

Bolagets uppgifter

Bolaget levererar dricksvatten och renar avloppsvatten i Stockholms stad och Huddinge kommun, samt ansvarar för avfallshanteringen i Stockholms stad. Bolagets ansvar omfattar också att äga och sköta ledningsnäten för vatten och avlopp, samt pumpstationer och vattenreservoarer i Stockholm och Huddinge. Bolaget ska även driva stadens miljöstationer och ansvara för Stockholms återvinningscentraler.

Ägardirektiv 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

Ett Stockholm som håller samman

- delta i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar utifrån behov av teknisk infrastruktur.

Ett klimatsmart Stockholm

- stärka stödet till nämnder och bolagsstyrelser i syfte att göra matavfallsinsamlingen obligatorisk för samtliga verksamheter och hushåll i staden så fort tillräcklig kapacitet finns för sortering och rötning av avfallet
- tillsammans med Stockholm Exergi inleda planeringen av en storskalig pyrolysanläggning som producerar både fjärrvärme och biokol av bland annat avloppsslam, eventuellt belägen i Lövsta
- förbättra möjligheten att få grovsopor och trädgårdsavfall upphämtade i hemmet till låg kostnad, exempelvis genom en app där av staden upphandlade tjänster kan förmedlas
- utreda kostnader och miljöeffekter av gratis upphämtning av grovsopor m.m. i hemmen
- arbeta för att minska stadens sårbarhet på kort och lång sikt i ett klimat i förändring och bistå kommunstyrelsens arbete med klimatanpassning
- arbeta för ökad informationsspridning med syftet att alla stockholmare ska förstå och delta i stadens arbete för en bättre miljö inom vatten och avfall
- långsiktigt minska klimatpåverkan genom att effektivisera energikrävande processer och minska utsläpp av klimatgaser från verksamheten
- delta i arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för rent vatten för att uppnå god ekologisk och kemisk status
- tillsammans med andra myndigheter utveckla och intensifiera arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin
- arbeta förebyggande med att förhindra översvämningar i byggnader vid häftiga skyfall
- följa och stimulera utvecklingen av miljöanpassade och kostnadseffektiva åtgärder inom avfallsområdet
- ansvara för övergripande samt riktad information och rådgivning i avfallsfrågor för att öka återvinningsgraden och uppmuntra återbruk
- etablera kommunala återbruksgallerior

- uppföra, utveckla och äga infrastrukturen för en sorteringsanläggning för matavfallsinsamling i Högdalen
- verka för ökad biogasproduktion
- säkerställa markanvändningen för stadens återvinningscentraler samt undersöka möjligheterna att öppna ytterligare stadsnära sådana
- informera om möjligheterna till återbruk och återvinning vid de mobila återvinningscentralerna
- ansvara för driften av Glashuset som center för information om stadens miljö- och klimatarbete
- ansvara för sopsugsanläggningar på stadens mark i nyproduktionsområden
- intensifiera ansträngningarna för att nå stadens energieffektiviseringsmål genom att genomföra energieffektiviseringsåtgärder och andra utsläppsåtgärder
- bistå kommunstyrelsens arbete med att ta fram förslag och genomföra åtgärder för att möta ett förändrat klimat
- tillsammans med exploateringsnämnden, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden utgå från riktlinjerna och åtgärds måttet vid planering och projektering av dagvattenhantering vid nybyggnad och större ombyggnationer
- i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna klargöra ansvarsfrågan i avtal, för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar
- installera publika dricksvattenfontäner på lämpliga platser i innerstad och ytterstad, inledningsvis ca 100 stycken.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- delta i stadens digitaliseringsarbete och i samverkansavtalet med Kungliga Tekniska högskolan (KTH)
- bidra till stadens arbete med En smart och uppkopplad stad
- delta i arbetet med Digital Demo inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför
- undersöka möjligheterna att på sikt återta en del av sophämtningen till kommunal drift.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- arbeta med att utveckla kommunikation, service och tillgänglighet gentemot brukare och kund.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

38. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholm Vatten och Avfall AB** godkänns.

Stockholms Hamn AB

Stockholms hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälardalen. I Stockholm bidrar hamnarna till miljövänliga transporter och en levande stadsmiljö.

Bolagets uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling och hållbara tillväxt.

Ägardirektiv 2019-2021

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

Ett Stockholm som håller samman

- arbeta med och leda utveckling och upprustningen av stadens innerstadskajer med målet att dessa ska vara en del av den levande stadsmiljön
- medverka för att stadens mål om ett ökat bostadsbyggande uppfylls samtidigt som den rörliga sjötrafiken värnas
- arbeta för att Stockholms inre kajer ska kunna användas som tilläggsplatser och för rekreation, men samtidigt säkerställa sjöfartens behov
- underlätta för småskalig sjöfart genom att anlägga flexibla kajer som kan användas för person- och godstransporter.

Ett klimatsmart Stockholm

- säkerställa och utveckla goda förutsättningar för en klimatsmart och tillförlitlig varuförsörjning via sjöfarten till regionen
- arbeta vidare med förslaget att utveckla de miljödifferenterade hamnavgifterna med en differentiering även för koldioxidutsläpp
- beakta effekter av ett förändrat klimat i utveckling av verksamheten
- tillsammans med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda havsnivåhöjningarnas långsiktiga effekter för staden, hur vi bäst skyddar oss och implikationer för stadsutveckling idag
- identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sitt bestånd och ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder
- i möjligaste mån elansluta färjor och kryssningsfartyg i hamn, för att minska luftföroreningar och buller
- delta i arbetet med internationella miljööverenskommelser och standardiseringar
- samverka med regionen kring planering för utökad kollektivt resande på stadens vatten
- verka för kraftigt ökade möjligheter för järnvägstransporter från och till hamnarna
- utreda vilka åtgärder som bör genomföras för att bidra till en utveckling mot fossilbränslefri sjöfart
- skapa förutsättningar för utbyggnaden av kollektivtrafik på vatten, i samråd med SL/Waxholmsbolaget. Vanlig SL-taxa ska gälla för dessa resor och cykel ska kunna tas med utan extra kostnad.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- skapa goda förutsättningar för att kryssningstrafiken fortsatt ska kunna utvecklas och vara en del av tillväxten för regionen genom att tillsammans med Stockholm Business Region AB bidra till besöksnäringen
- fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter samt effektivisera driften av byggnader och anläggningar
- samordna och finansiera stadens fortsatta medverkan i ÅF Offshore race, Stockholm Gotland runt.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

39. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholms Hamn AB** godkänns.

AB Stokab

AB Stokab ska fortsatt utveckla stamnätsinfrastrukturen, inklusive noder och knutpunkter, för att säkerställa tillgången på passivt och säkert fibernät vilket bland annat skapar förutsättningar för att klimatsmarta lösningar och att digital delaktighet kan ske i hela staden. En robust och säker digital infrastruktur är en förutsättning för en smart och uppkopplad stad med kapacitet att nyttiggöra den mångfald av tillämpningar som väntas medges genom samhällets fortsatta digitalisering och nya utvecklingsfaser för mobilnät.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt och säkert fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen.

Ägardirektiv 2019-2021

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

Ett Stockholm som håller samman

- ansvara för utbyggnaden av fiberinfrastrukturen till strategiska områden, nyproduktion och i alla delar av staden för skapande av lika förutsättningar till digital delaktighet i hela staden
- AB Stokab ska vara behjälpliga i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden, samt Trafikverket, SL, Fortum och andra aktörer för att främja framkomligheten.

Ett klimatsmart Stockholm

- genom utbyggd fiberinfrastruktur säkerställa förutsättningarna för stadens, regionens och näringslivets digitaliseringsarbete och implementering av andra tekniklösningar som direkt eller indirekt möjliggör klimatsmarta lösningar
- i samverkan med kommunstyrelsen fortsatt stödja implementeringsplanen av fullmäktiges ”Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad” och fortsatt medverka till goda förutsättningar för den testbädd för höghastighetsuppkopplingar (Urban ICT Arena) som har etablerats i Kista i samverkan mellan Stockholms stad och andra aktörer.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- utveckla bolagets processer utifrån en förbättrad service och flexibilitet i förhållande till kunderna.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

40. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **AB Stokab** godkänns.

Stockholms Stads Parkerings AB

I Stockholm används parkeringar strategiskt för att skapa en levande och miljövänlig stad där transport sker effektivt och framkomligheten är stor för alla som rör sig i staden. I syfte att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter installeras i bolagets anläggningar.

Bolagets uppgift

Bolaget bygger och driver parkeringsanläggningar som verkar på den kommersiella marknaden samt anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman

- fortsätta att arbeta med att öka trygghet och trivsel för kunderna
- tillgodose behovet av ett ökat antal parkeringsplatser för infart och utfart, bland annat genom samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner.

Ett klimatsmart Stockholm

- avlasta gatunätet från söktrafik och parkerade fordon genom att finansiera byggandet av nya garage, bidra till hållbar mobilitet och ha en hög beläggning i de anläggningar bolaget förfogar över
- initiera förslag till nya parkeringsgarage för att möjliggöra en minskning av gatuparkeringarna och stödja framkomligheten i staden
- arbeta med hållbar mobilitet där cykel och parkeringsplatser för bilpool i attraktiva lägen är en integrerad del
- undersöka möjligheten att genomföra en prisdifferentiering av parkeringsavgifter på gata och i garage så att miljöfordon/elfordon får tydligt lägre avgifter än bensin- och dieselfordon
- fortsätta utbyggnaden av laddningsmöjligheter i bolagets anläggningar samt se över möjligheterna att inrätta laddgator på nya ytor som arrenderas från trafikenämnden
- skapa fler cykelparkeringsplatser och laddmöjligheter för elcyklar och elmopeder som en integrerad del i en mobilitetslösning
- ansvara för byggande och drift av cykelgarage i bolagets parkeringsgarage
- delta i stadens planarbete för att möjliggöra en minskning av antalet gatuparkeringar och öka andelen parkeringar på tomtmark.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- genomföra prisjusteringar när marknaden så medger
- på sikt återta driften av parkeringsövervakningen i egen regi.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

41. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholms Stads Parkerings AB** godkänns.

Stockholms Stadsteater AB

Kulturhuset Stadsteatern ska vara en angelägenhet för alla stockholmare med yttrandefrihet och konstnärlig frihet som grund. Kulturhuset Stadsteatern är dels en central plats vid Sergels torg som ska vara inkluderande, tillgänglig och välkomnande där hela stadens befolkning möts, dels verksamhet över hela staden med scener i Skärholmen, Vällingby och Husby och med parkteatern och kretsteatern. Kulturhuset Stadsteatern har en hållbar finansiering i form av ett koncernbidrag som säkerställer ett programutbud som är oberoende av kommersiella hänsyn. Kulturhuset Stadsteatern går nu in som hyresgäst i Kulturskolans nya scen i Husby. Detta innebär en kostnad som ska mötas upp i ett utökat koncernbidrag.

Bolagets uppgift

Kulturhuset Stadsteatern ska erbjuda verksamhet i form av teater, litteratur, dans, konst, design, film, musik, debatt och annan kulturell produktion samt ansvara för stadens två platser inom stadens fristadsprogram.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman

- fortsätta arbeta för att verksamheten ska bli angelägen för fler, med särskilt fokus på grupper av människor som idag sällan tar del av verksamheten
- fortsätta arbeta för att engagera barn och ungdom i bolagets verksamheter
- fortsätta arbeta för att tillgängliggöra produktionerna för personer med funktionsnedsättning
- utveckla Kulturhusverksamheten i Skärholmen och Vällingby
- fortsätta att utveckla bolagets profilbibliotek som självklara arenor för läsfrämjande och läslust för alla åldrar.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- Utveckla det nyrenoverade kulturhuset som ett hus med en sammanhållen profil där externa verksamheter är en naturlig del av kulturhuset. Avtal med externa verksamheter ska tecknas efter godkännande från Stadshusets AB.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- fortsatt vidta åtgärder för att nå nya grupper
- fortsätta utveckla och utöka parkteatern samt stadsteaterns turnerande verksamhet genom kretsteatern
- utveckla verksamhet i kulturskolans nya lokaler i Husby.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

42. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholms Stadsteater AB** godkänns.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

drotts- och kulturevenemang är viktiga för stadslivet. Bolaget ska arbeta för sina verksamheter utifrån ett jämställdhetsperspektiv och för att minska verksamhetens klimatpåverkan.

Bolagets uppgifter

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler och anläggningar för evenemangsverksamhet av högsta kvalitet.

Ägardirektiv för 2019-2021

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman

- tillhandahålla och utveckla lokaler och anläggningar för bra evenemangsutbud bestående av bland annat konserter, sport, kultur- och familjeaktiviteter
- bolaget ska delta i arbetet med Globenområdets utveckling tillsammans med andra intressenter för att öka områdets attraktionskraft
- fortsätta att tillsammans evenemangsbolaget Stockholm Live AB arbeta för ökad trygghet och säkerhet
- bolaget ska delta i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden.

Ett klimatsmart Stockholm

- arbeta med energieffektivisering och förnybar energi.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- tillsammans med Stockholm Business Region stärka Stockholms attraktionskraft inom evenemang.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- fortsätta arbeta med evenemang på arenorna utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

43. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholm Globe Arena Fastigheter AB** godkänns.

Stockholm Business Region AB (SBR)

Stockholmsregionen ska växa på ett hållbart sätt, såväl ekonomisk, jämlikt, jämställt och klimatsmart stad. Ett gynnsamt innovationsklimat i världens mest uppkopplade stad ska få människor och företag att växa. En välfungerande arbetsmarknad, en ledande kunskapsregion, en trygg gemensam välfärd, ett rikt kultur-, idrotts- och nöjesliv och en väl utbyggd kollektivtrafik lägger grunden även för ett bra näringslivsklimat. Besöksnäringen ska utvecklas så att den även är spännande för turister med små plånböcker.

Bolagets uppgift

Stockholm Business Region AB samordnar och utvecklar regionen gentemot näringslivet. En annan viktig uppgift är att stödja berörda nämnder i arbetet med att förbättra samarbetet med stadens företag när det gäller stadens myndighetsutövning.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman

- främja Stockholm som en av Europas mest öppna, hållbara, jämställda och kreativa städer
- bidra till en välbalanserad blandning av arbetsplatser och bostäder i stadens alla delar, med fokus på Järva och söderort
- samarbeta med stadsdelsnämnderna och stödja dem i deras arbete med det lokala näringslivet, särskilt småföretag och företagande bland kvinnor
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utveckla dialogen i samverkan med näringslivet för att ta tillvara engagemang som finns för att bidra till en socialt hållbar utveckling och integration, särskilt genom besöksnäringen
- främja socialt företagande genom kunskapsspridning
- bidra till stadens arbete med digitalisering och stärka förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar, i samarbete med kulturnämnden
- inrikta stadens turistinformation främst mot icke-kommersiella attraktioner i stadsdelarna, såsom kulturella besöksmål och lokala stadsvandringar, utöka nischade besöksmål inom verksamheter där staden har gott renommé och öka fokus på inhemsk turism.

Ett klimatsmart Stockholm

- vid stöd till evenemang arbeta med ett miljöperspektiv
- stärka Stockholms ställning som klimatsmart konferensstad
- i samarbete med näringslivet och exploateringsnämnden utveckla koncept för "showroom" för volymhandel. Företag ska istället för ytkrävande varuhus med parkeringar kunna visa varor i centralt, kollektivtrafikhärläge och leverera varorna levereras hem till konsumenten från lager. Tänkbar placering är i Slakthusområdet.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- förbättra förutsättningarna för näringslivet i Stockholm med fokus på småföretag
- bidra till regionens fortsatta tillväxt och sysselsättning
- marknadsföra Stockholm internationellt för att attrahera människor och investeringar till regionen

- i samarbete med berörda nämnder arbeta för utveckling av områden där stadens nämnder och bolagsstyrelser kan göra mest nytta och ge störst positiv effekt för företagandet i Stockholm
- främja utländska etableringar och investeringar i Stockholmsregionen
- tillhandahålla lots- och servicefunktion gentemot företag
- utveckla besöksdestinationen Stockholm tillsammans med näringslivet och med ideella organisationer
- stärka samarbetet med de övriga kommunerna i länet om besöksnäringens utveckling
- i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna genom en lokal näringslivsanalys kartlägga möjligheterna för ökad tillväxt inom varje stadsdels geografiska område
- fortsätta att samordna arbetet med etablering av serverhallar.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- främja företagande av kvinnor med utländsk bakgrund som bor i ytterstaden
- vid stöd till evenemang arbeta aktivt med ett jämställdhetsperspektiv.

Kommunfullmäktiges aktiviteter som ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utveckla rådgivningen vid Visitor Center med inriktning mot exempelvis kulturella besöksmål i ytterstaden	2020-01-01	2020-12-31
Utvärdera nuvarande företagsfrämjande verksamhet som staden är med och finansierar innan ställning tas till införandet av ett kundvalssystem	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

44. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholm Business Region AB** godkänns.

S:t Erik Försäkrings AB

Bolaget ska svara för att det finns en effektiv riskhantering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag. Riskhanteringen ska förbättras för alla berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkring AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolagsstyrelser. Bolagets verksamhet ska vara socialt, etiskt och miljömässigt försvarbart.

Bolagets uppgift

Bolaget har till uppgift att förmedla försäkringslösningar, minimera försäkringskostnader och förbättra riskhanteringen inom kommunkoncernen.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman

- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet med fokus på försäkringsbara risker samt risker som omfattas av lagen om skydd mot olyckor
- informera om sin verksamhet gentemot nämnder och bolagsstyrelser.

Ett klimatsmart Stockholm

- beakta effekter av ett klimat i förändring.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- medverka och teckna alla sakförsäkringar som stadens nämnder och bolagsstyrelser behöver
- optimera den försäkringsrisk som bolaget självt tar i förhållande till fastslagen risknivå
- med premiesättning säkerställa att skademinimerande och riskförebyggande arbete premieras.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

45. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **S:t Erik Försäkring AB** godkänns.

S:t Erik Livförsäkring AB

Bolaget ska svara för att det finns en effektiv riskhantering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag. Riskhanteringen ska förbättras för alla berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkring AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolagsstyrelser. Bolagets verksamhet ska vara socialt, etiskt och miljömässigt försvarbart.

Bolagets uppgift

Bolaget har till uppgift att förmedla försäkringslösningar, minimera försäkringskostnader och förbättra riskhanteringen inom kommunkoncernen.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman

- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet med fokus på försäkringsbara risker samt risker som omfattas av lagen om skydd mot olyckor
- informera om sin verksamhet gentemot nämnder och bolagsstyrelser.

Ett klimatsmart Stockholm

- beakta effekter av ett klimat i förändring.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- medverka och teckna alla sakförsäkringar som stadens nämnder och bolagsstyrelser behöver
- optimera den försäkringsrisk som bolaget självt tar i förhållande till fastslagen risknivå
- med premiesättning säkerställa att skademinimerande och riskförebyggande arbete premieras.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

46. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **S:t Erik Livförsäkring AB** godkänns.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolaget ska löpande pröva förslag till förvärv av fastigheter i syfte att främja stadens långsiktiga bostadsförsörjning, bryta boendesegregationen och förbättra villkoren för stockholmarna. Verksamheten inriktas på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling, vilket även innefattar att tillgodose det kraftigt eftersatta behovet av idrottsanläggningar.

Bolagets uppgift

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder, arbetsplatser och idrottsanläggningar.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman

- i ökad utsträckning pröva förslag till fastighetsförvärv och försäljning i syfte att främja Stockholms långsiktiga bostadsförsörjning och övriga utveckling. Inga allmännyttiga bostäder ska avyttras.
- i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen söka strategiska utvecklingsprojekt och förvärv för stadens framtida behov
- i samarbete med exploateringsnämnden pröva möjligheter till strategiska markinköp i de villaområden som kan vara aktuella, särskilt i kollektivtrafiknära lägen och i stadsdelar som i övrigt har låg andel hyresrätter
- i samarbete med närliggande kommuner pröva möjligheter till strategiska markköp för att möjliggöra utbyggnaden av idrottsanläggningar.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

47. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **S:t Erik Markutveckling AB** godkänns.

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av Norra Europas främsta mötesplatser, utifrån målsättningen att bedriva en socialt, miljömässig och ekonomiskt hållbar verksamhet. Stockholmsmässans evenemang ska vara socialt och etiskt försvarbara. Bolaget ska arbeta aktivt med stadens miljöprogram.

Bolagets uppgift

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och genomföra mässor, kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm AB. Stockholms Stadshus AB äger 50,4 procent av aktierna i Mässfastigheter i Stockholm AB och Stockholms Handelskammare äger 49,6 procent av aktierna.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett klimatsmart Stockholm

- arbeta för att nå stadens mål för hantering av matavfall.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- fortsätta arbetet med en strategisk plan för verksamheten så att den är väl anpassad för genomförandet av marknadsledande mässor, internationella kongresser, konferenser, evenemang samt kringtjänster
- strategiskt bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination i samarbete med Stockholm Business Region
- i ökad grad arbeta med digitalisering av arbetssätt och verksamhet.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- säkra att uthyrningar till vapenföretag för att marknadsföra produkter som används i krig och väpnade konflikter inte ska förekomma
- i ökad grad arbeta med strategisk kompetensutveckling.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

48. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Mässfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Stockholm Exergi Holding AB

I Stockholm produceras energi på ett långsiktigt hållbart vis genom att ligga i framkant av den klimatpositiva tekniken. Genom exempelvis investeringar i utbyggd vindkraft, en storskalig biokolsanläggning och solceller på stadens fastigheter, ska utsläpp minskas samtidigt som stadens långsiktiga kostnader sjunker.

Bolagets uppgifter

Bolaget har i uppdrag att bedriva verksamhet inom fjärrvärme, fjärrkyla och stadsgas i Sverige, samt annan därmed förenlig verksamhet. Stockholm Exergi Holding AB är holdingbolaget till Stockholm Exergi AB. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

Ett Stockholm som håller samman

- fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm.

Ett klimatsmart Stockholm

- intensifiera minskningen av användandet av fossila bränslen till förmån för andra, förnybara bränslen
- arbeta efter målsättningen att KVV6 ska avvecklas senast år 2022 och oljeanvändningen senast år 2025
- arbeta för att förverkliga planerna för ett nytt värmeverk i Lövsta. Bolaget ska, i samarbete med Stockholm Vatten och avfall, utreda om värmebehovet, helt eller delvis, kan utvinnas genom investering i en storskalig pyrolysanläggning som producerar både fjärrvärme och biokol av bland annat avloppsslam
- fortsätta driva projektet Öppen fjärrvärme och etablera världens första öppna fjärrvärmenät, i syfte att återvinna energi i stor skala och bidra till en mer hållbar stad
- tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall samarbeta om hur produktionen av biokol kan skalas upp, genom att inleda planeringen av en storskalig pyrolysanläggning, eventuellt i Lövsta
- fördjupa den egna utredningen om biogen koldioxidavskiljning och lagring, med sikte på en pilotanläggning i drift senast år 2025
- utöka lagerkapaciteten av biobränsle till KVV8, så att inköp kan göras vid gynnsamma prislägen samt buffert upprätthållas till bristsituationer i syfte att minska behovet av att använda den koleldade KVV6 fram till dess nedläggning 2022.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden
- arbeta för att sammanlänka produktions- och distributionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer, i syfte att optimera miljö-, energi- och ekonominyttan.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

49. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholm Exergi Holding AB** godkänns.

Stockholms stads organisering i kommunalförbund

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning och sotningsverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen.

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattning som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens.

SSBF är juridiskt sett ett eget kommunalförbund med egen organisation och uppföljning som leds av en förbundsledning. Ledningen består av elva ledamöter och elva ersättare från medlemskommunerna, varav Stockholms stad har två ordinarie ledamöter och två ersättare. Som stöd till förbundsledningen finns ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna. Beredningsorganet utgörs av kommundirektörer från respektive medlemskommun och ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Förbundets budget ska endast kunna beslutas av ledningen efter beredning av kommundirektörerna. Samrådsgrupperna är ekonomichefsforum och säkerhetschefsforum.

Syftet med inrättandet av SSBF var att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar såsom ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvaret.

Medel för avgiften till Storstockholms brandförsvaret finns inom Kommunstyrelsen m.m. anslag för "Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar". Medlemsavgiften för år 2019 beräknas till 396,4 mnkr. Långsiktigt ska kostnaderna i förbundet sänkas.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

50. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Storstockholms brandförsvär** godkänns.

Stockholms stads kommunala stiftelser

SHIS Bostäder – Stiftelsen hotellhem i Stockholm

Det är en mänsklig rättighet att ha någonstans att bo. För de som behöver ska SHIS bland annat tillhandahålla genomgångsbostäder, försöks- och träningslägenheter och bostäder för nyanlända. Alla i behov av bostadshjälp från SHIS ska få bo o trygga och välskötta bostäder och målet ska vara att boende erbjuds tills det är möjligt att hitta boende på den ordinarie bostadsmarknaden.

SHIS Bostäder är Stockholms stads bostadssociala resurs. SHIS Bostäder har kommunfullmäktiges uppdrag att tillhandahålla bostäder åt personer som, av olika skäl, inte har tillträde till den ordinarie bostadsmarknaden. Lägenheterna förmedlas som genomgångsbostad med korttidskontrakt, dels via stadens socialtjänst, dels via Bostadsförmedlingen i Stockholm. SHIS Bostäder har även stadens uppdrag att tillhandahålla tillfälliga bostäder åt nyanlända stockholmare. SHIS grundades 1963 och verksamheten utgår ifrån den stadga som kommunfullmäktige fastställde år 1970 (Kfs. 1970:43). Efter en genomgripande utredning om SHIS verksamhet gav kommunfullmäktige 1996 SHIS sitt nuvarande uppdrag som lyder:

"Stiftelsen har till ändamål att i samarbete med Stockholms nämnder med socialtjänstansvar dels tillhandahålla genomgångsbostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av tillfällig bostad, dels erbjuda en mer varaktig bostad med visst boendestöd för personer med sociala problem samt bedriva annan därmed sammanhängande och förenlig verksamhet. För fullgörande av detta bostadssociala uppdrag förhyr och äger stiftelsen för verksamheten lämpliga fastigheter. Vid urval av hyresgästerna till ungdomsbostäder förutsätts att bostadssökande ungdom under 25 år prioriteras."

SHIS fortsätter samarbetet med Micasa Fastigheter AB om förhyrning av upp till 25 seniorlägenheter per år för andrahandsuthyrning till äldre hemlösa, med möjlighet till förstärkt boendestöd, som efter en provperiod kan få ta över hyreskontraktet. SHIS angelägenheter handhas av en styrelse bestående av fem ledamöter och tre suppleanter. Styrelsen utses av kommunfullmäktige och har det yttersta ansvaret för SHIS verksamhet.

SHIS ska utreda hur förlängd boendetid kan utformas för de genomgångsbostäder man har för att bättre passa till ordinarie bostadsmarknad. Samt implementera de förändringar som behövs för att de som bott i genomgångsbostäder inte ska behöva flytta till osäkra boendeförhållanden.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

51. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **SHIS Bostäder** godkänns.

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

Resultatbudget

Mnkr	Förslag till budget 2020 KS	Förslag till budget 2020 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	8 488,5	8 488,5	0,0
Verksamhetens kostnader (-)	-52 010,8	-53 004,3	-993,5
Avskrivningar (-)	-1 556,4	-1 556,4	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-631,1	-493,2	137,9
Prestationsreserv	-777,5	-781,7	-4,2
Pensionsavgifter (-)	-1 646,0	-1 646,0	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-48 133,3	-48 993,1	-859,8
Skatter	50 844,9	51 704,7	859,8
Begravningsavgift	186,0	214,7	28,7
Inkomstutjämning	-4 489,3	-4 489,3	0,0
Kostnadsutjämning	-597,0	-597,0	0,0
Regleringspost	1 007,4	1 007,4	0,0
Generellt statsbidrag	156,1	156,1	0,0
Införandebidrag	0,0	0,0	0,0
Fastighetsavgift	1 242,2	1 242,2	0,0
LSS-utjämning	-1 557,3	-1 557,3	0,0
Verksamhetens resultat	-1 340,3	-1 311,6	28,7
Finansiellt resultat (inkl. avgifter bank och pg)	26,7	26,7	0,0
Utdelning Stockholm Stadshus AB	1 325,0	1 325,0	0,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-11,3	-40,0	-28,7
Resultat efter finansiella poster	0,1	0,1	0,0
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

Investeringsplan

Mnkr	Förslag till budget 2020 KS	Förslag till budget 2020 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Utgifter (-)	-7 260,2	-7 260,2	0,0
Inkomster	920,0	920,0	0,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 500,0	- 500,0	0,0
Nettoinvesteringar (-)	-6 840,2	-6 840,2	0,0
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,0
Avskrivningar	1 556,4	1 556,4	0,0
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	0,0
upplåningsbehov	5 083,7	5 083,7	0,0
Summa finansiering investeringsplan	6 840,2	6 840,2	0,0
Netto	0,0	0,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Finansförvaltning: Skatter och övriga finansiella intäkter

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Netto
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020, skatter	50 844,9
Förändring av skattesats (17:74) :	
0,30 kr	859,8
Vänsterpartiets förslag till budget 2020	
Skatter	51 704,7
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020, begravningsavgifter	186,0
Förändring av skattesats (0:065) :	
0,010 kr	28,7
(-) = ökade kostnader/minskade intäkter	
Skatter	214,7
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020, Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	26,7
Vänsterpartiets förslag till budget 2020	
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	26,7
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020, övriga finansiella intäkter (utdelning).	1 325,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2020	
Övr. finansiella intäkter	1 325,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Central medelsreserv

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Kostnader
-----	-----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

Oförutsedda
behov   Prestations-
                 reserv

-631,1	-777,5
--------	--------

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-631,1	-777,5
--------	--------

	Utgifter
--	-----------------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-500,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-500,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

NETTOKOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2020 KS	Förslag till budget 2020 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 373,4	-1 317,4	56,0
Revisorskollegiet	-29,9	-29,9	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-5,5	-5,5	0,0
Stadsdelsnämnderna	-21 506,4	-22 123,9	-617,5
Arbetsmarknadsnämnden	-805,2	-814,9	-9,7
Exploateringsnämnden	2 590,7	2 585,7	-5,0
Fastighetsnämnden	853,2	852,2	-1,0
Idrottsnämnden	-720,6	-746,4	-25,8
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-927,1	-967,2	-40,1
stadsarkivet	-73,5	-73,7	-0,2
Kyrkogårdsnämnden	-146,2	-146,2	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-119,7	-121,7	-2,0
Socialnämnden	-1 292,6	-1 340,8	-48,2
Stadsbyggnadsnämnden	-154,0	-159,0	-5,0
Trafiknämnden	101,0	101,0	0,0
Utbildningsnämnden	-19 653,9	-19 952,3	-298,4
Äldrenämnden	-195,0	-191,6	3,4
Överförmyndarnämnden	-64,2	-64,2	0,0
SUMMA	-43 522,3	-44 515,8	-993,5
Avskrivningar (-)	-1 556,4	-1 556,4	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-631,1	-493,2	137,9
Prestationsreserv	-777,5	-781,7	-4,2
Pensionsavgifter (-)	-1 646,0	-1 646,0	0,0
TOTALT	-48 133,3	-48 993,1	-859,8

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

KOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2020 KS	Förslag till budget 2020 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 421,0	-1 365,0	56,0
Revisorskollegiet	-32,5	-32,5	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-5,5	-5,5	0,0
Stadsdelsnämnderna	-22 218,4	-22 835,9	-617,5
Arbetsmarknadsnämnden	-1 052,4	-1 062,1	-9,7
Exploateringsnämnden	-116,5	-121,5	-5,0
Fastighetsnämnden	-514,9	-515,9	-1,0
Idrottsnämnden	-995,8	-1 021,6	-25,8
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-1 017,0	-1 057,1	-40,1
stadsarkivet	-104,2	-104,4	-0,2
Kyrkogårdsnämnden	-174,7	-174,7	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-215,8	-217,8	-2,0
Socialnämnden	-1 690,4	-1 738,6	-48,2
Stadsbyggnadsnämnden	-414,7	-419,7	-5,0
Trafiknämnden	-1 584,0	-1 584,0	0,0
Utbildningsnämnden	-20 188,8	-20 487,2	-298,4
Äldrenämnden	-200,0	-196,6	3,4
Överförmyndarnämnden	-64,2	-64,2	0,0
SUMMA	-52 010,8	-53 004,3	-993,5

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

INTÄKTER

Mnkr	Förslag till budget 2020 KS	Förslag till budget 2020 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	47,6	47,6	0,0
Revisorskollegiet	2,6	2,6	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	712,0	712,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	247,2	247,2	0,0
Exploateringsnämnden	2 707,2	2 707,2	0,0
Fastighetsnämnden	1 368,1	1 368,1	0,0
Idrottsnämnden	275,2	275,2	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	89,9	89,9	0,0
stadsarkivet	30,7	30,7	0,0
Kyrkogårdsnämnden	28,5	28,5	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	96,1	96,1	0,0
Socialnämnden	397,8	397,8	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	260,7	260,7	0,0
Trafiknämnden	1 685,0	1 685,0	0,0
Utbildningsnämnden	534,9	534,9	0,0
Äldrenämnden	5,0	5,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	8 488,5	8 488,5	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

INVESTERINGSUTGIFTER

Mnkr	Förslag till budget 2020 KS	Förslag till budget 2020 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-2,0	-2,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	-1,0	-1,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-225,0	-225,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	-4,0	-4,0	0,0
Exploateringsnämnden	-3 750,0	-3 750,0	0,0
Fastighetsnämnden	-1 801,0	-1 801,0	0,0
Idrottsnämnden	-53,4	-53,4	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-31,2	-31,2	0,0
stadsarkivet	-1,0	-1,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	-156,3	-156,3	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-1,3	-1,3	0,0
Socialnämnden	-3,0	-3,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	-3,0	-3,0	0,0
Trafiknämnden	-1 090,0	-1 090,0	0,0
Utbildningsnämnden	-135,0	-135,0	0,0
Äldrenämnden	-2,9	-2,9	0,0
Överförmyndarnämnden	-0,1	-0,1	0,0
SUMMA	-7 260,2	-7 260,2	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

INVESTERINGSINKOMSTER

Mnkr	Förslag till budget 2020 KS	Förslag till budget 2020 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	0,0	0,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Exploateringsnämnden	850,0	850,0	0,0
Fastighetsnämnden	0,0	0,0	0,0
Idrottsnämnden	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	0,0	0,0	0,0
stadsarkivet	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	0,0	0,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Trafiknämnden	70,0	70,0	0,0
Utbildningsnämnden	0,0	0,0	0,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	920,0	920,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Kommunstyrelsen

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-1 421,0

47,6

Minskade kostnader för:

Sänkta arvoden borgarråd

16,0

Central upphandling vård- och omsorgsboenden, flyttas till ÄN

1,0

Testverksamhet, multisensorer

2,0

Ersättning Handelshögskolan

2,0

Minskad användning av konsulter

30,0

Sänkt ersättning Stockholm Business Region AB (SBR)

10,0

Ökade kostnader för:

Samordning fler i heltid och minimera allmän visstidsanställning (AVA)

-2,0

Vetenskaplig klimatpanel

-2,0

Samordning av utbyggnad LSS-/SoL-bostäder enligt boendeplanen

-1,0

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-1 365,0

47,6

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Kommunstyrelsen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

Minskade utgifter för:

-2,0	0,0
------	-----

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-2,0	0,0
------	-----

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Revisorskollegiet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-32,5

2,6

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-32,5

2,6

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Servicenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

0,0	0,0
-----	-----

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

0,0	0,0
-----	-----

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Serviceenämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-1,0

0,0

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-1,0

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Valnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-5,5

0,0

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-5,5

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Arbetsmarknadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-1 052,4	247,2
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Stockholms stads integrationspakt	4,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ingen sänkt nivå för Uppsökande arbete UVAS 20-29 år (+2,7 mnkr utöver KS 2 mnkr)	-2,7	
Förstärkt samordning ensamkommande	-1,5	
Ungdomsbesök i äldreomsorgen flyttas från ÄN, totalt 9,5 mnkr varav 5,5 mnkr KS 2020 och 4 mnkr i ram	-9,5	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2020	-1 062,1	247,2

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Arbetsmarknadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-4,0

0,0

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-4,0

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Exploateringsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-116,5

2 707,2

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Fler handläggare och stärkt samordning för att minska utsläppen under byggprocessen

-5,0

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-121,5

2 707,2

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Exploateringsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-3 750,0

850,0

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-3 750,0

850,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Fastighetsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-514,9

1 368,1

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Färdigställa konstnärsateljéerna i Farsta

-1,0

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-515,9

1 368,1

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Fastighetsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-1 801,0

0,0

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-1 801,0

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Idrottsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-995,8	275,2
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förstärkt trygghetsarbete	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Inga generella effektiviseringar	-22,5	
Idrottsverksamhet med social verksamhet	-2,0	
Utökat öppethållande idrottshallar helger och lov	-3,3	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2020	-1 021,6	275,2

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Idrottsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-53,4

0,0

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-53,4

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kulturförvaltningen		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-1 017,0	89,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<u>Omfördelning av 25 mnkr till en reell kultursatsning</u>		
Trygga och öppna bilbiotek i hela staden	10,0	
Breddat deltagande i Kulturskolan och hög lärartähet	14,0	
Uppstartsarbete repotell genom partnerskapsmodell IOP	0,5	
Förstärkt stöd till hemgårdar i staden, omfördelas till samlingspost	0,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Inga generella effektiviseringar	-21,1	
Öppna och bemannade bibliotek med fokus på ytterstaden och särskild satsning på Rågsved	-16,0	
Visningsmöjligheter för film, samlingslokaler och stöd till hemgårdar	-5,0	
Ökad bemanning och kursutbud i kulturskolan	-20,0	
Sänkt entré till Liljevalchs (till en tjuga)	-3,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2020	-1 057,1	89,9

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-31,2

0,0

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-31,2

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Kulturnämnden: stadsarkivet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsarkivet		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-104,2	30,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
Minskad generell effektivisering	-0,2	
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
 Vänsterpartiets förslag till budget 2020	-104,4	30,7

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Kulturnämnden: stadsarkivet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-1,0

0,0

Minskade utgifter för (-):

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-1,0

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Kyrkogårdsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-174,7

28,5

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-174,7

28,5

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Kyrkogårdsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

Minskade utgifter för:

-156,3	0,0
--------	-----

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-156,3	0,0
--------	-----

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-215,8	96,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
Miljötillsyn av förvaltning i flerbostadshus	-2,0	
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2020	-217,8	96,1

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-1,3

0,0

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-1,3

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Socialnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-1 690,4	397,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utbyggd avhopparverksamhet, omfördelas till SDN individ- och familjeomsorg, Stärkt socialtjänst	9,0	
<u>Omfördelning av 41,6 mnkr till Stärkt socialtjänst:</u>		
VBE-team	2,0	
Förstärkt kompetensutveckling	7,0	
Förstärkning Barnahus	6,0	
Förstärkt samverkan skola och socialtjänst	6,0	
Tidig prevention, insatser barn	2,0	
Stärkt uppsökande och trygghetsskapande arbete	7,6	
Strategiskt kvalitetsarbete	6,0	
Förstärkning Framtid Stockholm	4,0	
Unga lagöverträdare	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Inga generella effektiviseringar	-18,6	
Familjerådgivning, flyttat från CM	-12,1	
Stärkt socialtjänst	-41,6	
Motverka hemlöshet 14,5 mnkr (+5,5 mnkr utöver KS 9 mnkr)	-5,5	
Kvinnojourer	-3,0	
Stödcentrum sexuella övergrepp	-6,0	
Skyddat boende för kvinnor, kriminalitet	-10,0	
Samordning handlingsplan för införande av enhetlig yrkestitulatur inom		
LSS-verksamheterna	-1,0	
HBTQ-mötesplats	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2020	-1 738,6	397,8

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Socialnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-3,0

0,0

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-3,0

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Stadsbyggnadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-414,7

260,7

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Fler handläggare och fördjupad områdesplanering inför markanvisning

-5,0

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-419,7

260,7

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Stadsbyggnadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-3,0

0,0

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-3,0

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Trafiknämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-1 584,0

1 685,0

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-1 584,0

1 685,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Trafiknämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-1 090,0

70,0

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-1 090,0

70,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Utbildningsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-20 188,8

534,9

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Inga generella effektiviseringar förskola, fritidshem, gymnasieskola och gymnasiesärskola (inte heller grundskola, i likhet med KS)

-8,2

Höjd schablon förskola 4 % (+3,1% utöver KS 0,9 % netto)

-98,6

Höjd schablon grundskola 3 % (+0,3% utöver KS 2,7% netto)

-31,7

Höjd schablon grundsärskola 3 % (+0,3% utöver KS 2,7 % netto)

-1,7

Höjd schablon fritidshem 3 % (+2,1% utöver KS 0,9% netto)

-43,7

Höjd schablon fritidsklubb 3 % (+2,1% utöver KS 0,9% netto)

-2,1

Höjd schablon gymnasieskolan 3% (+3,1% utöver KS -0,1% netto)

-97,7

Höjd schablon gymnasiesärskolan 3% (+3,1% utöver KS -0,1% netto)

-4,7

Trygghetspaket, utökning skolsociala team

-10

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-20 487,2

534,9

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Utbildningsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-135,0

0,0

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-135,0

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-200,0	5,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ungdomsbesök i äldreomsorgen flyttas till ArbN totalt 9,5 mnkr varav 5,5 mnkr KS 2020 och 4 mnkr i ram	9,5	
Ej IOP Volontärbyrå	0,8	
Ej Helgöppet Äldredirekt	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Inga generella effektiviseringar	-3,9	
Central upphandling vård- och omsorgsboenden, flyttas från KS	-1,0	
Samordning av nollvision för hemlöshet bland äldre	-1,0	
Förstärkt rådgivning och stöd till äldre inför flytt	-3,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2020	-196,6	5,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Investeringar

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-2,9

0,0

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-2,9

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Överförmyndarnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-64,2

0,0

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-64,2

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Överförmyndarnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-0,1

0,0

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-0,1

0,0

Stadsdelsnämnder

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Mkr	KS förslag 2020		(V) förslag 2020		Avvikelse		Avvikelse
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto
Förskoleverksamhet	-5 588,7	362,7	-5 781,2	362,7	-192,5	0,0	-192,5
Verksamhet för barn, kultur och fritid	-487,9	0,0	-561,7	0,0	-73,8	0,0	-73,8
Äldreomsorg	-8 116,9	225,5	-8 292,3	225,5	-175,4	0,0	-175,4
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	-4 079,1	27,5	-4 169,0	27,5	-89,9	0,0	-89,9
Individ- och familjeomsorg (exkl. ekonomiskt bistånd)	-2 325,9	36,9	-2 382,6	36,9	-56,7	0,0	-56,7
Stadsmiljöverksamhet	-207,7	0,0	-217,2	0,0	-9,5	0,0	-9,5
Ekonomiskt bistånd	-1 196,2	32,0	-1 196,6	32,0	-0,4	0,0	-0,4
Arbetsmarknadsåtgärder	-216,0	27,4	-235,3	27,4	-19,3	0,0	-19,3
Summa stadsdelsnämnd	-22 218,4	712,0	-22 835,9	712,0	-617,5	0,0	-617,5

Mkr	KS förslag 2020		(V) förslag 2020		Avvikelse		Avvikelse
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Netto
Investeringsplan							
Inventarier och maskiner	-30,0	0,0	-30,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljöverksamhet	-195,0	0,0	-195,0	0,0	0,0	0,0	0,0
totalt	-225,0	0,0	-225,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
-----	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-5 588,7

362,7

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för (-):

Inga generella effektiviseringar

-5,5

Ej Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö

-3,2

Höjd schablon 4 % (+3,1% utöver KS 0,9 % netto)

-170,8

Introduktionsförskolor

-13,0

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-5 781,2

362,7

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Stadsdelsnämnderna: Verksamhet för barn, fritid och kultur

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
-----	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-487,9

0,0

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för (-):

Inga generella effektiviseringar	-11,0
Ej Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	-0,3
Medborgarkontor, medborgarbudget, samhällsvägledning	-30,0
Fritid för alla	-2,0
Trygghetspaket, förstärkning parklekar, öppna förskolor, fritidsgårdar och fältassistenter	-27,0
Trygghetspaket, särskilt fokus sju prioriterade stadsdelsnämnder	-3,5

Förebyggande trygghetssatsning 56,8 mnkr flyttat från CM och fördelat på SDN, Barn, Kultur, Fritid + IoF, UtbN, ÄN och MHN

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-561,7

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
-----	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-8 116,9

225,5

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för (-):

Inga generella effektiviseringar, kvar hos beställare för generösare

biståndsbedömning

-87,2

Ej Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö

-4,0

Höjd hemtjänstpeng 3,5% (+1% utöver KS 2,5%)

-27,4

Höjd peng för avlösning och ledsagning 3% (+0,5% utöver KS 2,5%)

-0,2

Höjd peng för dagverksamhet 3% (+0,5% utöver KS 2,5%)

-0,7

Tryggt mottagande 20 mnkr (+9 mnkr utöver 11 mnkr KS, flyttat från CM)

-20,0

Utveckling och etablering av aktivitetscenter 36 mnkr (+6 mnkr utöver 30 mnkr KS, flyttat från CM)

-36,0

Arbetsskor till hel- och deltidsanställd personal inom kommunens äldreomsorg, 5 mnkr reserverade i CM

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-8 292,3

225,5

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
-----	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-4 079,1

27,5

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för (-):

Inga generella effektiviseringar	-39,9
Ej Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	-2,7
Kompensation höjning hemtjänstpeng 3,5% (+1% utöver KS 2,5%)	-2,2
Höjd schablon vuxen- och barnboende, daglig verksamhet, korttidshem och korttidstillsyn 3 % (+1,6% utöver KS 1,4% netto)	-45,1

Fasta anslaget är 7,9 mnkr högre än i KS budget för anslaget som vi i likhet med KS höjer med 3,9 %, då vi tar bort alla generella effektiviseringar från hela verksamhetsområdet

Riktad lönesatsning erfarna biståndshandläggare finns i ram

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-4 169,0

27,5

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
-----	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-2 325,9

36,9

Minskade kostnader för:

Omfördelning av 80 mnkr till Stärkt socialtjänst

Utökat förebyggande arbete i enlighet med strategin mot barn och unga i kriminalitet

13,5

Säkerställa placeringar för barn och unga

23,7

Utbyggd avhopparverksamhet, 9 mnkr flyttat från SoN

Barnfond, 20 mnkr flyttat från CM

Ordningsvakter, 13,8 mnkr flyttat från CM

Ökade kostnader för (-):

Ej sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö

-1,1

Stärkt socialtjänst

-80,0

inkl. förstärkning ungdomsmottagningar

inkl. förstärkning SIG och Särskilt kvalificerad kontaktperson

Bibehållet arbete handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare, totalt 4,6 mnkr, inkl KS 3,5 mnkr. Det innebär bland annat bibehållna mentorer och administrativt stöd

-1,1

Höjd schablon 3 % socialpsykiatri, boende med särskild service,

stödboende, boendestöd och sysselsättning

-9,0

Stärkt anhörigstöd kriminalitet, missbruk, psykisk ohälsa

-2,7

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-2 382,6

36,9

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
-----	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-207,7	0,0
--------	-----

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för (-):

Inga generella effektiviseringar	-4,3
Ej Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	-0,2
Förstärkt parkskötsel 14 mnkr (+5 mnkr utöver KS 9 mnkr)	-5,0

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-217,2	0,0
--------	-----

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
-----	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-195,0

0,0

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för (-):

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-195,0

0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Stadsdelsnämnderna: Inventarier och maskiner

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
-----	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-30,0	0,0
-------	-----

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för (-):

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-30,0	0,0
-------	-----

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-1 196,2	32,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förstärkning + minskad FUT-handläggare	4,7	
 <i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Ej Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	-0,4	
Kompensatoriska insatser med 1000 kr/barn och år för barn vars föräldrar har försörjningsstöd	-4,7	
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
 Vänsterpartiets förslag till budget 2020	-1 196,6	32,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

Stadsdelsnämnderna: Arbetsmarknadsåtgärder

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
-----	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020

-216,0

27,4

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för (-):

Inga generella effektiviseringar

-9,2

Ej Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö

-0,1

Fler feriejobb och högre kvalitet, ökning från 9000 till 10000 i årsmål

-10,0

Ökade/minskade intäkter för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2020

-235,3

27,4